PAUL ERDMAN

FILIERA ELVEȚIANĂ

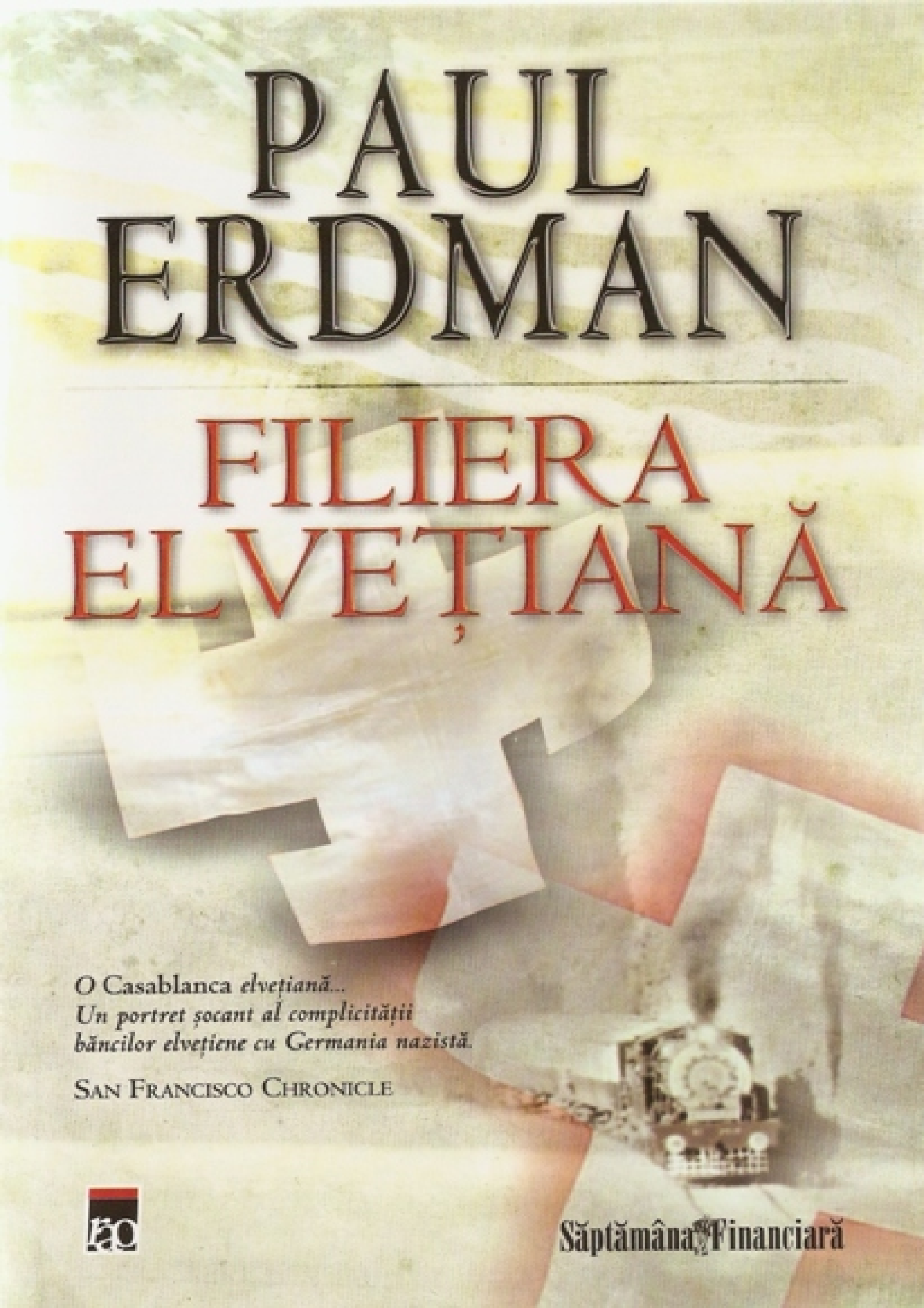

O Casablanca elvețiană...
Un portret șocant al complicității
băncilor elvețiene cu Germania nazistă.

SAN FRANCISCO CHRONICLE

Săptămâna Financiară

Cuprins

PREFAȚĂ
Prolog
Partea întâi
- CAPITOLUL 1
- CAPITOLUL 2
- CAPITOLUL 3
- CAPITOLUL 4
- CAPITOLUL 5

Partea a doua
- CAPITOLUL 6
- CAPITOLUL 7
- CAPITOLUL 8
- CAPITOLUL 9
- CAPITOLUL 10
- CAPITOLUL 11
- CAPITOLUL 12
- CAPITOLUL 13
- CAPITOLUL 14
- CAPITOLUL 15
- CAPITOLUL 16
- CAPITOLUL 17
- CAPITOLUL 18
- CAPITOLUL 19
- CAPITOLUL 20

Partea a treia
- CAPITOLUL 21
- CAPITOLUL 22
- CAPITOLUL 23
- CAPITOLUL 24

Partea a patra
- CAPITOLUL 25
- CAPITOLUL 26
- CAPITOLUL 27
- CAPITOLUL 28

EPILOG

PAUL ERDMAN

FILIERA ELVEŢIANĂ

Traducere din limba engleză BOGDAN NICOLAE MARCHIDANU

Titlul original: *The Swiss Account*, 1991

PREFAŢĂ

Acesta e un roman bazat, în mare măsură, pe persoane şi evenimente istorice. De aceea, am considerat, pentru a ajuta cititorul să separe evenimentele reale de cele închipuite de mine, că e necesar un ghid, sub forma notelor de subsol, care să citeze sursele originale ale materialelor faptice.

Personajele „reale" fac parte dintr-o lume eterogenă şi, printre ele, se vor regăsi nume ca: Allen Dulles, şeful spionajului american din Elveţia în timpul celui de-al Doilea Război Mondial; Karl Barth, probabil cel mai important teolog creştin al secolului XX; generalul Walter Schellenberg, însărcinatul cu operaţiunile SS de spionaj extern în timpul războiului; Per Jacobsson, suedezul de la Banca pentru Investiţii Internaţionale, inima băncilor centrale ale lumii. Cele două femei uşoare care călătoresc cu Schellenberg sunt imaginare (aşa cred eu), la fel şi cei trei protagonişti ai acestui roman, toţi trei tineri (treizeci de ani şi mai puţin). Doi sunt elveţieni – Peter şi Felicitas Burckhardt, frate şi soră – iar cel de-al treilea, american – Nancy Reichman – care reprezintă Statele Unite în calitate de viceconsul la Basel, Elveţia, între 1940 şi 1945.

Acestea fiind spuse, sper să uitaţi cele de mai sus când vă veţi cufunda în lectură şi vă veţi delecta cu această carte, pentru că intenţia mea a fost de a scrie o poveste cu intrigă şi aventură, care se desfăşoară în atmosfera Elveţiei neutre din timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Prolog

Pe data de 29 aprilie 1944, un prototip al unei versiuni avansate de avion de luptă nazist, un Messerschmitt 110 Cg+EN, care fusese angajat într-o luptă aeriană deasupra sudului Germaniei, a aterizat din greşeală pe aeroportul Dübendorf de lângă Zürich, Elveţia. Era propulsat de motoare complet noi şi echipat cu instrumente extrem de avansate şi ultrasecrete, ce-i confereau o eficacitate unică în cadrul operaţiunilor de noapte. Când pilotul şi-a dat seama unde a aterizat, a încercat să redecoleze, însă a fost oprit de militari elveţieni.

Când Adolf Hitler a fost informat despre incident, i-a convocat de urgenţă pe Walter Schellenberg, şeful contraspionajului din SS, şi pe Rittmeisterul Hans Wilhelm Eggen, mâna dreaptă a lui Schellenberg. Ordinele pe care le-a dat au fost precise: dacă nu s-ar fi putut ajunge la o înţelegere pentru întoarcerea avionului Me 110 în termen de patruzeci şi opt de ore, trebuia ca serviciile de contraspionaj ale SS să localizeze de urgenţă poziţia precisă a avionului şi să-l distrugă, fie printr-un atac cu bombe asupra aeroportului Dübendorf, fie prin paraşutarea unei unităţi germane de elită care să includă în rândurile sale şi o echipă de distrugere[1].

O oră mai târziu, Schellenberg i-a telefonat colonelului Roger Masson, şeful Secţiei a 5-a a Statului-Major al înaltului Comandament al Armatei Elveţiene din Lucerna, omologul său în contraspionajul elveţian, şi i-a spus:

— Cu siguranţă, ai auzit despre Messerschmittul care a aterizat noaptea trecută la Dübendorf. *Herr*

Oberst, trebuie să-l recuperăm. Acţionăm din ordinul direct al Führerului. El aşteaptă de la noi să rezolvăm problema în două zile. Până atunci, am aranjat deja cu adjunctul meu, Rittmeisterul Eggen, să sosească acolo pentru a stabili detaliile. Va ajunge la Badische Bahnhof din Basel în seara aceasta, la ora nouă.

— Unul dintre adjuncţii mei, locotenentul Peter Burckhardt, va fi acolo ca să-l întâmpine, răspunse colonelul. Sunt convins că lucrurile vor ieşi cum trebuie, *Herr* General.

Atât de galonatul neamţ – Rittmeister, Sturmbahnführer, maior – care a coborât în Badische Bahnhof în seara respectivă la ora nouă şi şapte minute, a fost întâmpinat de locotenentul Peter Burckhardt, imediat ce a trecut de vama elveţiană. Burckhardt sosise înarmat cu schiţa unei înţelegeri ce-i fusese remisă prin telex, cu o oră mai devreme. Telexul conţinea şi ordine semnate de însuşi generalul Guisan, comandantul armatei elveţiene, ce îl autorizau să negocieze, pe proprie răspundere, detaliile târgului privind avionul, numai dacă Eggen ar fi venit înarmat cu o autorizaţie similară, scrisă şi semnată de o autoritate din ierarhia superioară a regimului nazist.

Eggen a închiriat la hotelul Three Kings o cameră cu privelişte spre fluviul Rin, ce traversează centrul oraşului Basel. Pe când îl conducea la hotel cu Mercedesul său, Burckhardt îi sugeră neamţului să-şi desfacă bagajele şi să se răcorească puţin înainte de a discuta. În timpul acesta, îl va aştepta la barul hotelului.

Burckhardt s-a aşezat la o masă retrasă. După zece minute, neamţul a apărut cu geanta diplomat în mână. Înainte de a se aşeza, a extras din ea o foaie de hârtie şi i-a înmânat-o lui Burckhardt. Era autorizaţia cerută de Burckhardt şi avea două semnături: cea a mareşalului Hermann Göring, şeful Luftwaffe, şi cea a generalului Walter

Schellenberg, şeful contraspionajului SS şi omul însărcinat de Hitler cu repatrierea avionului. Burckhardt a parcurs rândurile cu atenţie şi a scos din buzunarul de la piept al hainei sale fragmentul de telex recepţionat anterior şi care conţinea ordinele generalului Guisan. Eggen citi şi încuviinţă.

— Se pare că de acum treaba o vom rezolva între noi, nu-i aşa?

— Da, cel puţin pentru moment.

— Atunci de ce nu te apuci? Problema e simplă. Noi vrem înapoi avionul. Tu vei dori, probabil, ceva în schimbul acestei favori, ce vrei?

Şarmul de faţadă al neamţului dispăruse. Devenise un adevărat ofiţer SS brutal şi arogant.

— Avionul nu va fi returnat. Această decizie a fost deja luată de către general şi Consiliul Federal şi e irevocabilă.

Pe faţa neamţului, Burckhardt citi stupoarea; rămăsese interzis în faţa răspunsului primit.

— Eşti cumva un elveţian nebun? şuieră Eggen. Nu înţelegi că ai de-a face cu Adolf Hitler?

— Noi nu tratăm cu Hitler. Noi tratăm cu dumneavoastră, *Herr* Eggen.

— Dar tocmai ai spus că nu poate exista nicio înţelegere. Asta…

Burckhardt îl întrerupse.

— Eu n-am spus aşa ceva. Am menţionat doar că nu vom returna Messerschmittul. Dacă am face asta ar însemna să contravenim regulilor ce guvernează comportamentul naţiunilor aflate în neutralitate pe perioade de conflicte armate.

— Pot să-ţi comunic, *Herr* Leutnant, că Führerul nu va accepta aşa ceva. Nu va tolera o situaţie care ar putea fi speculată de britanici sau de americani pentru a avea acces la acest avion.

— Înţelegem această situaţie.

Pe faţa lui Eggen se citi nedumerirea.

— Cum aţi putea să garantaţi că nu se va întâmpla aşa ceva?

— Distrugând avionul. În prezenţa oricui veţi hotărî să asiste ca martor.

Rittmeisterul Eggen păru dintr-odată înviorat.

— Cât de ingenios, *Herr* Doktor! Şi cât de tipic vouă, elveţienilor. Totdeauna găsiţi o cale. Sunt sigur că aţi găsi o metodă de a rezolva şi cvadratura cercului. Da, categoric, îmi place. Când o veţi face?

— Imediat ce se vor rezolva detaliile *quid pro quo*.

— Aha. Şi ce ar putea implica aceste detalii?

— În schimbul distrugerii avionului vostru, dorim douăsprezece avioane standard Me 109 Gs pentru aviaţia noastră, livrate în termen de două zile de la dispariţia prototipului vostru, pe acelaşi aeroport pe care a aterizat Me 110: Dübendorf.

— Bănuiesc că Me 110 se află încă acolo, nu? insinuă Eggen.

— Mă îndoiesc, replică Burckhardt.

— Mai e un mic detaliu, adăugă Burckhardt. Suntem pregătiţi să plătim aceste Me 109. La preţ întreg. Bani gheaţă. Franci elveţieni. La livrare.

— Aha. Devine foarte interesant, făcu neamţul, în timp ce Burckhardt simţea că începe să se învârtească totul cu el. Şi cam la ce preţ v-aţi gândit?

— O jumătate de milion de franci pentru fiecare avion.

— Cinci sute de mii de franci fiecare, repetă Eggen, savurând fiecare cuvânt. Bani lichizi ai spus, nu?

— Lichizi.

— *Herr Doktor* Burckhardt, cred că avem deja elementele esenţiale ale unei înţelegeri, cel puţin în ceea ce mă priveşte. Sunt sigur că Herr General Schellenberg mă va sprijini. Problema va fi cu mareşalul Göring. Nu va fi uşor să-l convingem să cedeze de la Luftwaffe douăsprezece avioane de luptă în actualele condiţii.

Se grăbi să adauge:

— Nu mă înţelegeţi greşit. Va fi dificil, dar nu imposibil. Aş putea să vă ofer o sugestie, *Herr* Burckhardt?

Elveţianul se autoîncurajă.

— Cu siguranţă.

— Ce-ar fi să bem o sticlă rece de Dom Perignon? De acord?

A fost nevoie de mai mult timp decât au crezut nemţii şi elveţienii. Însă pe data de 18 mai 1944 – de înălţare – avionul Me 110 Cg+EN a fost făcut bucăţele pe pista aeroportului Dübendorf de lângă Zürich (prin folosirea de exploziv german adus de Eggen). Pentru mai multă siguranţă, peste fragmentele rămase s-a turnat benzină şi s-a dat foc. Au fost prezenţi şase martori oficiali: din partea germană, maiorul SS Eggen şi căpitanul Brandt din Luftwaffe (delegatul personal al mareşalului Hermann Göring care, prin ordinul direct al lui Hitler, parafase înţelegerea); din partea elveţiană, doi brigadieri din înaltul Comandament Elveţian – Rihner şi Wattenwyl – precum şi colonelul Masson şi locotenentul Burckhardt de la Secţia a 5-a a Statului-Major al înaltului Comandament Elveţian.[2]

Exact peste două zile, pe 20 mai, douăsprezece avioane germane Me 109 au aterizat la Dübendorf şi au intrat în aviaţia elveţiană.

Această înţelegere a fost tipică pentru toate afacerile cinice făcute în timpul celui de-al Doilea Război Mondial în Elveţia, ţara în care serviciile de spionaj ale tuturor naţiunilor aflate în război căutau să profite de pe urma libertăţii de acţiune, unică în lume, ce le era permisă şi asta… desigur, contra unui preţ… plătit ţării gazdă.

Multe episoade de acest fel s-au derulat pe parcursul războiului, însă de departe, niciunul nu a avut o mai mare importanţă pentru sfârşitul lui, precum cel din ianuarie 1945.

Partea întâi

CAPITOLUL 1

Ceaţa deasă, ce învăluia acel tren în ianuarie 1945, luase în stăpânire fluviul Rin. Corpurile îngheţate ale miilor de soldaţi americani ce mureau în pădurile din Ardeni, ca rezultat al neaşteptatei şi sălbaticei contraofensive a Wehrmachtului german de dinaintea Crăciunului, reprezentau o mărturie şi mai înspăimântătoare a valului de frig ce se abătuse în acel an deasupra continentului european muribund.

Pe când stătea singur în compartimentul întunecos al trenului de la Frankfurt, ce-şi croia drum prin noaptea densă către Lörrach, ultima oprire înainte de graniţa elveţiană, suedezul Per Jacobsson se gândea la moarte şi la omniprezenţa ei persuasivă.

În Lörrach, toată lumea, cu excepţia lui Jacobsson şi a masivului contingent de gărzi militare germane, părăsi vagoanele înainte ca acestea să se pună din nou în mişcare, foarte încet, şi să treacă graniţa neutrei Elveţii. Zece minute mai târziu, trenul se opri a doua oară la Badische Bahnhof, o staţie germană de cale ferată, ca o enclavă extrateritorială în interiorul vechii aşezări a Baselului. Această extrateritorialitate era atestată de uniformele naziste ale gărzilor, care-l priviră pe suedez în timp ce cobora din tren pe betonul rece al peronului. De jur-împrejur, nu se vedea niciun hamal. De fapt, ei dispăruseră încă din 3 septembrie 1939 – cu mai bine de cinci ani în urmă – ziua începerii celui de-al Doilea Război Mondial.

După ce parcurse cincizeci de metri prin strania pustietate a imensei gări, suedezul ajunse la o barieră sub forma unui gard înalt, făcut din plasă de oţel. Decupată, în plasă, se afla o poartă de trecere închisă. În stânga ei, era o masă lungă de lemn. Îşi puse geanta de piele neagră pe ea şi aşteptă. Un minut mai târziu, poarta se deschise şi

prin ea trecură trei oficiali. Unul dintre ei, colonel SS, rămase în spatele celorlalţi doi, în timp ce aceştia se postară de partea cealaltă a mesei.

— *Geben Sie mir bitte Ihren Pass*[3], se auzi un ordin scurt. Suedezul întinse paşaportul.

— *Sie sind ja sehr weiweg von zu Hause, Herr Jacobsson. Warum?*[4]

Înainte ca suedezul să poată explica prezenţa lui la o asemenea depărtare de casă, bărbatul care purta pe uniforma neagră insigna cu capul de mort şi două oase încrucişate făcu câţiva paşi înainte.

— Vă aşteptam, *sehr geehrte Herr* Jacobsson. Aţi călătorit în linişte?

Suedezul încuviinţă cu un gest scurt din cap. Se îndreaptă apoi către valiza sa încă nedesfăcută.

— *Nicht nötig*, spuse colonelul SS, indicându-i suedezului că poate trece prin poartă fără control.

SS-istul apăsă un buton montat sub masa de lemn. Se auzi un sunet strident şi poarta din gardul de plasă de oţel se deschise automat. De cealaltă parte se afla o altă masă de lemn, mai mică. În spatele ei stătea un singur oficial elveţian, un caporal îmbrăcat în uniforma urâtă, verde, a armatei helvete. Acesta examină cu minuţiozitate paşaportul lui Jacobsson. Apoi deschise un catalog imens şi răsfoi paginile până la secţiunea referitoare la persoanele de naţionalitate suedeză. Paşaportul fu din nou examinat, numerele comparate şi returnat fără vreun comentariu. În tot acest timp, geanta suferi o inspecţie amănunţită.

— *In Ordnung*, articula în sfârşit caporalul.

Când Per Jacobsson păşi pe pământ elveţian, era aproape miezul nopţii.

De partea cealaltă a străzii Resenthal, pe care se afla gara, îl aşteptau un elveţian şi o americancă să iasă din staţie. Stăteau unul lângă altul în faţa restaurantului Kleinbasler Weinstube, în care se servea, de fapt, mai multă bere decât vin, de vreme ce era situat în mijlocul cartierului muncitoresc din Basel.

Un alt bărbat stătea tăcut la volanul unui Fiat parcat chiar în faţa ieşirii din gară, ca şi cum ar fi aşteptat un pasager. Misiunea lui era de a observa tot ce se întâmplă şi de a interveni imediat dacă s-ar fi produs ceva ce ar fi lezat interesele naţionale ale Elveţiei. Numele său era Dr. Wilhelm Lützelschwab şi avea funcţia de şei al Poliţiei Politice a cantonului Basel, răspunzătoare de contraspionajul din nord-vestul Elveţiei. Până atunci, contraspionajul avusese de dus un război al său, suficient de solicitant: 1.389 persoane arestate sub acuzaţie de spionaj, 813 judecate şi condamnate, din care 33 primiseră pedeapsa cu moartea pentru trădare. Nu era un bilanţ sărac pentru o ţară cu o populaţie mai mică de cinci milioane.

Lützelschwab îl urmări cu privirea pe Jacobsson pe când acesta traversă Resenthalstrasse şi se apropie de cei doi oameni din faţa restaurantului. Observă apoi cum toţi trei intrară în local. Aparent satisfăcut de ceea ce văzuse, porni maşina şi dispăru în noapte.

În restaurant, cei trei se aşezară la o masă şi comandară o sticlă de Döle, vinul roşu şi gros din Elveţia, cel mai potrivit cu o astfel de noapte îngheţată. Americanca deschise discuţia.

— Domnul Dulles nu a putut părăsi azi Berna. Prezenţa sa e cerută de urgenţă la Paris, aşa că m-a rugat pe mine să îl înlocuiesc.

Suedezul încuviinţă. Ştia că femeia din faţa lui lucra pentru Dulles. Avusese chiar ocazia să cineze cu cei doi în Basel. Americanca reluă:

— Aţi reuşit să aflaţi unde se află Heisenberg?

— Nu, răspunse suedezul. Informaţia de la domnul Dulles a fost corectă. Heisenberg, Hahn şi von Weizsäcker au dispărut din Berlin. A dispărut, de asemenea, întreg echipamentul pe care îl foloseau la Institutul Kaiser Wilhelm.

— Aţi obţinut vreo informaţie despre cât de aproape erau faţă de obiectiv în momentul

dispariţiei?

— Da.

Jacobsson făcu o scurtă pauză, apoi continuă:

— Aproape. Foarte aproape. Nu ştiu exact ce înseamnă asta, însă mi s-a spus că nu mai era nicio problemă cu proiectul ei, ci numai cu lipsa de apă grea şi uraniu. Se aştepta ca această problemă să fie rezolvată în februarie.

— Sunteţi sigur că nu mai aveau probleme cu proiectul?

— Absolut.

— Cred că domnul Dulles trebuie informat imediat.

— Voi doi trebuie să manevraţi informaţia pe care v-am dat-o cu cea mai mare discreţie. *Herr* Dr. Puhl şi-a asumat un risc imens ca să poată afla toate astea. El şi cu mine suntem mai mult economişti şi bancheri, aşa că ne e greu să ne ocupăm de subiecte ce includ fizica avansată, deşi el ştie câte ceva despre ea. Pentru informarea dumneavoastră, domnişoară Reichman, vă pot spune că Dr. Puhl este directorul Reichsbank din Berlin şi unul dintre directorii băncii mele de aici, din Basel. De-a lungul anilor am devenit apropiaţi. Când domnul Dulles m-a rugat să-l ajut, m-am gândit imediat la Puhl, pentru că el frecventează cele mai înalte cercuri financiare şi academice din Berlin. Unul dintre prietenii intimi ai lui Puhl este chimist şi lucrează, de asemenea, la Institutul Kaiser Wilhelm. Din când în când, fizicienii vin şi îi cer sfatul. Iată de ce el a fost în stare să-i dea lui Puhl informaţia pe care tocmai v-am oferit-o. Dacă însă ceva din ce v-am spus ajunge la urechile Gestapoului…

— Înţelegem toate astea, *Herr* Jacobsson, replică imediat americanca. În acel moment interveni în discuţie şi Peter Burckhardt, elveţianul cel tânăr.

— Apropo de Gestapo: ei au oameni peste tot în Basel, aşa că eu cred că nu e bine să fim văzuţi

împreună mai mult decât e necesar.

— Ai dreptate, îl aprobă americanca, adăugând imediat: Te-ar deranja dacă m-ai conduce pe mine mai întâi? Ştiu că s-ar putea să faci un ocol, dar…

Bărbaţii fură de acord. Peter Burckhardt se ridică şi se duse să achite nota, apoi ieşi din restaurant şi aduse Mercedesul în care se urcară toţi trei.

Înăuntru, Peter Burckhardt se răsuci către şeful său de la Banca de Investiţii Internaţionale[5] şi-l întreabă:

— Tocmai mă gândeam la ce-aţi spus despre Gestapo. Dacă îmi permiteţi, Sir, cum aţi justificat ultima vizită în Berlin?

— Puhl m-a rugat să intermediez un ultim transport de aur din Berlin către Banca Naţională a Elveţiei. Deşi îmi repugna total, domnul Dulles m-a convins de importanţa mizei, aşa că m-am deplasat personal acolo, profitând de imposibilitatea lui Puhl de a părăsi Germania, pentru a întocmi documentaţia aranjamentelor de plată ce vor fi făcute prin BIS[6]…

În maşină se aşternu tăcerea. Cinci minute mai târziu traversau Rinul peste Mittlerebrücke, podul construit în secolul al XI-lea ce leagă cele două părţi ale oraşului Basel: Kleinbasel, în nordul râului, şi Grossbasel, în sud. De acolo, Burckhardt se îndreptă spre Marktplatz, centrul oraşului, în care locuitorii veneau în fiecare dimineaţă, încă din Evul Mediu, să cumpere produse proaspete. Când ajunseră acolo, americanca făcu semn că vrea să coboare. Odată coborâtă din maşină, ea verifică dacă era urmărită de cineva, deşi piaţa era complet pustie, şi le făcu un semn de despărţire celor doi care o priveau tăcuţi din maşină.

Aşteptă ca Mercedesul să se îndepărteze, apoi se îndreptă grăbită către Martinsgasse, un pasaj îngust şi abrupt ce urca şi dădea în Augustinergasse, o veche străduţă pietruită. Casele de pe partea de nord, toate datând din secolele al

XIII-lea şi al XIV-lea, îşi deschideau faţadele către fluviu. Nancy Reichman locuia la etajul trei, ultimul, al imobilului cu numărul 11.

Nancy urcă scările şi intră în apartament, îşi aruncă haina pe sofa şi ridică telefonul. În ciuda orei înaintate, cineva de la ambasada americană din Berna răspunse imediat.

— Aici e Nancy Reichman, viceconsulul din Basel. Vă rog să-l anunţaţi pe domnul Dulles că-l voi suna mâine-dimineaţă la ora opt.

— OK, rosti o voce veselă la celălalt capăt. Somn uşor, domnişoară Reichman.

În noaptea aceea, americanca n-a dormit bine. De fapt, n-a dormit deloc, pentru că era unul dintre puţinii oameni care în ianuarie 1945, auziseră adjectivul „atomic” asociat substantivului „bombă”. Nici chiar Harry Truman, vicepreşedintele Statelor Unite, nu fusese informat. Ea făcea parte, de asemenea, dintre puţinii care ştiau că *Herr* Professor Dr. Werner Heisenberg se afla, după cum spusese bancherul elveţian, „aproape, foarte aproape” de a confecţiona o astfel de maşinărie în stare să funcţioneze.

Când Nancy Reichman sună în dimineaţa următoare, Allen Dulles tocmai îşi lua micul dejun în apartamentul său, situat la Berna, pe malul râului Aare. Îi mulţumi americancei şi-i sugeră să nu-şi facă planuri, în viitorul apropiat, care să nu poată fi uşor contramandate, apoi închise.

Deja avea în minte o idee de acţiune imediată, legată însă de posibilitatea de a se înţelege cu elveţienii. Din păcate, colaborarea cu elveţienii nu mai era privită cu ochi buni de unele cercuri din Washington din cauza cooperării continue, economice şi financiare, a unor cercuri conducătoare helvete cu Germania nazistă. Dumnezeu ştie care ar fi fost reacţia dacă s-ar fi aflat că el, Dulles, s-a înţeles cu şeful Băncii

pentru Investiţii Internaţionale să aranjeze în Elveţia un nou schimb de aur, pradă nazistă, contra dolari americani. Toate acestea făceau ca tot ce întreprindea să fie mult mai periculos şi mai delicat; aproape că se putea vorbi de înţelegere cu inamicul. Totuşi, Dulles nu avea alternativă. Cineva trebuia să afle unde se găsea Heisenberg şi cât avansase, până nu era prea târziu. Ca să obţină toate acestea, Dulles avea din nou nevoie disperată de ajutorul elveţienilor.

Mai rău era că cele mai sumbre presimţiri ale sale se puteau adeveri şi atunci toată povestea ar fi costat vieţi omeneşti. Putea chiar periclita nişte americance drăguţe, cum era Nancy Reichman, însă nu avea altă soluţie. În ceea ce-l privea pe Peter Burckhardt, Dulles avea mai puţine remuşcări, fiindcă ştia că tânărul elveţian, pe lângă bancher, avea şi calitatea de a fi locotenent ataşat Secţiei a 5-a a Statului-Major al Înaltului Comandament Elveţian şi, ca atare, era unul dintre cei mai importanţi ofiţeri ai spionajului elveţian. Misiunea pe care şi-o asumase implica riscuri mari.

Aspre gânduri pentru un diplomat american în slujba ţării sale!

Ele puteau fi explicate dacă se ţinea seama de faptul că Allen Dulles trăise şi lucrase într-un mediu complet nou pentru americani – lumea subterană a spionajului activ, în care regulile diplomaţiei nu se aplicau, iar principiile de etică şi morală erau adeseori ignorate pentru că trebuiau să fie ignorate dacă democraţiile vestice doreau să supravieţuiască în faţa nazismului şi a comunismului. Allen Dulles şi colegii săi de la OSS (Oficiul pentru Servicii Strategice), adică prima agenţie naţională reală de spionaj creată de Statele Unite şi precursoare a celebrei CIA (acea temută şi pe nedrept bârfită agenţie al cărei şef era destinat a fi Allen Dulles), priveau naziştii şi sovieticii ca aparţinând aceleiaşi clase de inamici

de moarte ai Statelor Unite. Era imperios necesar să fie opriţi, dacă oricare dintre ei putea produce bomba atomică. De la postul său din Berna, de unde dirija toate activităţile OSS de pe continentul european, Dulles activase, de la început, pe două fronturi, atât contra naziştilor, cât şi contra sovieticilor şi, de aceea, n-ar fi ezitat să apeleze la ajutorul elveţienilor sau chiar al lui Scaraoţchi însuşi, dacă asta ar fi însemnat câştigarea războiului.

El şi elveţienii se folosiseră deja unii de alţii în câteva ocazii… cu un profit reciproc. Dacă ar fi să spunem tuturor lucrurilor pe nume, atunci ar trebui să recunoaştem că, în ultimă instanţă, legătura secretă a lui Dulles cu spionajul elveţian – legătură păstrată secretă de ambele părţi – l-a ferit de eşecuri şi i-a adus numai succese. La trei luni de la asumarea misiunii de a fi omul OSS-ului în Berna, această legătură, total neortodoxă, fusese deja stabilită.

CAPITOLUL 2

Originea OSS-ului, ca şi afilierea lui Dulles la el datau din iunie 1942, când „Sălbaticul Bill” Donovan, singurul soldat american, veteran al primului război mondial pe frontul francez, care avea mai multe medalii şi o faimă mai mare decât generalul MacArthur, candidatul lipsit de succes pe listele republicanilor din 1933 pentru postul de guvernator al statului New York, l-a convins pe preşedintele Roosevelt de necesitatea înfiinţării unei organizaţii americane care să adune elita inteligenţei şi care să conducă operaţiile „neconvenţionale” pe timp de război[17]. Unul dintre primii recrutaţi a fost Allen Dulles, absolvent al Universităţii Princeton şi profesor diplomat, în plus nepot al fostului secretar de stat Robert Lansing. Dulles fusese în legătură, pe diverse căi, cu serviciul secret încă din vremea primului război mondial şi îşi îndeplinise misiunile în diverse ţări europene, inclusiv în Elveţia. În ultimii ani ai primului război mondial, la postul său din Elveţia, activitatea sa reală a fost aceea de a furniza Washingtonului informaţii despre situaţia din Germania, Austria şi Balcani. De aceea, Dulles avea calificarea necesară pentru a conduce operaţiunile OSS din Europa Centrală, iar locul de unde putea să facă toate acestea era tocmai Elveţia, acea neutră Elveţie pe care el o cunoştea atât de bine.

Pe 2 noiembrie 1942, Donovan l-a trimis pe Dulles în Elveţia, pe aceeaşi rută pe care elveţienii o vor folosi ulterior ca ultimă legătură de aprovizionare din lumea extraeuropeană. A zburat până la Lisabona cu un Pan Am, via Bermude, apoi a luat trenul până la Barcelona şi mai departe la Port Bou, punct la frontiera franco-spaniolă. De acolo, un alt tren l-a purtat de-a lungul Franţei conduse de guvernul de la Vichy, până la graniţa

cu Elveţia, de lângă Geneva, unde a sosit pe data de 7 noiembrie. În acel loc, era cât pe aci să se termine, înainte de a începe, cariera sa de membru al OSS şi, ulterior, al CIA. După cum mărturiseşte Dulles: „Am descoperit un civil, evident german, care supraveghea activitatea vameşilor de la graniţa franceză. Mi s-a spus la Washington că era posibil să fie plasaţi agenţi ai Gestapoului la această Frontieră. Eram singurul pasager care nu trecuse de vameşi. Neamţul îşi nota conştiincios toate datele din paşaportul meu şi, câteva minute mai târziu, un jandarm francez mi-a explicat că sosise un ordin de la Vichy de a-i reţine pe toţi americanii care se prezentau la frontieră şi de a raporta fiecare caz direct mareşalului Petain". În timp ce Dulles protesta cu glas tare, insinuând că mareşalul avea, probabil, treburi mai importante, de vreme ce americanii tocmai aterizaseră în Africa de Nord, s-a făcut ora prânzului şi omul de la Gestapo a dispărut. Se părea că neamţul avea adânc înrădăcinat în sânge obiceiul ca, exact la amiază, să se ducă până la cel mai apropiat bufet şi să-şi bea prima bere a zilei. Imediat ce acesta a dispărut, jandarmul l-a întrerupt pe Dulles şi l-a urcat înapoi în tren, şoptindu-i: *Allez passez vite. Vous voyez que notre collaboration n'est que symbolique* (Treceţi repede. Vedeţi doar că aşa-zisa noastră colaborare e doar simbolică). Câteva minute mai târziu, Dulles a traversat legal graniţa franceză către Elveţia. A fost unul dintre ultimii care a putut s-o facă până la eliberarea Franţei[18].

Imediat ce a ajuns la post, Dulles a început recrutarea de ajutoare, stânjenit de faptul că, la scurt timp după sosirea sa în Elveţia, naziştii au ocupat Franţa. Ameninţau astfel cu invadarea întregii coaste mediteraneene franceze, ceea ce era cumplit, mai ales de când populaţia de aici renăscuse, datorită prezenţei Forţelor Aliate în Africa de Nord. De fapt, toată graniţa elveţiană fusese ocupată de nazişti şi de aliaţii lor fascişti.

Printre cei recrutaţi se numărau câţiva stabiliţi deja în Elveţia şi ale căror obligaţii iniţiale nu mai aveau obiect, de vreme ce Elveţia fusese izolată. Erau bărbaţi şi femei din diverse departamente ale guvernului american, angrenaţi în activităţi comerciale sau consulare – asigurare de vize pentru oamenii de afaceri elveţieni care doreau să viziteze Statele Unite, ajutor pentru turiştii americani în Elveţia[9] etc. Unul dintre primii contactaţi a fost viceconsulul american din Basel, Nancy Reichman.

Consulatul din Basel, situat în centrul acestui oraş ce avea graniţă comună cu Germania şi cu Franţa şi constituia unul dintre cele mai importante noduri de transport din Europa Centrală, nu putea avea, din punctul de vedere al OSS-ului, un amplasament strategic mai bun. Problema principală o constituia lipsa funcţionarilor diplomatici. Iniţial fuseseră trimişi doi, însă unul din ei, consulul, tocmai fusese retras şi nu a putut fi înlocuit la timp. Cu atât mai mult nu putea fi înlocuit acum, când Elveţia era încercuită. Pe lângă asta, exista „problema” viceconsulului: era femeie şi, în plus, evreică.

Dulles era disperat. La treizeci de zile de la sosirea sa la Berna, a invitat-o să-l viziteze în apartamentul său din Herrengasse. Nu s-a încumetat s-o cheme la ambasadă, deoarece activităţile sale clandestine nu erau tocmai apreciate de indivizii de modă veche de acolo, în special de şeful Ambasadei Americane din Elveţia, Leland Harrison.

Când Dulles deschise uşa pentru a o întâmpina, rămase înmărmurit: făptura din faţa sa era o brunetă frumoasă, minionă, foarte elegant îmbrăcată, ce semăna izbitor cu Gene Tierney, tânăra actriţă abia lansată la Hollywood. Primul lucru la care se gândi Dulles fu acela că şeful său, capul OSS-ului, „Sălbaticul Bill” Donovan, care se

pricepea la tinere femei, ar fi recrutat-o imediat fără a clipi. O secundă mai târziu, gândul îi zbură din minte. Dulles, spre deosebire de Donovan, care era irlandez catolic, era puritan şi adesea oficia în prezbiteriu. Toată povestea asta avea tristul rezultat de a-l determina să nu amestece niciodată distracţia cu afacerile sau cu orice altceva.

— Pot să vă iau haina? au fost primele cuvinte pe care i le-a adresat tinerei.

Când ea i-a întins haina, Dulles nu s-a putut opri să remarce că avea în faţă o foarte „înzestrată" tânără doamnă.

— Cafea?

Ea ezită.

— E cafea veritabilă, americană, nu surogat, adăugă imediat Dulles. Am adus-o cu mine în avion. Ce-ar fi să ne aşezăm lângă fereastră cât timp o bem?

Fereastra se deschidea către vâlceaua pe care o forma râul Aare şi oferea priveliştea Alpilor din ţinutul muntos al Bernei.

— Frumos, nu-i aşa?

Ea încuviinţă.

— Adaugă la astea via pe care o vezi acolo, între casa mea şi râul de dedesubt. Se dovedeşte a fi un paravan perfect pentru orice vizitator care nu ar vrea să fie văzut că intră pe uşa din Herrengasse[10].

Nancy Reichman nu scoase o vorbă.

— Am menţionat toate acestea, datorită naturii afacerii în care sunt implicat şi a motivului pentru care te-am rugat să vii astăzi aici. Te-a lămurit ministrul Harisson de la legaţie sau altcineva din Departament despre persoana mea?

— Nu, domnule, răspunse Nancy Reichman. Cu toate că am citit în *Neue Zürcher Zeitung* că elveţienii vă consideră reprezentantul personal al preşedintelui Roosevelt[11].

Allen Dulles râse.

— Nu e întru totul adevărat, însă sunt ultima persoană care ar nega asta. Sunt, în realitate, ofiţer al serviciului secret ataşat unei organizaţii guvernamentale ce poartă numele de Oficiul pentru Servicii Strategice. Acum o jumătate de an preşedintele Roosevelt a semnat ordinul de înfiinţare a OSS. Înainte, funcţionam pe linie informativă sub conducerea lui William Donovan, pe care preşedintele Roosevelt l-a numit coordonator al Informaţiilor în iulie 1941. Donovan se subordona direct preşedintelui. Azi ne subordonăm atât lui, cât şi Statului Major Aliat. În concluzie, suntem o organizaţie relativ nouă, iar în ce priveşte implicarea în Elveţia, avem caracter de pionierat. De aceea, căutăm să obţinem ajutor aici şi acesta-i motivul pentru care te-am rugat să vii din Basel să mă vezi.

Făcu o pauză, apoi continuă:

— Te avertizez că tot ce îţi voi spune constituie un secret de cea mai mare importanţă. Înţelegi?

— Da, domnule.

Răspunsul ei fusese dat pe un ton uşor emoţionat. Bărbatul din faţa sa aparţinea acelei categorii de oameni care prin simpla lor prezenţă îi făcea pe ceilalţi să se simtă stânjeniţi. Era un bărbat de cincizeci de ani, de statură medie, într-o ţinută lejeră. Purta o jachetă sport maro şi pantaloni galbeni, largi; se vedea că preferă să se îmbrace astfel şi să nu fie obligat să poarte costumul albastru şi cravata, devenite uniformă în cercurile diplomatice. La urma urmei, nu era nimic neobişnuit în asta. Anormali erau însă capul şi ochii, care impuneau respect amestecat cu un sentiment de teamă. Părul său cărunt era impecabil pieptănat, iar capul avea forma pătrată şi era mai lat decât normal. Ceea ce-l deosebea însă de cei mai mulţi semeni ai săi erau ochii din spatele ochelarilor fără rame, cenuşii ca oţelul. Erau ochi care, în loc să vadă pur şi simplu, penetrau. Iar acum, privirea acestora era fixată în ochii femeii.

— Un lucru mă surprinde, continuă el. Spuneai că ai citit despre mine în ziarele elveţiene. Vorbeşti fluent germana?

— Da. Ca şi *Schwyzerdeutsch*, dialectul elveţian.

— De ce tocmai germana?

— Părinţii mei au emigrat din Germania, şi acasă vorbim încă această limbă.

— Ce înseamnă acasă?

— Palo Alto, California.

— De ce tocmai Palo Alto?

— Tatăl meu predă economia, mai precis istoria gândirii economice, la Stanford. A studiat cu Max Weber la Heidelberg.

Allen Dulles dădu aprobator din cap. Cu fiecare minut care trecea, devenea tot mai interesat.

— Şi cum se face că vorbeşti fluent dialectul elveţian?

— După ce mi-am terminat studiile la Stanford, în primăvara anului 1937, am venit în Elveţia, pentru studii postuniversitare, la Universitatea din Basel – de fapt, de anul trecut am reînceput cursurile şi seminariile, la fără frecvenţă, bineînţeles – şi astfel a trebuit să fac un efort suplimentar să învăţ dialectul elveţian. Ştiţi, studenţii elveţieni i-au urât dintotdeauna pe studenţii germani care, înainte de război, veneau în Basel să studieze. Erau aroganţi, scorţoşi şi secretoşi. Nu se oboseau să ascundă faptul că îi priveau pe elveţieni ca pe o adunătură de provinciali, inferiori din punct de vedere cultural. Cred că în asemenea situaţii noi am folosi apelativul de „pleavă”. Pe măsură ce Hitler a urcat pe scara succesului, atitudinea lor de superioritate şi îngâmfare a devenit şi mai evidentă. Drept rezultat, elveţienii au început să-i denumească pe nemţi *Chaibe Schwobe*.

— În traducere?

Nancy Reichman roşi.

— Bănuiesc că în traducere aproximativă înseamnă „împuţiţi mâncători de varză”. Roşi din nou.

Expresia îi plăcu lui Dulles. Încercă şi el să pronunţe:

— *Chaibe Schwobe*. Am spus bine?

Pronunţia era detestabilă, însă Nancy Reichman încuviinţă grăbită.

— Când ai intrat în diplomaţie?

— În vara lui 1939, chiar înainte de a izbucni războiul. Tata a insistat să încetez cursurile de aici şi să mă întorc acasă. Am făcut aşa cum mi-a cerut el. Am dat examen la Externe, l-am trecut, şi, după un stagiu iniţial la Departamentul de Stat din Washington, am fost numită, în august 1940, viceconsul la Basel. Bănuiesc că motivele sunt evidente.

— Pe cine cunoşti în Basel? continuă Dulles întrebările.

— Vă referiţi la elveţieni?

Dulles dădu din mână.

— În general. Oameni importanţi. Elveţieni sau străini.

— Elveţienii nu sunt prea dornici de cunoştinţe noi, cred că ştiţi bine, domnule. Cu toate astea, în mediul universitar, în special prin intermediul profesorului Edgar Salin, am avut nesperatul noroc de a întâlni unii oameni deosebiţi.

— Cum ar fi?

— Avocaţi. Oameni de artă. Bancheri – de exemplu de la Banca pentru Investiţii Internaţionale.

— Nume?

— Vă referiţi la BIS?

— Da.

— Per Jacobsson. Şi Dr. Peter Burckhardt, asistentul personal al primului, un tânăr elveţian care a studiat cu mine la universitate înainte de război.

Dulles crezu o clipă că observase o uşoară roşeaţă în obrajii femeii când menţionase numele tânărului.

— Altcineva?

— O mulţime de alţi studenţi, mai precis foşti studenţi, ajunşi între timp în posturi importante ale unor companii chimice din Basel, cum ar fi CIBA – Geigy, Hoffman, La Roche, Sandoz. Toate aceste companii îşi desfăşoară activitatea de-a lungul întregii Europe şi chiar al întregii lumi. Alţi foşti studenţi ocupă posturi în bănci comerciale cum ar fi Corporaţia Bancară Elveţiană, cea mai mare bancă cu sediul în Basel. Am cunoscut studenţi care locuiesc în alte oraşe, de exemplu Zürich. Cu toţii fac parte din elita elveţiană şi asta pentru că au venit să studieze în Basel, cu profesori dintre cei mai importanţi gânditori ai zilelor noastre. Acolo ţine cursuri profesorul Karl Barth, teologul protestant, ca şi profesorul Jaspers, filozoful existenţialist german, care nu a suportat să trăiască în Germania nazistă; predă, de asemenea, profesorul Carl Gustav Jung, psihiatrul, care vine de două ori pe lună tocmai de la Zürich, la fel şi Wolfgang Pauli, fizicianul. Mai e profesorul Edgar Bonjour, istoric elveţian, care predă cronica neutralităţii Elveţiei, ca şi…

Dulles o întrerupse:

— Profesorul tău… care e numele său?

— Salin. Edgar Salin.

— El cine e de fapt?

— E neamţ, din Frankfurt au Main. Şi el a fost studentul lui Weber la Heidelberg. De acolo îl ştie pe tata. Făceau parte dintr-un grup de admiratori, i-aş putea numi discipoli ai poetului Stefan George, un individ cu mare influenţă, ce-şi avea reşedinţa în acel oraş. La începutul anilor ’30, atât Salin, cât şi tata au plecat din Germania. Ca şi Jaspers şi ca mulţi alţi academicieni germani au observat ceea ce se întâmpla în jurul lor. Mulţi au venit în America, în special la Princeton şi, printre ei, ştiţi

bine că a sosit şi Albert Einstein. Tata a plecat la Stanford, aşa cum v-am menţionat anterior. Alţii, ca Jaspers şi Salin, au vrut să rămână în Europa şi anume în partea din Europa în care se vorbea germana. Aşa se face că Salin a acceptat fără ezitare invitaţia de a conduce departamentul de economie al Universităţii din Basel. Am senzaţia că el cunoaşte toate persoanele importante din Europa, în special germani; cunoaşte emigranţi ca tata sau ca Siegmund Warburg, bancherul din Hamburg care locuieşte azi la Londra şi reuşeşte, numai el ştie cum, să mai apară şi pe aici, prin Elveţia; cunoaşte întreaga familie Seligman, care deţine o bancă în Basel; menţine legături strânse cu o mulţime de oameni ce locuiesc încă în Germania, foşti studenţi aflaţi actualmente în posturi înalte sau academicieni ce au rămas în Germania şi predau încă acolo. Când sosesc în Basel oameni de acest gen, obişnuieşte să organizeze petreceri speciale pentru ei, la care invită bancheri şi afacerişti de prin partea locului, cum sunt Jacobsson sau Seligman, ca şi foşti studenţi, precum Peter Burckhardt. La astfel de petreceri se discută despre orice: de la economie la filozofie şi de la artă la politică.

— De regulă eşti şi tu inclusă printre invitaţi?

— Da. În mod sigur asta i-o datorez tatălui meu.

Dulles aprecie ultima afirmaţie. Nu era obişnuit să descopere femei frumoase care să fie în acelaşi timp modeste. Socoti că văzuse şi auzise destul.

— Domnişoară Reichman, mi-ar plăcea foarte mult să lucrezi cu mine. Va fi o slujbă periodică. Vei putea, bineînţeles, să-ţi continui îndatoririle de viceconsul la Basel. Din punctul nostru de vedere, nu puteai fi mai bine plasată. Nu mă pot gândi la nimeni care să aibă o mai bună calificare pentru misiunile pe care le intenţionez. Înainte de a-mi da un răspuns, şi Dulles putea deja citi pe faţa ei că răspunsul va fi pozitiv, trebuie să te avertizez că munca noastră poate deveni extrem de periculoasă.

Asta mă face să te întreb despre o problemă mai delicată, dar care trebuie pusă.

Făcu o scurtă pauză.

— Eşti evreică, nu-i aşa?

Ea îl privi pe Dulles drept în ochi şi-i răspunse:

— Sunt. Şi sunt mândră de asta.

— A lucra pentru mine, continuă el, poate, subliniez acest poate, înseamnă obligaţia ca, în circumstanţe extreme, să treci graniţa în Germania, clandestin bineînţeles, ceea ce implică riscul enorm de a fi prinsă. Un astfel de eveniment ar fi extrem de neplăcut pentru orice american, în special pentru un american evreu.

I se păru că ea ar fi dorit să spună ceva, însă Dulles ridică mâna.

— Lasă-mă să termin. Există multe zvonuri privitoare la ceea ce face Hitler cu evreii. Ei sunt sistematic mutaţi din Olanda, Belgia şi Franţa şi deportaţi în Polonia, în lagărele de muncă. Nimeni nu poate oferi date sigure în legătură cu acest aspect, însă eu consider, domnişoară Reichman, că e de datoria mea să-l evidenţiez înainte ca dumneata să iei vreo hotărâre. La urma urmei, ai şi o datorie faţă de familie. Probabil că-mi vei cere câteva zile de gândire, deşi mă tem că trebuie să insist să nu consulţi pe nimeni, absolut pe nimeni, incluzând în acest nimeni şi pe tatăl dumitale şi pe profesorul Salin. Dacă nu-ţi vei asuma o asemenea responsabilitate, vom uita amândoi că am discutat vreodată. Şi această pierdere de memorie va fi definitivă. Înţelegi?

Tânăra americancă nu auzea acum vocea diplomatului Allen Dulles, ci pe cea a superspionului Dulles. Era o voce încă scăzută, dar care conţinea nuanţe aspre, ameninţătoare chiar.

— Da, domnule, înţeleg totul şi aveţi cuvântul meu pentru asta, replică ea solemn. Dacă nu vă deranjează, prefer să nu aştept. Nu am rezerve în ceea ce priveşte colaborarea cu dumneavoastră şi sunt perfect conştientă de riscurile personale pe

care mi le asum. Sunt absolut sigură că familia m-ar aproba, dacă ar şti ce îmi propuneţi. Vedeţi, America a fost bună cu noi, pe când Germania nu.

La aceste cuvinte, diplomatul şi superspionul Dulles se simţi adânc impresionat, însă făcu tot ce îi stătu în putinţă ca să nu-şi arate emoţia.

— Atunci e în regulă.

Se ridică de pe scaun şi, după ce ea făcu la fel, îi întinse mâna.

— Bun venit la bord, domnişoară Reichman.

Fu surprins de fermitatea cu care ea îi strânse mâna. Trase imediat concluzia că racolase o tânără doamnă nu numai foarte deşteaptă, ci şi dură şi foarte hotărâtă.

Dulles se uită la ceas.

— E ora patru. Când doreşti să te întorci în Basel?

— Am vrut să plec la ora şase, dar…

— Atunci avem timp suficient să punem la punct unele detalii şi primul dintre ele va fi să stabilim ce divulgăm sau ce nu celor de la Departamentul de Stat, în special şefului misiunii din Elveţia, ministrul Harrison. Trebuie să recunosc că, în anumite chestiuni, între mine şi Leland Harrison există divergenţe de păreri. El aparţine acelei şcoli care i-a învăţat pe cei din Departamentul de Stat că nu e frumos să citeşti corespondenţa altuia. Cred că nu e nevoie să-ţi mărturisesc că aceasta e singura corespondenţă care mie îmi face plăcere să o citesc.

Convenirăă ca Dulles să rezolve problemele direct şi imediat cu şeful ambasadei americane. Ea va continua să-şi îndeplinească atribuţiile sale de viceconsul, subînţelegându-se că problemele ce priveau OSS-ul avea să le raporteze numai lui Dulles. În eventualitatea ivirii unui conflict de interese provenit din dubla ei subordonare, singurul în măsură să ia vreo hotărâre ar fi fost el, Dulles.

Asupra ultimei condiţii, ministrul Harrison a obiectat a doua zi, când a fost informat, ceea ce l-a făcut pe Dulles să-i reamintească ambasadorului că misiunea sa în Elveţia provenea direct de la preşedintele Roosevelt şi, în concluzie, dacă Harrison ar fi dorit să dezbată problema în continuare nu ar fi avut altceva de făcut decât să se adreseze Casei Albe. Cu aceasta, disputa s-a încheiat, cel puţin pentru moment, deoarece Leland Harrison era un om care evita să facă valuri pentru orice.

CAPITOLUL 3

Nancy Reichman a reuşit să prindă trenul de ora şase şi, în săptămânile ce au urmat, şi-a început prima „misiune” sub îndrumarea OSS: de a cultiva acele relaţii din Basel care puteau oferi informaţii la prima mână în legătură cu ceea ce se întâmpla în ţara ce se întindea în nordul oraşului, o ţară aproape complet izolată, în care puţini oameni aveau acces. Nancy Reichman trebuia să-i găsească pe aceşti oameni.

Încrederea pe care o avusese Dulles în abilitatea ei căpătă imediat justificare. Două săptămâni după prima lor întâlnire din Berna, Nancy se prezentă cu informaţii atât de năucitoare, încât până şi Dulles, deşi le-a socotit perfect verosimile, a ezitat să le transmită la Washington fără confirmarea din alte surse.

Informaţiile i-au parvenit la una dintre acele petreceri pe care profesorul Edgar Salin, mentorul ei de la Universitatea din Basel, le organiza pentru cei aflaţi în trecere prin oraş. De data aceasta, petrecerea a fost organizată în separeul unuia dintre cele mai bune restaurante din Basel, Zum Sternen, situat pe Sankt Alban Vorstadt. Din cauza vacanţei de Crăciun care tocmai începuse, asistenţa n-a fost numeroasă. De fapt, Nancy a fost unicul exstudent invitat la întâlnirea din acea seară de 22 decembrie 1942. În afara unui singur musafir, toţi erau locuitori ai Baselului: profesorul Salin, bancherul Seligman, un avocat din partea locului, Karl Meyer, cu clientela majoritar alcătuită din germani, în special industriaşi, şi care avea grad de maior în armata elveţiană. Nancy află mai târziu de la Dulles faptul că avocatul avea legături strânse cu Ministerul de Externe al Elveţiei. Se mai afla acolo Dr. Peter Burckhardt, fost student al lui Salin, actualmente asistentul lui Per Jacobsson. Cel de-al cincilea bărbat era

profesorul Arthur Sommer care, la fel ca avocatul, fusese concentrat pe timpul războiului, dar în armata germană, ca ofiţer al Statului-Major din Berlin. Avea şi o a treia slujbă care-l chema regulat în Elveţia. Era membru al Comisiei Economice Permanente Helveto-Germane, organismul care dirija fluxurile comerciale şi financiare imense – şi reciproce – între Germania nazistă şi Elveţia neutră. Comisia trebuia să se întrunească frecvent întotdeauna în Elveţia, aşa că Sommer trecea aproape săptămânal graniţa helveto-germană din Basel.

Pe timpul cinei propriu-zise, nu s-a discutat nimic important. În acel decembrie al anului 1942, subiectele principale de discuţie erau oferite de bătăliile devastatoare de pe frontul estic german din Rusia şi de succesele americanilor din Africa de Nord ulterioare debarcării din 8 noiembrie. Salin credea că situaţia se răsturnase în defavoarea naziştilor. Nu rămăsese decât o problemă de timp. Profesorul Sommer se arăta însă mai puţin optimist. Deşi era antinazist convins, avea o părere deosebit de critică asupra încercării eşuate a Aliaţilor de a deschide un al doilea front în Europa. În ciuda unor lovituri recente primite de armata germană, naziştii se considerau încă invincibili şi de fapt demaraseră programe noi, unele de o natură cu adevărat înfricoşătoare. În acest moment, Sommer tăcu brusc. Motivul îl putea constitui prezenţa avocatului elveţian, cunoscut pentru relaţiile sale germane. Imediat, discuţia a fost mutată asupra altor subiecte.

Mai târziu, pe drumul spre casă, Salin a redeschis subiectul. Ca de obicei, se oferise să o însoţească pe Nancy până în Markplatz înainte de a se întoarce în Hardstrasse. Înainte de orice însă, trebuia să-l conducă pe oaspete către hotelul Euler, aflat în partea cealaltă a oraşului faţă de gara centrală.

Cei doi profesori ocupau locurile din faţă ale masivului BMW al lui Salin, iar Nancy rămase singură, pe bancheta din spate. În ciuda faptului că germanul Sommer vorbea cu voce scăzută, Nancy a auzit fiecare cuvânt şi tot ce a rostit el i-a rămas întipărit în memorie.

— *Die Entscheidung war am 20 Januar dieses Jahres getroffen worden*, începu el. Decizia a fost luată pe 20 ianuarie anul 1942, la o întrunire ţinută în Wannsee – o suburbie a Berlinului – şi care fusese convocată de Reinhard Heydrich, omul numărul doi în SS. Problema care l-a determinat pe Heydrich să aranjez o astfel de întâlnire a fost cea a metodologiei… de a ucide cât mai eficient evreii. Până la sfârşitul lui 1941, cinci sute de mii de evrei din Rusia ocupată de nazişti fuseseră deja asasinaţi de echipe speciale ale SS, aflate sub ordinele lui Heydrich. Erau împuşcaţi şi îngropaţi în gropi comune săpate de lotul care urma să fie lichidat. Heydrich le-a explicat colegilor săi din SS, adunaţi la Wannsee, că procesul era prea încet şi greoi şi că se simţea nevoia unei mai bune *Lösung*, soluţii, a problemei evreieşti. Atunci a folosit Heydrich pentru prima dată acest cuvânt care va fi asociat întotdeauna cu infamia: *Endlösung*. Soluţia finală.

Nancy n-avea să uite niciodată această primă întâlnire cu fiorosul cuvânt. Profesorul Salin, el însuşi evreu german, obişnuit cu poveşti de groază privitoare la foştii săi conaţionali, de aceeaşi credinţă şi rădăcini, păru că se înfioară subit la auzul lui.

— *Was soll das bedeuten? Endlösung?*[12]

— Înseamnă, explică Sommer, eliminarea totală a evreilor din Europa, un proiect uriaş care necesită o „metodologie” mult îmbunătăţită. Propunerea lui Heydrich a fost de a se construi camere de gazare, în principal în Polonia, care este sub controlul său. Are în vedere un loc special, un orăşel numit Auschwitz. Gazul, foarte eficient,

numit zyklon B, e produs la cerere de I. G. Farben. Toţi cei prezenţi la întrunire au fost de acord că ideea era strălucită. Procesul-verbal al şedinţei l-a întocmit un anume Adolf Eichmann, „expertul în problema evreiască” al lui Heydrich. Am văzut una dintre copii.

La mijlocul lui iulie 1942, Heinrich Himmler, şeful SS şi superiorul lui Heydrich, a fost martor la gazarea a patru sute patruzeci şi nouă de evrei olandezi, în „uzina experimentală”, numită şi „buncărul doi”, a complexului din Auschwitz. I-a plăcut ce a văzut acolo. După aceea, aplicarea Soluţiei finale a prins viteză[13].

— Câţi sunt ucişi?

Profesorul Sommer răspunse la întrebarea lui Salin cu un soi de *Galgenhumor*, acel gen de umor de ştreang care era faimos la nemţi.

— Traficul feroviar către lagăr a atins proporţii enorme. Asta a dus la lansarea unei glume sinistre, la modă acum la Berlin, şi care spune că Auschwitzul a devenit, probabil, unul din cele mai mari oraşe din Europa, de vreme ce atât de mulţi oameni intră şi niciunul nu iese.

Cei doi bărbaţi petrecură în tăcere ultimele minute de drum, înainte ca BMW-ul să oprească în faţa hotelului Euler. Salin lăsă motorul să meargă şi coborî să-şi ia la revedere de la vizitatorul german, prilej de a schimba câteva ultime vorbe.

— *Aber haben Sie Beweis?* întrebă Salin. Nemţii păstrează o evidenţă?

— *Leider nein*, veni răspunsul. Din păcate, nu[14].

— Ai putea, cel puţin, să repeţi ce mi-ai spus în scris? continuă Salin.

Sommer ezită.

— Îţi voi scrie o scrisoare astă-seară, Edgar, care îţi va fi livrată personal acasă, în Hardstrasse, mâine-dimineaţă.

Cei doi profesori îşi strânseră unul altuia mâinile, apoi Salin se urcă în maşină să o conducă

acasă pe Nancy.

În dimineaţa următoare, Nancy Reichman îl sună pe Dulles, la Berna, şi-i spuse că avea o informaţie de maximă importanţă, pe care prefera să i-o comunice între patru ochi. Dulles acceptă, aşa că ea luă primul tren spre Berna.

Când ajunse în apartamentul lui, îi relată cuvânt cu cuvânt întreaga conversaţie auzită cu o seară în urmă. Unicul lui comentariu, la sfârşit, a fost:

— Ai o memorie remarcabilă.

— Da, cred că da.

— De asemenea, crezi fiecare cuvânt din ceea ce ai auzit, nu-i aşa?

— Absolut.

— Şi eu. Dacă îţi aduci aminte, am menţionat, în prima noastră conversaţie, faptul că sunt tot felul de zvonuri privitoare la soarta evreilor din Europa. Din păcate noi, OSS, ca şi profesorul ăla german, Sommer, nu avem nicio dovadă. Repet: bănuieli, da, probe, nu.

Mai e o problemă. Dacă aş transmite această informaţie la Washington, ar fi posibil ca sursele noastre, incluzându-te aici şi pe tine, să fie total compromise. Noi am descoperit recent că naziştii au descifrat codul folosit de ambasada noastră pentru transmisiile radio şi telefonice. Până când vom repara situaţia…

Ea fu evident dezamăgită.

— Crede-mă, Nancy, continuă el, aceasta e o problemă pe care o voi urmări cu prioritate. La fel şi tu. Ţine însă minte că la Washington sunt mulţi oameni care nu vor crede că aşa ceva e posibil. Ei au senzaţia că sunt special induşi în eroare, pentru a se forţa deschiderea Statelor Unite în favoarea emigraţiei evreieşti nelimitate. Asemănătoare e şi atitudinea elveţienilor, chiar mai dură. Ar vrea, pur şi simplu, să-i arunce pe evrei peste graniţă, în Germania sau Austria. *Das Boot ist voll*, spun ei. Barca de salvare elveţiană e plină. Aşa că trebuie

să avem o dovadă categorică înainte de a spera că informaţii ca ale tale vor fi crezute de cineva.

— Înţeleg, rosti tânăra, deşi faţa ei trăda exact contrariul.

— Te simţi părăsită, ştiu. Nu va fi pentru ultima oară.

Se uită la ea şi adăugă:

— Ce-ai zice să bem un pahar de vin elveţian alb şi să discutăm despre altă problemă care nemulţumeşte tot mai mulţi indivizi la Washington?

Se duse la frigider şi scoase o sticlă de Aigle. O desfăcu şi continuă să vorbească turnând lichidul în pahare.

— Se spune că ar fi crescut considerabil cantitatea de aur transferată de Germania în Elveţia. Noi, în special secretarul Trezoreriei, Morgenthau, vrem o confirmare sau o infirmare a acestui zvon. Dacă e adevărat, atunci cineva care lucrează la Banca pentru Investiţii Internaţionale trebuie să cunoască detalii despre această problemă, pentru că BIS se află, de obicei, în centrul tranzacţiilor europene cu aur. Cultivă-ţi relaţiile pe care le ai acolo – cu grijă, pentru că treaba nu e extrem de urgentă – şi vezi ce apare la suprafaţă. Priveşte totul ca pe o expediţie la pescuit, la care nu ştii ce vei prinde până nu arunci o nadă…

CAPITOLUL 4

Până la mijlocul lui februarie, Nancy Reichman progresă foarte puţin. Într-o seară, abia sosise acasă de la consulat când Peter Burckhardt o sună la telefon. Toată luna ianuarie încercase să dea de el, însă mereu i se răspundea că e ocupat cu obligaţiile militare. La telefon, Peter îi spuse cât de mult se bucurase s-o întâlnească la petrecerea dată de profesorul Salin şi o invită la o cafea. Nancy acceptă de îndată, deşi nutrea speranţa secretă că nu acceptase prea repede.

După ce închise telefonul, ea se întrebă ce o putuse determina să reacţioneze în acest fel. Deşi îl cunoştea încă din 1938, din vremea când erau studenţi, relaţia lor nu a depăşit niciodată stadiul unei relaţii între doi elevi ai aceluiaşi profesor. Ştia că Burckhardt îşi terminase studiile şi, după susţinerea tezei de doctorat, în 1939, intrase în cadrul personalului mai tânăr al Departamentului de cercetări economice al BIS. Acolo, se spunea, reuşise să intre în graţiile lui Per Jacobsson, suedezul care nu era doar economistul-şef de la BIS, ci şi purtător de cuvânt al instituţiei şi unul dintre managerii ei. De-a lungul timpului, Nancy aflase destul de multe lucruri despre BIS ca să îşi dea seama că această bancă era locul propice pentru aflarea celor mai secrete informaţii despre tranzacţiile financiare internaţionale.

Banca pentru Investiţii Internaţionale fusese înfiinţată în timpul Primului Război Mondial. Resursele financiare care au stat la baza întemeierii acestei instituţii au provenit din miliardele de dolari pe care Aliaţii le-au pretins Germaniei ca despăgubire de război. Din păcate, Germania postbelică nu a mai reuşit să-şi revină cu adevărat după ce a suferit atâtea pierderi. Pentru germani, perioada de după război s-a caracterizat printr-o oscilaţie permanentă între starea de

prerevoluţie, hiperinflaţie şi şomaj masiv. Dificultăţile financiare rezultate au fost atât de mari încât, la sfârşitul anilor ’20, a suspendat toate plăţile către creditorii internaţionali. Poziţia de atunci a Germaniei semăna cu a Braziliei, Argentinei, Mexicului şi altor ţări din America Latină în anii ’80: datorii imense către Statele Unite şi alte naţiuni occidentale puternice financiar, dar insuficiente resurse de plată, măcar a dobânzilor. Soluţia: toate aceste ţări au contractat noi împrumuturi, ca să le stingă pe cele vechi.

Soluţia problemei germane din acei ani a fost oarecum similară şi a purtat denumirea de Planul Young (după numele preşedintelui companiei General Electric, Owen D. Young), adoptat în 1929. Conform acestui plan, Aliaţii au înlesnit Germaniei contractarea altor împrumuturi, sub formă de titluri bancare, pentru a-şi putea efectua plăţile.

Înfiinţarea BIS a făcut parte integrantă din acest plan. Se urmărea în acest fel depolitizarea problemei daunelor de război. Banca a preluat sarcinile comitetului pentru reparaţii şi administrarea fluxului de capital din şi către Germania. Natura apolitică a acestei instituţii era dată şi de plasarea ei în Basel, centrul financiar tradiţional al neutrei Elveţii[15].

Puţin după deschiderea BIS, a devenit evident faptul că importanţa ei depăşea cu mult simpla funcţie tehnică de supraveghetor al „înţelegerilor” financiare între fostele naţiuni aflate în conflict, însăşi natura specială a proprietăţii BIS releva acest lucru: deţinătorii de acţiuni (cele două sute de mii de acţiuni emise erau şi ele speciale, în sensul că valoarea lor nominală a fost definită în funcţie de cantitatea de aur – 145 161 290,32 grame – ce reprezenta capitalul social al băncii) erau băncile importante ale lumii, din Belgia, Anglia, Franţa, Italia, Germania şi Japonia. Ulterior, s-au alăturat şi americanii printr-un

consorţiu de bănci comerciale – J.P. Morgan, National Bank din New York, First National Bank din Chicago – care, pentru a fi ferite de imixtiunea politică a Congresului american, erau susţinute de Banca Rezervelor Federale. La scurt timp au urmat Suedia, România, Polonia, Olanda şi Elveţia. Conducătorii acestor bănci au devenit, implicit, conducători ai BIS. Prin urmare, a fost necesară stabilirea unei întruniri periodice a lor în Basel, ceea ce a dus, practic, la transformarea BIS într-un club al cluburilor, un loc în care bancherii puteau să se confeseze unul altuia şi să perfecteze afaceri, adeseori implicând banca în ducerea lor la bun sfârşit. Rezultatul final a fost că această bancă a devenit inima băncilor centrale ale lumii şi cea mai puternică legătură între sistemele financiare mondiale.

Istoria BIS cuprinde însă şi un aspect ascuns cu grijă. Încă de la început această bancă a fost, în mare măsură, o creaţie şi un instrument ale politicii Germaniei. Fondarea sa a fost sugerată de Hjalmar Horace Greely Schacht, cel care, câţiva ani mai târziu, avea să ajungă ministrul economiei sub Hitler şi preşedinte al Băncii Centrale a Germaniei, Reichsbank. Deciziile sale erau luate în tandem cu Emil Puhl, care ulterior va conduce Reichsbank alături de Dr. Walther Funk, succesorul lui Schacht după debarcarea acestuia de către Hitler.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, banca a fost controlată de nazişti. Printre directorii săi cei mai importanţi se numărau: Hermann Schmitz, conducătorul celui mai mare concern industrial, I. G. Farben; baronul Kurt von Schröder, directorul băncii J. H. Stein din Colonia şi ofiţer de Gestapo; Dr. Walther Funk şi Emil Puhl, ambii de la Reichsbank. Ultimii doi au fost numiţi personal de Hitler în consiliul de administraţie al BIS şi misiunea lor consta în asigurarea funcţionării acestei instituţii pe post de

uşă de acces pentru finanţele internaţionale, chiar în situaţia de conflict armat major. Îndeplinirea ei era înlesnită de situarea băncii în Basel, oraş care, deşi aparţinea Elveţiei neutre, era amplasat pe graniţa germană. Un alt factor favorizant îl constituia modul de operare al băncii, după o cartă semnată de principalele puteri ale lumii, cu excepţia Uniunii Sovietice, ce stipula că BIS se bucura de imunitate faţă de confiscare, închidere sau cenzură, indiferent dacă proprietarii ei erau în război sau nu.

Fără îndoială, aceşti nemţi au fost ajutaţi în munca lor de preşedintele băncii, Emil Meyer, un elveţian care vorbea cu puternic accent german şi cumula funcţia de preşedinte al Băncii Naţionale a Elveţiei, ca şi de directorul general, Thomas McKittrick, un american ce simpatiza pe faţă cu regimul nazist.

Nemţii nu controlau chiar toată conducerea BIS. Excepţia care întărea regula era oferită de Per Jacobsson, un suedez care, încă de la început, s-a dovedit a fi un element-cheie în interiorul BIS. El era omul însărcinat cu politica economică a băncii. Reuşise de unul singur să facă din Basel şi din BIS locul în care se întâlneau cu regularitate cei mai puternici bancheri din lume pentru a-şi coordona eforturile de control al finanţelor mondiale. Era un statornic antinazist şi proaliat. Sora sa era căsătorită cu Sir Archibald Nye, una dintre cele mai importante persoane din armata britanică, adjunctul şefului de Stat-Major al armatei în perioada celui de-al Doilea Război Mondial. Jacobsson se simţea obligat să-şi ascundă opţiunile datorită faptului că avea sentimentul de a fi „oaspete” în Elveţia. În ciuda războiului care despărţea naţiunile, el îşi încuraja oamenii – germani şi britanici, italieni şi americani, polonezi şi cehi – să continue să lucreze şi să prânzească împreună. I-ar fi făcut plăcere să-i vadă jucând împreună golf, însă, din nefericire, unicul teren din

Basel se afla dincolo de graniţa cu Franţa, închisă încă din septembrie 1939[16].

Clădirea care adăpostea banca era situată vizavi de gara principală din Basel şi se învecina cu una dintre cele mai vestite cafenele ale oraşului, Frey's. Iniţial, clădirea fusese destinată să adăpostească un hotel; din acest motiv, aspectul ei nu avea nimic din cel tradiţional de instituţie financiară.

Personalul băncii poposea adeseori la Frey's, fie pentru cafeaua de dimineaţă (numită în dialectul elveţian *Znueni*, adică „la ora nouă"), fie pentru ceaiul de după-amiază (*Zvieri*, adică „la ora patru").

Această cafenea a fost locul de întâlnire pe care Peter Burckhardt i l-a propus lui Nancy Reichman, în acea după-amiază de marţi, 16 februarie 1943.

Nancy a fost prima care a ajuns acolo. Se aşeză la o masă cu vedere spre Centralbahnstrasse şi comandă ceai şi prăjiturele. Puţin mai târziu apăru şi Peter, cufundat în gânduri, având cu el ediţia de prânz din *Basler Nachrichten*. Când o văzu, seriozitatea de pe faţă dispăru, făcând loc unui zâmbet larg. Se îndreptă direct spre masa ei.

— Salut, Nancy, spuse el în timp ce ea se ridicase ca să-i strângă mâna. *Das isch aber nett dass Du ko bisch*.

Folosea familiarul Du, aşa cum era obiceiul între foşti studenţi care se cunoşteau, porecliţi în Elveţia *Kommilitonen*.

Ea se decise să vorbească în engleză.

— M-a surprins plăcut telefonul tău, Peter. Vrei să bei şi tu ceva?

— Nu, mulţumesc, răspunse el cu o grimasă. Nu pot suferi chestia asta.

Chemă chelneriţa şi comandă cafea şi Kirschwasser, explicându-se:

— E cam frig aici. Am găsit în cartea de telefon adresa ta, Nancy. Augustinergasse. *Wie schön*… Iartă-mă! Mi se pare mult mai natural să-ţi vorbesc

în dialect. Când eram la universitate, noi, elveţienii, adesea te admiram pentru rapiditatea cu care ţi-ai însuşit limba noastră.

— Ştii de ce am făcut efortul ăsta, replică ea, apoi adăugă: Până la urmă, s-a dovedit că nemţii sunt răi, aşa cum îi bănuiam noi toţi.

Peter Burckhardt nu răspunse decât într-un târziu:

— Nu chiar toţi. De exemplu, bărbatul de la petrecerea profesorului Salin.

Ea observă că Peter nu menţionase numele bărbatului. „Interesant”, îşi zise şi se hotărî să atace.

— L-ai mai văzut de atunci?

— Nu. Am auzit însă că se va întoarce săptămâna viitoare în Elveţia. La o întâlnire a Comisiei Economice Helveto-Germane, la Berna. De ce mă întrebi? Vrei să te vezi cu el?

— Nu, nu. Cel puţin nu acum. Nu cred că e prea sănătos pentru el să fie văzut împreună cu un funcţionar diplomatic american, deşi sunt numai un umil viceconsul.

Făcu o scurtă pauză.

— M-ai făcut curioasă. Ai sugerat că ai putea aranja o întâlnire cu el. Ce legătură ar putea avea BIS cu acest domn?

— Nici nu are vreo legătură directă. El are legături cu guvernul elveţian. Astăzi, aceste legături sunt şi ale mele. Din octombrie, am o nouă misiune în cadrul BIS, ce derivă din faptul că sunt unul dintre puţinii elveţieni care lucrează acolo – mă refer la nivel de conducere şi nu la secretare sau altceva de genul ăsta. De fapt, noua mea funcţie se datorează în bună măsură profesorului Salin. În fine, acum sunt responsabil cu relaţia dintre BIS şi Banca Naţională a Elveţiei. Prin urmare, sunt mult mai bine informat în legătură cu multe lucruri care se petrec în ţara asta.

Adăugă:

— Cred că n-ar trebui să-ţi spun toate astea. Vezi cât de paranoici am devenit noi, elveţienii, în ziua de azi. Ar trebui ca nimeni să nu ştie nimic şi, chiar dacă ar şti, ar trebui să nu comunice asta nimănui. În special străinilor.

— Uite, asta îţi spune şi pe afişul acela! exclamă Nancy.

Îi arătă zidul gării, pe care era lipit un poster înfăţişând un uriaş soldat elveţian, în echipament complet de luptă. Ostaşul ţinea un deget lipit de buze şi privea semnificativ în jos, la trei muncitori elveţieni. Avertismentul era clar. Ţine gura închisă, altfel… Era cât se poate de clar şi ce ar fi urmat. În Elveţia, legea marţială era încă în vigoare. Cetăţenii erau obligaţi să respecte indicaţiile militare, altfel dispăreau în spatele gardurilor de sârmă ghimpată.

Dintr-odată, Peter tresări şi se uită la ceas.

— E patru şi jumătate, spuse el, şi deja s-a întunecat. Am o idee. Hai să mergem la un film. La Rex rulează unul cu Jean Gabin. Cred că următorul spectacol e la ora cinci. Vrei?

— Desigur.

Cinci minute mai târziu îşi plătiră fiecare consumaţia şi părăsiră cafeneaua călduroasă. Când păşiră pe Centralbahnstrasse, începu să ningă uşor.

— Am putea lua tramvaiul sau să pornim pe jos. Sunt numai zece minute de mers.

— Hai s-o luăm pe jos, hotărî ea.

O luară pe Margarethenstrasse, apoi coborâră spre Heuwaage şi traversară micuţa piaţă în drum spre Steinenvorstadt, strada pe care se deschiseseră primele cinematografe din Basel.

— Ştii cum poreclisem strada asta când eram studentă? Broadway. Când se aprindeau luminile cu neon la toate cinematografele, puteai să-ţi imaginezi că te afli în centrul unui oraş american. În plus, rulau aceleaşi filme ca şi dincolo.

— Rulează şi acum, spuse Peter, deşi azi filmele americane ajung mai greu prin părţile noastre. Cu

greu însă ţi-ai mai putea imagina că eşti pe Broadway.

— Aşa este. Dar e necesar.

Ca peste tot, şi în Elveţia electricitatea era raţionalizată. La fel, alimentele. Accesul la sursele tradiţionale de hrană – Argentina pentru carne, Canada şi Statele Unite pentru grâne – era din ce în ce mai dificil. În orice caz, penuria de electricitate de aici avea cu totul alte cauze. Elveţienii dispuneau de ample resurse de hidroelectricitate prin exploatarea râurilor ce izvorau din Alpi, ca şi prin amenajarea Văii Rinului. Din nefericire, ei exportau masiv acest produs în Germania. Nemţii aveau o disperată nevoie de curent electric pentru producţia lor de aluminiu, material esenţial în confecţionarea avioanelor de luptă şi a bombardierelor. Astfel de exporturi erau „necesare" şi reprezentau principalul motiv pentru care nemţii au lăsat în pace Elveţia şi nu s-au grăbit s-o încorporeze în cel de-al Treilea Reich. Dacă ar fi ocupat teritoriul helvet prin forţă, ar fi riscat să distrugă găina cu ouă de aur – fabricile de armament, facilităţile de producere a energiei electrice, uzinele de maşini-unelte şi produse chimice – care le erau atât de necesare.

Peter Burckhardt nu comenta niciodată aceste lucruri. Le dezaproba, la fel ca mulţi compatrioţi, însă considera că a-ţi exprima nemulţumirea în public constituia un risc de a fi denunţat. Mulţi elveţieni, pentru a evita să-i provoace pe nazişti, preferau să se conformeze insistenţelor guvernului lor de a păstra tăcerea.

La ora cinci fără zece minute, când ajunseră în faţa cinematografului Rex, se formase deja o lungă coadă pentru bilete. Acelaşi rând se putea vedea şi în faţa Capitolului, aflat peste drum. Unde ar mai fi putut elveţienii să evadeze pentru puţin timp din sinistra realitate ce-i înconjura, dacă nu la cinematograf? De mai bine de trei ani erau închişi

între propriile graniţe. Singura lor fereastră către lume era acel ecran de cinematograf. Acolo, în ciuda războiului, lumea avea încă graniţe deschise. Acolo îi puteau vedea pe Clark Gable şi Betty Grable în filmele americane făcute la Hollywood sau pe tânărul actor englez Laurence Olivier, în filme turnate la ţară, în Buckinghamshire; toate aceste filme soseau în Elveţia pe ruta Lisabona-Genova-Geneva. Puteau fi, de asemenea, urmărite filme germane, făcute la Berlin, cu marea vedetă Zara Leander, care soseau în Elveţia, regulat, prin serviciul de poştă pe calea ferată şi care aveau dubla calitate de a aduce franci elveţieni în vistieria naziştilor şi de a face propagandă Germaniei printre vorbitorii de limbă germană din Elveţia. Prin intermediul liniei ferate Paris-Basel, încă intactă, ajungeau filme franţuzeşti de genul celor cunoscute în Elveţia sub denumirea *Krimi's*. Erau filme foarte populare în timpul războiului pentru că ofereau, prin subiect, cea mai lejeră posibilitate de a evada. Filmul *Moontide* era tipic în acest sens. Actorul principal, Jean Gabin, juca rolul unui marinar dur care se trezea din beţie pentru a afla că fusese acuzat, între timp, de crimă. Datorită posibilităţii de a uita, o clipă, că la mai puţin de trei mile distanţă se afla întunecatul imperiu al Germaniei naziste, sălile erau pline până la refuz seară de seară.

Filmul se termină la ora şapte. Când cei doi ieşiră, în faţa intrării se formase deja o altă coadă de doritori care înfrunta cu stoicism zăpada şi frigul. Burckhardt o luă de braţ, pentru prima dată de când părăsiseră cafeneaua.

— Mi-a venit o nouă idee. Ştii localul lui Witwe Hunziger?

— Nu.

— E un restaurant mititel în oraşul vechi, condus de o bătrânică, Văduva Hunziger, care e şi patroana. Nu serveşte decât vin, pâine neagră şi,

pentru clienţii speciali şi numai pentru ei, cel mai bun *entrecöte* din oraş. Îţi surâde ideea?

— Dar n-ai nevoie de o rezervare? întrebă ea circumspectă.

— Nu. *Frau* Hunziger ne cunoaşte.

Îşi întoarse brusc privirea spre el. Nu putu surprinde nicio urmă de trufie pe faţa lui, însă felul cum pronunţase acel „ne” îi suna prea familiar ca să nu-şi dea seama că Peter Burckhardt se număra printre ei.

Ei erau membrii elitei sociale a oraşului şi a cantonului Basel, cunoscuţi în întreaga Elveţie pentru aroganţă. În dialect li se spunea *Daig*, iar în germană *Teig*, ceea ce însemna „crusta”. Pătura socială cea mai de sus aparţinea familiilor care controlau băncile particulare ale oraşului şi instituţiile lui juridice – incluzând cele mai importante firme de avocatură şi judecătoreşti. De-a lungul secolelor, aceste familii acumulaseră cele mai mari averi din oraş şi împrejurimi. Puterea lor se întindea până la instituţiile militare. Fiii lor săreau etapa recrutării în armată, înscriindu-se direct la şcolile de ofiţeri, sfârşind, inevitabil, prin a obţine cele mai înalte grade în armata elveţiană. Paradoxal, această armată avea foarte puţini soldaţi în serviciul regulat. Era compusă în cea mai mare parte din miliţii cetăţeneşti ce funcţionau după un sistem de servicii universal obligatorii, conform cărora orice bărbat, între douăzeci şi cinci de ani şi cincizeci de ani, avea datoria să se prezinte periodic la concentrări în slujba activă a armatei. Oricine se opunea acestui sistem, şi nu era bolnav psihic, era aruncat în închisoare.

Altă particularitate a aristocraţiei din Basel era dată de nume. De exemplu, erau o mulţime de Burkhart în Elveţia, însă din aristocraţie făceau parte numai acele câteva familii al căror nume se scria cu „ck” şi la sfârşit cu „dt”: Burckhardt. La fel se întâmpla şi cu numele Fischer. Erau sute de

familii cu acest nume, însă din aristocraţie făceau parte numai acelea cu iniţiala „V” – Vischer.

Alte familii importante erau Bernoulli – un clan ce oferise lumii un faimos matematician în secolul al XVII-lea – şi Merian, de rezonanţă în cartografia secolului al XVI-lea. Importante erau şi familiile Von der Mühlls şi Sarasin.

Toată această pătură socială se susţinea reciproc; familiile se protejau una pe alta, iar mezalianţa devenise o regulă fără abatere.

Existau însă şi aspecte pozitive ale acestui elitism. Aceste familii creaseră opera – una dintre cele mai bune din Europa – şi baletul. Datorită lor, muzica de cameră cunoştea în Basel o înflorire unică. Muzeul de Artă era superb. Cât despre Universitate, fondată în 1456, importanţa sa era apreciată la nivelul celor din Bologna, Praga, Oxford, Cambridge şi Sorbona. Tot acest *Daig* care realizase aşa ceva număra cu greu câteva mii de indivizi într-un oraş cu un sfert de milion de suflete.

Nancy Reichman ştia toate acestea şi tocmai de aceea se întreba, în acea seară de 27 decembrie 1942, ce ar fi putut urmări Peter Burckhardt prin invitaţia pe care i-o făcuse ei, o evreică americancă şi oficial ataşată unui guvern ce era unul dintre importanţii protagonişti ai unui război la care Elveţia nu participa, de a cina la un restaurant apreciat de cei din *Daig* ca pe al lor propriu.

Răspunsul la nedumeririle ei veni imediat după ce intrară în micul restaurant situat pe Spalenberg; era legat de două caracteristici ale indivizilor din *Daig*: erau protestanţi şi anglofili.

Pe masa la care s-au aşezat, chiar lângă soba cu cărbuni deja încinsă, au apărut, ca prin farmec, un coş cu pâine neagră şi o sticlă de Döle, faimosul vin roşu elveţian. Amândoi purtau pulovere groase, ca toată lumea de altfel; prin lege, pentru a conserva energia, temperatura în case, birouri, teatre şi alte instituţii publice, nu putea depăşi 18

grade Celsius. La scurt timp după ce se aşezară, şi le scoaseră amândoi. Nancy observă figura lui când ea îşi rula puloverul peste cap. Îl studie cu atenţie şi decise că era un tip care putea fi mândru de sine. Contrastând cu ceilalţi, era un bărbat înalt – de aproape doi metri – zvelt, însă musculos, cu părul blond uşor ondulat şi un comportament ce trăda extracţia sa patriciană. Dacă ar fi întâlnit un astfel de individ când învăţa la Stanford şi le-ar fi povestit colegelor în dormitor, cu siguranţă că ele i-ar fi zis „bucăţică bună" şi ar fi început să chicotească. Aici, în Elveţia, părea că nimeni nu ştia măcar să zâmbească. Pe lângă asta, exista şi problema întâlnirilor. De când sosise şi îşi reluase studiile, avusese parte de nenumărate întâlniri. Era conştientă de faptul că ea însăşi era o „bucăţică bună". Atunci, de ce apăruse aşa, dintr-odată, acest Peter Burckhardt?

— Nancy, pot să-ţi pun o întrebare în legătură cu slujba ta de aici?

— Sigur, răspunse, zicând în sinea ei: „Ehe, misterele încep să se lămurească".

— Eşti în legătură permanentă cu şefii ambasadei tale din Berna?

Ea reflectă puţin asupra întrebării.

— Nu. Nu chiar. Doar dacă apare ceva neobişnuit.

— Cum ar fi?

— Să aranjez o viză pentru un ştăbuleţ local care se grăbeşte. Sau dacă primesc vreo informaţie neobişnuită.

— Dar dacă ai primi vizita – şi atunci, în intimitatea acelui restaurant, el pronunţă pentru prima dată numele – doctorului Sommer?

— Poate.

I se făcu deodată frică să intre pe un teritoriu atât de periculos.

— De fapt, continuă ea, m-am tot întrebat de ce m-a invitat profesorul Salin în seara aceea la cină.

— Eu ştiu de ce. Deoarece noi nu avem niciun canal de comunicare nici cu americanii, nici cu britanicii. Aici, în Basel, suntem mult mai izolaţi decât ai putea crede.

Ea chibzui asupra ultimei afirmaţii.

— Peter, ştii la fel de bine ca şi mine unde sunt ambasadele noastre.

Se gândi că sunase cam sarcastic, aşa că se grăbi să adauge:

— Sper că ceea ce am spus n-a sunat chiar aşa precum cred eu c-a sunat.

Peter zâmbi.

— A sunat americăneşte. Îţi voi răspunde fără menajamente. Dacă un elveţian, ca mine sau ca profesorul Salin, ar fi văzut intrând în astfel de ambasade, imediat oamenii ar începe să se întrebe de ce.

— Dar dacă ne văd împreună nu e acelaşi lucru?

— Nu. Cu tine situaţia e alta. La urma urmei…

Se opri, aşa că încheie ea propoziţia:

— La urma urmei, eu sunt femeie. Corect?

Părea foarte stânjenit.

— De acum ne cunoşti, Nancy. Mă refer la noi, ca popor. Nu permitem femeilor nici măcar să voteze. Aici, în Elveţia, locul femeii e în cămin şi acolo, după lege, ea trebuie să se supună întru totul soţului ei. Dacă n-o face, atunci acesta are toate drepturile legale s-o pedepsească. De la ea se aşteaptă tăcere şi ascultare. Aşa cum se procedează la voi cu copiii. Prin urmare, ele n-ar fi luate niciodată în serios dacă s-ar ocupa de probleme politice. Cred că cel mai bun cuvânt pentru a descrie modul în care privim femeile ar fi „inofensive”.

— Deci, deşi sunt americancă, eu sunt privită ca fiind la fel de „inofensivă” ca orice altă femeie?

— Mi-e teamă că da.

— Mulţumesc! Te avertizez, Peter Burckhardt, că eu nu sunt aşa!

— Ştiu asta.

Schimbă apoi brusc conversaţia.

— Îl cunoşti pe Allen Dulles? Personal?

Întrebarea era şocantă, iar ea ştia că nu avea voie să reacţioneze în orice fel.

— Cum de ştii de Allen Dulles?

— Am citit despre el în ziare, ca toată lumea. Să-ţi explic de ce am menţionat numele lui. Unii dintre noi nu sunt prea mulţumiţi de atitudinea Elveţiei în acest război. Deţinem unele informaţii pe care ar trebui să le cunoască întreaga planetă. Cu toate astea, suntem obligaţi să păstrăm tăcerea. Guvernul nostru este sub influenţa unor indivizi care încă de la început au dus o politică duplicitară faţă de fascism. Sunt sigur că ştii la cine mă refer. Am să-ţi numesc totuşi doi dintre ei: Marcel Pilet, ministrul de externe, şi Otto Rottemund, şeful Poliţiei Naţionale, Fremdenpolizei. Familia mea, ca şi majoritatea celor prietene nouă, consideră imorală atitudinea lor. Mizerabilă. Din motive religioase sau datorită faptului că poziţia lor contravine tradiţiei noastre politice. La urma urmei, noi suntem o democraţie – cel puţin am fost, până a izbucnit războiul – şi chiar mai veche decât a anglo-saxonilor.

Dintr-odată, Burckhardt se opri, dându-şi seama că ridicase vocea prea tare. Privi în jur. Nimeni nu părea că îi observase. Se linişti şi reluă conversaţia pe un ton ce era doar cu o idee mai ridicat decât o şoaptă.

— Îmi pare rău că am divulgat. Revin imediat la subiect. Unora dintre noi le-au parvenit informaţii despre ce se întâmplă în Germania. Ştii bine că noi menţinem relaţii, pe cale personală sau altfel, cu unele persoane aflate în posturi-cheie. S-ar putea ca unele informaţii, ca şi unii oameni de acolo, să aibă potenţialul de a grăbi înfrângerea fascismului, cu o condiţie însă: să fim capabili să realizăm conexiunile necesare cu Aliaţii. Am hotărât că tu ai putea fi exact conducta pe care o căutam.

Conducta. Niciodată nu fusese numită aşa.

— Cine sunt aceşti „noi”? întrebă ea.

O mică pauză, apoi el continuă:

— Poate ştii că în Elveţia informaţiile secrete sunt de resortul armatei. Ea deţine responsabilitatea pentru contraspionaj, pe care îl exercită prin unităţi de poliţie politică răspândite în teritoriu. Toate aceste sarcini au căzut pe capul Secţiei a 5-a a Statului-Major. Suntem un grup restrâns de oameni. Nici măcar o sută. Unii – dar nu toţi – nu aprobă poziţia guvernului nostru. Ei vor să se ralieze cauzei Aliaţilor şi să fie de ajutor, aşa cum pot. Bineînţeles că prima lor datorie e faţă de Elveţia, pentru a menţine tradiţiile democratice, morala creştină şi fundamentala ei neutralitate. În principiu, ei ar acţiona din conştiinţă, însă nu s-ar supăra dacă – şi asta nu e o condiţie – în viitor lumea îşi va aminti despre ceea ce ar vrea ei să facă. Mai ales dacă ruşii vor încerca să tulbure apele contra noastră, fie acum, fie după terminarea războiului. Mă înţelegi?

Ea dădu aprobator din cap. Treaba era serioasă.

— Eu sunt omul lor. M-au contactat acum un an. Îmi cunosc convingerile şi atitudinea şi de aceea au încredere în mine. S-au gândit că poziţia mea în cadrul BIS le-ar putea fi utilă. Fii sigură că ne vor proteja cât pot de bine dacă vom accepta să colaborăm. Să ne întoarcem de unde am plecat: la domnul Dulles al tău. Noi – în special cei doi ofiţeri superiori însărcinaţi cu informaţiile secrete, colonelul Masson şi căpitanul Waibel, care e superiorul meu direct – am dori să intrăm în contact direct cu el. Cât de curând. Trebuie însă să fim foarte prudenţi. Am luat în consideraţie şi varianta de a-l aborda direct, dar am respins-o, pentru că, dacă ministrul de externe Pilet ar afla că cei mai importanţi ofiţeri ai serviciului de informaţii au relaţii directe la Berna cu Dulles, ar putea trimite la vatră întreaga echipă şi s-o înlocuiască cu oamenii lui. Din punctul ăsta de vedere, Berna e ca un sat în care nimic nu rămâne

secret. În concluzie, am apreciat că e mai bine să ne apropiem de el *indirect*, via *Basel*.

— Aha, aici intră în joc Nancy Reichman! exclamă ea.

— Exact. Tu ai putea să însemni soluţia pe care o căutăm, desigur în funcţie de cât de bine îl cunoşti pe Dulles.

— Îl cunosc suficient de bine.

— Deci sunteţi amândoi dispuşi şi capabili să ne ajutaţi?

— Desigur.

Să-i fi mărturisit cât de comică era situaţia? Să-i fi explicat că ea era cea care dorea să-l folosească pe el? Se hotărî să tacă. În schimb, îl întrebă altceva.

— În seara aceea, la cină… Nu cumva tu şi profesorul Salin plănuiserăţi să mă testaţi?

— Eu, da. Salin, nu. El nu are legătură cu activitatea noastră. Ne ajută fără a fi integrat în organizaţie.

— Ascultă, Peter, nu crezi că poţi ajunge într-o situaţie periculoasă făcând ceea ce faci?

— Se prea poate. Nu asta e problema.

— Ai atât de multă încredere în mine?

— În tine, *da*. Cât despre cei din spatele sau de deasupra ta… nu putem să ne bizuim decât pe încredere, nu-i aşa?

Zâmbi, apoi adăugă:

— Bănuiesc că va trebui să te folosim mai mult decât am crezut, îşi privi ceasul.

— Hai să comandăm două *entrecöte* mari. După aia, o să te conduc acasă, o să-mi sun superiorii din Berna şi sunt sigur că şi tu o să faci la fel.

— Da, aşa e.

— Ar mai fi ceva de discutat? întrebă Burckhardt.

— Un amănunt. Mi s-a cerut să confirm zvonul conform căruia naziştii efectuează transporturi uriaşe de aur în Elveţia, probabil prin intermediul BIS. Există vreo cale de a-l verifica?

Nancy citi pe faţa lui că nu îi plăcea ce auzise.

— Asta e o chestiune tare, răspunse el. Deoarece ai atins cea mai dureroasă coardă pentru noi: cum să vă ajutăm fără a dăuna Elveţiei.

— Cred că te referi la adevărata Elveţie şi nu la clica conducătoare de la Berna, nu? îi răspunse ea.

— *Touché.*

Dădu îndârjit din cap.

— E-n regulă. O să am grijă. Hai să uităm acum de toate astea.

O oră mai târziu, o conduse acasă. La despărţire o sărută uşor pe obraz.

Cinci minute mai târziu, Nancy ridica telefonul pentru a-i lăsa un mesaj lui Allen Dulles. După ce închise, începu să se întrebe cine manipulează pe cine. Oare Dulles avea cunoştinţă de faptul că Serviciul Secret Elveţian dorea să-l contacteze? Oare era totul o înscenare pusă la cale de el? Nu, probabil că *ambelor părţi* le-au venit simultan aceeaşi idee: filiera Basel. Ceea ce a dus la invitarea ei la cina dată de Salin, apoi la telefonul primit de la Burckhardt şi acum la această propunere. Şi, dacă interesul lui Dulles pentru BIS şi aur fusese destinat, încă de la început, să mascheze faptul că va fi contactată de unul dintre oamenii „lor" care lucra acolo?

În zorii dimineţii următoare, Nancy primi un telefon care o informa că domnul Dulles era inaccesibil, deoarece lipsea din oraş până la începutul săptămânii următoare însă o aştepta marţi, 23 februarie, la locul şi ora cunoscute.

CAPITOLUL 5

După-amiază, Nancy îl sună pe Peter Burckhardt, invitându-l la o cafea la Spielman's, cafeneaua ei favorită de pe cheiul Rinului, lângă Podul Mijlociu. Aşa cum Frey's era „liantul" pentru oamenii de la BIS, Spielman's era locul în care se întâlneau, la cafea sau la ceai, doamnele din înalta societate a Baselului. Localul era frecventat cu regularitate şi de cele mai bogate evreice din oraş, probabil pentru că era ultimul loc în care s-ar fi adunat simpatizantele naziştilor.

De data asta, primul a ajuns Burckhardt. Nancy întârzie o jumătate de oră, deşi consulatul american se afla cu numai două clădiri mai departe, într-o construcţie modernă, la încrucişarea străzilor Spiegelgasse şi Blumenrain. Se învecina cu localul Poliţiei Naţionale elveţiene, nepopulara Fremdenpolizei, însărcinată cu controlul şi supravegherea tuturor străinilor din ţară. Tocmai această poliţie determinase întârzierea ei. În arestul lor se afla o evreică care reuşise să treacă graniţa austriacă şi ajunsese în Basel. Aici locuise mai multe luni în mansarda casei unei familii de evrei. Îndrăznea să iasă din când în când afară şi numai noaptea. Un vecin o văzuse de două ori „furişându-se înăuntrul şi în afara casei" şi o denunţase la poliţie, pentru că „nu arăta şi nu era îmbrăcată ca o elveţiancă".

Cu siguranţă, femeia ştia că elveţienii o vor arunca îndărăt peste graniţă, în Austria. În consecinţă, pretinsese că are rude americane care ar putea să-i garanteze emigrarea în Statele Unite, cu condiţia doar ca autorităţile elveţiene să-i acorde timpul necesar. Poliţiştii se conformaseră acestei pretenţii nu din simpatie, ci pur şi simplu ca să respecte legea şi informaseră viceconsulul american asupra situaţiei prin telefon, în această după-amiază.

Nancy s-a prezentat imediat la sediul poliţiei. Le-a promis poliţiştilor că se va ocupa de caz, dacă îi vor furniza date despre numele şi adresele rudelor din America ale femeii. Făcea aceasta numai ca să câştige timp, pentru că refugiata nu avea nicio şansă. Guvernul american, ca şi cel elveţian, închisese porţile pentru emigrarea evreilor. Ca atare, peste câteva săptămâni, nefericita urma să fie predată, la graniţă, autorităţilor austriece. Nancy ştia deja ce avea de pătimit sărmana făptură după aceea.

Datorită acestor evenimente, la întâlnirea de la Spielman's sosi un foarte deprimat viceconsul american.

— Probleme? o întrebă Burckhardt de îndată ce ea se aşeză la masă.

Nancy scutură din cap, însă Peter observă că ochii ei căprui erau împăienjeniţi de lacrimi.

— Dacă te pot ajuta… continuă el.

Din nou ea negă. El se întinse peste masă ca să-i atingă mâna. În acel moment, apăru chelneriţa să le ia comanda.

— În legătură cu problema aurului, începu el când rămaseră singuri. E o chestiune delicată.

— Nu te îngrijora, rosti ea imediat. Azi-noapte i-am lăsat un mesaj domnului Dulles, aşa cum am promis. Actualmente lipseşte din Berna, însă îl voi întâlni marţea viitoare. Te-am sunat pentru că am considerat că trebuie să ştii.

— Să trecem peste asta, replică el.

Adăugă cu voce ezitantă:

— Aş vrea să te întâlneşti cu cineva.

Pe faţa ei se putea citi surpriza. Peter reacţionă imediat la îngrijorarea ei.

— N-are nimic de-a face cu afacerile. Mi-ar plăcea să-mi cunoşti părinţii.

Nancy rămase fără grai. În Elveţia, nimeni nu invită pe cineva să-i cunoască părinţii!

El îi întinse o bucăţică de hârtie.

— Asta e o schiţă care îţi arată drumul către casa familiei mele din Riehen.

Riehen era o mică suburbie a Baselului, în care îşi aveau proprietăţile mulţi din *Daig*.

— De fapt, a fost ideea părinţilor mei. Te invită lunea viitoare să cinezi cu noi.

Imediat, la fel de stânjenit ca şi ea, schimbă subiectul. Petrecură încă trei sferturi de oră la Spielman's discutând despre schi, despre modul de viaţă californian, despre ultimul roman al lui Remarque, despre orice altceva în afară de război. Un observator accidental ar fi zis că plăcerea de a fi împreună îi făcea să se comporte ca un cuplu. De fapt, asta şi erau: o pereche de tineri care începeau să se îndrăgostească unul de altul în mijlocul unei lumi ce părea că a uitat sensul cuvântului iubire.

Proprietatea familiei Burckhardt avea o suprafaţă de şase hectare. În afară de casă, ea cuprindea grajduri, locuinţe pentru servitori, un teren de tenis şi, neobişnuit pentru Elveţia, o piscină.

Nancy Reichman avea mari emoţii în după-amiaza zilei de luni, 22 februarie 1943, când a sosit la poarta acestei proprietăţi. Micuţul ei Fiat Topolino, cu care venise până aici, purta numere de înmatriculare speciale. Erau inscripţionate cu literele „CC", ce indicau proprietarii ca fiind funcţionari consulari.

— *Guten Abend, Fräulein. Darf ich Ihren Mantei nehmen.* Servitoarea care îi deschisese uşa vorbea nemţeşte cu mari dificultăţi.

În timp ce Nancy îi întindea haina, apăru o femeie de cincizeci de ani, extrem de elegantă. Hainele de pe ea nu puteau proveni decât dintr-un boutique parizian de dinainte de 1940. Părul era îngrijit coafat, iar perla ce slujea drept medalion şi care părea că se năpusteşte spre decolteul adânc al rochiei întruchipa perfecţiunea.

— Cât de amabil din partea dumneavoastră că aţi venit, o întâmpină ea într-o engleză impecabilă. Eu sunt mama lui Peter. Mi-a spus că eşti o tânără frumoasă şi văd că nu s-a înşelat. Pot să-ţi spun Nancy?

O luă de braţ şi continuă fără să aştepte răspunsul.

— Bun. Şi acum să bem ceva.

Traversară împreună podeaua din marmură a holului şi intrară în salon. Cei doi bărbaţi care se aflau înăuntru se ridicară imediat în picioare. Peter îi strânse ceremonios mâna şi rosti:

— Nancy, permite-mi să ţi-l prezint pe tata.

Herr Doktor Maximilian Burckhardt Von der Mühll o examină din cap până în picioare. Înalt ca şi fiul său, el era îmbrăcat exact aşa cum trebuie să fie preşedintele celei mai mari bănci comerciale elveţiene, Corporaţia Bancară Elveţiană. Costumul în dungi provenea probabil din Savile Row, iar cravata rubinie de mătase era, fără îndoială, italiană.

Înaintă, îi întinse mâna şi-i spuse:

— Suntem onoraţi să avem un american în casa noastră.

Strângerea sa de mână era fermă, iar ochii cenuşii transmiteau căldură.

— Acum, ca să sărbătorim prezenţa ta printre noi, propun să bem un Martini. Eşti de acord?

— Mi-ar face mare plăcere, răspunse Nancy.

Tatăl lui Peter luă un clopoţel de argint de pe colţul mesei şi sună. Instantaneu, apăru un servitor.

Lui Nancy îi dispăruseră emoţiile. Când Peter o invită pe sofa, se aşeză cu încredere, chiar lângă el.

Mama lui preluă iniţiativa.

— Peter ne-a explicat că familia ta locuieşte în Palo Alto. Am fost şi noi acolo… În ce an, dragă? îşi întrebă ea soţul.

Fără a aştepta răspunsul, continuă:

— 1938. Am stat toată luna septembrie la Mark Hopkins din San Francisco. De acolo, făceam

scurte plimbări. Ne-a plăcut enorm campusul de la Stanford. Peter ne-a spus că tatăl tău predă acolo.

— Aşa e. Economie. Mai precis, istoria gândirii economice.

Discuţia continuă astfel pe tot timpul cocteilului şi a cinei. La masă se servi păstrăv afumat şi friptură de căprioară – sursa celor două feluri de mâncare o constituia domeniul de vânătoare, pe care familia continua să-l deţină în munţii Jura – stropite de două vinuri excelente: un Mersault din 1939 şi un Lynch Bages din 1933. La sfârşit se servi un Grand Marnier.

După cină, trecură în bibliotecă pentru a servi cafelele şi coniacul. La ora nouă, pretextând că urma o zi aglomerată la bancă, tatăl lui Peter se ridică în picioare. Ca la un semnal, mama lui făcu la fel. Îi urară noapte bună fetei şi-şi exprimară speranţa că acea seară era prima dintr-un şir lung.

Rămaşi singuri, Nancy şi Peter s-au aşezat în faţa focului aprins de una dintre servitoare.

— Părinţii tăi sunt minunaţi, observă ea.

— Le-ai plăcut enorm din prima clipă, o complimentă.

Pe când schimbau aceste replici, uşa camerei se deschise brusc şi înăuntru năvăli o tânără în costum de schi. Peter îşi ridică surprins capul, apoi, zâmbind în acel mod care o făcuse pe Nancy să se apropie de el, se ridică să prezinte intrusul.

— Sora mea, Felicitas. Iar ea, dragă surioară, e Nancy Reichman.

— N-am vrut să vă întrerup, Peter, se scuză ea, însă… trebuia să văd cum arată misterioasa ta prietenă din America. E fantastică!

Acelaşi apelativ putea fi folosit şi pentru Felicitas Burckhardt. În contrast cu frumuseţea minionei şi brunetei „prietene din America”, sora lui Peter era înaltă, blondă şi avea ochii albaştri, ca şi el. Răspândea în jur căldură şi entuziasm, ceea ce era extrem de greu de găsit în supusa şi controlata Elveţie.

— Vrei să luăm prânzul împreună într-una din zile? o întrebă ea.

— Mi-ar plăcea, acceptă Nancy, care o simpatizase pe tânără din primul moment.

— Atunci îţi voi divulga toate secretele fratelui meu.

Cu aceste cuvinte, după ce-i trimise lui Peter o bezea, Felicitas dispăru.

De îndată ce uşa se închise, Nancy spuse:

— N-am ştiut că ai o soră. Cu ce se ocupă?

— Studiază la universitate. Fizica. Am însă senzaţia că o plictiseşte. Cred că i-ar plăcea să facă ceea ce faci tu. Numai că aici e Elveţia…

— Ţii mult la ea, nu-i aşa?

— Da. Poate că tu ai putea să-i mai ridici moralul.

Afirmaţia o surprinse pe Nancy.

— Nu arată ca o persoană care are nevoie de aşa ceva.

Peter ridică din umeri.

— Ia prânzul cu ea cât mai curând. Ţi-ar fi recunoscătoare. Ce-ai zice de încă un coniac?

Nancy îşi privi ceasul.

— Cu plăcere, Peter, dar s-a făcut târziu şi, după cum ştii, camuflajul începe la zece. Mai mult, mâine plec dis-de-dimineaţă la Berna.

Dezamăgit de refuz, Peter se duse să-i aducă haina. Pe când o ajuta să se îmbrace, îi spuse:

— Apropo, când îl vei vedea pe domnul Dulles să-i explici că ştim despre intrarea secretă dinspre vie, aşa că nu mai merită deranjul.

— Aşa o să fac, aprobă ea, remarcând că se întorseseră la afaceri.

— Te întorci de la Berna mâine?

— Da.

— Te pot suna mâine-seară pe la şapte? Acasă la tine?

— Da. Iar acum, Peter, cel mai bun lucru ar fi să plec.

O însoţi la maşină şi, după ce îi deschise portiera, în loc de noapte bună, depuse pe obrazul ei un sărut abia perceptibil. Pe drumul de întoarcere la Basel, Nancy nu se putu abţine să nu se automuştruluiască: „E timpul, fetiţo, să încetezi a amesteca plăcerea cu afacerile. Data viitoare, ţine-te aproape numai de plăcere”.

În noaptea aceea, adormi cu gândul la Peter Burckhardt.

A doua zi dimineaţa, la Berna, lui Nancy îi luă mai puţin de douăzeci de minute pentru a relata conversaţia avută cu o săptămână în urmă. Allen Dulles n-a întrerupt-o nici măcar o clipă.

— Excelent! Cred că înţelegi cât de delicată e situaţia. Dacă se află ceva la guvernul din Berna, vei fi declarată persona non grata şi imediat expulzată din Elveţia. Ceea ce va însemna sfârşitul carierei tale diplomatice.

— Înţeleg foarte bine, domnule.

— E-n regulă. Acum, să ştii că tot ce ţi-a spus Burckhardt despre Secţia a 5-a se verifică. Am primit aceeaşi informaţie din alte surse. Tot spectacolul este dirijat de colonelul Masson şi de căpitanul Waibel. În special Burckhardt şi Waibel sunt foarte importanţi fiindcă ei sunt ataşaţi unităţii din Secţia a 5-a care controlează toate operaţiunile privitoare la nemţi. Comunică-i deci lui Burckhardt că sunt gata să mă întâlnesc cu Masson când şi unde doreşte el. Mai spune-i că ar fi bine dacă ar fi de faţă şi el şi Waibel. Vreau neapărat să-l cunosc pe Burckhardt.

Dulles îşi consultă ceasul.

— Mai am o altă întâlnire peste câteva minute. Anunţă-mă de îndată ce Burckhardt ia legătura cu tine. Vrei să-ţi chem un taxi?

— Nu, mulţumesc. Cred că o s-o iau pe jos.

— Înainte de a pleca, domnişoară, lasă-mă să-ţi spun că ai făcut o treabă excelentă!

Nancy îl anunţă pe Dulles că elveţienii ştiau de intrarea din spate. Mulţumită de ea, părăsi

apartamentul pe uşa ce dădea în Herrengasse. Ar fi fost însă mai puţin satisfăcută de ea dacă ar fi ştiut că intrarea şi ieşirea ei din apartament fuseseră observate de doi oameni, dintre care numai unul se afla în slujba colonelului Masson. Celălalt era membru al organizaţiei cunoscute de Serviciul Secret elveţian sub numele de Rote Kapelle, Orchestra Roşie. Şeful filialei din Elveţia era tot ofiţer al acestei organizaţii şi tot cu grad de colonel. În NKGB[17].

Partea a doua

CAPITOLUL 6

Peter Burckhardt a sunat-o în acea seară la ora şapte fix.

— Ai mâncat? o întrebă el de îndată ce ridică receptorul.

Nancy spuse da, deşi n-o făcuse. Avea motivele ei.

— Atunci hai să mergem la Three Kings. Acolo putem să vorbim şi să bem ceva, poate chiar să dansăm. Au cea mai bună orchestră, cea a lui Lothar Löffler.

Ea ezită.

— *All right!* Dar nu stăm prea mult.

— Vin să te iau la opt şi te aduc acasă pe la unsprezece. În regulă?

— O să te aştept în faţa blocului. Apropo, adresa e Augustinergasse 11.

— Ştiu.

În afară de uniforma compusă din bluză albă, fustă gri şi jachetă albastră, Nancy nu avea decât două rochii care se potriveau cu o seară dansantă. Începu să cântărească posibilităţile fiecăreia. Constată că avea trac, ca o studentă din anul II în faţa primei probe de dans.

— Adună-te, fetiţo, şopti ea imaginii din oglindă, care-i reflecta capul unei tinere în sutien şi pantalonaşi, categoric diferit de cel al unei adolescente aflate la primul examen.

În clipa în care clopotul vechii catedrale Münster, aflată la două sute de metri depărtare de blocul lui Nancy, bătea ora opt, Peter Burckhardt sosi la volanul unui Mercedes negru. Ieşi din maşină şi îi strânse mâna fetei. Fără a o săruta.

Asta o făcu să se întrebe dacă nu cumva în seara asta vor discuta tot despre probleme profesionale. Dacă avea să fie aşa, de ce n-ar fi început imediat?

— Cât suntem în maşină, vreau să-ţi povestesc ce am obţinut astăzi. Am fost la Berna, aşa cum ţi-

am spus că voi face, şi am stat de vorbă cu domnul Dulles.

— Cunoaştem. Ai petrecut cu el treizeci şi trei de minute.

Replica o surprinse. Apoi îşi aminti.

— Corect. Cunoaşteţi intrarea din spate.

— Am dubii serioase asupra continuităţii supravegherii acestei intrări. De data aceasta colonelul Masson a vrut să afle cât de serioşi sunteţi. Tu şi Dulles.

Ea nu dădu atenţie acestei remarci şi continuă:

— Poţi să îi spui colonelului tău că domnul Dulles este foarte serios şi că e pregătit să îl întâlnească oricând. Ca să folosesc cuvintele lui: „la liberul său arbitru".

— Unde?

— A lăsat asta în grija oamenilor voştri, pentru că, aşa cum a menţionat el, Masson are, fără îndoială, probleme mai mari decât ale lui. Domnul Dulles are însă o rugăminte. A spus că nu e esenţială, dar, dacă aţi fi de acord, ar putea pune bazele… unui lung drum comun.

— Şi această rugăminte constă în ce?

— Ar dori să fie prezent la întâlnire căpitanul Waibel. Alături de tine.

Era rândul lui Peter să fie surprins. Nancy adăugă:

— Cred că vrea să vă cerceteze aşa cum…

— Aşa cum v-am cercetat noi în ultima lună. N-am nimic de obiectat. Însă va trebui să-i comunici că asta depinde de colonelul Masson.

Ajunseră în faţa hotelului Three Kings. Era cel mai luxos hotel din Basel, situat în centrul oraşului, pe malul sudic al Rinului. Deasupra uşii principale, erau montate statuile celor trei regi biblici.

Nici nu intrară bine în hol, că un uriaş cât un urs se apropie de ei.

— Peter, exclamă el, *Was für cine nette Überraschung!*

O observă pe Nancy alături şi o dădu pe engleză. Vorbea cu un accent dur, greu.

— Dumneavoastră sunteţi drăguţa domnişoară viceconsul, nu-i aşa? Poate vă amintiţi de mine. Am cinat odată împreună la profesorul Salin. Numele meu este Per Jacobsson.

— Bineînţeles că îmi amintesc, domnule. Mă numesc Nancy Reichman.

Înclinându-se uşor, el îi luă mâna şi-i spuse:

— Mă bucur să vă revăd, domnişoară.

Peter Burckhardt fu tulburat de întâmplare. Părea că nu mai ştie care va fi următoarea mutare. Din fericire, şeful său de la BIS rezolvă imediat dilema.

— Fiţi fără grijă, continuă Jacobsson. N-am de gând să vă deranjez cu prezenţa mea. Mâine trebuie să plec devreme la Berlin, aşa că mă duc să mă bag în pat.

Se răsuci uşor către Nancy şi continuă:

— Altfel, cu siguranţă v-aş fi invitat să dansaţi cu mine. Poate cu altă ocazie, nu?

— Aş fi încântată, replică Nancy.

— Poate că ocazia va apărea după ce mă întorc de la acest drum, adăugă Jacobsson şi îl privi ţintă pe Burckhardt. Le ură noapte bună şi dispăru pe scările hotelului.

Peter observă că Nancy părea puţin zăpăcită.

— E ceva ce te nemulţumeşte, nu? o întrebă el şi o luă de braţ, în direcţia barului din stânga holului.

— Două lucruri. Ce face individul ăsta aici şi ce a însemnat ultima lui remarcă?

— Locuieşte actualmente în hotel, răspunse el. A crezut că familia sa va fi mai în siguranţă acasă, în Suedia, aşa că, după ce au plecat, şi-a sigilat apartamentul şi s-a mutat aici.

— Când s-a întâmplat asta?

— Acum zece zile.

— Hm! Nu ţi se pare ciudat? întrebă ea.

— Ce înseamnă „ciudat”?

— De ce ar fi simţit că familia îi e ameninţată aici? Şi de ce acum?

— O să-ţi explic. Hai mai întâi să luăm ceva de băut.

Îşi lăsară hainele la garderobă. Imediat apăru şeful de sală şi-i întrebă dacă preferă să stea la bar sau ar dori o masă. Peter îi ceru o masă la fereastră, cu vedere spre Rin. Îndată ce s-au aşezat, un chelner se prezentă să le ia comanda: o sticlă de Veuve Clicquot.

Abia după aceea reveni la întrebările puse de Nancy. Se aplecă peste masă şi începu să-i vorbească aproape în şoaptă.

— Fără îndoială că în spatele tuturor lucrurilor despre care m-ai întrebat stă acelaşi motiv pentru care colonelul Masson doreşte să-l întâlnească cât mai curând pe prietenul tău. Există zvonuri că se plănuieşte ceva.

Nancy nu scoase nicio vorbă şi aşteptă ca Peter să continue.

— Am auzit că Hitler în persoană a aprobat un plan de invadare a Elveţiei în martie. Cu alte cuvinte, peste numai câteva săptămâni.

— De la cine ai auzit astea? întrebă ea, deşi era conştientă că nu i se va răspunde. Intuise bine.

— N-are importanţă. E suficient dacă îţi spun că am informaţia dintr-o sursă foarte apropiată conducerii de la Berlin.

— De ce ar invada nemţii Elveţia acum?

— Pentru că s-a schimbat poziţia lor strategică. În septembrie trecut se părea că Germania e pe punctul de a câştiga războiul. Armata a 6-a trecuse Donul şi se afla deja la periferia Stalingradului. Ar fi urmat Moscova şi astfel Hitler ar fi putut controla toată Europa, de la Atlantic la Urali. În aceste circumstanţe, Elveţia, ultimul teritoriu necucerit, ar fi fost un simplu detaliu de care s-ar fi putut ocupa cu lejeritate, oricând.

Pe 8 noiembrie însă, americanii şi englezii au debarcat în nordul Africii. Asta, după opinia

surselor noastre din Berlin, i-a derutat complet pe nemţi. A urmat, pe 11 al aceleiaşi luni, o contraofensivă tipic germană. Nemţii au ocupat întreaga Franţă pentru a acoperi flancul de sud al Europei la Mediterană, expus acum cuceririi de către aliaţi.

Din această cauză, Hitler a înregistrat prima sa înfrângere militară de mari proporţii. La sfârşitul lui ianuarie, Armata a 6-a s-a văzut obligată să se predea ruşilor la Stalingrad. Rezultatul a fost că întregul mers al războiului s-a schimbat. Rolurile s-au inversat. Din acel moment, cei care au preluat ofensiva au fost ruşii în estul Europei şi americanii, alături de britanici, în nordul Africii. Pentru prima dată, din septembrie ’39, armata germană era în defensivă. Acest fapt a forţat înaltul Comandament German să elaboreze o nouă strategie militară care, după cum am fost informaţi, are deja un nume: Festung Europa – Fortăreaţa Europa. În contextul dat, Elveţia a dobândit o importanţă neaşteptată. Dacă Aliaţii vor invada Sicilia sau Sardinia, ceea ce pare inevitabil şi apropiat, întreaga Italie se va transforma în teatru de război. Actualmente, singura cale de acces în Italia dinspre Austria controlată de nazişti este pasul Brenner. Din păcate, acesta este vulnerabil în faţa atacurilor cu bombe şi ar putea fi uşor scos din circulaţie de către Aliaţi. S-ar putea atunci ca Hitler să fie „forţat” să lovească Elveţia pentru a pune mâna pe cele două tuneluri de cale ferată, Gotthard şi Simplon, ca şi pe toate trecătorile din Alpii noştri. S-ar asigura astfel alimentarea trupelor nemţeşti din Italia cu tot ce este necesar pentru a putea continua lupta. Ni s-a comunicat că toate acestea se discută actualmente îndelung la comandamentul general al Führerului, din Prusia de Est.

— Ce legătură are asta cu domnul Dulles? întrebă ea.

— Avem nevoie de ajutorul lui.

— Poţi să fi mai precis?

— Foarte precis. Ne interesează mişcările de trupe din interiorul Germaniei. Orice concentrare de forţe în sudul ei ar însemna confirmarea zvonurilor. Acordăm atenţie în special mişcărilor neobişnuite ale trenurilor cu trupe şi a mărfarelor cu vagoane platformă camuflate – acesta fiind modul lor de a-şi deplasa tancurile şi transportoarele blindate. Orice dirijare a lor spre sud, în loc de direcţia normală, către frontul din est, înseamnă probleme deosebite pentru Elveţia. Americanii şi britanicii supraveghează asemenea deplasări din aer. Noi nu avem această capacitate, însă ne descurcăm foarte bine prin supraveghere la sol. O facem chiar mai bine decât voi, pentru că majoritatea acestor mişcări au loc noaptea, când camerele aeriene de luat vederi sunt neputincioase. Aşa că ajutorul vostru în acest domeniu nu a devenit încă foarte necesar.

Foarte necesare ne sunt informaţiile. Să-ţi explic de ce. Una dintre funcţiile serviciilor secrete, în special ale armatei, este de a contribui la prevenirea surprizelor de ordin militar. Aminteşte-ţi de faptul că Stalin şi Armata Roşie au fost complet surprinşi de atacul lui Hitler din 22 iunie 1941. Sau de faptul că voi, americanii, aţi fost atacaţi prin surprindere la Pearl Harbour în 7 decembrie, acelaşi an.

Noi vrem să prevenim astfel de situaţii, care ne-ar afecta teribil. Pentru asta am elaborat un plan de respingere a unui eventual atac nazist care, după cum am fost informaţi, s-ar putea produce pe data de 6 sau pe 25 martie. Cu siguranţă că primul indiciu asupra intenţiei lor de atac va fi dat de începutul afluxului de trupe ce aparţin unităţilor de vânători de munte. E evident că vor avea nevoie de astfel de trupe pentru a ocupa teritoriul nostru. Se mai ştie că un eventual atac ar putea veni numai dinspre nord. De aceea, am prevăzut ca generalul Guison, comandantul-şef al armatei noastre, să se

retragă, traversând câmpia, la sud de Rin, către fortăreţele naturale din Alpi, centrate în şi dedesubtul pasului Gotthard. Trupele noastre vor lua poziţie acolo şi vor lupta, literalmente, până la ultimul om. Crede-mă.

Burckhardt se opri şi aruncă o scurtă privire prin încăpere.

Sosea din ce în ce mai multă lume, în special tineri, însă deocamdată nimeni nu ocupase o masă alăturată.

— Să ne întoarcem la şeful meu, Per Jacobsson. A aflat de la cunoscuţii săi din Stockholm că acolo se zvonea, în urmă cu o săptămână, că o mare parte din trupele concentrate pe frontul fino-rus au „dispărut". Asta îi făcuse pe suedezi să se întrebe dacă trupele acelea nu se îndreptau spre ei. Unitatea militară în cauză este Armata a 20-a a Alpilor, de sub comanda generalului Eduard Dietl. Unde se află ea acum? La întrebarea asta căutăm răspunsul cu înfrigurare. De aceea, te rog să-l întrebi pe domnul Dulles dacă ne poate ajuta. Colonelul Masson ar fi preferat să-l roage el însuşi însă timpul ne presează. Aşa că depindem de tine, Nancy. Dacă ai putea…

În timp ce vorbea, Lothar Löffler şi orchestra sa îşi luaseră în primire locurile pe scena din faţa ringului de dans şi începură să cânte o bucată compusă de Glenn Miller, în stilul lui.

Când auzi muzica, Nancy nu se putu abţine.

— Asta e *Serenada de la miezul nopţii!* exclamă ea.

Glasul ce scosese aceste cuvinte era cel al fetei de 27 de ani, din America, îmbrăcată cu cea mai bună rochie a ei şi singură la o depărtare de nouă mii de kilometri de casă. Aproape imediat această fată dispăru, lăsând loc viceconsulului american, care se scuză:

— Oh, iartă-mă! Te-am întrerupt fără să vreau.

Fără o vorbă, Peter se ridică şi îi luă mâna în mâna sa. Era primul şi singurul cuplu care se

apropia de ringul de dans.

Le-au trebuit câteva momente să se acomodeze unul cu celălalt, însă imediat, ochii tuturor, inclusiv ai conducătorului orchestrei, nu putură distinge decât mişcările graţioase ale unui tânăr aristocrat blond, în armonie cu ale unei frumoase brunete. Era un cuplu perfect. Dansul lor suna ca o invitaţie pentru toţi. Aşa se face că, pe măsură ce formaţia trecu de la *String of Pearls* la *In the Mood* şi apoi la *Tuxedo Junction*, toate mesele se goliră şi ringul de dans deveni neîncăpător. Peter şi Nancy dansau tot mai aproape unul de altul. El începu să-i simtă din ce în ce mai mult şoldurile înguste şi sânii tari. Ea ştia asta. De aceea se strânse tot mai mult la pieptul lui. Se cânta *At last*, şi Nancy dorea ca muzica să nu se mai oprească.

Dintr-odată, Peter se înţepeni şi se retrase. Când muzica încetă, o conduse înapoi la masa lor.

— Ce e? întrebă ea după ce se aşezară.

— Cei doi bărbaţi de la bar. Nu te uita!

Ea nu se mişcă.

— Cine sunt?

— Pe unul dintre ei l-am recunoscut. E neamţ, maior în Waffen SS. Se numeşte Hans Wilhelm Eggen. Ne-a urmărit, şi asta nu-mi place.

— Poate e doar o coincidenţă.

— Poate da, poate nu.

— Ce să caute un maior SS în Basel?

— E o rotiţă importantă în angrenajul *Beschaffungsamt*, unitatea de aprovizionare a Waffen SS-ului, ce operează sub acoperirea unei companii deţinute de ei în secret – Warenvertriebs G.m.b.H. Berlin. Eggen e director general. A venit aici prima dată în 1940, pentru a încerca să negocieze o tranzacţie imensă de mitraliere elveţiene noi. Până la urmă a eşuat şi a trebuit să se mulţumească numai cu două sute cincizeci de arme contra a două sute de mii de litri de benzină. Următoarea tranzacţie a fost cu barăci militare. Acum doi ani, Eggen a semnat un contract cu o

companie elveţiană din Basel, Extroc S.A., ce prevedea livrarea, într-o perioadă de doi ani, a două mii de barăci din lemn, făcute în Elveţia, pentru Wehrmachtul german[18]. Eggen se deplasează cu regularitate aici pentru a constata dacă totul decurge conform programului. Am aflat că acum negociază încă o mie de bucăţi. Nimeni nu crede că asta e singura sa activitate în Elveţia. Acum optsprezece luni s-a încercat asasinarea ambasadorului britanic din Elveţia. În noaptea atentatului, Eggen se afla în Basel.

Dintr-odată, pe faţa lui flutură un zâmbet.

— A mai apărut cineva la bar. De data asta e unul de-al nostru, din Lucerna.

În ciuda avertismentului primit, Nancy nu-şi mai putu înfrâna curiozitatea şi întoarse capul în direcţia barului.

— Dacă nu m-am orientat greşit, mi se pare că cei trei vorbesc între ei, se miră ea.

Cinci minute mai târziu, neamţul s-a ridicat şi a ieşit din bar. Cum orchestra începuse să cânte din nou, incidentul părea depăşit. Tocmai atunci, Peter zise:

— Ciudat. Acum pleacă şi omul nostru.

— Nu trebuia?

— Ba da. Numai că n-ar fi trebuit să vorbească cu ei, nu crezi?

— Poate are vreun motiv special.

— Cum ar fi?

— Acelaşi care ne-a dominat şi pe noi să vorbim unul cu altul.

Expresia de uluială apărută pe faţa lui Peter îi indică fetei că lovise în plin.

— Nancy, cred c-ar fi mai bine să plecăm.

După ce el plăti nota, se ridicară, îndreptându-se spre garderobă. Când aşteptau să-şi ia hainele, un bărbat venit din spate îl apucă pe Peter strâns de braţul drept.

— Scuză-ne o clipă, rosti el în engleză, în direcţia fetei.

Cei doi se retraseră într-un colţ îndepărtat al holului şi schimbară replici aprinse. După nici trei minute intrusul se întoarse, cu intenţia de a pleca. Înainte însă, îndreptă o ultimă salvă verbală către Burckhardt şi îşi împinse indexul în faţa lui.

Când Burckhardt reveni, faţa îi era roşie de furie.

— Să ieşim dracului de aici! izbucni el, trăgând-o pe fată de braţul stâng.

— Cine… apucă ea să întrebe, în timp ce era călăuzită spre ieşire.

— Poliţia. Şeful Poliţiei Politice din Basel. Îţi vine să crezi?! Voia să ştie ce complot punem „noi" la cale cu naziştii, pe pământ elveţian. A întrebat de tine. Vrea să mă vadă mâine-dimineaţă la ora opt în biroul lui şi aşteaptă un raport complet. Altfel îmi va lua capul.

— Şi ce i-ai spus?

— Să se ducă naibii!

Făcu o pauză.

— Îmi pare rău. Mi-a scăpat fără să vreau. Mi-a mai spus ceva înainte de a pleca. Oamenii lui s-au infiltrat printre simpatizanţii nazişti locali. Au auzit întrebări în legătură cu tine. M-a avertizat că, dacă ţi se întâmplă ceva, guvernul american o să ne facă viaţa un iad, iar eu voi fi făcut răspunzător pentru tot. Prezenţa lui Eggen e de rău augur, şi asta o ştie cel mai bine ambasadorul britanic.

Între timp, ajunseră la maşină. Cinci minute mai târziu, se aflau în faţa clădirii în care locuia ea. El ieşi de la volan, lăsând motorul să meargă.

— Te duc până sus.

N-avea rost să protesteze. După ce descuie uşa, intră cu ea în apartament. Aprinse luminile şi cercetă camera în care se aflau.

— Să verificăm şi restul. Întâi dormitorul, apoi baia.

În final, ea îl linişti:

— Totul e-n ordine, Peter.

— Da. Fii însă atentă, Nancy. Povesteşte-i tot domnului Dulles.

— Aşa voi face. Iar mâine-dimineaţă îi voi povesti şi restul conversaţiei noastre.

Îl conduse la uşă. Când el se întoarse să-şi ia la revedere, îşi dădu seama dintr-odată că nu-şi vor strânge mâinile şi nici nu-şi vor lipi obrajii. Se sărutară, la început ezitând, apoi din ce în ce mai pătimaş. Când, în sfârşit, el se răsuci pe călcâie şi începu să coboare scările, Nancy constată că tremura din cap până-n picioare.

De la mansarda blocului de vizavi, un bărbat a urmărit totul prin binoclu. Ceva mai târziu, a văzut-o pe Nancy dezbrăcându-se. Până când ea îşi aminti că, de mai bine de o oră, începuse camuflajul şi lăsă draperiile să cadă.

CAPITOLUL 7

În ciuda bravadei sale din seara precedentă, Peter Burckhardt s-a prezentat la poliţie cu cinci minute înainte de ora opt. Dr. Wilhelm Lützelschwab, care deţinea funcţiile de şef al Poliţiei Politice şi procuror districtual, l-a primit imediat.

— *Herr Doktor, nehmen Sie bitte Platz*, îl invită el pe Burckhardt.

— *Danke, Herr Doktor*, răspunse Peter.

Studiaseră amândoi la universitate în acelaşi timp şi îşi luaseră doctoratul în acelaşi an: Lützelschwab în drept, Burckhardt în economie.

— O să intru direct în subiect. Ce fel de înţelegere aveţi voi, idioţii din Biroul D, cu omul care raportează direct criminalului ăluia de la SS, Heinrich Himmler, şi care are reputaţia de a fi mâna dreaptă a lui Walter Schellenberg, şeful Serviciului Secret din SS?

Biroul D (de la Deutschland) era unitatea elveţiană condusă din afara oraşului Basel, care dirija contraspionajul îndreptat împotriva Germaniei[19]. Culegerea de informaţii cădea în responsabilitatea căpitanului Waibel, superiorul direct al lui Burckhardt, care raporta şefului Operaţiunilor de Informaţii ale Elveţiei, colonelul Masson. Acesta coordona totul din sediul său stabilit în hotelul Schweizerhof din Lucerna, sub numele de cod „Rigi”.

— Aţi înnebunit cu toţii? răcni el fără să se oprească. Pe teritoriul meu! Ar fi trebuit chiar atunci să dau ordin să vă arunce în închisoare.

Prima obligaţie a Secţiei politice a poliţiei locale – care avea mai mult de o sută de agenţi – era contraspionajul.

— Şi, pentru numele lui Dumnezeu, ce căuta şi americanca aia acolo? E viceconsulul Statelor Unite! Trebuie să-ţi amintesc faptul că acest

consulat se află pe teritoriul meu şi că eu răspund de viaţa ei? Şi să ştii că nu e o răspundere uşoară, atâta vreme cât oraşul ăsta pare că s-a umplut cu blestemaţi de nemţi şi împuţiţi de simpatizanţi comunişti. Numai că vouă nu vă ajunge. Nuu… voi trebuia să mai atrageţi şi un maior SS care să vă admire valsând. Ai de gând cumva să o atragi într-o cursă? Credeam că americanii sunt prietenii noştri, iar nemţii ne sunt inamici. Sau am amestecat eu noţiunile?

Peter îl întrerupse:

— Ajunge! Nu am absolut nimic de-a face cu prezenţa de aseară a lui Eggen. Mai mult, celălalt nu e unul dintre oamenii noştri în sensul strict al cuvântului. Provine din Lucerna şi raportează direct colonelului Masson.

— Vrei să-mi spui că ceea ce face stânga aici, la Basel, nu ştie dreapta, la Lucerna?

— S-a mai întâmplat.

— Ştiai că ulterior toţi trei s-au întâlnit într-o cameră a hotelului Euler?

— Nu. Apropo, cine era cu Eggen?

— Un avocat din partea locului, Rudolph Widmer. E un tip care ne poate face necazuri. Ştim asta, pentru că îi înregistrăm convorbirile telefonice purtate atât în biroul său luxos, cât şi în apartamentul din Gellertquartier.

— E neamţ sau elveţian?

— Elveţian. E avocatul personal al lui Eggen. Îi dă sfaturi la încheierea contractelor, ca atunci când au cumpărat de la noi barăci militare. Voi ştiţi de chestiunea asta?

— Cea cu barăcile? Da. Nu-l ştim însă pe Widmer. Ar fi trebuit să-l cunoaştem?

Lützelschwab ridică din umeri. Continuă:

— Lasă-l în grija noastră. Vrem să ştim ce se întâmplă mai departe cu Eggen. După aceea, vom vedea dacă e cazul să-l arestăm. Vreau să transmiţi la Lucerna exact aceste cuvinte. Imediat. M-am făcut bine înţeles?

— Să văd ce pot face. În locul dumneavoastră, *Herr Doktor*, eu aş păstra totul pentru mine. S-ar putea ca treaba asta să privească securitatea naţională. Poate asta e cauza pentru care s-a aflat aici omul din Lucerna. Aşa că vă sfătuiesc să o lăsaţi baltă, cel puţin în ce-l priveşte pe Eggen, până vă dăm noi de ştire.

Cei doi *Herr Doktor* se priviră ţintă o bucată de vreme, până ce Peter Burckhardt se ridică în picioare.

— Tatăl tău ştie în ce te-ai băgat? întrebă Lützelschwab în timp ce Burckhardt se îndrepta spre ieşire. În loc să răspundă, acesta îşi continuă mersul.

După ce a ieşit din sediul poliţiei din Spiegelhof, în prima clipă, Peter n-a putut să se decidă încotro s-o ia. Într-un târziu se hotărî şi porni în josul dealului, către piaţă, unde se îndreptă direct către o cabină telefonică. La capătul celălalt al firului, răspunse căpitanul Waibel, căruia îi raportă imediat cele întâmplate. Waibel îl ascultă cu atenţie şi-i comunică că va transmite totul mai departe, la Lucerna, şi va avea grijă personal de Lützelschwab. Tonul lui nu suna însă prea convingător. După convorbire, Burckhardt o ţinu drept pe Freistrasse. Câteva minute mai târziu, se afla în faţa intrării Corporaţiei Bancare Elveţiene. Ultima remarcă a lui Lützelschwab îi dăduse o idee.

După ce-şi declină identitatea portarului, luă ascensorul personal până la etajul patru, unde îl întâmpină un alt portar în uniformă. Acesta îl introduse în biroul tatălui său.

Când intră taică-său se ridică să-l întâmpine. Cei doi îşi strânseră mâinile.

— Ce surpriză plăcută! Vino, aşază-te acolo! Am să comand nişte cafea.

Se întoarse la birou şi o sună pe secretară, apoi se alătură fiului său în faţa măsuţei.

— Nu stau decât un minut, se scuză Peter. Vreau să-ţi cer două lucruri.

— Spune-le pe nume.

— Primul: Poţi să-l suni pe Lützelschwab la Poliţie? Spune-i că ai vorbit cu mine şi ai aprecia dacă ar lăsa lucrurile să meargă de la sine, cel puţin pentru moment.

Peter se gândise să-l roage aşa ceva, pentru că ştia că tatăl lui avea o mulţime de legături cu lumea politică din Basel. În plus, era membrul unui grup de doisprezece bancheri şi industriaşi elveţieni, foarte influenţi, care adeseori ajutau neoficial Serviciul secret. Toţi aveau cunoştinţe de prim rang la Berlin, Roma, Paris, Londra şi New York, pe care le utilizau pentru a culege informaţii şi pentru a asigura ambele părţi asupra intenţiei ferme a elveţienilor de a rămâne, prin orice mijloace, absolut neutri şi de a-şi apăra această neutralitate fie şi cu forţa armelor, dacă era necesar. Aşa că era normal ca ei să aparţină elitei celor care ştiau mai multe decât restul muritorilor.

De data asta însă, nu aflaseră absolut nimic. Ceea ce-l îmboldi pe *Herr Doktor* Maximilian Burckhardt Von der Miihil să-şi iscodească fiul:

— Pot să te întreb ce vrei să spui prin „lucruri”?

— Asta e tot ce trebuie să-i comunici.

Tatăl lui zâmbi şi-i spuse:

— Bine. Dar mie poţi să-mi explici?

— Da. Fiindcă are legătură cu a doua chestiune pe care vreau să ţi-o cer. Am putea folosi spaţiul nostru din Benken pentru o întâlnire secretă, fie mâine, fie poimâine?

„Spaţiul” menţionat de Peter era un castel medieval din apropierea satului Benken, la zece kilometri depărtare de Basel, în apropierea graniţei franceze. Cu patruzeci de ani în urmă, familia Burckhardt cumpărase în întregime această reşedinţă şi o renovase complet.

— Desigur. O să trimit nişte oameni după-amiază să verifice dacă e totul curat şi în ordine.

Am să le spun şi să aprindă focurile. În această perioadă a anului e foarte frig acolo. Va sta cineva peste noapte?

— Nu sunt sigur. Oricum, n-ar fi rău să fie pregătite vreo patru sau cinci dormitoare. Mai ales apartamentul proprietarului, din turn.

— Pentru cine sunt aceste pregătiri?

— Dacă totul merge bine, pentru Allen Dulles.

Burckhardt senior lăsă să-i scape un uşor fluierat.

— Cu ce ocazie?

— Am auzit, dintr-o sursă excelentă, că Hitler plănuieşte să ne invadeze în martie. Vrem să aflăm dacă e adevărat şi pentru asta avem nevoie de ajutorul americanilor.

Faţa tatălui său se întunecă, însă el nu scoase nicio vorbă.

— Mi-a mai venit o idee, spuse Peter. Poţi să descoperi cine e implicat în afacerile pe care le face o companie pe nume Extroc S.A.?

— Cu ce se ocupă?

— Confecţionează barăci din lemn, pe care le vinde armatei germane. Din nou taică-său fluieră uşor.

— Eşti plin de noutăţi în dimineaţa asta, Peter. Dacă îşi fac afacerile prin intermediul băncii noastre, atunci vom afla totul, în câteva clipe.

Se întoarse la birou şi dădu câteva instrucţiuni prin telefon. Un minut mai târziu, în încăpere intră un om cu un dosar sub braţ, pe care i-l întinse tatălui lui Peter, se întoarse şi dispăru. Bancherul începu să-l răsfoiască cu rapiditate.

— Fac afaceri prin noi. Vânzările din acest an se cifrează la douăsprezece milioane franci elveţieni. Frumuşel profit. Se menţionează că se ocupă de confecţionarea structurilor prefabricate din lemn, însă nu văd nicăieri scris că vând produsele naziştilor.

Vorbea citind. Deodată se opri.

— Fiule, dacă-l căutai cumva pe dracul cu lumânarea, să ştii că l-ai găsit. Ghici cine-i în consiliul de administraţie? Fiul comandantului-şef al armatei noastre, generalul Guisan… omul care are sarcina să-i ţină pe nazişti la distanţă. Isuse, dacă povestea asta iese la iveală, ne pomenim toţi în iadul unei crize politice. De asta voiai să-l sun pe Lützelschwab?

— Da. Fiindcă omul însărcinat să cumpere aceste barăci, un maior SS pe care-l cheamă Eggen, a fost azi-noapte în oraş. Lützelschwab a observat pe unul dintre oamenii noştri stând de vorbă cu el în barul de la Three Kings.

— De unde ştii toate astea?

— Din întâmplare, eram şi eu acolo în noaptea trecută. Pentru numele lui Dumnezeu, nu făceam nimic altceva decât să dansez! Cu toate astea, Lützelschwab, care ameninţă pe toată lumea cu închisoarea, n-a ezitat să mă convoace la el azi-dimineaţă, pentru explicaţii.

— Fii fără grijă. O să am eu grijă de el de îndată ce terminăm. Dar ce naiba se întâmplă aici?

— Nu ştiu precis, însă sunt din ce în ce mai convins că oamenii noştri din Lucerna, cu sprijinul fiului lui Guisan şi cu acceptarea tacită a generalului, sunt pe cale de a stabili o legătură cu nemţii la cel mai înalt nivel. Şi, când spun asta, mă refer într-adevăr la nazişti de prim rang.

— Cum ar fi?

— Bănuiesc că e vorba de şeful SS, Heinrich Himmler.

— Vrei să spui că generalul s-ar putea întâlni acum cu Himmler?

Peter ridică din umeri.

— Dacă luăm în consideraţie tot ce se întâmplă, se pare că nu putem trage altă concluzie.

— Păi, unde s-ar putea întâlni?

— Undeva în Elveţia. Nu cred ca oamenii noştri sau generalul să fie atât de tâmpiţi ca să se întâlnească cu ei în propria ogradă.

Faţa tatălui său se întunecase din ce în ce mai mult.

— Şi puritanul ăla de Lützelschwab a prins de veste şi încearcă să oprească totul. Mai rău e că are probabil dreptate. Dumnezeule! Toţi se joacă cu focul! Dacă generalul are intenţii serioase…

Făcu o pauză.

— Nu, nu se poate. Cu siguranţă că nu încearcă să cadă la o învoială. Mai ales acum, când armata germană a fost definitiv oprită.

— *Au contraire*, dragă tată. Paradoxal, s-ar putea ca tocmai de aceea Masson şi generalul să-şi asume un asemenea risc. Ca să poată transmite maniacului de Hitler, prin cineva care are uşa deschisă la el, că, dacă încearcă să „consolideze" Europa Centrală prin invadarea Elveţiei, va avea parte de o bătălie teribil de afurisită.

Tatăl lui Peter reflectă asupra celor auzite, apoi spuse:

— Dacă generalul ia în serios aceste zvonuri despre invazie, cred că e mai bine să le duc de aici pe maică-ta şi pe soră-ta.

— Din păcate, ştii că n-ar pleca, spuse Peter.

În acea clipă, intră în încăpere secretara. Asta îl făcu pe tată să se uite la ceas, iar pe fiu să se ridice în picioare. După ce secretara ieşi, bancherul rosti o ultimă frază:

— Înainte de a pleca de aici, îţi propun ceva. Spune-le oamenilor tăi că, dacă au nevoie de un locşor pentru cealaltă întâlnire, la care să nu fie deranjaţi de Lützelschwab şi de câinii lui de vânătoare, pot folosi castelul din Benken oricând o doresc, chiar şi dacă e vorba de întruniri de scurtă durată. Deşi nu sunt sigur că e înţelept să se trezească, în acelaşi weekend, faţă în faţă, Dulles şi Himmler.

— O să le comunic azi. Şi, mulţumesc, tată.

La ora nouă, când a ajuns la biroul său de la BIS, pe Peter îl aşteptau două mesaje. Unul îl

anunţa să-şi sune mătuşa… semnalul convenit să-l sune pe căpitanul Waibel. Celălalt era de la Nancy Reichman. O sună întâi pe ea.

— În legătură cu întâlnirea aceea, începu ea imediat. Noi propunem mâine-seară. La ora şapte. Voi stabiliţi locul. Am pasat şi cealaltă problemă.

După ce închise, Burckhardt formă imediat numărul superiorului său, căpitanul Waibel. Îi comunică ultimele informaţii şi propuse ca loc de întâlnire castelul familiei, din Benken. Waibel îi răspunse că-l va contacta de îndată pe colonelul Masson. Îl invită pe Burckhardt să treacă mai târziu pe la biroul său. Ca urmare, în jurul orei unsprezece, Peter îi comunică secretarei că va lipsi o oră: un *rendez-vous* cu medicul stomatolog.

Operaţiunile din Basel ale Biroului D al Serviciului secret erau conduse dintr-o impresionantă reşedinţă datând din secolul al XVIII-lea, situată în Petersplatz, vizavi de noua construcţie destinată sălii de lectură a Universităţii.

Peter ajunse acolo la volanul Mercedesului său. Căpitanul Waibel îl primi imediat.

— Ai reuşit să stârneşti un întreg viespar, fură primele sale cuvinte, spuse pe un ton cât se poate de sever.

Era un tip arătos, de treizeci şi ceva de ani şi, în ciuda rangului său militar, avea o lejeritate caracteristică civililor. Ulterior, avea să devină ataşat militar al Elveţiei la Washington, unde va fi privit ca foarte „neelveţian”, lucru care, de altfel, nu îl va afecta deloc. Această numire se va lega de evenimentele în plină desfăşurare din 1943.

— Înainte de a-ţi spune mai multe, urmă el, te informez oficial că s-a căzut de acord asupra timpului şi locului întâlnirii dintre colonelul Masson şi Allen Dulles. Va fi mâine-seară, în adăpostul sugerat de tine.

Peter îşi consultă ceasul.

— Atunci trebuie să confirm imediat viceconsulului american. Pot să folosesc telefonul

dumneavoastră?

După ce vorbi cu Nancy preţ de douăzeci de secunde, închise şi formă un nou număr.

— Tata, îi explică el lui Waibel.

— S-a hotărât pentru mâine-seară la ora şapte, rosti el în clipa când îl auzi pe tatăl său la celălalt capăt al firului.

Apoi:

— O să întreb. Aşteaptă o clipă.

Se întoarse spre Waibel:

— Câţi suntem din partea noastră? Şi câţi îşi vor petrece noaptea acolo?

— Nu ştiu sigur, răspunse căpitanul, însă presupun că vom fi cu totul trei inşi, incluzându-te şi pe tine. Bănuiesc că Masson nu va rămâne peste noapte. Eu însă, da. Nu sunt invitat în fiecare zi la castelul familiei tale. În ceea ce-i priveşte pe americani, asta e treaba ta.

Burckhardt reveni la telefon:

— Vom fi trei, dintre care doi vor rămâne şi peste noapte. De la ei vor veni doi, Dulles şi Nancy, şi vor rămâne amândoi.

Ascultă câteva secunde, după care închise.

— Are cineva nevoie de mijloc de transport? întrebă Waibel.

— Dacă sunteţi de acord, o să am eu grijă de americani, răspunse Burckhardt.

— *All right*. Sunt convins că Masson va sosi la Benken direct de la Lucerna. Eu mă descurc singur. Deci ne vom întâlni toţi, mâine-seară la şapte.

— S-a făcut.

— Buun. Acum subiectul numărul doi. *Heikel sehr, sehr, heikel*, continuă el. De fapt, e atât de dificil, încât nu sunt convins că voi aborda cu tine toate detaliile. Dar trebuie s-o fac.

Rânji.

— Maiorul SS Eggen, pe care l-ai observat azi-noapte la Three Kings şi care, din păcate, a fost observat de către prietenul nostru Lützelschwab că

te urmăreşte, a adresat o rugăminte unui om de-al nostru din Lucerna, pe când ţineau o întrunire în hotelul Euler: Heinrich Himmler ar dori să se întâlnească în Elveţia cu generalul Guisan, cât de curând.

Peter nu scoase o vorbă.

— Nu pari prea surprins.

— Nici nu sunt, replică Burckhardt. Şi care a fost răspunsul nostru?

— Cu Himmler? În niciun caz. Omul nostru i-a spus pur şi simplu că asta înseamnă sinucidere curată pentru general. A observat că Eggen anticipase răspunsul, pentru că a venit imediat cu o alternativă: generalul Walter Schellenberg, adjunctul lui Himmler şi şef al operaţiunilor de contraspionaj. A ştiut să insinueze că nemţii s-ar considera foarte jigniţi dacă şi această alternativă ar fi respinsă. Aşa că nu a fost… mai ales având în vedere zvonurile care circulă.

— Când?

— Asta se va stabili.

— Unde?

— Nemţii au propus Arosa. Sau Davos. Se pare că simpaticului general Schellenberg îi place să schieze. Le-am respins pe amândouă, de vreme ce ultimul lucru pe care îl dorim este publicitatea. Presa elveţiană ne-ar ucide. Când l-am sunat azi-dimineaţă pe Masson, am avut o lungă discuţie cu el. Mi-a explicat că se simte obligat să mă ţină la curent pentru că, la urma urmei, Germania cade, în primul rând, în responsabilitatea mea. Cred că e foarte amabil din partea lui să facă aşa ceva. A apărut apoi problema locului întâlnirii. I-am propus pentru întâlnirea preliminară, deci fără generalul Guisan, să apelăm din nou la castelul familiei tale din Benken. Mi-a răspuns că vrea să-l verifice mai întâi. Ceea ce va face mâine-seară.

— Ce facem cu Lützelschwab? Se va da cu capul de pereţi dacă va afla că un general SS se pregăteşte să pună piciorul pe pământ elveţian. Era

suficient un maior precum Eggen, darămite un Schellenberg!?

— Ascultă, Peter, eu de fapt sunt de partea lui Lützelschwab. Şi sunt sigur că şi tu eşti.

Burckhardt aprobă.

— Am vorbit azi-dimineaţă şi cu Lützelschwab şi l-am făcut să priceapă că toate întâmplările de aseară au fost puse la cale de Lucerna şi nu de noi. Bănuiesc că a primit şi mesajul conform căruia noi, cei din Biroul D, credem că Masson şi generalul fac joc dublu. Apropo, a adus vorba de americancă. M-a întrebat ce complotai cu ea azi-noapte la Three Kings.

— Ce i-ai spus?

— Că n-are nimic de-a face cu noi. Era pur şi simplu o întâlnire ca oricare alta.

— Te-a crezut?

— Mă îndoiesc. Ah, mi-am amintit ceva: i-a transmis lui Dulles rugămintea noastră?

— Da.

— Trebuie să-i raportez imediat lui Masson. Te-ai descurcat bine cu ea, Peter, şi îţi suntem cu toţii recunoscători. S-ar putea să devină una dintre cele mai importante piese pe care le deţinem.

— Dacă e aşa, atunci ar fi bine dacă ar supraveghea-o oamenii noştri, în special noaptea şi în weekenduri, când nu se află în consulat.

— M-am gândit deja la asta, Peter. Lucrurile se aranjează.

CAPITOLUL 8

De fapt, lucrurile erau deja aranjate, dar nu de către elveţieni. De câteva săptămâni, Nancy era spionată de cineva, din apartamentul de sus al unei case situate exact faţă în faţă cu cel al ei de pe Augustinergasse, dar nu pe partea cealaltă a străzii, ci peste Rin, pe Rheingasse 37. Imobilul fusese clădit în secolul al XV-lea şi avea trei etaje. Dacă ar fi fost amplasat pe celălalt mal al Rinului, în Grossbasel, ar fi valorat o avere. Din păcate, această clădire era situată în Kleinbasel, patria barurilor şi a cluburilor de noapte, ale cărei restaurante serveau crenvurşti, nu *entrecöte*, şi erau specializate în bere Warteck, nu în vinuri de Bourgogne. Cu alte cuvinte, aici trăia clasa muncitoare din Basel, iar acolo unde stă proletarul, nu găseşti nici urmă de bogat. Acesta se mutase pe celălalt mal al râului, departe, unde cu greu putea fi văzut, de vreme ce Rinul avea, pe această porţiune, peste patru sute de metri lăţime.

Cu toate acestea, un ochi ajutat de un binoclu Zeiss ar fi putut observa, zi sau noapte, cele mai mici detalii ale obiectelor aflate dincolo. Dacă era interesat de arhitectură sau religie, putea să-şi focalizeze binoclul asupra domului din Basel, catedrala medievală Münster, construită în întregime din cărămidă roşie. Din păcate, un astfel de interes trebuia să se rezume doar la exterior, pentru că înăuntru era dezastru. Primarii Baselului, care au preluat aşezământul în secolul al XVI-lea, au ras pereţii interiori până la cărămidă, într-un soi de spectacol de pietate protestantă sau, în funcţie de apropierea religioasă a observatorului, de ipocrizie.

În cazul oamenilor care mânuiau binoclul în iarna lui 1943, nici religia şi nici arhitectura nu aveau vreo importanţă în alegerea obiectelor de studiu. Dispreţuiau sentimentul religios, privindu-l

ca pe un opiu al maselor, şi nu ştiau nimic despre arhitectură, dacă te luai după genul de clădiri pe care le aprecia liderul lor suprem, Iosif Stalin. Rheingasse 37 era adresa cartierului general din Basel al organizaţiei clandestine Rote Kapelle, Orchestra Roşie, reţea de spionaj implantată de sovietici, înainte de cel de-al Doilea Război Mondial, în toată Europa Centrală. Imobilul aparţinea ultimului supravieţuitor al reţelei. Restul fuseseră vânaţi şi trecuţi pe linie moartă de unitatea de contraspionaj a SS de sub conducerea generalului Walter Schellenberg[20].

Numele acestui om era Werner Lentz. Sosise în Basel în 1929, reîntorcându-se din Rusia. Fusese dus acolo de mic, de către părinţii săi, elveţieni, meşteri ceasornicari. După revoluţia rusă, aceştia au optat să rămână în Leningrad, în ciuda vremurilor tulburi ce se abătuseră asupra patriei adoptive – pentru ei nu era atât de dificil, de vreme ce oricine deţinea un ceas elveţian dorea să-l păstreze în stare de funcţionare. La doi ani după ce ambii părinţi i-au murit într-un accident de tren, în 1929, băiatul, acum un tânăr bărbat, a decis să folosească avantajul deţinerii unui paşaport elveţian şi să se întoarcă în ţara natală. Învăţase meseria de ceasornicar de la tatăl lui. Ca atare, n-a întâmpinat niciun obstacol când a încercat să-şi găsească o slujbă la Seiler's, cel mai important bijutier din Basel, situat în Barfüsserplatz. În 1935, Lentz şi-a deschis propriul mic magazin de bijuterii, în Kleinbasel. În 1939, scurt timp după izbucnirea războiului, a cumpărat casa de pe malul Rinului, contra importantei sume de opt mii de franci elveţieni.

În realitate, Werner Lentz era colonel în NKGB, iar acest nume îi slujea drept „paravan operaţional" lui Igor Scitovski, implantat în Elveţia, aşa cum se întâmplase în multe alte cazuri în Europa ultimilor ani ai deceniului doi şi-n primii din deceniul trei, sub un alibi impenetrabil.

Scitovski obţinuse slujba pentru că fusese, ca şi autenticul Werner Lentz, ucenic la un ceasornicar, era vorbitor de limbă germană şi se trăgea dintr-un orăşel situat pe Volga, la trei sute de kilometri depărtare de Stalingrad. În acea regiune, toată lumea vorbea nemţeşte, pentru că erau cu toţii descendenţi ai coloniştilor germani şi elveţieni aduşi şi stabiliţi aici de Ecaterina a II-a în jurul anului 1760. La începutul secolului al XX-lea, numărul lor atinsese cifra de o jumătate de milion, iar contribuţia lor la dezvoltarea Rusiei fusese atât de mare încât, în ciuda faptului că trăiau într-o enclavă, datorită menţinerii limbii materne, a obiceiurilor şi chiar a religiei, Lenin a acordat regiunii lor statutul de republică în nou înfiinţată Uniune a Republicilor Socialiste Sovietice – Republica de pe Volga. Strămoşii mamei lui Igor au sosit în Rusia venind din estul Elveţiei, în 1767, împreună cu un grup de o sută cincizeci şi trei de compatrioţi. În luna august a acelui an, ei au întemeiat un sat, pe malul Volgăi, pe care l-au denumit Schaffhausen, după numele oraşului de lângă lacul Constance. În ciuda împotrivirii rudelor, mama lui s-a căsătorit „în afara” comunităţii, cu căpitanul Vladimir Derjavin, un rus din comandamentul militar local. Ar fi dezaprobat-o şi mai tare dacă ar fi ştiut că el avea grad şi în NKVD. Fiul lor, Nikolai, a avut parte de o educaţie bilingvă, mulţumită mamei, însă, datorită tatălui, s-a devotat în întregime regimului comunist de la Moscova. Beneficiind de asemenea calităţi, tatălui lui nu i-a fost greu să-i aranjeze desăvârşirea formării în cadrul Poliţiei secrete sovietice. Când, datorită acelui accident de tren de lângă Leningrad, s-a „ivit” o posibilitate pentru Nikolai, acesta a început un antrenament intens de perfecţionare în Alemannische, dialectul vorbit de maică-sa, comun nu numai cantoanelor elveţiene, ci şi unor regiuni din sudul Germaniei şi Alsaciei franceze. Datorită acestui fapt, când a ajuns în

Elveţia înarmat cu paşaportul unicei odrasle a ceasornicarului mort, a fost luat imediat drept un fiu natural al pământului helvet. Cât despre realul Werner Lentz, el era tot atât de mort ca şi părinţii lui, deşi, în ceea ce-l priveşte, nu un accident de tren i-a adus sfârşitul, ci mai degrabă un glonte-n ceafă, tras cu cincisprezece ani mai înainte.

Prima datorie a lui Igor Scitovski, alias Werner Lentz, o constituia spionajul îndreptat împotriva Germaniei. Modul de îndeplinire era foarte „lumesc". El – sau, adeseori, unul dintre cei trei oameni ai săi, toţi comunişti elveţieni, un comisionar la hotelul Three Kings, un recepţioner la hotelul Schweizerhof şi un ajutor de la magazinul de obiecte preţioase din Kleinbasel, ce îndeplinea şi funcţia de operator radio – urmărea transporturile militare naziste prin Elveţia. Folosea binoclurile Zeiss, de obicei noaptea, pentru a observa şi contabiliza numărul şi tipul vagoanelor de marfă ce veneau din Germania şi treceau prin gara Badische, o staţie a căii ferate germane situate în Basel, la numai zece blocuri de locuinţa lui. Ştiau cu toţii că aceste trenuri nesfârşite transportau material de război – adeseori oamenii săi rupeau sigiliile vagoanelor pentru a descoperi ce se ascunde în interiorul lor – destinate a fi descărcate în Italia sau Africa de Nord. De ce era necesară această supraveghere? Deoarece, pe măsură ce creştea cantitatea de material de război transportată spre sud, se micşora cea de provizii pentru armata germană de pe frontul de Est.

O asemenea ţinere sub observaţie era uşor de făcut şi implica riscuri mici. Mult mai importante şi mai greu de obţinut erau, în acea vreme, informaţiile certe privitoare la deplasamentele militare – trupe, care blindate şi alte materiale – din interiorul Germaniei. Ca rezultat al eliminării agenţilor lor de către oamenii lui Schellenberg, la începutul lui 1943, sovieticii rămăseseră cu prea puţini „pioni" pe teritoriul german care, în plus,

erau vânaţi şi ucişi cu intensitate crescândă. Aceasta i-a forţat să caute surse alternative de informaţii. Cineva din Moscova a avut ideea genială de a penetra reţele de informaţii ale altor servicii secrete din Elveţia, ai căror agenţi operau pe pământ german şi reuşiseră să nu fie încă descoperiţi. Era cazul reţelelor elveţiană şi britanică şi, poate, a noii reţele pe care Allen Dulles o construia de la baza sa operaţională din Berna. Moscova credea că era foarte uşor să infiltreze un agent dublu în această ultimă reţea – de altfel, cei de acolo îl considerau pe Dulles amator – şi, prin urmare, îi transmiseseră lui Scitovski instrucţiuni de-a acţiona. Ar fi fost şi mai bine dacă Igor ar fi reuşit să transforme un agent de al lui Dulles în informator sovietic. Mai întâi însă era necesar ca toţi agenţii acestei reţele să fie identificaţi. Pentru asta, Orchestra Roşie a organizat supravegherea tuturor intrărilor şi ieşirilor din apartamentul lui Dulles; în consecinţă, şi a „omului" său din Basel, o femeie pe nume Nancy Reichman.

Spre deosebire de rezultatele, mai mult decât promiţătoare, aduse de supravegherea apartamentului din Herrengasse 23, cele ale operaţiunii similare efectuate asupra locuinţei americancei se dovedeau sărace. Agenţii Orchestrei Roşii, aduşi din Lausanne, puteau fi mulţumiţi de traficul intens de persoane ce avea loc în şi din apartamentul lui Dulles. Spre deosebire de ei, observatorii fetei nu se puteau mândri decât cu un tânăr aristocrat elveţian, funcţionar la Banca pentru Investiţii Internaţionale, de altfel candidat la racolare de americani şi de sovietici, ca de altfel şi viceconsulul. Cu toate astea, toţi spuneau că în curând trebuia să se întâmple ceva neobişnuit înăuntrul apartamentului din Augustinergasse 11. Aşa că supravegherea a continuat. Pe 25 februarie, la ora cinci şi jumătate,

vizita lui Allen Dulles le-a dovedit că avuseseră dreptate.

Evenimentul a determinat activarea pentru a doua noapte, consecutiv, a întregii maşinării a Orchestrei Roşii. Printre altele, aceasta însemna o nouă intensificare a comunicaţiilor radio între Basel şi Moscova, aflate deja la un nivel periculos de ridicat. În urma ordinelor colonelului Scitovski, toată săptămâna fuseseră transmise informaţii. Agenţi ai reţelei, plantaţi în posturi ideale de ascultare din hotelurile Three Kings şi Schweizerhof, au raportat prezenţa la Basel a unui maior SS, însoţit de un individ aparţinând în mod evident guvernului elveţian, fie Serviciului său secret, fie autorităţilor militare.

Ştiau asta, pentru că omul lor de la Schweizerhof a reuşit să afle că rezervarea uneia dintre camere fusese făcută de cineva din cartierul general al generalului Guisan.

A apărut astfel o nouă problemă ce se cerea rezolvată: Erau, oare, aceste evenimente interconectate? Şi dacă da, se punea oare ceva la cale – cum ar fi fost un pact secret între americani, elveţieni şi nemţi, care ar fi putut submina obiectivele strategice ale Uniunii Sovietice?

La ora cinci şi şapte minute, când a ajuns în gara din Basel, Allen Dulles a fost întâmpinat pe peron de Nancy Reichman şi Peter Burckhardt. După ce Nancy a făcut prezentările, s-au îndreptat toţi trei către maşina pe care Burckhardt o parcase în faţa Băncii pentru Investiţii Internaţionale, peste drum de gară. Dulles avea cu el o valijoară neagră.

— Îmi permiteţi, domnule, să pun valiza în portbagaj? întrebă Burckhardt când ajunse lângă Mercedes.

— Te rog.

Dându-i valiza, Dulles aruncă o privire asupra clădirii băncii.

— Ştiai că sora mea Eleanor a scris o carte despre BIS? îl întrebă el pe Burckhardt, în timp ce acesta deschidea uşile maşinii. A fost, de fapt, teza ei de doctorat la Radcliffe.

— N-am ştiut, domnule.

— Aş vrea să o răsfoieşti şi să-mi spui ce părere ai. Că veni vorba, înţeleg că lucrezi direct cu Per Jacobsson.

— Da, domnule.

— M-ar interesa foarte mult să-l întâlnesc. E aici?

— Nu, domnule. În acest moment se află în Stockholm… după o haltă la Berlin. Se întoarce la Basel lunea viitoare.

— Ai putea să-l anunţi că-l voi suna imediat după întoarcere?

— Desigur. Sunt convins că va fi nerăbdător să vă întâlnească.

— Bine. Îi voi propune să cinăm împreună. Care e restaurantul lui favorit din Basel?

— Schützenhaus, fără îndoială. Înainte, a fost pavilion de vânătoare, însă acum este cel mai luxos local.

Dulles se întoarse către Nancy, care nu scosese nicio vorbă până atunci.

— Poţi să te ocupi tu de aranjamente? întrebă el.

— Desigur.

— Să zicem pentru marţea sau miercurea următoare. Se întoarse din nou spre Burckhardt.

— Care-i programul de astă-seară?

— Ne vom întâlni cu colonelul Masson la ora şapte. La reşedinţa de la ţară a familiei, în împrejurimi.

— Da, mi-a explicat Nancy. Cât timp ne ia să ajungem acolo?

— Treizeci de minute.

Dulles îşi privi ceasul.

— Ei, atunci mai avem ceva timp.

— Ce-aţi zice de o cafea acasă la mine? îi invită Nancy.

— Splendidă idee, acceptă Dulles. Chiar simt nevoia să mă încălzesc.

După ce-au intrat şi şi-au scos paltoanele, Nancy se duse la bucătărie să prepare cafeaua, iar cei doi bărbaţi se opriră în faţa uşilor ce dădeau spre terasă. Se înnoptase şi luminile oraşului – cele de dinainte de camuflaj – se reflectau în apa liniştită a fluviului ce curgea dedesubtul terasei. Încet-încet, din noapte apăru silueta uriaşă şi slab luminată a unei barje, urmată de încă una şi apoi de încă una.

Dulles le privi calm, evident fascinat. Îl întrebă:

— Ce cară?

— Cărbuni, fără nicio îndoială.

— Şi asta se întâmplă în fiecare noapte?

— Da, domnule.

— De unde vine cărbunele?

— Din Germania. Din Ruhr. Barjele au fost încărcate acum patru sau cinci nopţi, probabil în Duisburg. Circulă numai noaptea şi îşi aprind luminile numai când traversează această porţiune mică din Basel în care ambele maluri ale Rinului se află în Elveţia neutră. Vă daţi seama că din cauza mărimii şi a vitezei mici ar fi ţinte uşoare pentru bombardierele sau avioanele de vânătoare aliate din zonă. Aşa că noaptea se deplasează, iar ziua se adăpostesc sub un sever camuflaj, în locuri special amenajate pe cursul fluviului.

— Dar ce port de destinaţie ar putea avea ele în sudul Germaniei? întrebă Dulles evident contrariat.

Peter păru la fel de contrariat de întrebare.

— De fapt, domnule, sunt barje elveţiene, înregistrate în Elveţia, cu proprietari elveţieni, sub drapel elveţian şi se îndreaptă spre porturi elveţiene. Cele mai multe sunt descărcate aici, în portul oraşului, pe Rin. Unele, ca acestea, îşi continuă drumul pe Rin către Angst sau Schaffhausen.

Dulles nu dădu nici cel mai mic semn de stânjeneală.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama, nu-i aşa? Cărbunele este inclus în acele tratate de compensaţii încheiate periodic de guvernul vostru cu nemţii, nu-i aşa? Cărbune pentru…

Lăsă propoziţia neterminată, ca să nu-l jeneze pe tânărul elveţian. Politeţea se dovedi inutilă, pentru că Peter încheie el propoziţia.

— Cărbune, în schimbul utilizării posibilităţilor noastre feroviare de tranzit, sub forma unui tratat de comerţ, aflat pe punctul de a expira.

— Adevărat? se miră Dulles. Foarte interesant.

Încerca, în mod evident, să-l tragă de limbă pe elveţian, însă Burckhardt nu continuă. Aşa că Dulles mai făcu încă o încercare.

— Au de-a face astea, cumva, cu ceea ce vom discuta astă-seară cu colonelul Masson?

— Se prea poate.

Dulles se mulţumi să dea din cap.

— Spune-mi încă ceva, dacă poţi, dr. Burckhardt. Sau pot să-ţi spun Peter?

— Chiar vă rog, domnule.

— Bine. Barjele de colo. Se întorc goale?

— În mod obişnuit, da. Deşi uneori transportă înapoi produse elveţiene de export. Cum ar fi cimentul.

— Şi în aceste cazuri transportul se face tot pe timp de noapte?

— Da, domnule.

— Înţeleg… Cum e însă cu vămile?

— În mod normal, barjele sunt scutite de vamă în porturi, pentru că acestea sunt foarte uşor de bombardat.

— Mda, e logic.

De câteva minute, Nancy se întorsese în living, însă nu scosese nicio vorbă. Ţinea în mână o tavă cu ceşti de cafea. Prinse momentul şi-i invită:

— S-a făcut târziu, domnule. Poate…

— Bineînţeles, o aprobă Dulles. Iartă-ne pentru impoliteţe.

I se alăturară de îndată în jurul mesei.

Douăzeci de minute mai târziu, erau din nou pe drum. La plecare, Nancy rămase ultima pentru a stinge luminile şi a încuia cu grijă uşa. Omul de peste Rin care spionase totul îşi consultă ceasul. De îndată ce-l recunoscuse pe Allen Dulles, îi telefonase colonelului Scitovski, la magazin. Ar fi trebuit să aibă suficient timp până acum să ajungă.

Şi a avut.

CAPITOLUL 9

Augustinergasse avea o singură intrare. Cu cincizeci de metri înaintea apartamentului locuit de Nancy, strada se îngusta, făcând loc unui simplu pasaj pietonal. În consecinţă, Peter s-a văzut nevoit să se întrebuinţeze serios pentru a întoarce Mercedesul şi a-l orienta spre capătul dinspre catedrală al străzii. Odată pornită, maşina a depăşit un Opel parcat în piaţeta catedralei. Şoferul limuzinei a început dintr-odată să se agite la volan. Scitovski, căci el pilota Opelul, se uită cu atenţie în interiorul Mercedesului, însă întunericul făcu imposibilă orice încercare de recunoaştere a persoanelor din limuzină. Avu o clipă de ezitare. În urma Mercedesului, pe Augustinergasse, se lăsase din nou liniştea. Se hotărî să mizeze totul pe maşina care-l depăşise, aşa că se lansă în urmărirea ei. Traficul aglomerat de dinaintea orelor de camuflaj îl ajuta să meargă aproape bară la bară cu maşina din faţa lui.

Zece minute mai târziu, acest ajutor dispăru. Pe măsură ce rămâneau în urmă străzile Baselului, Scitovski se văzu obligat să se ţină la distanţă tot mai mare. La un moment dat, se lăsă depăşit de două automobile, pentru a creşte gradul de siguranţă al misiunii. Era convins că urmăreşte maşina care trebuie. Când au trecut şi de plăcuţa indicatoare a oraşului, Mercedesul era atât de departe, încât luminile din spate abia se mai zăreau. Din fericire, era o noapte fără ceaţă, iar luna părea o simplă tăietură pe cerul nopţii.

Traversaseră localitatea Binningen. Urmă Bottmingen şi Oberwil. În Bottmingen, una din maşinile din faţă trase pe dreapta. La fel se întâmplă în Oberwil cu cea de a doua, un autovehicul militar. După Oberwil, următorii şapte kilometri nu s-au putut vedea decât luminile celor două automobile rămase. Se deplasau cu viteză, în

ciuda faptului că drumul devenise din ce în ce mai îngust, mai înclinat şi cu mai multe curbe. Nu după mult, apăru un indicator ce semnala intrarea într-o micuţă comunitate rurală, satele îngemănate Biel şi Benken. Dintr-odată, luminile de frână ale Mercedesului se aprinseră. La o jumătate de kilometru în spate, Scitovski se repezi la frâne şi trase Opelul pe dreapta. Stinse toate luminile. De unde se afla, văzu cu uşurinţă cum limuzina din faţă o ia la dreapta şi începe să urce un drumeag ce înainta către dealurile întunecate de la vest de Biel-Benken. Scitovski coborî din maşină – pe jos se aşternuse un strat subţire de zăpadă ce-i scârţâia sub cizme – şi-şi puse binoclul la ochi. Văzu o lumină în direcţia pe care o luase Mercedesul, la aproximativ patru sute de metri înălţime. Câteva minute mai târziu, cele două surse de lumină parcă se contopiseră.

Se părea că domnul Dulles ajunsese la destinaţie.

Când Scitovski vru să revină în maşină, în oglinda retrovizoare apărură farurile altui automobil. După ce depăşi Opelul, acesta încetini. Colonelul recunoscu autovehiculul militar care se oprise cu două localităţi în urmă, probabil ca şoferul să verifice ceva. Cinci sute de metri în faţă, luminile de frână i se aprinseră şi maşina păru că trage din nou pe dreapta, cu luminile aprinse. Trei minute mai târziu, reîncepu să ruleze, luând-o la dreapta din drumul principal şi începând să urce dealul către vest, pe aceeaşi rută urmată şi de Mercedes. Deci asta era „partea cealaltă”. Mai erau de venit oare? Scitovski se decise să rămână în maşină încă douăzeci de minute. N-a mai trecut nimic.

Îşi porni Opelul, aprinse luminile şi intră în Benken. În centrul satului, era o încrucişare de drumuri. Pe dreapta era un restaurant. Lumina chioară de deasupra intrării îi indică că se află în faţa localului Zum Ochsen. Scitovski opri în faţa

lui şi se uită la ceasul de la mână. Era şapte şi douăzeci. Avea suficient timp până la începerea camuflajului.

Localul era un tipic han elveţian, cu grinzi ce susţineau tavanul, podea din lemn, farfurii şi căni din tinichea agăţate pe pereţi în chip de decoraţii. În partea din faţă a încăperii, douăsprezece mese, acoperite cu feţe de masă albe şi roşii, erau pregătite impecabil pentru cină. Numai una singură era ocupată. În spate, se mai aflau cinci – fără feţe de masă – din care cea mai îndepărtată era suficient de mare ca să adăpostească cel puţin o duzină de persoane. Fără îndoială, era *Stammtisch*-ul satului. Fiecare restaurant comunal din Elveţia avea o astfel de masă. În jurul ei se strângeau în fiecare seară bărbaţii din localitate pentru a-şi bea berea sau pentru a discuta politică şi evenimente locale. Mai târziu, când începeau să se plictisească, scoteau cărţile de joc şi organizau o partidă. Era mereu acelaşi joc – Jass. Se juca atât de mult în Elveţia, încât, mai în glumă, mai în serios, localnicii îl priveau ca pe un sport naţional. În clipa când intră Scitovski, unul dintre cei şapte oameni aşezaţi la masa din fundul sălii trânti satisfăcut o carte. Jocul se terminase; cărţile s-au strâns, s-au amestecat şi s-au reîmpărţit, iar pipele şi ţigările s-au reaprins şi ele. Următoarea mână putea începe. Nu înainte ca localnicii să se uite cu atenţie la străinul care intrase. Acesta se aşeză la una dintre mesele din spate şi salută din cap. Nimeni nu-i răspunse. Imediat, de masa lui se apropie o chelneriţă în costum naţional. Fiecare canton elveţian avea propria versiune a costumului, iar al ei, alb şi albastru, aparţinea jumătăţii de canton rural al Basellandului.

— *Guten Obe, Fräulein*, începu străinul. *Ich haette gern e Bier und e Paar Würstli.*

Vorbea Werner Lentz. Pronunţa cuvintele impecabil, în dialectul semiurban al Baselstadtului. Nu era nimic neobişnuit ca astfel de vizitatori

amatori de hrană bună, ţărănească, să treacă din când în când pragul hanului. În consecinţă, pauza de la masa mare luă sfârşit. Jocul se reluă, ca şi discuţia dintre jucători. Străinul era deja uitat.

Chelneriţa se întoarse cu berea comandată şi i-o puse pe masă cu un zâmbet provocator. Scitovski era un bărbat arătos şi o scurtă privire aruncată mâinii lui stângi îi confirmase fetei absenţa unei verighete.

— Mă întorc cu cârnaţii peste cinci minute. Dacă n-aveţi nimic împotrivă.

— Bineînţeles. Nu mă grăbesc deloc.

Îi întoarse zâmbetul.

— La urma urmei, e cald şi plăcut aici. Cred că afară sunt mai mult de zece grade sub temperatura de îngheţ.

— Tocmai m-am uitat la termometru. Sunt minus douăsprezece grade, se grăbi să-l lămurească. N-aş prea vrea să mă duc în seara asta acasă, pe o asemenea vreme.

— Sper că nu stai prea departe.

— Nu, nu. Câteva sute de metri. Din păcate, Benken nu e Basel.

— Să fii fericită că nu e.

— Toţi spun asta. Însă de când a izbucnit războiul e prea multă linişte pe aici. Chiar şi la sfârşitul săptămânii. Din cauza raţionalizării benzinei.

— Da, înţeleg. Cred că uneori ajungi să te simţi tare singur. Deşi, venind dinspre Basel, am observat cel puţin două maşini în faţa mea şi amândouă s-au oprit aici.

— *Ja*. Dar asta e din cauza castelului. Cei de acolo n-au nimic de-a face cu noi.

— Chiar aşa? Cine e proprietarul lui?

— Una dintre familiile alea din Basel. Ştii la cine mă refer – *Daig*.

— Un Sarasin? Sau, poate, un Von der Mühll?

Rosti numele, imitând acea formă arogantă a dialectului din Basel, utilizată de aristocraţii

oraşului. Ea chicoti.

— Nu prea-ţi plac.

— Într-adevăr, nu prea mult.

— Ei bine, ăştia sunt Burckhardt.

— Care dintre ei?

— Cel mai în vârstă este marele bancher. Trebuie să-l cunoşti.

— Desigur. Conduce, cel puţin aşa spun unii, Corporaţia Bancară Elveţiană.

— El e. Ştii, e chiar ciudat. E pentru a doua oară în seara asta că a venit vorba de ei. Chiar înainte de a sosi dumneata, a intrat cineva să întrebe cum poate ajunge la *Schloss*. Un grangur din armată, colonel bănuiesc. Cu siguranţă, se întâmplă ceva. Probabil vreo petrecere mare. De dimineaţă am văzut două dintre fetele de la castel ducându-se să cumpere alimente de la Migros. Asta e neobişnuit. În mod normal, iarna nimeni nu urcă până acolo. În fine, trebuie să mă duc după cârnaţi.

Aceştia sosiră garnisiţi cu o salată de cartofi, câteva chifle şi un tub – asemănător celor cu pastă de dinţi – cu muştar.

Când termină de mâncat, Scitovski o căută pe chelneriţă din ochi. Aceasta îl privise tot timpul de la locul ei din spatele barului. Veni la el fără întârziere.

— Ştii ceva? Aş trece pe vin! La urma urmei, Wein *nach Bier, das rat ich Dir*. Ce-mi propui?

— Ceva de prin partea locului?

— Da. Şi adu-ţi şi tu un pahar. Nimic nu arată că te aşteaptă o seară aglomerată. Desigur, dacă-ţi permite patronul.

— Seara asta lipseşte.

Privi spre *Stammtisch*.

— Ei au tot ce le trebuie. Sigur. De ce nu?

În următoarea jumătate de oră, bând dintr-un Riesling Baselbieter acrişor, dar băubil, află că o cheamă Liselotte. Avea douăzeci şi şapte de ani. Părinţii ei erau fermieri şi de câteva generaţii erau proprietarii câtorva parcele în afara satului, pe care

le lucrau singuri. Aveau vaci şi păsări şi câţiva cireşi – în fiecare primăvară tatăl ei făcea din fructele lor *Kirschewasser*, iar ea lucra şase zile pe săptămână nu numai la han, ci şi acasă, unde trebuia să mulgă vacile şi să aibă grijă de găini. Iar asta nu-i făcea deloc plăcere.

Pe măsură ce vorbea, trăgându-se tot mai aproape de el, Scitovski constată că avea nu numai o faţă drăguţă – o remarcase, oricum, de îndată ce intrase în han – ci şi un corp plin, de ţărancă, făcut pentru o activitate ce nu avea nimic în comun cu vacile şi găinile.

Prima sticlă de vin fu urmată de a doua. Pe măsură ce sporovăia despre fratele ei, care era un leneş, despre cele trei surori, toate eleve, despre cât de mult îi plăcea Baselul şi cât de urgent s-ar fi mutat acolo dacă şi-ar fi găsit o slujbă – începuse să-şi sublinieze remarcile atingând mâna lui Werner Lentz. Era o mână atât de caldă şi de… specială, mai ales după ce el lăsă să iasă la iveală faptul că deţinea o mică giuvaiergerie în Basel şi ar fi putut avea nevoie de cineva care să-l ajute. Nu ar fi fost ceva greu, desigur. Să-l ajute la contabilitate, să mătură prin magazin seara, genul ăsta de muncă.

La ora nouă, localul se goli. Ultimii clienţi, care se ridicară de la locurile lor din jurul *Stammtisch*-ului, îl priviră ţintă pe Lentz, ca şi cum ştiau ce avea de gând şi îl dezaprobau. Într-un târziu, rămaseră singuri. Lentz îşi consultă ceasul.

— Ştii, Liselotte, trebuie să mă întorc în Basel înainte de ora camuflajului.

Se uită în ochii ei şi continuă:

— Mi-e neplăcut, însă cred că trebuie să achit nota.

Când ea se întoarse, Werner Lentz puse pe masă două bancnote de zece franci şi se ridică să-şi ia haina, atârnată în cuierul de lângă uşa bucătăriei. Restul – cei nouă franci – îi împinse într-o parte.

— Mai vii pe aici? îl întrebă ea, privindu-l cum se lupta cu paltonul. Curând?

— Cu siguranţă, îi răspunse, gândindu-se că ea era bucăţică prea bună ca să renunţe aşa uşor. Poate ţi-ar plăcea să vedem împreună un film la Basel. Aş putea să vin să te iau. Într-o duminică. Ce-ai zice de duminica asta?

— Oh, mi-ar face mare plăcere, domnule Lentz.

— Werner, te rog.

O luară amândoi spre uşă. După ce el o deschise, ea îl urmă afară.

— O să răceşti! protestă el.

— Voiam numai să-ţi mulţumesc pentru vin. Şi să-ţi spun că abia aştept să vină duminica… Werner.

O trase mai aproape şi, ezitând, o sărută pe obraz. Ea se lipi de el. Atunci o sărută pe buze. Ea răspunse, apropiindu-se şi mai mult. Mâna lui începu s-o mângâie pe spate. Apoi pe sâni.

Liselotte nu se împotrivi. Scitovski simţi că, dacă ar mai fi încurajat-o puţin, ar fi putut încheia seara în pat.

Şi, ca o bonificaţie, colonelul Igor Scitovski ar fi putut avea încă un „om” plantat… chiar la poalele castelului familiei Burckhardt, acolo unde nişte indivizi străini se pregăteau să se aşeze la cină.

CAPITOLUL 10

Castelul Benkener, cum i se zicea, fusese construit în 1513 de un localnic, care se îmbogăţise şi obţinuse ranguri ca mercenar al regelui Ludovic al XII-lea al Franţei. Pe atunci, nu era neobişnuit ca elveţienii să se angajeze ca războinici în slujba unor străini; obiceiul se păstrează şi în zilele noastre, sub forma gărzilor papale elveţiene de la Vatican. Oamenii de pază ai papei au fost şi sunt încă recrutaţi din cantonul Wallis, la graniţa cu Italia, unde Biserica Catolică e condusă de episcopi şi de preoţi deosebit de conservatori, întotdeauna gata să convingă tineretul local că e mai bine să-l serveşti pe Dumnezeu decât pe Mamona. Dar soldatul din Benken a fost evident în slujba răului şi s-a întors suficient de bogat de pe urma lui ca să-şi permită luxul de a-şi construi un monument sub forma unui castel.

În secolul al XVIII-lea, familia fondatorului a sărăcit, căzând în anonimat. Castelul a rămas abandonat până în 1903, când familia Burckhardt – prin străbunicul lui Peter – şi-a însuşit domeniul castelului şi, treptat, şi împrejurimile, până la graniţa cu Franţa. O mare parte a domeniului era rezervată vânătorii, deşi includea o suprafaţă de vreo douăzeci de hectare, plantate cu viţă de vie din soiul Riesling. Vinul locului care se putea bea la hanul Zum Ochsen era făcut din struguri proveniţi de pe acest domeniu.

Pentru restaurarea castelului, fuseseră necesari zece ani. După aceea însă a devenit reşedinţa de vară a familiei Burckhardt. A fost locul în care Peter îşi petrecuse o mare parte din copilărie şi tinereţe.

— Cât te invidiez pentru asta, recunoscu Nancy Reichman, după ce terminară de făcut turul castelului.

Peter le oferise un mic istoric.

S-au întors în livingul principal. Camera, utilizată anterior ca hol de intrare, era dominată de un cămin în care ardeau zdravăn câţiva buşteni uriaşi. Cei doi elveţieni, care se încălzeau în faţa focului discutând cu aprindere, se ridicară din fotolii. Formalităţile de prezentare se terminaseră de douăzeci de minute.

Peter Burckhardt continuă să-şi ia în serios rolul de gazdă.

— Dacă sunteţi de acord, v-aş propune să ne aşezăm la cină.

Sufrageria arăta ca un muzeu. O masă imensă din stejar ocupa tot mijlocul camerei. Imediat ce intrai, privirea era inevitabil atrasă de goblenurile ce împodobeau pereţii şi de panopliile cu arme din evul mediu – de la spade încrucişate la suliţe – ce păreau etalate gata de acţiune. Întreaga atmosferă te făcea să te simţi în secolul al XV-lea sau chiar în al XIV-lea.

La mijlocul enormei mesei fuseseră pregătite cinci tacâmuri. Peter îşi asumă de îndată rolul de amfitrion. Îi plasă pe Allen Dulles între el şi Nancy, iar pe cei doi ofiţeri elveţieni, colonelul Roger Masson şi căpitanul Max Waibel, îi aşeză de cealaltă parte a mesei, în faţa lor. Nu apucaseră bine să se aşeze, că îşi făcu apariţia un servitor care turnă vin alb într-unul dintre cele patru pahare din cristal de Baccara ce completau, în faţa fiecărui mesean, farfuriile din porţelan de Meissen şi tacâmurile din argint Jetzler. Imediat după el veniră două fete cu platouri cu păstrăv afumat şi pate din ficat de gâscă alsaciană. Deşi toţi invitaţii se mirau în sinea lor cum se puteau servi asemenea delicatese în timp de război, când graniţele cu restul Europei erau închise, nimeni nu cuteză să întrebe cu voce tare nimic, nici chiar Allen Dulles.

Cu toate acestea, americanul rupse primul tăcerea, imediat ce se stinseră exclamaţiile de mirare scoase la vederea primului fel.

El i se adresă direct colonelului Masson.

— E o plăcere şi o onoare pentru mine să vă întâlnesc, domnule, în special în aceste circumstanţe speciale. Ştiu cât de greu v-a fost să vă rupeţi de la îndatoriri pentru a veni aici în această seară şi vreau să vă mărturisesc că apreciez gestul în mod deosebit. În ceea ce mă priveşte, am venit aici pentru a vă face cunoscut că noi, americanii, vă vom acorda tot ajutorul în lupta dumneavoastră de a menţine neutralitatea şi independenţa Elveţiei. Sunt, de multă vreme, un admirator statornic al ei; de fapt, din vremea primei mele şederi aici, în timpul primului război mondial. Vă asigur că sentimentele mele pentru această ţară vin din adâncul inimii.

Era clar pentru toţi cei prezenţi că Dulles nu abordase conversaţia în stilul său obişnuit, tocmai pentru a începe cu dreptul o discuţie personală cu şeful Serviciului Secret Elveţian.

Răspunsul lui Masson, dat ostentativ în franceză, îi făcu pe toţi să înţeleagă că va fi foarte prudent. Nancy, ştiind cât de puţin cunoştea Dulles limba franceză, începu să-i şoptească la ureche traducerea în engleză, pe măsură ce colonelul vorbea.

— Noi, elveţienii, apreciem sentimentele dumneavoastră, domnule Dulles, foarte mult. Mă simt onorat personal de faptul că sunteţi aici în această seară. De asemenea, avem un deosebit respect pentru ţara dumneavoastră şi, dacă-mi permiteţi, pentru persoana dumneavoastră. Dar, ca vechi observator al nostru, dumneavoastră ştiţi că ne luăm neutralitatea în serios şi, ca atare, intenţionăm s-o apărăm în faţa oricărui beligerant, chiar prin forţa armată. Tocmai posibilitatea de a se recurge la forţă împotriva noastră în viitorul apropiat m-a îndemnat să vă propun această întâlnire. „Şi nu dorinţa de a mă pune bine cu voi, americanii” erau cuvintele rămase nerostite, ci doar insinuate. Toţi cei din cameră simţeau asta.

Peter Burckhardt interveni în tăcerea de gheaţă care se lăsă. Vorbea ostentativ în engleză.

— Nu vă pot oferi decât un modest Riesling Baselbitter, dar, dacă acceptaţi, să toastăm pentru prietenia care a existat dintotdeauna între cele mai vechi democraţii din lume: Elveţia şi Statele Unite.

După ce goliră paharele, Nancy începu o conversaţie, într-o franceză impecabilă, cu colonelul Masson. După obişnuitele banalităţi despre adaptarea populaţiei la greutăţile războiului, despre raţionalizări şi camuflaj, treptat, trecură la subiecte mai serioase, ca de pildă rolul Crucii Roşii elveţiene la ţinerea unei evidenţe a prizonierilor americani din lagărele naziste şi cât de recunoscător era guvernul american faţă de o asemenea acţiune şi de rezultatele obţinute pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale acestora. Timpul trecea şi Masson, un bărbat chipeş ce se simţea flatat de atenţia frumoasei femei, devenea tot mai relaxat. Procesul fu grăbit de sosirea vinului roşu, un excelent Pomerol 1934. Felul principal a fost friptură de porc mistreţ la tavă cu piure de cartofi şi cartofi prăjiţi. Se simţi nevoia unei a doua sticle de Pomerol. La desert, atmosfera devenise de-a dreptul prietenească.

La ora nouă, Peter îşi consultă ceasul şi se adresă superiorilor săi, aşezaţi vizavi de el, la masă:

— Dacă nu aveţi nimic împotrivă, v-aş propune să ne retragem în bibliotecă şi să trecem la partea mai importantă a serii.

Colonelul Masson se grăbi să accepte. Imediat ce Nancy se ridică, toţi îl urmară pe Peter. În bibliotecă îi întâmpină căldura ce se revărsa dintr-un şemineu imens. Un valet îi aştepta ţinând o tavă de argint cu pahare umplute cu *Kirschwasser* şi coniac.

Bărbaţii preferară *Kirschwasser*, iar Nancy acceptă cu greutate un pahar de şampanie. Camera părea dominată de obiecte din piele; sute de cărţi

legate în piele stăteau cuminţi în rafturi de stejar. Mobila masivă, combinată din trei garnituri distincte, se odihnea deasupra unor uriaşe carpete persane ce acopereau podeaua. Peter îi invită să se aşeze în faţa căminului. Dulles şi Nancy se aşezară în stânga semicercului, având oarecum vizavi ofiţerii elveţieni. Îl lăsară pe Peter la mijloc, între ei. Odată încheiate aceste preparative, ca la un semn, toţi ochii se întoarseră spre colonelul elveţian. Ştiau toţi că următoarea mutare îi aparţine.

Masson era un bărbat corpolent. Faţa lui blândă amintea de cea a lui Alec Guiness, viitorul actor englez. Masson era originar din zona elveţiană de limbă franceză şi se hotărâse de tânăr să urmeze cariera armelor. Studiile militare şi le făcuse la vestita École Supérieure de Guerre din Paris, pe care o absolvise în 1920. În 1936, a fost înaintat la gradul de Oberstleutnant şi a fost numit şef al Secţiei a 5-a, unitatea de informaţii a armatei. Pe atunci, Serviciul secret se compunea, în totalitatea lui, numai din doi oameni, Masson şi secretara sa. Doi ani mai târziu, cu două săptămâni înaintea Anschlussului, Serviciul secret căpătase dintr-odată importanţă, deşi după standarde elveţiene. Astfel, până în 1943, Masson a devenit şeful unui personal ce se ridica la o sută treizeci de ofiţeri profesionişti. Deşi erau puţini, datorită abilităţii lor, reuşiseră să organizeze o vastă reţea internaţională de agenţi şi informatori de origine elveţiană, în special rezidenţi în străinătate, precum Italia, Franţa, Austria şi Germania, care se ocupau cu arhitectura, medicina, învăţământul. Această adevărată „plasă” era situată într-o zonă cu lăţimea de o sută de kilometri de la graniţă. Cei mai mulţi erau în sudul Germaniei, la nord de porţiunea de Rin cuprinsă între Basel şi lacul Constance. Şeful acestor agenţi era ofiţerul care, în această seară, stătea în stânga colonelului Masson, căpitanul Max Waibel.

La reţeaua lui de informatori făcu aluzie Masson când începu să-i vorbească lui Allen Dulles. Reluă în franceză, aşa că Nancy se văzu încă o dată obligată să se apropie de Dulles pentru a-i traduce.

— Sunt sigur că sunteţi informat că noi considerăm că prima noastră misiune în calitate de ofiţeri de contrainformaţii este să detectăm atacurile militare potenţiale îndreptate asupra ţării noastre. Avem toate motivele să credem că se pregăteşte un astfel de atac. Problema o constituie dificultăţile în verificarea informaţiilor azi, când condiţiile nu mai seamănă cu cele din primul război mondial, când trupele mergeau pe jos şi artileria era trasă de cai. Înaintea oricărui asalt era nevoie de construirea unei reţele masive de tranşee în apropierea teritoriului ce trebuia atacat. Repet: dacă toate acestea ar mai fi fost valabile, în seara asta nu ne-am fi aflat aici. Din nefericire, natura războiului s-a schimbat mult în ultimii treizeci de ani şi asta s-a demonstrat, în mod repetat, prin atacurile Wehrmachtului, foarte rapide şi atât de eficiente, asupra Poloniei, Franţei şi Rusiei. O armată atacatoare poate acoperi azi sute de kilometri într-o singură zi. Asta înseamnă că, dacă ei au intenţia să ne invadeze, îşi vor masa forţa de lovitură în afara razei de acţiune a contraspionajului nostru… care, în linii mari, nu se extinde la mai mult de o sută de kilometri dincolo de graniţele noastre.

În orice caz, noi avem şi alte canale de informaţii. Surse aflate în posturi înalte. Mai mult de atât nu vă pot spune. Două astfel de surse, ireproşabile de altfel, ne-au informat că se plănuieşte un atac împotriva noastră pe 6 sau pe 25 ale lunii martie.

Sprâncenele căpitanului Waibel se ridicară imperceptibil. Singură Nancy observă.

Masson continuă, privindu-l direct pe Allen Dulles.

— Ca să fiu sincer, domnule Dulles, aş fi mulţumit să fie mereu aşa, să ne putem menţine neutralitatea, dar în situaţia în care ne găsim am fost incapabili să verificăm toate acestea şi dintr-o a treia sursă. Asta ne pune în dilemă. Dacă noi, şi mă refer acum la Statul-Major al armatei elveţiene de sub comanda generalului Guisan – care m-a autorizat personal să vin aici – am lua în serios această ameninţare, ar trebui să ordonăm mobilizarea generală la un nivel similar celui de la debutul războiului. Atunci am avut o jumătate de milion de elveţieni în alertă, într-o ţară cu o populaţie sub cinci milioane. Vă daţi seama că acest fapt ne-a costat enorm, nu numai în termeni de cost direct, ci şi indirect, prin pierderea produsului naţional pe care toţi aceşti bărbaţi în floarea vârstei îl creau prin munca lor din uzine şi ferme. Actualmente, trupele aflate în serviciu numără o sută de mii de persoane. Dacă am decreta mobilizarea generală s-ar putea produce paralizarea economică a ţării, ceea ce ar avea consecinţe incalculabile asupra populaţiei. Aşa cum se poate constata, azi suntem o naţiune mai slabă decât în 1939 şi 1940. Avem o situaţie critică în privinţa surselor de hrană şi combustibil, care au ajuns la cote primejdios de scăzute. Decretând mobilizarea acum, rezerva noastră de combustibil lichid s-ar epuiza imediat datorită trupelor şi maşinilor care ar trebui puse în poziţii de apărare. Pe de altă parte, înrolarea populaţiei rurale în această perioadă a însămânţărilor de primăvară ar crea un dezastru alimentar. Cu toate astea, nu am avea altă soluţie pentru că, altfel, ar însemna să capitulăm fără luptă.

Făcu o pauză. De îndată ce Nancy termină de tradus, Allen Dulles încercă să intervină. Fără succes însă.

— Mai e un pericol pe care trebuie să-l luăm în consideraţie – continuă Masson. Dacă informaţia primită se dovedeşte falsă şi dacă decretăm

mobilizarea înainte de a stabili cu precizie asta, conducătorii Germaniei ar putea privi acţiunea noastră ca pe un act de provocare. Şi ar avea, probabil, dreptate. La urma urmei, ne-au asigurat, de nenumărate ori, că nu au intenţia de a viola neutralitatea Elveţiei atâta timp cât ea se manifestă în raport cu toate părţile aflate în conflict. Ar putea să considere mobilizarea noastră ca pe un rezultat al schimbărilor apărute în evoluţia războiului şi datorate victoriilor voastre recente din Africa de Nord, precum şi a înfrângerii lor de la Stalingrad. Şi atunci Führerul ar putea fi uşor de aţâţat împotriva noastră. Ar fi ca şi cum ne-am face rău cu mâna noastră.

Masson se opri din nou, însă pentru scurt timp.

— Am să trec acum la obiect, Mr. Dulles. Avem nevoie urgentă de ajutor, fie de la dumneavoastră, fie de la altcineva, pentru a obţine informaţii credibile şi clare despre intenţiile nemţilor pentru următoarele trei săptămâni. Nu ne putem permite să facem o greşeală fatală, nu numai pentru noi, ci şi pentru dumneavoastră, Mr. Dulles. Dacă nemţii, ca urmare a unei erori în aprecierea situaţiei, se decid să preia controlul asupra întregii zone alpine, vă va fi imposibil să încercaţi vreo tentativă de penetrare în Germania venind dinspre sud. Se reculese şi continuă: Poate a sosit vremea să luăm toţi în consideraţie consecinţele unui asemenea impas în Europa Centrală şi să facem ceva pentru a le preveni.

Discursul lui Masson se încheie cu aceste cuvinte obscure. Era rândul lui Allen Dulles. Începu să vorbească în engleză.

— V-aţi descris situaţia cu admirabilă limpezime, colonele. Aşa cum ştiţi, locotenentul Burckhardt mi-a adresat, prin domnişoara Reichman, rugămintea de a obţine două informaţii speciale. Prima, dacă cei de la supravegherea aeriană au detectat vreo concentrare de trupe sau echipament de luptă în partea centrală a

Germaniei. A doua, dacă putem obţine vreun indiciu asupra situaţiei Armatei a 20-a Alpine din Finlanda.

Îşi duse mâna la buzunarul interior al sacoului şi scoase un plic maro. Se ridică de pe scaun, traversă semicercul din faţa focului şi i-l întinse colonelului. Masson îl deschise şi scoase două foi de hârtie. Începu să le citească, în timp ce Dulles, care se reîntoarse la locul lui, îi explica:

— Pagina pe care o citiţi acum vă oferă un sumar al supravegherii aeriene a Germaniei făcute de către noi în ultimele şaptezeci şi două de ore, şi care se referă strict la problema dumneavoastră specifică. Raportul mi-a fost trimis personal de la Londra de către vicemareşalul aerului Matthew Kelly, însărcinatul cu asemenea probleme din partea RAF.

Căpitanul Waibel interveni pentru prima dată de când începuse partea „oficială" a serii.

— În legătură cu cele şaptezeci şi două de ore. Când au luat ele sfârşit?

— Ieri, la căderea nopţii. Dar dacă ar fi apărut ceva cu totul nou, aş fi fost informat până azi după-amiază, la trei şi douăzeci şi cinci, când mi-am părăsit biroul din Berna pentru a veni încoace.

De îndată ce colonelul Masson începu să citească a doua foaie de hârtie, Dulles reluă:

— În legătură cu Armata a 20-a. Ne-am adresat ruşilor. La urma urmei, ei sunt cei ce se luptă cu nemţii şi cu finlandezii. Am făcut abstracţie de faptul că Finlanda a fost atacată de sovietici în noiembrie '39, la două luni după invadarea Poloniei de către nazişti, ca şi de faptul că aceştia, în ciuda celor o sută cinci zile în care finlandezii au luptat pentru a-i opri, le-au impus un tratat de pace umilitor în martie 1940. Ca o consecinţă, după ce Germania a atacat Rusia în 1941, Finlanda a procedat la fel, fapt ce a dus la o bizară alianţă fino-germană, în vigoare şi în zilele noastre. Dată fiind această situaţie, cea mai bună sursă de

informaţii asupra situaţiei e Glavnoe Razvedvatelnoe Upravlenie, contrainformaţiile militare sovietice. Ei ne-au comunicat că această a 20-a Armată Alpină, aflată sub comanda generalului Eduard Dietl, se află pe poziţii, în Laponia.

— Ce concluzie trageţi? îl întrebă Waibel pe Dulles.

— Că informaţia voastră conform căreia invazia Elveţiei s-ar face prin paraşutarea de unităţi ale acestei armate, ce ar ţinti ocuparea pasului Gotthard, urmată de forţarea Rinului de către trupe şi care blindate, este eronată, că nu constituie decât o alarmă falsă. Că ar fi o nebunie, din partea generalului vostru să decreteze acum mobilizarea generală.

Îşi mută privirea de la căpitan la Masson, fără să se oprească:

— Sau să accepte vreun „pact" pe care naziştii l-ar putea propune ca alternativă la o acţiune a lor ce ar conduce la, ca să folosesc cuvintele dumneavoastră, un „impas militar" în centrul Europei. Noi credem că există cineva la Berlin care a clocit totul, pentru a vă pune pe o pistă care nu vă duce nicăieri, decât, poate, să vă arunce în cleştele lor economic.

La ultima propoziţie, faţa colonelului Masson se făcu de ceară. Deliberat, împături cu încetineală cele două bucăţi de hârtie şi le puse înapoi în plic pe care, ridicându-se, îl returnă lui Dulles. Apoi îi spuse în engleză:

— Vă mulţumesc, domnule Dulles. Ne-aţi fost de mare ajutor. Vom analiza de urgenţă informaţiile dumneavoastră în contextul în care continuă să ne sosească mesaje de la alte surse. V-aş fi foarte recunoscător dacă veţi considera conţinutul conversaţiei noastre ca strict secret. Ca de altfel şi întâlnirea noastră. Mai mult, vă recomand insistent ca raportul pe care-l veţi face Washingtonului, să-l transmiteţi prin curier.

Celelalte căi de comunicare utilizate nu sunt deloc sigure[21], domnule.

Întinse mâna către Allen Dulles care, surprins, se grăbi să se ridice şi să i-o strângă. Toţi cei din încăpere se sculară în picioare. Masson se întoarse spre căpitanul Waibel, adresându-se în franceză:

— *J'aimerais bien que vous et Lieutenant Burckhardt m'accompagniez à ma voiture.*

Luă mâna fetei şi i-o sărută. Îngână câteva cuvinte despre cât de mult se bucurase să o cunoască, apoi părăsi încăperea. Ceilalţi doi ofiţeri elveţieni ieşiră odată cu el, lăsându-i singuri pe americani, unul lângă celălalt, în faţa şemineului.

— Ce-a fost asta? întrebă Nancy într-un târziu.

— Cred că i-am pus beţe în roate colonelului, răspunse Dulles. Mai corect, în maşinaţiile unora din Berlin… oameni în „posturi înalte", ca să folosesc expresia potrivită a colonelului. Bănuiesc că intenţiile cu care a venit Masson aici au fost de a mă atrage să procedez la negocieri cu ei. Când şi-a dat seama că tentativa lui a eşuat, a părăsit, pur şi simplu, ţâfnos scena.

Din alt buzunar al sacoului scoase o pipă şi un pacheţel cu tutun.

— Îmi permiţi, draga mea? o întrebă el pe fată.

— Desigur, încuviinţă ea.

După un timp, cât îşi aprinse pipa şi trase câteva fumuri, reluă:

— E mai bine. Acum, să-ţi explic ce cred eu că se întâmplă. Există un cuplu de nemţi importanţi care se află pe punctul de a declanşa o întreagă campanie de presă în Elveţia. După ce au văzut ce s-a întâmplat la Stalingrad şi ce se întâmplă în Africa de Nord, au ajuns la concluzia, plină de amărăciune, că vor pierde războiul dacă vor continua să lupte pe două fronturi: împotriva noastră şi a ruşilor. În consecinţă, caută o alternativă diplomatică, prin intermediul Elveţiei. Ca să-i câştige pe elveţieni de partea lor, cu ei joacă alba-neagra. Ei sunt cei „buni", ceilalţi sunt

„răi”. Ca atare, dacă elveţienii cooperează cu ei, atunci s-ar putea ca ei să-i convingă pe „răi” să-şi ia labele de pe pradă.

— Dar ce vor de la elveţieni? întrebă ea.

— Ca aceştia să-şi ofere „bunele oficii” pentru a intermedia o înţelegere între nemţi şi anglo-americani – ca noi să convenim asupra unui armistiţiu care să le permită lor să-şi concentreze toate resursele în vederea unui singur ţel: înfrângerea Rusiei şi protejarea Europei de pericolul influenţei bolşevice.

— Dar e absurd! exclamă Nancy.

— Nu şi în viziunea ministrului elveţian de externe, Marcel Pilet. Ieri după-amiază l-a convocat pe Leland Harrison, şeful tău diplomatic, în biroul său pentru a discuta tocmai pe această temă. Aparent, el a fost îndemnat de Otto Karl Köcher, ambasadorul german în Elveţia[22]. Cel puţin în asta a constat iniţiativa lor prin intermediul canalului oficial. Convingerea mea este că Masson a încercat astă-seară să stabilească un al doilea canal, de rezervă, care să implice toate cele trei servicii secrete: OSS, Sicherheitsdienst din SS, şi, la mijloc, Secţia a 5-a a Armatei elveţiene. Ca să fiu mai clar, sunt convins că era pe punctul de a-mi propune o întâlnire cu şeful contraspionajului SS, generalul Schellenberg, atunci când i-am spulberat frumoasa teorie despre o invazie iminentă. Noi ştim că Masson s-a întâlnit deja cu Schellenberg de două ori, o dată în noiembrie trecut, dincolo de graniţă, în Waldshut, iar a doua oară în Elveţia, lângă Schaffhausen, în ianuarie. Asta îmi aminteşte de acele misterioase sosiri la care ai fost martoră alaltăieri noapte la hotelul Three Kings. Noi bănuim că ei erau în plin proces de aranjare a unei a treia întâlniri. Probabil undeva, pe aici. Şi care fără îndoială va avea loc foarte curând, cu sau fără participarea mea.

— Dar de ce s-ar implica Masson atât de mult în povestea asta alături de nazişti?

— E interesant draga mea. În plus, o neîncredere totală în intenţiile postbelice ale sovieticilor… de altfel, împărtăşită şi de mine[23].

— Dar dacă toată istoria asta se sparge în capul ruşilor?

Dulles apucă doar să ridice din umeri, pentru că în acel moment uşa se deschise din nou. Se întorceau Burckhardt şi Waibel.

CAPITOLUL 11

Waibel se apropie de Dulles.

— Vă rog să scuzaţi comportamentul colonelului Masson. Singura explicaţie pe care o găsesc ar fi că el este îngrozitor de stresat!

— Nu-ţi face griji. Aşa suntem cu toţii.

— Sunt de acord, interveni Peter Burckhardt în discuţie. Cred că situaţia cere o acţiune de remediere. Ce-ar fi să luăm un coniac? Apropo, rămâneţi peste noapte aici, nu?

— Bineînţeles, răspunse Dulles. Vom rămâne peste noapte şi sigur suntem interesaţi de un coniac.

Se aşeză din nou în faţa şemineului şi îşi reaprinse pipa. Coniacul sosi imediat. Nancy acceptă şi ea un pahar. Max prinse momentul şi iniţie, pe contul lui, o discuţie.

— Dacă nu aveţi nimic împotrivă, domnule, aş vrea să ne întoarcem puţin la chestiunile discutate. Aş vrea să vă fie limpede că nu întotdeauna părerile mele coincid cu cele ale colonelului Masson. Înainte de a intra în detalii, pot să vă pun o întrebare?

— Sigur.

— Ce-aţi vrut să spuneţi prin „puşi pe o pistă falsă”?

— Poate veţi primi un răspuns mai bun dacă vă voi spune cine se ocupă de asta. Noi credem că acest „cine” este Walter Schellenberg, care acţionează din ordinul lui Heinrich Himmler.

Waibel încuviinţă uşor. Se întunecase la faţă.

— Cea de-a doua sursă „impecabilă”, rosti el dispreţuitor.

— Am senzaţia că dezaprobaţi? îi sugeră Dulles.

— Şi eu şi întregul meu birou dezaprobăm cu tărie tratativele pe care Masson le poartă cu tipi ca Schellenberg. Cât de multe ştiţi despre Masson şi Schellenberg?

— Suficient. Permiteţi-mi să vă pun şi eu o întrebare, căpitane Waibel.

— Max.

— În regulă, Max. Cine e sursa „impecabilă” numărul unu?

— Asta e un secret pe care am să-l duc cu mine în mormânt. Vă pot spune doar atât: Este, fără îndoială, cea mai bună şi cea mai credibilă sursă de informaţii strict secrete pe care o avem în Germania.

— Colegii noştri britanici mi-au spus că i-ai dat şi un nume de cod: „Viking Line”[24].

— Contraspionajul britanic se înşală rareori.

Waibel tăcu pentru o clipă.

— Bine, fiindcă ai avut atât de multă dreptate în seara asta, îţi voi spune. Viking a informat în dese rânduri despre conţinutul deliberărilor din statul major german. Uneori e informat despre deciziile militare curente luate la Berlin ca şi despre cele luate la postul de comandă al Führerului de la Wolfschanz, în Prusia de Est, unde acesta îşi petrece acum majoritatea timpului. Deşi nu am încredere în nicio informaţie ce provine de la Himmler şi Schellenberg, am încredere deplină în toate informaţiile furnizate nouă de către Viking Line. Repet: până acum nu a greşit niciodată.

— Presupun că Viking Line face parte din „proprietăţile” tale, nu?

— Da. Şi va rămâne aşa.

— OK. Rezumându-te la ceea ce a spus colonelul Masson, poţi fi mai concret în ceea ce priveşte informaţia sosită de la Viking? Când ai primit-o?

— Prima oară, la 16 ianuarie. De atunci a fost confirmată de două ori.

— Specificând că… – îi ceru Dulles.

— Că în eventualitatea unei invazii sau a unei ameninţări cu invazia, a Italiei, atunci – şi citez aici, cuvânt cu cuvânt, mesajul de la Viking: „De vreme ce armata elveţiană va acţiona ca un scut,

protejând forţele militare anglo-saxone în înaintarea lor către noi", Elveţia va fi atacată în două etape. Planurile de bătaie au fost elaborate de generalul Dietl, care acţionează sub ordinele directe ale lui Hitler. Armata a 20-a Alpină va fi capul de lance al atacului ce va fi efectuat prin desant aerian nocturn şi aterizare de planoare. Toate aceste forţe vor avea ca obiectiv pasul Gotthard. De asemenea, se vor efectua paraşutări de trupe în nordul Alpilor. Acest prim val va include o sută de mii de oameni. Simultan va avea loc un atac masiv cu bombe asupra oraşelor importante aflate la nord de Alpi – Zürich, Basel, Berna, Lucerna şi Schaffhausen. La o oră după ce Dietl va confirma succesul atacului său din spatele principalei linii defensive elveţiene, o coloană de Panzere, staţionată la cinci sute de kilometri nord de graniţa elveţiană, va începe deplasarea spre sud, cu o viteză de şaptezeci de kilometri pe oră. Blindatele se vor ocupa de marile centre urbane. Imediat în spatele lor, vor sosi unităţile motorizate ale Waffen SS. Odată aflate pe pământ helvet, prima lor misiune va fi de a pătrunde în aceste centre urbane şi de a „elimina" toţi elveţienii, civili sau militari, bănuiţi că ar intenţiona să organizeze activităţi partizane după încheierea invaziei. Principala forţă invadatoare ce va traversa Rinul după unităţile Waffen SS va fi noua Armată de Sud a Wehrmachtului, care se alcătuieşte acum, compusă dintr-un milion de soldaţi. Toate acestea vor începe pe 6 martie.

— Şi tu crezi?

— Da, domnule. Poate că nu în privinţa datei, dar în principal, da.

— Noi nu credem. De fapt, aveam cunoştinţă despre toate acestea, încă de la început, şi eram foarte sceptici, înainte chiar de a primi ultima informaţie pe care i-am dat-o colonelului Masson.

Allen Dulles căută în buzunarul de la piept al hainei şi extrase un alt document, singular.

— Citeşte asta. E un mesaj transmis la Washington, de ataşatul nostru militar din Berna, căpitanul Legge, şi retransmis mie, prin curier. Eu şi Legge nu oferim un exemplu ideal de comunicare, cel puţin atâta vreme cât ambasadorul de aici încearcă să mă ţină departe de ambasada lui[25].

Waibel citi documentul şi păru zguduit. Nu însă pentru că ar fi avut dubii asupra lui Viking Line.

— Nu ştiu cum a aflat Legge despre asta. Totuşi, întotdeauna îl voi crede mai întâi pe Viking.

La aceste cuvinte Dulles dădu din umeri.

— Cred că n-ai altă şansă. Oricum, te voi ţine la curent dacă se schimbă ceva în aprecierea noastră. Desigur, dacă vrei să rămânem în legătură unul cu altul.

— Bineînţeles că vreau. Şi nu găsesc cuvinte să subliniez asta. Aş considera că e mai bine, pentru moment, să nu-i amestecăm în povestea asta pe Masson şi pe ceilalţi din Lucerna.

— De acord. Iar eu aş propune ca domnişoara Reichman şi locotenentul Burckhardt să servească în continuare drept intermediari.

— Perfect, fu de acord Waibel.

— Bun. Mai e un lucru: dacă această „alarmă din martie” te mai preocupă încă, o poţi folosi în alte scopuri.

— Cum ar fi? întrebă interesat, căpitanul.

— Să întreprinzi ceva în zonele în care interesele noastre coincid, sugeră, abil, Dulles.

— De ce nu? Vă gândiţi la ceva anume?

— Da. Voi fi sincer cu dumneata, Max. Ne interesează să dezvoltăm legături cu persoane din preajma Führerului, de genul celor pe care le ai la capătul opus al lui Viking Line. Poate ţi se pare că există o diferenţă majoră între intenţiile noastre şi ale voastre. Voi n-aţi dorit decât să acumulaţi informaţii care să vă ajute în efortul de a menţine neutralitatea Elveţiei. Scopul nostru presupune mai multă incisivitate. E mai agresiv. Căutăm

conspiratori în interiorul Germaniei care să dorească să ia sfârşit cât mai repede acest război. În ultimă instanţă, amândoi dorim acelaşi lucru: înfrângerea Germaniei naziste. Pentru asta, serviciile secrete ca al nostru sau ca al vostru, Max, sunt mijloace ideale pentru a pune la cale conspiraţii ce ar putea apropia ziua înfrângerii şi, prin asta, să salveze milioane de vieţi omeneşti. Eşti de acord?

— De acord.

— Ai vreo sugestie?

Fu rândul lui Peter Burckhardt să intervină în discuţie, pentru prima dată în acea seară. După ce primi încuviinţarea de la şeful lui, el începu:

— Avem două idei. Aţi auzit vreodată de Mittwochgesellschaft din Berlin? De Societatea de Miercuri? Sau de Kreisau Circle din estul Germaniei? îl întrebă el pe Dulles.

— De prima, nu. Vag despre a doua.

Nu era în întregime adevărat. Dulles cunoştea totul despre Kreisau Circle, însă avusese dificultăţi foarte mari în stabilirea unor contacte cu ei[26].

— Amândouă sunt grupuri de idei, de genul celor ce se găsesc peste tot în Europa Centrală, reluă Burckhardt. Societatea de Miercuri a fost înfiinţată la mijlocul secolului al XIX-lea şi niciodată nu a depăşit şaisprezece membri, care cinează împreună o dată pe săptămână, la Berlin… evident, miercurea. Scopul ei este de a aduna laolaltă oameni de ştiinţă şi intelectuali, deşi actualmente numără şi un general al Wehrmachtului, admis, se pare, pentru cunoştinţele sale de istorie militară.

Dulles se alertă dintr-odată.

— Ai spus oameni de ştiinţă şi intelectuali?

— Da, răspunse, oarecum mirat, locotenentul.

— Continuă, te rog.

— Cercul de la Kreisau şi-a luat numele după localitatea din Silezia unde îşi are proprietăţile contele Helmuth von Moltke. Acolo îşi ţin

întâlnirile. Acest cerc include oameni cu influenţă din multe domenii ale vieţii – specialişti, teologi, militanţi socialişti, jurişti. Toţi sunt adepţi ai moralei creştine şi se opun regimului nazist.

— Zi înainte, îl zori Dulles.

— E posibil să vă ajutăm să-i contactaţi.

— Aici, în Elveţia?

— Chiar aici, în Basel. Bineînţeles, presupunând că vom obţine cooperarea celor doi intermediari.

— Cine sunt ei?

— Teologul Karl Barth şi Per Jacobsson, şeful meu. Am motive să bănuiesc că unele persoane cu care ultimul are întrevederi profesionale la Berlin, unde merge regulat şi unde va sosi din nou peste câteva zile, au legături cu unii membri ai Societăţii de Miercuri.

— Cunosc simpatiile politice ale lui Jacobsson, aşa că povestea nu mă surprinde, comentă Dulles. Dar de ce Karl Barth?

— Deoarece este un adversar înverşunat al naziştilor şi întreţine relaţii strânse cu colegii din Biserica Confesională din Germania, care îi împărtăşesc vederile. În special cu un pastor luteran din Berlin, pe nume Dietrich Bonhoeffer. Acesta are susţinători printre teologii şi pastorii din Freiburg im Breisgau nu e departe de aici. Ştim că Bonhoeffer întreţine contacte asemănătoare şi cu câţiva suedezi, în special cu familia de bancheri Wallenberg. Presupun că veţi primi detalii de la Per Jacobsson când vă veţi întâlni cu el.

— Şi cum voi proceda dacă se iveşte nevoia de a-l contacta pe Barth?

— Pot să vă sugerez să acţionaţi pe filiera Reichman-Burckhardt?

Dulles râse.

— Îmi place asta! exclamă el jovial. Încă un lucru şi mă duc la culcare. Ai făcut aluzie la posibilitatea unei opoziţii faţă de Hitler printre

oamenii de ştiinţă germani. Ei ne interesează în mod deosebit.

— Cei mai mulţi sunt chimişti. Deşi vă mărturisesc că noi, elveţienii, privim cu neplăcere faptul că nemţii revin la utilizarea gazelor de luptă.

— Înclin să fiu de acord cu tine. Cu toate acestea orice contacte cu chimiştii lor ar fi binevenite. Ca şi cu fizicienii, de altfel. Mai ales cu fizicienii.

Dulles îşi privi ceasul.

— Acum însă, trebuie să mă duc la culcare, încheie el. Se ridică din fotoliu. Ceilalţi trei îl imitară.

— Am să vă conduc la camera dumneavoastră, domnule, zise Burckhardt.

Dulles le strânse mâna căpitanului şi fetei, după care spuse:

— Max, fii prudent cu tipul ăla, Schellenberg. E capabil să vă bage pe toţi în bucluc şi ar fi foarte neplăcut dacă s-ar întâmpla acum, când evenimentele devin interesante. Noi, americanii, avem nevoie de ajutorul vostru şi cred că şi voi de al nostru. Ah, încă o sugestie finală: feriţi-vă de bucluc din partea ruşilor. Elveţia nu e ţara lor favorită.

După ce Dulles şi Peter părăsiră camera, Waibel şi Nancy se reaşezară la locurile lor din faţa focului.

— Îmi place Dulles, începu căpitanul. Deşi câteodată e greu să desluşeşti la ce se referă. De exemplu, de ce îl interesează fizicienii? Şi ce a vrut să însemne ultima remarcă în legătură cu noi şi cu ruşii?

— Sunt sigură că aţi înţeles, răspunse Nancy. Vorbea serios.

Peter reveni după câteva minute. Se deciseră să mai ia un pahar de şampanie înainte de a se duce la culcare. După ce o sărută pe Nancy şi-i ură noapte bună, Peter îi spuse:

— Sper că nu-ţi va fi frig. M-am asigurat să ai cea mai groasă plapumă din casă. Cu toate astea…

— Dacă îmi va fi prea frig, te voi chema.

— Ce mai şansă?! Cu amândoi şefii noştri dormind la capătul culoarului. În fine, poate altă dată. Cât de curând. La urma urmei, acum suntem oficial echipa Reichman-Burckhardt…

— Poate, îi promise ea, sărutându-l din nou şi închise uşa.

CAPITOLUL 12

Dimineaţa următoare, vineri 26 februarie, toţi îşi luară micul dejun la ora şapte. La ora opt începu exodul din castelul Benkener. Primul care a plecat a fost căpitanul Max Waibel. Se întoarse la biroul său din Petersplatz la volanul automobilului aparţinând armatei elveţiene. Mai târziu, au părăsit castelul şi ceilalţi, la bordul Mercedesului condus de Peter Burckhardt. Peter îl lăsă pe Dulles în faţa Gării Centrale, de unde acesta urma să ia trenul spre Berna, apoi o conduse pe Nancy la apartamentul ei din Augustinergasse 11. În final, ajunse şi el la biroul său de la BIS.

La o oră după plecarea ultimilor oaspeţi, au părăsit castelul şi servitorii, mergând în sat, de unde circula autobuzul spre Basel. Din oraş, toţi urmau să se urce în tramvaiul ce avea să-i ducă în suburbia Riehen, unde locuiau.

Peter nici nu apucase bine să se aşeze la birou, când telefonul începu să sune. Era colonelul Masson. Contrar aşteptărilor locotenentului, Masson părea a fi într-o dispoziţie excelentă.

— Nu mă aşteptam să te găsesc deja la datorie, Peter. Probabil te-ai culcat mai devreme decât am crezut eu. Apropo, cum s-a sfârşit seara?

— Foarte bine. Domnul Dulles părea satisfăcut de cum decursese totul, aşa că s-a culcat la zece minute după ce aţi plecat. Acum o jumătate de oră l-am lăsat la gară. Singura chestiune discutată în dimineaţa aceasta a fost repetarea cererii lui de a-i înlesni o întâlnire cu Per Jacobsson, marţea sau miercurea viitoare, după întoarcerea lui Jacobsson de la Stockholm.

— Presupun că întâi vei discuta cu Jacobsson, ca să vezi dacă a mai aflat ceva despre situaţia din Finlanda, insinuă Masson.

— Da, domnule. Îl aşteptăm să se înapoieze luni după-amiază. O să-i vorbesc de îndată ce este

posibil.

— Şi-mi vei raporta imediat, indiferent cât de târziu, îi ceru aproape poruncitor colonelul.

— Am înţeles, domnule, se mărgini să răspundă Peter.

— Bine. Peter, trebuie să-ţi mărturisesc că pregătirile pe care le-ai făcut pentru întâlnirea de aseară au fost absolut perfecte. Locul a asigurat discreţie totală, iar ambianţa n-ar fi putut fi mai bună. Vreau să repetăm seara de ieri. Marţea viitoare.

— În acelaşi cadru?

— Da. Ai în vedere că vizitatorii vor ajunge în Benken pe la şase seara. Vor fi două persoane, însoţite, fără îndoială, de o a doua maşină cu personal de securitate. Doi oameni de-ai mei îi vor prelua de la graniţă. Eu voi sosi cu şoferul meu, în altă maşină. Dacă nu te deranjează, vor rămâne cu toţii peste noapte la castel.

— Nicio problemă, domnule. Ce facem cu şoferii?

— Îşi vor purta singuri de grijă.

— Vreţi să fiu şi eu prezent, domnule?

— Desigur. Cu toate că bănuiesc că oaspeţii noştri se vor simţi mult mai bine dacă te vei retrage înainte de a începe vreo discuţie serioasă.

— Am înţeles, domnule.

— Bun. Să mă anunţi după ce vorbeşti, luni, cu Jacobsson.

— Da, domnule.

— Atunci îţi urez un weekend plăcut.

— Mulţumesc, domnule.

Burckhardt nu avusese nevoie să întrebe despre cine era vorba. Faptul că nu se menţionase numele lui Waibel vorbea de la sine. Trebuia să fie Schellenberg. Cine era al doilea? Nu erau decât două posibilităţi: fie era şeful lui Schellenberg, fie era una dintre slugile lui. Sau Himmler sau Eggen, maiorul SS care fusese instrumentul principal în această punere în scenă ulterioară întâlnirii din

barul hotelului Three Kings. Probabil că Masson ştia deja de mult de venirea lor. Asta explica atitudinea lui rezervată faţă de Dulles din seara precedentă. Orice ar fi spus americanul, informaţiile lui veneau din surse de mâna a doua. Masson avea de-a face cu surse primare. Oameni aflaţi la dreapta Führerului, ce Dumnezeu! Oameni care-i cunoşteau intenţiile, poate chiar planurile concrete privind Elveţia, la prima mână, şi care aveau suficientă poziţie pentru a-i influenţa executarea planurilor. Sau neexecutarea lor.

— Merită riscul, gândi Burckhardt cu voce tare, în ciuda avertismentelor lui Dulles din seara trecută.

Puţin mai târziu îşi sună tatăl pentru a-l anunţa că va fi nevoie din nou de castel, marţea următoare, pentru nişte „vizitatori din nord”. Tatăl lui intui imediat.

— Vreau ca totul să iasă perfect, spuse bancherul. Să le arătăm ticăloşilor cum se fac treburile într-o ţară civilizată. Ca să fiu sigur de asta, o să trimit oamenii acolo de sâmbătă.

— Dar tocmai s-au întors în Basel cu autobuzul.

— Asta e. Va trebui să ia autobuzul înapoi. De fapt mă gândesc să vin şi eu sâmbătă la castel. Ca să fiu sigur că au priceput toţi ce au de făcut. Trebuie să înţelegi, Peter, că naziştii sunt oameni foarte primitivi. Brute. Dacă şeful lor nu ar fi luat puterea prin intimidare, posibilitatea ca ei să fie invitaţi la castelul Benkener sau la oricare alt castel ar fi fost nulă. Absolut nulă. Aşa că asta e şansa noastră de a-i intimida pe ei.

— Dacă tu aşa consideri, tată… zise Peter cu o voce deloc convinsă.

— Da. Categoric, aşa consider eu, încheie bancherul.

Două zile mai târziu, sâmbătă 28 februarie, Igor Scitovski, alias Werner Lentz, o luă pe Liselotte Maurer din faţa restaurantului Zum Ochsen din

Benken exact la ora nouă. Fata era îmbrăcată în cele mai bune haine de duminică, deborda de entuziasm şi se simţea într-o excelentă dispoziţie de a vorbi. Abia se aşezase în automobil, alături de Lentz, că şi începu să turuie.

— Oh, ce dimineaţă am avut până acum!

— Ce s-a întâmplat? întrebă Lentz, întorcând maşina ca să se înscrie pe şoseaua spre Basel.

— Mai întâi, am întârziat la biserică din cauza celor două vaci care au scăpat pe şosea. A trebuit să alergăm după ele toţi – mama, tata, surorile mele şi eu – îmbrăcaţi aşa cum mă vezi pe mine! Le-am întors şi le-am băgat în grajd. Apoi, la biserică, parohul a început să moţăie chiar în timpul predicii şi proasta aia mică de soră-mea a început să se hlizească, ca şi mine, de altfel. Toată lumea s-a uitat la noi. Mai bine muream! Mai bine nu ne năşteam. După slujbă, ne-am dus acasă, ca de obicei, şi, pe când treceam prin faţa restaurantului, proprietarul m-a văzut şi m-a rugat să-l ajut pentru că, deşi duminica localul e plin, azi era o zi specială: cu totul pe neaşteptate sosise bancherul Burckhardt, bătrânul proprietar al castelului, şi ceruse să servească prânzul la noi. Era cu nevastă-sa şi i-a spus patronului că „vor sosi şi alţii” cu autobuzul, mai târziu, şi că ar fi dorit să le pregătim o masă specială. Şi să le trimitem nota de plată la castel. Aşa că am ajutat la bucătărie; am curăţat cartofi, am tăiat morcovi, mă rog, genul ăsta de lucruri.

Rămase fără respiraţie aşa că făcu o pauză. Apoi continuă:

— Ei, ia ghici cine erau acei „alţii”? De fapt, sunt cu toţii acolo acum.

— Cine? întrebă, curios, Lentz.

— Servitorii familiei Burckhardt! Cameristele, valetul, şoferul, doi grădinari! Poţi să-ţi imaginezi asta?! Dacă te gândeşti bine, e chiar drăguţ din partea bătrânului, nu? Întotdeauna s-a spus că el e foarte îngâmfat – nu vorbeşte cu nimeni din

Benken. Vine şi pleacă de aici ca un lord englez. Pot să pun pariu însă că lorzii englezi nu-şi tratează servitorii cu o masă duminica.

— Dar ce caută toţi aici, în Benken? întrebă Lentz.

— Ei bine, asta am întrebat-o şi eu pe Heidi – una dintre fetele de la castel, care e verişoara unei colege de şcoală a mea, în Benken, şi care a venit aici într-o vară să stea cu ea şi aşa am cunoscut-o – şi ea mi-a mărturisit că e incredibil. Că fuseseră toţi prezenţi aici cu două zile în urmă pentru chestiunea aia mare de joi – îţi aminteşti, doar erai şi tu acolo – care a fost dată în cinstea boierilor ălora americani, şi plecaseră înapoi în Basel vineri, iar acum se întorseseră să pregătească totul pentru alţi musafiri, care sunt aşteptaţi marţi.

— Şi de ce au venit aici încă de azi? o chestiona, în continuare, el.

— Pentru că bătrânul Burckhardt a spus că vrea ca totul – castelul, grădinile, totul – să fie în cea mai bună stare. Pentru că vrea să le arate acelor *chaibe Schwobe*, care vin marţi, cum se fac lucrurile în Elveţia. Apoi Heidi mi-a spus: „Poţi să crezi, Liselotte, ştiind cât îi urâm noi pe nemţi, că ne vom scoate sufletul ca totul să fie perfect? Mai ales după acest prânz pe care ni-l dau *Herr* şi *Frau Doktor!”*

Liselotte se bucura acum de întreaga atenţie a falsului elveţian.

— *Chaibe Schwobe*, huh?! o îngână el. Porcii ăia de nemţi aici, în Benken! E ceva.

După ce îşi deşertase sacul cu evenimente, Liselotte se înfundă în scaun savurând viteza crescută cu care se îndrepta Opelul spre Basel. Nu reuşi însă să tacă mult timp.

— *Du*, Werner, la ce film mergem?

— Trebuia să rămână o surpriză. Dar o să ţi-o spun. Nu mergem la cinematograf.

O privi atent şi văzu cum gura începe să i se pungească.

— Dar… începu ea.

— Mergem la operă.

Dezamăgirea ei fu brusc înlocuită de o încruntătură.

— Ei, nu te încrunta – o linişti el. E o operetă. *Die lustige Witwe*, Văduva veselă.

— Oh, Werner! exclamă ea. Îmi place la nebunie muzica asta.

Ca să arate că se bucura, începu să cânte, cu o voce de fetiţă, primele măsuri din tema muzicală… numai primele două, pentru că mai departe uitase cuvintele. Asta n-o împiedică să fredoneze restul. Începu să alunece din scaun înspre el, până când coapsa ei se întâlni cu a lui. Când mâna lui dreaptă părăsi volanul şi coborî asupra ei, nu făcu nici o mişcare, nici un gest de a o îndepărta. Din contră. Pe când treceau prin Biel şi Oberwil, se apropie şi mai mult de el. Iar când au ajuns în centrul Baselului, mâna ei se odihnea deja pe coapsa lui – o mână durdulie, de ţărancă, şi care ştia să strângă. Asta îl făcu pe Werner Lentz să-şi dorească să termine cât mai repede cu opereta şi să se apuce serios de treabă.

După ce reuşiră să găsească un loc de parcare, Lentz şi Liselotte se grăbiră să se alăture mulţimii ce intra în Stadttheater şi care era tipică pentru o duminică după-amiază: multe mame cu copii mici, dar şi mulţi adolescenţi. Toţi erau curat îmbrăcaţi, iar atmosfera era oarecum festivă. Ştiau că vor avea parte de un spectacol încântător. În Basel funcţiona unul dintre cele mai bune ansambluri de operă din centrul Europei, ce interpreta foarte bine Mozart şi Puccini. Nu se compara însă cu ceea ce scotea din Lehar şi Strauss, mai ales la matineele duminicale. Interpreţii ştiau că publicul venea să se delecteze aşa că îşi permiteau mici fantezii, foarte apreciate.

De îndată ce lumina se stinse şi începu uvertura, mâna Liselottei o căută şi o găsi pe a lui, însă Lentz nu luă gestul în seamă. Mintea lui se

concentra deja asupra revelaţiilor conţinute în fluxul de cuvinte debitate de ţărancă.

Era limpede că întâlnirea de la castelul Benkener, despre care pălăvrăgise Liselotte, era rezultatul direct al conversaţiilor de la hotelul Three Kings şi al celor din camera de la hotelul Schweizerhof – între contraspionajul elveţian şi Rittmeisterul Eggen din Waffen SS. Numai că, după spusele fetei, de data asta picau aici doi nazişti. Unul va fi Eggen, celălalt va fi… şeful lui Eggen.

Schellenberg trebuie să fie!

Nu exista om în viaţă de care Rote Kapelle să se teamă mai mult sau pe care să-l dispreţuiască mai mult. Ca şef al operaţiunilor de contraspionaj al SS, el supervizase personal urmărirea şi execuţia sumară a multor colegi din Germania ai lui Scitovski, ca şi a unora din Belgia, din Olanda şi din Franţa. O vânătoare de oameni fără răgaz şi atât de plină de succes încât, practic, din aparatul de spionaj al Uniunii Sovietice nu rămăsese decât partea operaţională din Elveţia.

Fără îndoială că unul dintre motivele-cheie ale vizitei lui Schellenberg era de a determina poliţia elveţiană – care, pentru Scitovski, nu era mai brează decât Gestapoul nazist – să elimine şi această rămăşiţă. Scitovski nu era naiv. Ştia că elveţienii erau la curent cu activitatea celor din Rote Kapelle pe pământul helvet. Ştia că transmisiunile lor radio din Geneva şi Lausanne erau tot mai des interceptate. Mai ştia că, mai devreme sau mai târziu, vor fi interceptate şi transmisiunile lui din Basel şi se va descoperi sursa. Bănuia că locuinţa lui din Rheingasse era deja sub supraveghere, chiar şi numai pentru faptul că dosarul său de la Fremdenpolizei conţinea o istorie completă a originii lui din Uniunea Sovietică – cel puţin cele ale lui Walter Lentz – ceea ce constituia, în sine, un motiv de suspiciune. Mai ştia că, indiferent dacă aceste suspiciuni se

accentuau, autorităţile elveţiene, conştiente pe precaritatea neutralităţii ţării lor, nu vor face niciun gest pripit, mai ales acum când valul războiului luase altă direcţie. Doar dacă ar fi fost vorba de un *quid pro quo* în încercarea de a se îndepărta de Germania. La urma urmei, nemţii, în ciuda evenimentelor de pe frontul de Est, aveau încă o libertate de acţiune mai mare decât sovieticii în privinţa elveţienilor. O astfel de libertate avea şi un om cu o poziţie importantă, aşa cum era Schellenberg.

Concluzia era că Igor trebuia să se mişte rapid şi decisiv: O asemenea ocazie nu s-ar mai ivi a doua oară. Îl va ucide pe Schellenberg marţea viitoare şi apoi va dispărea. Benken era locul ideal pentru ambele acţiuni. O ambuscadă şi imediat un avion peste graniţă, în Franţa, cu siguranţă va găsi adăpost la luptătorii din Rezistenţă. Va aştepta acolo sfârşitul războiului şi se va întoarce la Moscova ca eroul care l-a asasinat pe generalul Walter Schellenberg şi care a dat o lovitură conducerii naziste, cel puţin la fel de puternică ca aceea de anul trecut, când fusese asasinat Reinhard Heydrich, SS Obergruppenführer şi Reichsprotektor al Cehoslovaciei. Ceea ce făcea totul mai frumos şi mai simetric era faptul că Schellenberg a fost protejatul lui Heydrich! Şi ce bestie a fost Heydrich, chiar şi după standardele naziste… I se spunea „Măcelarul din Praga” şi el era mândru. După asasinarea lui, SS-iştii au iniţiat o serie de masacre sălbatice. Primul a avut loc pe 9 iunie 1942, ziua funeraliilor lui Heydrich. În necrolog, Hitler a comparat moartea lui cu o bătălie pierdută, iar Himmler a declarat: „E datoria noastră sfântă să-l răzbunăm”. Şi au făcut-o. Primii lichidaţi au fost trei mii de evrei. În dimineaţa de 9 iunie, un tren special a părăsit Praga, inscripţionat „A a H” (*Attentat auf Heydrich*, adică, Asasinarea lui Heydrich) şi ducând la moarte o mie de evrei cehi. Acest transport a fost urmat de alte două, cu

oameni din ghetoul de la Terezin. În seara aceleiaşi zile fatidice, cei din Waffen SS au procedat la distrugerea totală a satului Lidice, cu tot cu locuitorii săi nevinovaţi. Mai târziu, au arestat şi executat mii de rezidenţi praghezi nonevrei, multora punându-li-se în cârcă acuzaţii de spionaj; alţii au fost culeşi din întâmplare. Scitovski şi ceilalţi membri din Rote Kapelle cunoşteau prea bine aceste evenimente; cel puţin doisprezece colegi din Cehoslovacia fuseseră executaţi în timpul lor[27].

De data asta se pare că victime ale războiului vor cădea elveţienii. Zvonurile despre invadarea Elveţiei de către nazişti circulau peste tot. Uciderea lui Schellenberg pe teritoriul elveţian – şi cine ar fi putut şti cine e autorul? – ar fi determinat luarea unei decizii de către Hitler. Probabil că maniacul ar fi atacat imediat! Iar din bârlogul lui din Franţa, el, Igor Scitovski, ar fi putut urmări cum ipocriţii şi curvele de elveţieni s-ar prăbuşi în flăcări, ha, ha… Fără îndoială, atacul asupra Elveţiei va avea cap de lance unităţi ale Waffen SS. Atunci să te ţii! Ce-au făcut ei în 1942 cu Lidice o să fie o joacă de copil faţă de ceea ce vor face satelor elveţiene în 1943. Doar aveau experienţă, nu? Adio Binningen, Bottmingen, Biel şi Benken! Iar asta le va smulge gemete de satisfacţie atât lui Hitler, cât şi lui Iosif Stalin!

Desigur! Doar ei, sovieticii, erau primii beneficiari. Un atac nazist contra Elveţiei ar deturna cel puţin un milion de oameni de pe frontul de Est în momentul în care bilanţul războiului nemţilor împotriva ruşilor era nedecis. Fără întăriri, înfrângerea Armatei a 6-a germane la porţile Stalingradului va fi urmată de destrămarea întregului front german de Est. Atunci sovietele vor înfrânge cel de-al Treilea Reich fără ajutorul puterilor capitaliste care tot promiteau deschiderea unui al doilea front în Europa, însă nu mişcaseră un deget.

Dacă se gândea mai bine, consecinţele asasinării lui Schellenberg puteau deveni mai ample. Nu era oare posibil ca cele două întâlniri de la castelul Benkener să aibă legătură una cu alta? Scopul lor nu era oare deschiderea unei căi pentru o a treia întâlnire Schellenberg – Dulles? Ţelul final era cât se poate de limpede: încheierea unui tratat separat de pace între anglo-americani şi nemţi, ceea ce le permitea naziştilor să-şi îndrepte întreaga lor maşină de război împotriva Maicii Rusia, ocrotitoarea duşmanului lor comun: comunismul. Unde mai pui că împotriva acestui inamic era şi ultracapitalista Elveţie?! Nu era de mirare, în aceste condiţii, că bancherul Burckhardt sponsoriza întreaga conspiraţie de la Benkener Schloss…

Toate acestea se vor preface în praf şi pulbere!

Scitovski era atât de cufundat în imaginea dezastrului pe care el avea să-l provoace încât o strânse involuntar pe Liselotte de mână până la punctul la care ea începu să geamă de durere. În acel moment se lăsă cortina peste primul act şi în teatru se aprinseră luminile.

— *Isch das nit toii gsi!* exclamă ea.

— Minunat, răspunse el. Vreau să fumez o ţigară.

Se ridicară şi se îndreptară spre foaier. Mergând la bar ca să comande o bere şi un ceai, îşi aprinse o Gitane. Liselotte se abţinu de la orice comentariu, savurând bucuria de a se vedea în mijlocul mulţimii dintr-un teatru al marelui oraş.

Precaut, Scitovski scruta aceeaşi mulţime cu atenţie. Dintr-odată înţepeni. „Acolo, îşi spuse, vizavi, tipul ăla care fumează: nu este unul dintre oamenii lui Lützelschwab? Ce caută un tip din Poliţia Politică aici, în Stadttheater, în loc să fie pe stadion, mai ales că azi e meciul între F.C. Basel şi eterna rivală, Grasshopers Zürich?” S-ar fi dus şi el, dacă n-ar fi trebuit să…

Nu avu curajul nici măcar să termine propoziţia în gând. Prezenţa acestui om îl timora. Nervos, trase un alt fum şi-şi aprinse altă ţigară. Până şi Liselotte observă că se întâmplase ceva.

— E ceva în neregulă? îl întrebă ea.

— Nu, nu. Doar că e cam aglomerat aici. Hai să ne aşezăm.

Bău restul de bere, strivi mucul într-o scrumieră şi o aşteptă nerăbdător să-şi termine ceaiul pentru a se putea întoarce la locurile lor.

După ce lumea se aşează, cortina se ridică pentru al doilea act, la adăpostul întunericului, Scitovski îşi lăsă gândurile să o ia razna. „Cum trebuia să procedeze dacă puseseră ochii pe el? Putea fi vreo legătură între prezenţa poliţiei aici şi cele două drumuri ale lui până la Benken? Nu, în niciun caz.” Prima dată nu fusese nimeni acolo, doar localnicii jucători de cărţi şi un cuplu care nici măcar nu-l observase. Dacă l-ar fi spionat cineva, i-ar fi iscodit pe cei din Benken despre el sau despre maşina lui. Asta ar fi însemnat obligatoriu ca Liselotte să afle despre cercetări şi, cum era ea de limbută, i-ar fi împuiat până acum capul. Deci pista asta e moartă. Dar ce altă explicaţie ar putea fi? Un motiv există, totuşi: traficul radio din ultimele zile. Dar era posibil un asemenea motiv? Existaseră şi alte perioade de trafic intens. Atunci, omul poliţiei urmăreşte pe altcineva. La urma urmei, ei au acum o sută douăzeci de agenţi specializaţi în filaj, şi asta numai în Basel! Probabil că filau sute sau chiar mii de persoane ca să justifice un asemenea aparat uman. Sau, poate, nu era decât un copoi dezinteresat de fotbal şi amator de operetă. Deşi asta sună mai degrabă a dorinţă. „Singura modalitate de a te asigura? Testul. Pleacă devreme – nu acum, ci la mijlocul actului trei, înainte de a-ţi fi imposibil să-l remarci în mulţime. Observă astfel dacă eşti urmărit. Simplu. Poţi chiar repeta testul. O dată când o duci pe Liselotte acasă la tine şi a doua oară când o duci

acasă la ea, în Benken. E imposibil să nu remarci dacă ai coadă. În definitiv, tu eşti un profesionist, iar ei o adunătură de poliţişti tâmpiţi!”

La mijlocul actului trei, Scitovski se aplecă spre fată şi-i spuse că are nevoie de aer proaspăt şi, ca atare, era mai bine să plece. Aveau locurile lângă interval, aşa că nu le fu greu să părăsească sala, fără a stârni prea multe proteste, ceea ce fu o uşurare pentru fată. După episodul de dimineaţă din biserică, ultimul lucru pe care şi l-ar fi dorit era să fi atras iar atenţia asupra ei, mai ales într-un oraş ca Basel.

Peste câteva minute, ieşiră pe trotuar. Se făcuse ora patru şi, deşi soarele încă strălucea, se lăsase deja frigul. Se grăbiră spre automobilul lui. Pe drum, Liselotte îi aruncă o privire neliniştită.

— Te simţi mai bine, Werner?

— Un pic mai bine. Cred însă că m-aş simţi mai bine dacă aş bea ceva tare.

— Un *Kirschwasser*, sugeră ea. Mama bea întotdeauna unul când se simte puţin slăbită. Să intrăm într-un restaurant.

— Am o idee mai bună. Hai la mine. Nu e departe şi va fi mult mai plăcut decât la un restaurant.

Liselotte acceptă pe loc. El ocoli maşina ca să-i deschidă portiera pe partea ei şi îmbrăţişă strada dintr-o privire de la un capăt la altul. Se linişti. Nimeni nu-i urmărise de la ieşirea din teatru, iar pe stradă era doar o pereche de tineri care se plimbau braţ la braţ. Când trecură pe lângă el, Scitovski aprecie că nu aveau mai mult de optsprezece ani. Deci, nu prezentau niciun pericol.

Intră în maşină şi se uită în oglinda retrovizoare. Îşi ţinea privirile în ea şi când demară şi intră în trafic pe Theaterstrasse. Nimic. O făcu la dreapta pe Steinenbergstrasse, tot nimic. Imediat, făcu la stânga şi intră pe Freiestrasse, în plină circulaţie, pe strada principală din centrul Baselului. Peste puţin timp trecu prin Marktplatz şi-l nemulţumi

faptul că un Citroën negru, parcat acolo, demară în trombă şi se plasă exact în spatele lui. În acel moment, Liselotte îi abătu atenţia:

— *Du*, Werner, exclamă ea, arătând cu degetul spre geamul portierei din dreptul ei, priveşte vitrina magazinului Globus. Nu e…

— Taci din gură! Încerc să conduc, o întrerupse el brutal.

Regretă imediat gestul. Ultimul lucru pe care îl dorea era să o înstrăineze de el.

Un minut mai târziu, traversau Mittlere Rheinbrücke, pe care se intra în Kleinbasel. Citroënul negru continua să se ţină după ei. Sosi momentul crucial. La prima intersecţie după pod, Scitovski o luă la dreapta pe Rheingasse şi se lipi de refugiul pentru pietoni. Opri şi stinse motorul.

Nimic. Nici urmă de vreun Citroën negru. Nici urmă de trafic. Trecu aşa un minut, apoi încă unul.

— Pot să spun şi eu, în sfârşit, ceva? se auzi glasul fetei.

Scitovski era atât de încordat că lasă să-i scape un hohot de râs. O trase pe Liselotte spre el şi o îmbrăţişă.

— Draga mea, acum poţi să spui orice vrei.

— În fine! Vreau să spun mai întâi că încep să îngheţ! Dar de ce ne-am oprit aici?

— Pentru că ne dăm jos din maşină. Locuinţa mea e la cincizeci de metri în susul străzii.

— Atunci de ce ai parcat maşina aici?

— Pentru că… îmi place să o las sub felinarul ăsta. Acum hai să mergem să luăm o sticlă cu Kirschwasser.

Urcând pe Rheingasse, braţ la braţ, Scitovski rămase în alertă. Încercă să surprindă tot ce putea fi neobişnuit: o maşină pe care n-o mai zărise pe stradă; o draperie care tremura; o altă maşină care ar fi putut apărea la celălalt capăt al străzii şi care s-ar fi oprit acolo. Dar nu observă nimic. Aşadar fusese o alarmă falsă. Cel puţin aşa arătau aparenţele.

În faţa imobilului cu numărul 37, Liselotte privi uimită cum Scitovski scoate un imens portchei din buzunar şi începe să aleagă. Detaşă trei, pe care le introduse în trei broaşte diferite. Numai în acest fel uşa se deschise. Acasă, în Benken, ei aveau o singură broască şi nici pe aia n-o foloseau. Se abţinu să facă vreun comentariu.

Dincolo de uşă, fata avu un alt moment de stânjeneală. În camera în care intraseră era beznă, cu toate că afară abia începea să se întunece. Scitovski aprinse o lampă şi atunci văzu şi de ce era atât de întuneric: toate ferestrele fuseseră acoperite de draperii groase, impenetrabile.

Avu imediat parte şi de o a treia surpriză. Un om apăru brusc la capătul scării ce ducea la etajul de sus. Era îmbrăcat în negru, ţinea un binoclu şi părea la fel de şocat ca şi ea.

— Îmi pare rău, scăpă el către Scitovski. Nu ştiam că ai să vii cu ea aici.

— Trebuie să vorbesc cu tine. Acum! se stropşi rusul. Apoi către ea: Draga mea, îngăduie-mi să îţi iau haina.

Ea se supuse fără tragere de inimă. Îşi scoase şi el haina şi le atârnă pe amândouă în debara.

— Simte-te ca acasă. Mă întorc în câteva minute.

Scitovski urcă scara împreună cu omul acela ciudat şi dispăru în întunericul de la etajul superior.

CAPITOLUL 13

La câteva minute după aceea, în spatele unei dube parcate la trei sute de metri est faţă de casa din Rheingasse, în curtea izolată a orfelinatului din Basel, Waisenhaus, începu agitaţia. Înăuntrul vehiculului, în mijlocul unui adevărat arsenal radio, Dieter Wenger, sergent în Poliţia Politică, stătea chircit şi asculta cu căştile pe urechi.

— Emit din nou, îi şopti el altui poliţist, un caporal, ce urmărea altă frecvenţă radio.

Wenger îşi puse ambele mâini pe căşti şi le apăsă mai tare de urechi.

Cineva deschise uşa din spate a dubei. Fără a se uita într-acolo, sergentul făcu un gest violent cu mâna să fie lăsat în pace. Luă un creion şi un teanc de hârtii, gata să ia notiţe.

Câteva secunde mai târziu lăsă hârtiile la o parte şi îşi scoase căştile. Intrusul se uită la el nedumerit.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

Sergentul se uită să vadă cine voise să intre în dubă.

— *Entschuldigen Sie, Herr Doktor*, se bâlbâi el. Nu ştiam că dumneavoastră sunteţi.

Lützelschwab îi ignoră scuzele şi repetă întrebarea:

— Ce n-a mers?

— Nimic, domnule. Emit din nou, aşa cum anticipam. Dar e atât de zadarnic… Ei transmit şi noi interceptăm şi înregistrăm, însă nu ştim ce spun.

— Când a început această transmisie?

— Tocmai când deschideaţi uşa, domnule. O izbucnire scurtă şi… finiş!

— Asta ce vrea să însemne? se încruntă Lützelschwab.

— Un singur lucru. Avertizează Moscova că vor transmite un mesaj mai lung la noapte.

— Pe aceeaşi frecvenţă?

— Sper, cel puţin la început. Aşa cum aţi aflat, *Herr Doktor*, pe parcursul ultimei luni, de când echipa noastră de radiogoniometrie a detectat emiţătorul situat pe Rheingasse, am selectat şase frecvenţe pe care se plimbă, la intervale de două minute, când îşi emit mesajele. Aici le acoperim pe toate. Acum au folosit-o pe cea de 8,750 MHz. Am avut noroc, pentru că tocmai o urmăream. Le cunosc deja obiceiul aşa că bănuiesc că, la noapte, se vor plimba între această frecvenţă şi cea de 10,365 MHz.

— La noapte la ce oră?

— Dacă o să fie ca de obicei, transmisia va începe la unsprezece şi douăzeci punct.

Şeful ascultătorilor radio întrebă şi el:

— *Herr Doktor*, avem vreo şansă să le descifrăm semnalele?

— Nu, răspunse scurt Lützelschwab. Dar ştiu cine le emite: Rote Kapelle, celula locală. Noi bănuim că există nişte acţiuni programate a fi înfăptuite diseară – nu aici, în Basel – aşa că, dacă ele se vor produce, s-ar putea să decodificăm semnalele. Poate chiar mâine. Iată de ce, Dieter, este atât de important ca tu şi oamenii tăi din celelalte două dube să noteze conţinutul exact al fiecărei transmisii.

Celelalte dube, marcate cu culorile şi însemnele specifice flotei de vehicule PTT, erau poziţionate în celelalte două vârfuri ale unui triunghi ce încadra sursa de emisie. Una din ele era parcată de cealaltă parte a Rinului, în apropierea catedralei, cu faţa spre fluviu. Ultima dubă se afla în Claraplatz din Kleinbasel. Casa din Rheingasse 37 se găsea, în aceste condiţii, exact la mijlocul triunghiului. Se „acoperiseră" ambele maluri ale Rinului. Dacă sursa s-ar fi mişcat din loc, ar fi fost imediat retriangulată la noua adresă.

— *Herr Doktor* care e orarul pentru astă-seară? întrebă sergentul.

— Vreau ca oamenii tăi să-şi rezerve ceva timp pentru cină şi oleacă de odihnă. Vă vreau înapoi la post la ora unsprezece. După această oră, vreau să supravegheaţi continuu toate cele şase frecvenţe până la unsprezece şi douăzeci de minute.

— Şi dacă nu se întâmplă nimic la ora aceea?

— Oamenii tăi vor trebui să se zbenguie în benzile de 10 MHz şi să spere că vor agăţa noua frecvenţă aleasă de ăia. Tu să rămâi pe 8,75 MHz. Asta pentru cazul că transmisia va depăşi ora obişnuită de începere. Cu resursele noastre limitate nu ne putem permite să alocăm prea mulţi oameni pentru operaţiune. Va trebui să sperăm că în noaptea asta se vor mărgini să respecte tipicul.

— N-aş vrea să vi se pară că mă amestec unde nu trebuie, *Herr Doktor*, însă câţiva oameni de-ai mei se întrebau de ce pur şi simplu nu intrăm peste ei să-i reducem la tăcere?

— Dacă am fi convinşi că astfel facem o curăţenie generală, fii sigur că am proceda aşa fără întârziere. Numai că nu ştim de câţi oameni dispun… poate sunt alţii, plasaţi în alte locuri, despre care noi habar nu avem. În definitiv, suntem pe urmele lor abia de o lună. Cu siguranţă că pregătesc ceva ce depăşeşte simpla operaţiune de culegere de informaţii militare de aici şi din Germania şi de transmitere la Moscova. Nu-i vom putea opri decât dacă aflăm ce acţiuni au în vedere. Asta urmărim prin interceptarea transmisiunilor lor. Iar traficul radio ne va dezvălui tot ce dorim să cunoaştem, pentru că în organizaţia lor nimeni nu mişcă fără a primi semnal de cale liberă de la centrul din Moscova.

Făcu o pauză, apoi continuă:

— Îţi pot mărturisi că sunt aproape sigur că ştiu ce se întâmplă. Cu toate astea, am nevoie de o confirmare înainte de a lua măsuri. Ăsta-i motivul pentru care tu, sergent, şi colegii tăi veţi petrece câteva nopţi consemnaţi în acest vehicul.

Dr. Lützelschwab îşi consultă ceasul.

— Acum trebuie să fug în altă parte, sergent. S-ar putea să vin din nou pe la miezul nopţii.

Coborî din dubă şi se aşeză alături de şoferul unui Citroën negru, parcat alături.

— Vreau să ieşim din curte şi să parchezi la capătul din partea asta al străzii Rheingasse – îi ordonă el şoferului, un alt sergent în uniformă. Am senzaţia că evenimentele încep să se lege.

Târziu în decembrie 1942, ca rezultat al măturării benzilor de unde scurte, echipa sergentului Wenger a detectat prima prezenţă a unui puternic emiţător ilegal pe raza oraşului Basel. În 24 ianuarie 1943, dispozitivele mobile de radiogoniometrie l-au localizat cu precizie. După natura semnalelor emise s-a dedus că este vorba de o unitate din Rote Kapelle. Din ziua aceea, oamenii lui Lützelschwab supravegheau fiecare mişcare în şi din imobilul aflat în Rheingasse 37 de la mansarda unui bloc de peste drum. De la prima verificare a dosarului lui Werner Lentz, el devenise suspectul principal; emigrarea familiei sale în Rusia şi repatrierea lui ulterioară vorbeau de la sine. Datorită lipsei de personal, supravegherea întregii sale activităţi era aproape imposibil de efectuat. Inutil să spun că fiecare membru al Poliţiei Politice din Basel era familiarizat cu tot ceea ce îl privea pe Lentz: unde locuia, magazinul pe care îl deţinea, autovehiculul cu care circula, înfăţişarea sa. Aşa se explică telefonul primit cu mai puţin de o oră în urmă de la unul dintre oamenii lui Lützelschwab, aflat în holul teatrului de operă, într-o cu totul altă misiune, şi care raporta că îl văzuse pe *„der rote* Lentz”, roşul Lentz, în locul respectiv într-o companie neaşteptată. Lützelschwab, care obişnuia să-şi petreacă timpul în sediul poliţiei chiar şi în weekend, decise instinctiv să ordone supravegherea intensivă a lui Lentz, sub directa sa comandă. Aflat într-un Citroën negru, el îl agăţă pe Lentz pe când acesta trecea prin Markplatz şi

începu urmărirea. După ce Lentz o coti pe Rheingasse, el îşi continuă drumul până în curtea orfelinatului.

Imediat ce automobilul se puse în mişcare, Lützelschwab se răzgândi.

— Opreşte! îi ordonă el şoferului. Fără îndoială că Lentz e un profesionist. E posibil să-şi fi dat seama că e filat. Întoarce-te în Spiegelhof!

Activă emiţătorul radio de la bord şi dădu instrucţiuni să-l preia neîntârziat un alt echipaj de supraveghere, în orice alt automobil în afară de un Citroën negru.

Înapoiat în sediul poliţiei, Lützelschwab îşi scoase doar paltonul şi se repezi să-i telefoneze omologului său din Geneva. Intră direct în subiect:

— Aici e Lützelschwab din Basel. Mai e valabilă, pentru diseară, razia de care îmi vorbeai săptămâna trecută?

Răspunsul fu afirmativ.

— Te-ar deranja dacă aş trimite, mâine-dimineaţă, pe unul dintre băieţii mei la Geneva? Dacă ai noroc, ai să pui mâna pe tot ce ne trebuie: frecvenţe radio, semnale de apel şi, cel mai important lucru, cartea de coduri utilizată de Rote Kapelle.

De la celălalt capăt al firului veni aprobarea.

— Numele omului este Rudolph Sarasin. E expertul nostru în criptoanaliză. Presupun că o să facă echipă cu Marc Payot al vostru. O să apară în faţa ta pe la prânz. Şi, *merçi bien*.

Lützelschwab închise cu o mină satisfăcută. Imediat apucă din nou telefonul şi formă un nou număr. La celălalt capăt al firului răspunse *Frau* Sarasin, mama lui Rudolph. Aceasta ezită să-şi cheme fiul la aparat – la urma urmei, era duminică! – încă nu se obişnuise cu gândul că băiatul îi putea fi chemat la datorie indiferent de oră. Pentru ea, Rudolph era un academician transformat în poliţist. Bizara metamorfoză

avusese loc cu un an, un an şi jumătate înainte şi i se datora direct doctorului Lützelschwab. Pe atunci, Rudolph îşi încheia cel de al optulea semestru universitar la Basel, unde studia matematica şi filologia, două discipline care conduceau prin ele însele către criptoanaliză. Băiatul privea această ultimă disciplină ca pe un hobby. Lützelschwab, care îl ştia pe tatăl lui Rudolph, un avocat de primă mărime din oraş şi membru al *Teig*, a aflat despre băiat şi, într-o seară, la cină, în casa Sarasin, a adus vorba de faptul că el ar fi putut să-şi servească patria dacă şi-ar fi utilizat hobby-ul său în serviciul armatei, pe durata războiului. Era, oricum, preferabil să procedeze astfel, decât să se supună concentrărilor ca simplu infanterist. Rudolph ura din tot sufletul chemarea sub arme, aşa că n-a avut nevoie de mai multe argumente pentru a accepta, mai ales că asta însemna scutirea de orice alte obligaţii. Tatăl lui a fost cel care a insistat ca fiului să i se dea gradul de sergent în Poliţia Politică. Asta a avut darul de a o convinge şi pe mama lui să accepte, deşi, în opinia ei, a fi poliţist reprezenta ultima treaptă a ierarhiei sociale la care putea coborî un Sarasin, chiar în vremuri de război. Date fiind toate aceste circumstanţe, ea nu avu de ales şi-şi chemă fiul la telefon.

Odată misiunea îndeplinită, Lützelschwab, care era un pedant – ca majoritatea Lützelschwabilor din oraş ce, inevitabil, sfârşeau prin a fi poştaşi, pompieri, funcţionari sau poliţişti – decise să treacă pe hârtie stadiul în care se afla şi concluziile posibile. Scoase din sertar o foaie şi se apucă să noteze:

> 1. Maiorul SS Eggen se întâlneşte cu omul lui Masson la barul hotelului Three Kings şi e observat de mine, de Burckhardt, de viceconsulul american şi

de comisionarul hotelului, care sună des în Rheingasse 37!

Reciti şi dădu mulţumit din cap.

2. Eggen şi omul lui Masson se duc împreună la hotelul Euler şi sunt observaţi de noi şi de recepţionerul hotelului, care sună des în Rheingasse 37!

3. Întrebare: De ce a avut loc această întâlnire?

Răspuns: Pentru a pune la punct o întâlnire viitoare între serviciile de informaţii germane şi cele elveţiene, dar la un nivel mai înalt. Scopul? Stabilirea cadrului de colaborare cu contraspionajul SS.

Lützelschwab îşi clătină capul a dezgust.

4. Cine? Unde? Când?

Îşi notă mai jos răspunsurile:

5. Schellenberg + Himmler?? Masson + Waibel?? + Burckhardt??

În Elveţia în sau lângă Basel???

Foarte curând.

6. Cine ştie despre asta?

Răspuns: Contraspionajul elveţian: Masson/Waibel?? /Burckhardt??

SS: Eggen, Schellenberg/Himmler???

Rote Kapelle: Lentz + încă doi, cel puţin – Însă cât?

Americanii: Viceconsululdulles?? – Cât de mult?

Poliţia Politică din Basel: Lützelschwab.

7. Pregăteşte Rote Kapelle vreo acţiune împotriva lui Eggen/ Schellenberg/Himmler???

Răspuns: În intercepţiile radio. Devine imperativă decodificarea lor (Geneva). Dacă se va reuşi, două opţiuni:

a. Intervenţie.

b. Neintervenţie.

8. Mai întâi însă trebuie aflat: Unde? Şi când?

După ce termină de scris, Lützelschwab îşi admiră încă o dată opera. Pescui din haină o cutie de chibrituri, scoase un băţ, apoi aprinse colţul hârtiei cu însemnări. O lăsă puţin să ardă şi o aşeză într-o scrumieră, privind cum se aprinde toată. La sfârşit, în scrumieră rămase o minusculă grămăjoară de cenuşă.

Ridică din nou receptorul telefonului şi formă pe disc interiorul care îl lega cu caporalul de serviciu.

— Aici e Lützelschwab. Am pus oameni pe urmele lui Lentz… cel de la Rote Kapelle. Acum plec acasă. Dacă primeşti vreun raport care să conţină ceva ieşit din comun, mă suni neîntârziat acolo. Nu contează ora.

Subiectul interesului Poliţiei Politice din Basel rămase la etajul casei sale din Rheingasse 37 mai bine de douăzeci de minute înainte de a o regăsi pe fata ce aştepta în camera întunecată de la parter. În tot acest timp, Liselotte simţi cum îi creşte furia şi un anume sentiment de frică. Dacă povestea asta i s-ar fi întâmplat în Benken, ar fi ieşit, pur şi simplu, pe uşă şi s-ar fi dus acasă. Aici însă era în Basel, alături de un străin. Mai rău, era singură în casa unui străin. Nimeni nu ştia unde era ea sau cu cine era – nici tati, nici mami, nici măcar hangiul de la Zun Ochsen.

Până să apară Werner Lentz şi să-i ofere mult promisul coniac, reuşise să se monteze singură într-un asemenea hal încât, când îl văzu, izbucni în lacrimi şi-i porunci:

— *Ich will jetzt Heim! Und sofort!*

Îşi scoase haina din debara şi o puse pe ea, pufnind tot timpul, subliniindu-şi astfel dorinţa de a fi imediat dusă acasă. Scitovski nu avea de gând să se certe cu ea. Ultimul lucru care-i trebuia acum era o fată isterică, care să-i bage beţe în roate în acţiunea pe care tocmai o pusese la cale. Centrul din Moscova fusese alertat că va primi un mesaj important în seara aceea la ora zece şi douăzeci. De fapt, el îi dictase conţinutul mesajului omului său de la etaj, care începuse deja să-l codifice. Ăsta era motivul pentru care întârziase atât de mult.

— Liselotte, începu el. Trebuie să-ţi explic. Ştii că nu mă simţeam bine. A trebuit să stau ceva mai mult… în baie. Ştii şi tu cum e în astfel de situaţii.

Reuşise să pară stânjenit.

Ea se opri din pufnit, însă expresia chipului său lăsa să se vadă că nu avea de gând să se răzgândească. Deodată, Scitovski, care avea probleme mai importante pe cap, se simţi de-a dreptul uşurat la perspectiva de a se descotorosi de ea. Se gândi că era posibil ca, în pat, ea să reacţioneze neaşteptat dacă se manifesta de acum isterică, Dumnezeu ştie. Era o chestiune de zile până când el să părăsească îngrozitoarea Elveţie pentru Franţa… unde erau o groază de fete gata, doritoare şi, mai ales, meseriaşe… cine mai avea nevoie de serviciile îndoielnice ale unei Liselotte?

Aşa că Scitovski îşi scoase şi el haina din debara, o luă pe Liselotte strâns de braţ şi o escortă afară din imobil. Apoi, după ce încuie toate cele trei broaşte, o însoţi până la maşina lui… urmărit atent din mansarda de vizavi de omul poliţiei. Acesta apucă receptorul aflat alături, chiar în faţa

ferestrei, şi formă numărul sediului central al Poliţiei Politice.

— Aici e Roth, şopti el. Lentz, de la Rote Kapelle, e pe punctul de a pleca cu maşina sa. E cu o fată. Ar fi bine să-i avertizaţi pe băieţii din capătul străzii.

Câteva secunde mai târziu, mesajul fu transmis prin radio celor doi poliţişti din Peugeotul gri abia parcat în colţul Rheingasse cu Lindenberg. O jumătate de minut mai târziu, limuzina Opel trecu pe lângă ei, în direcţie opusă, în trombă. Şoferul Peugeotului reuşi să întoarcă rapid, însă zadarnic. Opelul dispăruse din vedere. Cartierul în care se aflau era un hăţiş de străzi înguste, medievale şi poliţiştii ştiau că aveau foarte multe şanse de a-l pierde pe Lentz… dacă nu cumva îl şi pierduseră.

— Să ne încercăm şansa pe Wettsteinbrücke, propuse cel de-al doilea poliţist.

Podul la care se referea el avea o structură modernă din beton şi oţel.

De îndată ce o luară la dreapta, pe Wettsteinstrasse, spre pod, zăriră maşina lui Lentz la o sută de metri distanţă, spre sud, deja la mijlocul drumului de peste Rin. De acum totul deveni uşor. Limuzina îşi continuă drumul spre sud, prin Dufourstrasse către Aschenplatz, apoi către Bahnhof prin Elizabethengraben. Odată aici, o coti la dreapta şi, la următoarea intersecţie, la stânga, pe Binningerstrasse, unde îşi mări viteza. Începuse să se lase întunericul. Poliţiştii îşi dădură seama că, în curând, vor fi obligaţi să aprindă farurile şi că pe măsură ce se îndepărtau de centrul oraşului, traficul devenea tot mai subţire până la limita inexistenţei. În consecinţă, transmiseră un mesaj radio prin care îşi localizau poziţia – Bottmingen, în drum spre Oberwil – şi cereau instrucţiuni. Omul din sediu le spuse să aştepte şi îi telefona acasă lui Lützelschwab.

— Dr. Lützelschwab vă ordonă să încetaţi urmărirea de îndată – sosi directiva, spre

surprinderea lor.

Poliţistul de la sediu căută printre numerele de telefon, alese şapte dintre ele şi i le comunică şefului său.

Douăzeci de minute mai târziu, un biciclist atent observă o limuzină Opel parcând în faţa restaurantului Zum Ochsen din Benken. Era unicul poliţist din Benken. Cu un sfert de oră înainte, când era la mijlocul cinei, primise un telefon fără precedent de la şeful Poliţiei Politice din Basel. Acesta îi cerea să iasă imediat afară şi să supravegheze sosirea unui Opel cu număr de înmatriculare BS 49672. Trebuia să telefoneze de îndată ce zărea maşina.

După aceste instrucţiuni, Lützelschwab închise, brusc telefonul. Convorbirea nu durase mai mult de douăzeci de secunde. Îi sunase înainte şi pe poliţiştii din Biel, Bätwill, Therwil, Ettingen şi Witterswil. Toţi erau la masă, pentru că în Elveţia rurală se făcuse deja ora cinei. Toate rutele posibile erau acum acoperite: în orice direcţie s-ar fi îndreptat Lentz, s-ar fi trezit prins într-un fund de sac, pentru că în spatele tuturor acestor localităţi se întindea frontiera cu Franţa… care era complet etanşă. Deci Lentz era obligat să o ia spre una dintre aceste aşezări rurale. Terminând ultima convorbire telefonică, avu sentimentul că ştia care va fi, nu, care trebuia să fie, destinaţia: Benken, mai precis castelul de acolo, al familiei lui Peter Burckhardt. Însemna că suspiciunile sale anterioare, în ceea ce-l priveau pe Burckhardt – după ce-l observase pe acesta în hotelul Three Kings – se confirmau în totalitate. Era băgat, alături de Masson, în treaba asta până în gât!

Dar cum aflase Rote Kapelle locul acela?

Poate îi va ajuta fata. Dacă o identificau. Şi poate ea avea şi răspunsul la ultima întrebare: Când?

Ca să fie sigur, ar fi trebuit să-l confrunte pe Peter Burckhardt cu şeful său. Dar era posibil ca

Masson, alertat de faptul că nu-şi mai putea face micile jocuri cu naziştii în secret, să anuleze tot şi să reprogrameze întâlnirea sau întâlnirile, altădată şi altundeva, departe de Basel şi de jurisdicţia lui Lützelschwab… pe teritoriul altui poliţist, dispus să închidă ochii când şeful contraspionajului elveţian şi sluga sa preaplecată, Peter Burckhardt, ar fi tratat cu inamicul fascist!

Nu, nu. Calea asta trebuie eliminată. Multora le trebuia o lecţie. Iar el, Lützelschwab, intenţiona să fie profesorul. Şi, dacă ar fi fost necesar, chiar executorul.

Se declanşase diabolica minte a unui poliţist.

Telefonul sună pe neaşteptate. La celălalt capăt al firului era poliţistul din Benken. Limuzina oprise în faţa restaurantului Zum Ochsen. Apoi întorsese şi pornise spre Basel. Conducea un bărbat de patruzeci de ani. O fată? *Ja, ja.* O fată care a coborât din maşină şi a intrat în restaurant. Îi ştia numele? Desigur. Era Liselotte. Maurer Liselotte. O localnică. Muncea în restaurant. Drăguţă fată. Se spunea despre ea că era fără de prihană. Toţi o iubeau. Era cu greu genul care să atragă cu ceva atenţia Poliţiei Politice. Când îi va povesti tatălui ei, va fi, cu siguranţă, un scandal monstru.

Lützelschwab avu o idee genială. Îi porunci copoiului să nu-i spună nimic tatălui ei şi nici altcuiva. Niciun cuvânt. Înţeles? Altfel…

Apoi schimbă tonul şi-i mulţumi jandarmului pentru colaborare. Îl avertiză că era posibil să mai aibă nevoie de el. Poate chiar ziua următoare.

După ce închise, Lützelschwab decise că era o seară excelentă… până când primi veşti de la omul său care-şi petrecea noaptea în curtea orfelinatului, cu căştile pe urechi.

La douăzeci şi trei şi treizeci precis, telefonul sună din nou. Era sergentul Wenger. Interceptase o transmisie de lungă durată emisă din Rheingasse 37.

— Bine, foarte bine, răspunse Lützelschwab. Acum putem spune că avem o seară minunată. La întoarcere vreau să te abaţi pe la sergentul Sarasin şi să-i laşi notiţele cu ceea ce ai interceptat. El pleacă mâine de dimineaţă la Geneva şi vreau să le aibă cu el. Locuieşte cu părinţii în Bruderholz… Bruderholzallee 26. Şi, Dieter, mulţumeşte-le oamenilor tăi din partea mea pentru o treabă foarte bine făcută.

O jumătate de oră mai târziu, Poliţia Politică din Geneva făcu două razii: una la vilă – o vilă izolată – situată în Route de Florrisant 192, deţinută şi ocupată de un cuplu de elveţieni, Olga şi Edmond Hamel; cealaltă, într-un apartament aflat în rue Henri Mussard 8, închiriat de o elveţiancă, Margrit Bolli, care opera sub numele de cod Rosa. Însărcinat cu aceste razii a fost inspectorul Charles Knecht din Poliţia Politică a cantonului Genevei. Şeful lui era bărbatul cu care Lützelschwab vorbise mai devreme la telefon.

Motivul celor două razii: reducerea la tăcere a două dintre cele patru emiţătoare cunoscute ce operau în Elveţia şi aparţineau organizaţiei Rote Kapelle – două în Geneva, unul în Lausanne şi al patrulea în Basel. Cu două săptămâni în urmă, folosind aceeaşi metodă ca în Basel, triangulaţia, echipele de radiogoniometrie localizaseră sursele de emisie la aceste două adrese. Două zile după aceea, sub pretextul controalelor de la Compania de electricitate, poliţia îşi strecurase oamenii în interiorul celor două imobile.

Obiectivul era întocmirea planurilor locuinţelor şi identificarea tuturor căilor de fugă posibile. Asta fiindcă scopul raziilor, pe lângă confiscarea transmiţătoarelor, era şi acela de a pune pe cei ce se ocupau cu asemenea activităţi sub pază imediată şi secretă. În consecinţă, ambele locuri deveniseră capcane pentru oricine le vizita. Această metodă de operare devenise practica firească a Gestapoului în

Europa şi, din acest punct de vedere, poliţiştii elveţieni erau elevi sârguincioşi şi învăţau repede.

În ceea ce priveşte vila, datorită izolării ei, poliţia a putut să acţioneze în forţă. Două duzini de oameni înarmaţi, însoţiţi de o duzină de câini poliţişti, au înconjurat locul la douăzeci şi trei şi patruzeci şi cinci, iar la douăzeci şi trei şi cincizeci şi trei precis inspectorul Knecht în persoană a intrat în vilă, flancat de alţi patru poliţişti. După ce au văzut că parterul e pustiu, au urcat în linişte scările până la primul etaj unde, după câţiva metri pe coridor, au năvălit pe prima uşă din dreapta, direct în dormitorul principal. Înăuntru se afla Olga Hamel în cămaşă de noapte, în faţa emiţătorului. Motivul: în timp ce Scitovski, în Basel, îşi începea emisia către Moscova, la douăzeci şi trei şi douăzeci precis, Olga Hamel le începea pe ale ei exact la ora douăzeci şi patru, după cum prevăzuseră oamenii inspectorului. Se pare că staţia din Geneva era *primus inter pares* printre cei din Rote Kapelle. Ca atare, controla miezul nopţii.

Miezul nopţii însemna şi ora la care soţul ei dormea, ca de obicei, în patul de alături în timp ce ea trudea pentru binele patriei de adopţiune – era şi membră a Partidului Comunist Elveţian, Partei der Arbeit. Acest fericit mariaj urma să ia definitiv sfârşit. Curând avură amândoi cătuşe la mâini. Căutarea dovezilor de trădare s-a dovedit extraordinar de productivă. Printre altele, a fost găsită o agendă ce conţinea texte ale transmisiilor anterioare şi, mai important, o listă de semnale de apel, trei tabele de codificare şi două cărţi de coduri.

Razia din apartamentul de la cealaltă adresă s-a dovedit mai puţin fructuoasă. Era posibil ca vizitele oamenilor de la Compania de electricitate să o fi alertat pe Rosa. Când a început acţiunea, ea lipsea, iar transmiţătorul dispăruse, cu toate că au găsit diverse aparate de radio şi două cărţi de

coduri, din care una coincidea cu cea din Route de Florrisant. Din fericire, poliţia din Geneva o ţinuse sub supraveghere mai mult timp şi aflase, astfel, că Rosa avea un prieten, un coafor de naţionalitate germană, pe nume Hans Peters. O oră mai târziu, poliţiştii au efectuat o descindere în apartamentul lui şi i-au găsit pe amândoi în pat. Transmiţătorul era ascuns în dulăpiorul din baie. Până la ora patru, în dimineaţa următoare, toţi patru erau după gratii în închisoarea Saint-Antoine din Geneva.

Odată încheiate aceste acţiuni nu rămân decât două emiţătoare ale Rote Kapelle în funcţiune: unul la Lausanne, celălalt la Basel. Nu pentru multă vreme însă.

CAPITOLUL 14

Paisprezece ore mai târziu, în după-amiaza zilei de 1 martie, la ora cinci după-amiază, din gara Geneva plecă spre Bâle, denumirea franceză a oraşului Basel, ultimul tren expres al zilei. Într-unul din compartimentele de clasa întâi ale celui de-al doilea vagon se găseau doar doi oameni, amândoi criptologi: Marc Payot, un civil ce servea drept consultant poliţiei din Geneva, şi sergentul Rudolph Sarasin. Se întâlniseră la prânz la sediul poliţiei din Geneva, după ce Sarasin sosise direct de la gară. I-au trebuit Doctorului Lützelschwab patru ore de negocieri şi cel puţin cinci convorbiri telefonice pentru a convinge autorităţile geneveze să elibereze temporar unele materiale confiscate în timpul raziilor din noaptea precedentă. După alte discuţii, i s-a permis şi lui Payot să plece spre Basel, împreună cu Sarasin. La urcarea în tren, Sarasin a reuşit să aranjeze cu şeful trenului să li se pună „Rezervat” pe uşa glisantă a compartimentului. Comandară două cafele la vagonul restaurant, Sarasin trase şi draperiile de la uşă, izolându-se astfel de orice indiscreţie.

După ce trenul porni, Marc Payot îşi deschise servieta şi începu să scoată hârtiile cu coduri, apoi două exemplare ale unui roman obscur publicat în Franţa cu decenii în urmă şi o agendă conţinând textele lizibile ale mesajelor transmise de spionii din Rote Kapelle. Le înşiră pe toate pe măsuţa rabatabilă de sub fereastră. La vederea acestei „evidenţe” etalate în faţa lui, Sarasin rămase cu privirea pironită pe măsuţă. Protocolul îl forţa să-şi ţină mâinile departe. La urma urmei, erau în posesia unică a reprezentantului poliţiei din alt canton, şi peste asta nu se putea trece… fără permisiune.

La jumătatea drumului spre Lausanne, prima oprire pe ruta Geneva-Bâle, Payot îi dădu această

permisiune.

— *C'est tout à vous,* îi zâmbi el răutăcios lui Sarasin.

După vorbele acestea, sergentul din Basel îşi deschise şi el geanta ce se odihnea alături. Venise rândul lui să scoată la iveală o serie de documente şi transcrieri ale semnalelor emise în precedentele treizeci de zile de către emiţătorul din Basel al aceleiaşi Rote Kapelle. Până în acest moment, transcrierile fuseseră complet inutile, deoarece nu conţineau decât numere, serii de numere separate prin minuscule pauze.

În lipsa unor mijloace de decodificare, acestea reprezentau doar o bâlbâială neinteligibilă.

Dar acum totul avea să se schimbe.

Sarasin luă două hârtii din vârful stivei şi îi întinse una – o copie – colegului său din Geneva. Originalul îl păstră pentru sine. Începu să explice.

— Aceasta e o transcriere a celei mai recente emisii către Moscova. Cred că putem fi de acord că au abandonat metoda tradiţională rusească de criptologie, în favoarea uzului unor cărţi de origine obscură. Secvenţele de cifre transmise indică litere sau numere din paginile cărţii care, adunate, formează mesajul în text clar.

— Sunt de acord, încuviinţă Payot.

— Bine. Vom fi, probabil, de asemenea, de acord că identificarea cuvintelor-cheie sau a frazelor, ca şi norocul în potrivirea mesajelor codificate cu pasajele din acest roman vor decide dacă vom avea sau nu succes.

Payot încuviinţă din nou.

— Avem amândoi câte un exemplar al aceleiaşi cărţi de coduri. Vom izbuti să găsim o cheie cu care să spargem lacătul, nu-i aşa?

— Da, fu de acord iar Payot.

— Atunci, să începem amândoi cu unul din mesajele clare, încercând să găsim o potrivire în cartea de coduri. Dacă o găsim avem dovada că folosim codul bun. Ce-ar fi să porneşti de la

începutul cărţii de coduri, iar eu de la sfârşitul ei? Astfel nu vom face un efort dublu. Dacă unul dintre noi reuşeşte, ne vom putea apuca de mesajele codificate trimise din Basel. În regulă?

— *Bien sür,* rosti Payot după ce Sarasin termină. *Et maintenant, au travail!*

Sergentul luă foaia de început a cărţii de coduri ce, cu numai cincisprezece ore mai înainte, stătea deschisă în faţa Olgăi Hamel. Payot se întinse după celălalt exemplar confiscat din apartamentul din Geneva al femeii cu numele codificat „Rosa" şi o aşeză lângă documentul dat de Sarasin.

Cei doi bărbaţi începură să lucreze în tăcere. Întorceau din când în când paginile, săreau în faţă şi se întorceau, luau, tot timpul, note. După o scurtă oprire în Lausanne, trenul îşi mări viteza. Vagoanele începură să se legene, din ce în ce mai mult, după cum traseul, urmărind topografia Elveţiei, devenea tot mai sinuos. Niciunul din bărbaţi nu dădu importanţă faptului. Erau ca jucătorii de şah: absorbiţi în întregime de exerciţiul intelectual. În plus, fiecare dorea să-l învingă pe celălalt. În final însă scopul era de a da şah mat unui inamic invizibil: celula operaţională a agenţilor din Rote Kapelle.

Trenul sosi în Berna după-amiază la şase patruzeci şi cinci şi plecă mai departe la şase patruzeci şi nouă.

La şapte şi douăzeci şi trei, sergentul exclamă:

— Am găsit!

Payot se ridică şi se aşeză lângă Sarasin.

— Aici, priveşte!

Degetul lui indica capătul de sus al paginii 185 din cartea de coduri găsită la ambele adrese din Geneva şi care era, de fapt, ediţia din 1910 a romanului *Le Miracle du Professeur Teramond* de Guy de Lacerf[128].

— Fii atent!

Payot urmări cu atenţie cum Sarasin începu să decodifice transcrierea unui scurt mesaj codificat

găsit într-o cutiuţă lângă emiţătorul din vila de la Geneva[29].

RTO către KWT. 23/2.2400.29 wds. No. 363
Sursa: Emil
Două noi substanţe gaz otrăvitor german în fabricaţie la fabrica I.G.Farben de lângă Lyon.
1. Nitrosulfluorid. Formula HC2F.2. Kakodylisocyanid.
Formula (CH3)2AsNC
Rado

Payot începu să compare textul cu cel din agenda confiscată de la vilă. Deschise agenda la pagina numerotată cu 363 şi citi:

RTO CĂTRE KWT 23/2.2400 29 wds no 363
Sursa: Emil
Două noi substanţe gaz otrăvitor german sunt acum în producţie la fabrica I.G.Farben de lângă Lyon
1. Nitrosulfluorid. Formula HE2F.2. Kakodylisocyanid.
Formula: (CH3)2AsNC

Singura diferenţă era că schiţa originală a mesajului în text clar nu conţinea semnătura emitentului. Payot o observă imediat.

— Ai prins-o! chiui el de bucurie. Acum ştiu că un ungur, care operează sub numele de cod „Rado”, conduce toate operaţiunile din Geneva.

Apoi îl bătu pe Sarasin pe spate şi-i spuse:

— Felicitări!

Sergentul nu se entuziasmă prea tare.

— Stai aşa, îl temperă el pe Payot. Nu ştim dacă cei din Basel folosesc aceeaşi carte de coduri. În ce priveşte astea – şi arătă spre hârtiile din faţa lor –

n-a fost decât un noroc chior faptul că am observat uzarea mai accentuată a paginilor de la începutul cărţii de coduri, până la 187, inclusiv. Aşa că nu era nevoie de un geniu ca să începi să cauţi înapoi o cheie care să aibă sens. Am găsit-o cu două pagini înainte, la 185[30].

— Cu toate astea, insistă Payot, dacă cei din Basel folosesc aceeaşi carte de coduri, ne vor trebui câteva zile până să începem să găsim cheile potrivite ce ne vor permite să le descifrăm mesajele.

— Exact. Dacă! Chiar şi aşa, aminteşte-ţi că această carte are 286 de pagini şi va trebui să căutăm filă cu filă ca să găsim pasajul ce se potriveşte cu mesajul echivalent interceptat în Basel. Partea bună a lucrurilor e dată de faptul că ne interesează, deocamdată, să descifrăm doar mesajul emis azi-noapte la unsprezece şi douăzeci. Ai o copie a lui. Permite-mi să-ţi ofer câteva indicii, mai ales nume şi locuri, pe care noi le credem a fi elemente-cheie ale mesajului trimis.

Sarasin începu să vorbească, iar Payot să-şi ia notiţe.

Terminând de dictat, sergentul adăugă:

— În regulă. A mers adineauri şi poate va merge şi acum. Ia-o de la începutul cărţii iar eu o voi lua cu sfârşitul.

O oră mai târziu, coborând pe peronul gării din Basel, fură întâmpinaţi de şeful lui Sarasin în persoană. Fără a se formaliza cu ceremonialul, Lützelschwab îl întrebă grăbit:

— Ai adus cartea de coduri?

Folosise familiarul *du* cu Sarasin, în virtutea prieteniei de familie.

— Da, domnule. E înăuntru, răspunse sergentul şi îşi ridică geanta.

— Şi…?

— Şi am reuşit deja să potrivim un mesaj trimis de „Rado” din Geneva, cu un pasaj din carte.

Faţa lui Lützelschwab se lăţi toată într-un zâmbet.

— Rudolph, întotdeauna le-am spus părinţilor tăi că eşti un băiat deştept!

Nu spusese că avusese întotdeauna senzaţia că Rudolph era şi un tip puţin bizar.

— Dar asta nu înseamnă că celula de aici foloseşte aceeaşi carte de coduri, adăugă Sarasin.

Faţa lui Lützelschwab se întunecă subit, aproape la fel de intens pe cât se luminase mai devreme.

— Dar e posibil s-o facă, nu-i aşa? se tângui el.

Întrebarea cerea imperativ un răspuns afirmativ.

— Da, răspunse Sarasin. Dar nu vom şti cu siguranţă până ce nu vom reuşi să găsim un echivalent pentru un mesaj din Basel… sau vom eşua. Eşti de acord? i se adresă el pentru prima oară colegului din Geneva.

Marc Payot se mulţumi să aprobe din cap. Îl evaluase deja pe Lützelschwab şi îşi zise că era bine să i se adreseze cât mai puţin.

Lützelschwab, care nu se întrecea cu politeţea, decise că, de vreme ce avea nevoie de acest individ din Geneva, ar putea să-i recunoască existenţa. Aşa că îi întinse mâna.

— Lützelschwab, se recomandă el.

— Payot, veni răspunsul.

Îşi strânseră mâinile. Şi cu asta, basta. Payot recunoscu acum că se afla în partea de limbă germană a Elveţiei.

În plus, ca şi cum ar fi trebuit să elimine orice dubiu în legătură cu această evidenţă, Lützelschwab îşi consultă ceasul şi spuse:

— De vreme ce timpul e esenţial, să procedăm rapid şi eficient. Şi cu cea mai mare discreţie.

Când pronunţă ultima propoziţie îl privi ţintă pe Payot, de parcă i-ar fi spus că, din punctul lui de vedere, toţi vorbitorii de franceză erau oricând suspecţi de a nu şti să păstreze secrete de stat.

Deveni curând evident că şeful Poliţiei Politice din Basel intenţiona să-i ţină pe cei doi criptologi

departe de ochii şi urechile propriilor oameni. Le aranjase o cameră izolată, la pensiunea Erika, situată în zona de chirii ieftine ce începea chiar lângă scuarul din faţa gării. După ce îi văzu instalaţi, îi anunţă că aştepta din partea lor să se apuce neîntârziat de treabă. Dacă aveau nevoie de hrană, bufetul gării era deschis toată noaptea.

— Şi nu mă deranjaţi până nu aveţi ceva nou şi semnificativ de raportat! lătră el în încheiere.

Lützelschwab îşi parcase maşina în apropiere, în scuarul hotelului Schweizerhof. În timp ce se îndrepta spre ea, nu se putu abţine să nu reflecteze la soarta recepţionerului de noapte care era probabil în drum spre serviciu… cel care suna des în Rheingasse 37.

Un lucru era sigur. Dacă acel bizar Sarasin descoperea ceva, confirmându-i astfel suspiciunile, cei de la Schweizerhof vor avea nevoie în curând să înlocuiască un om.

CAPITOLUL 15

Chiar a doua zi, 2 martie 1943, după-amiază la trei şi douăzeci şi şase de minute fix, tânărul cel bizar dădu lovitura. El găsi, în al doilea paragraf de la pagina 219 a cărţii, potrivirea cu mesajul trimis de celula din Basel a lui Rote Kapelle în ultima sâmbătă a lui februarie, către centrul din Moscova. Se dovedi mai târziu că acesta fusese penultimul mesaj. Ultimul a fost emis în eter în noaptea următoare.

De atunci, tăcere completă.

Această linişte îl adusese pe Dr. Lützelschwab în pragul nebuniei. Ştia că una dintre concluziile logice ce puteau fi trase în urma acestui fapt era foarte ameninţătoare, şi anume că indivizii din Basel au reuşit să afle de raidurile din Berna şi, cunoscând că, în atare condiţii, rămânea doar o problemă de timp până să fie şi ei înşfăcaţi, au închis emiţătorul, pregătindu-se să decoleze. Mai mult chiar, ştiind acum că elveţienii au intrat în posesia cărţilor de coduri, era posibil să-şi anuleze orice acţiuni pe teritoriul elveţian. Asta era cea mai rea deducţie. Alta era că nimeni – nici la Basel, nici la Lausanne şi nici la Moscova – nu ştia despre raziile, arestările şi confiscările de la începutul săptămânii, din Geneva. Deci ei doar suspectau că se întâmplase ceva rău. Faptul că Geneva îşi încetase emisiile, determinase darea la fund şi a celor din Basel şi Lausanne. Cea mai bună variantă: nimeni nu avea niciun indiciu despre cele întâmplate în Geneva, însă cei de aici erau atât de ocupaţi cu pregătirea unui proiect de mari proporţii încât temporar uitaseră de adunarea şi transmiterea obişnuită de date.

Bineînţeles că Lützelschwab prefera ultima interpretare. Telefonul de la Sarasin, pe care-l recepţionă la patru şi cinci după-amiază, îi confirmă opţiunea, deşi convorbirea începu prost.

— *Guete Tag, Herr Doktor*, au fost primele cuvinte ale tânărului Rudolph. *Do isch* Rudolph Sarasin.

— Rudolph! Unde eşti? Şi de ce n-am auzit niciun cuvânt de la tine în ultimele două zile?

Descărcarea nervoasă îi făcu bine lui Lützelschwab.

— Sunt încă în pensiunea Erika. Şi n-aţi avut veşti pentru că mi-aţi spus să nu vă deranjez dacă nu am ceva de raportat.

— Ei bine, raportează!

— Am reuşit.

Lützelschwab ezită înainte de a vorbi, ca şi cum nu îndrăznea să întrebe.

— Vrei să-mi spui, Rudolph, că ai fost în stare să…

Rudolph îl întrerupse brusc.

— Descifrez ultimele două mesaje trimise din Rheingasse 37? Da, domnule.

Vocea lui Lützelschwab se făcu mică şi moale.

— Eşti absolut, subliniez: absolut, sigur că le-ai priceput cum trebuie?

— Da, domnule.

— Le-ai scris pe hârtie?

— Desigur.

— Atunci termină cu vorbitul şi adu-le încoace! tună Lützelschwab în telefon.

Imediat însă îşi schimbă intenţia.

— Rudolph! răcni el, mai eşti acolo?

— Da, domnule.

— Ca o excepţie majoră la regulile după care lucrăm, vreau să faci ceva.

— Da, domnule.

— Citeşte-mi mesajele. Acum.

— Trebuie să mă duc după ele. Sunt întinse pe patul din cameră.

— Du-te şi ia-le, Rudolph. Aştept.

Vocea îi era acum dulce, aproape drăgăstoasă. Treizeci de secunde mai târziu:

— Rudolph din nou, domnule.

— Dă-i drumul, Rudolph. Citeşte.

— Mesajul trimis noaptea, la unsprezece şi douăzeci, pe 28 februarie 1943 a fost descifrat după cum urmează:

> SCV către KWT 28/2 23.20. 57 wds no. 176
>
> Atenţie: Director
>
> Sursă: Igor
>
> Informaţie absolut credibilă că Serviciul Secret Elveţian a aranjat o întâlnire cu SS-ul în Elveţia lângă Basel în seara de 2 martie, repet 2/3. Grupul SS probabil include pe Schellenberg, posibil şi pe Himmler. Locul întâlnirii cunoscut. Recomand acţiune pentru a elimina pe amândoi, apoi ieşire din Elveţia către Franţa. Vă rog recomandare.
>
> Scitovski.

— Asta e tot. Să vi-l recitesc, domnule?

— Nu e nevoie. Citeşte-mi şi al doilea mesaj.

— Da, domnule. Suna cam aşa:

> SCV către KWT 1/3 23.20. 42 wds no. 177
>
> Atenţie: Director
>
> Sursă: Igor
>
> Vom acţiona pe 23 precum directivă. Confirmă Lucy că voi căuta s-o contactez în Belfort pe 3/3. Voi raporta ulterior rezultatele acţiunii. Asta e ultima emisie. Închidem precum am fost instruiţi.
>
> Scitovski.

„Asta explică tăcerea radio”, fu primul gând al lui Lützelschwab. Semnăturile de pe cele două mesaje confirmau şi bănuielile asupra lui Werner

Lentz, evident liderul celulei locale. Era rus şi numele lui era Scitovski. Trebuia să facă un drum până în Geneva la colegi şi să vadă dacă din ceea ce confiscaseră ei nu putea culege date despre acest individ.

În tot acest timp, Rudolph aştepta cuminte la celălalt capăt al telefonului să i se dea instrucţiuni. Le primi imediat.

— Plăteşte imediat nota la hotel şi vino încoace. Cred că nu e nevoie să-ţi spun că nu vreau să rămână nicio bucăţică de hârtie. Apropo, tipul ăla, Payot, mai e încă cu tine?

— Da, domnule.

— A transmis ceva celor din Geneva?

— Din câte ştiu eu, nu, domnule.

— Ei bine, spune-i să nu facă aşa ceva, altfel nu scapă nici în gaură de şarpe de mine. Şi adu-l cu tine. Va petrece restul zilei cu noi, fie că-i place, fie că nu.

După ce închise, Lützelschwab formă grăbit numărul Secţiei a 5-a a Cartierului General al Înaltului Comandament al Armatei. Se identifică şi-l ceru la aparat pe colonelul Masson, indicând că era o problemă de extremă urgenţă şi importanţă. După mai bine de un minut, la telefon se auzi o altă voce care-l informă că Masson nu era disponibil.

— Dar insist! răcni Lützelschwab în telefon, punând în acel răcnet toată înălţimea sa de doi metri şi toată greutatea celor o sută de kilograme. Era vital să afle cât mai curând ora de începere şi durata întâlnirii dintre contrainformaţiile elveţiene şi SS. Se putea confirma cu această ocazie şi locul, deşi nu avea niciun dubiu că plănuiseră să se întâlnească în Benkener Schloss.

— Îmi cer scuze, domnule, veni replica. Am şi eu instrucţiunile mele.

Înainte ca Lützelschwab să ceară numele şi rangul ofiţerului cu care stătuse de vorbă… acesta închise pur şi simplu telefonul.

— *Sauhund!* înjură Lützelschwab.

Dar era prea târziu. Linia era deja moartă.

— Foarte bine, îi vorbi el camerei, dacă Masson procedează astfel, o să procedez şi eu la fel. Fiecare în raport cu mandatul său şi cu propriile reguli.

În următoarele cincisprezece minute, Lützelschwab stătu calm în spatele biroului de lemn din camera sa de la etajul patru al clădirii cunoscute sub numele de Spiegelhof. Ca orice individ meticulos, se gândi la un plan de bătaie înainte de a da noi ordine. Procesul său de deliberare fu violent întrerupt de soneria telefonului. Iniţial fu tentat să nu răspundă. Totuşi răspunse şi regretă imediat ce află identitatea interlocutorului. Era şeful de la Verkehrsbureau – Divizia de Circulaţie – aflată în aceeaşi clădire, la parter, ce se ocupa cu permisele de conducere, taxele şi amenzile în trafic şi în parcări. Era, de asemenea, locul în care rezidenţii în Basel îşi înregistrau vehiculele şi obţineau numerele de înmatriculare.

— Salut, Hans, spuse Lützelschwab. Aş aprecia dacă vei fi scurt. Sunt foarte ocupat.

Cel care telefonase ignoră evident remarca şi până la urmă Lützenschwab făcu la fel. Timp de două minute se mulţumi să stea cu urechea lipită de receptor. Nu-şi întrerupse interlocutorul nici măcar o secundă. Asculta o poveste uluitoare.

Cu zece minute înainte, la şaisprezece şi patruzeci, trei automobile imense, un Mercedes şi două BMW-uri, toate trei purtând însemnele SS şi ale celui de-al Treilea Reich, au apărut la graniţa germană din Lörach, cu intenţia de a trece. Această graniţă fusese foarte aglomerată înainte de război, însă acum era închisă traficului normal. Singurele excepţii erau pentru autocamioanele transportoare de bunuri care aveau girul înţelegerilor semnate periodic de către ambele părţi. Grănicerii celor două ţări erau întotdeauna informaţi cu mult

înainte ca astfel de tranzituri să aibă loc. Aşa că era de înţeles surpriza soldaţilor la vederea acestor automobile. În primul rând apăru consternarea, apoi teama, mai ales când un maior SS ieşi din Mercedesul negru şi ordonă ca barierele să fie ridicate; erau aşteptaţi dincolo şi trebuia să treacă imediat!

Ofiţerul de pază la barieră, deşi din Wehrmacht, îşi făcu apariţia neîntârziat. Politicos, dar ferm, ceru să vadă hârtiile şi ordinele de călătorie. La fel de politicos şi de ferm cererea îi fu respinsă. Maiorul SS se întoarse la Mercedes, deschise uşa din spate şi, cu o mişcare uşoară din mână, îi indică colegului din Wehrmacht că ar fi bine să vină şi să vadă cine era înăuntru, pe bancheta din spate. Acesta n-avu încotro. După două minute, din ghereta vamală ieşi un bărbat mult mai palid. Câteva secunde mai târziu smucea de barieră s-o deschidă.

În acest moment, la şaisprezece douăzeci şi cinci punct, un Fiat, vopsit în acel gri-verzui greţos tipic vehiculelor armatei elveţiene, trase în spatele barierei din partea helvetă a graniţei. Din el coborâră doi locotenenţi. Unul lătră un ordin caporalului de la barieră, care se grăbi să ridice şi el bariera.

Trei motoare porniră în acelaşi timp şi, curând, trei minuni ale industriei germane de automobile părăsiră Vaterlandul german şi pătrunseră pe cel al *Eidgenossenschaft*-ului elveţian.

Nu merseră prea departe. Ofiţerii elveţieni de contrainformaţii care alcătuiau escorta vizitatorilor nemţi aveau ordine precise de la colonelul Masson: nicio maşină cu steguleţe sau numere de înmatriculare germane nu putea intra în Elveţia. Aşa că acestea fură înlocuite cu unele elveţiene[31]. Un Mercedes cu număr german străbătând, în plină zi, străzile din Basel ar fi adus cu un Panzer de al lui Rommel patrulând prin Africa de Nord. Turbaţii gazetari antinazişti din Basel, în ciuda

cenzurii impuse activităţii lor, s-ar fi năpustit de îndată, punând în pericol întregul proces de apropiere între nemţi şi elveţieni[32]. Problema era că oamenii lui Masson, staţionaţi la Lucerna, anticipaseră că vor fi numai două automobile şi, de aceea, aduseseră cu ei numai două seturi de numere, amândouă cu emblema cantonului Lucernei, capul de leu.

De unde să-l ia pe al treilea? Lucerna era la o depărtare de cel puţin două ore. Trebuia să se descurce rapid, foarte rapid, aşa că au fost obligaţi să apeleze la Divizia de Circulaţie din cantonul pe teritoriul căruia se aflau acum. Aşa se explica telefonul dat către Verkehrsbureau din Spiegelhof la patru şi jumătate după-amiază şi, mai departe, către şeful poliţiei din Basel, la patru şi patruzeci de minute.

— Dă-l imediat! răspunse, grăbit Lützelschwab. Nu. Stai aşa, Hans. Dă-mi numărul şi o să li-l înmânez eu. Cobor imediat!

CAPITOLUL 16

În aceeaşi zi de marţi, 2 martie 1943, în timp ce dr. Lützelschwab gonea ca nebunul către graniţă ducând cu el plăcuţele cu numărul de înmatriculare BS 1147, trenul de după-amiază din Berna intră în gara principală din Basel. Când Allen Dulles se ivi din zona pentru fumători a vagonului de clasa întâi, o văzu pe domnişoara viceconsul aşteptându-l pe peron.

— Decurge totul conform programului? o întrebă Dulles, strângându-i mâna.

— Da. N-am putut pătrunde până la domnul Jacobsson. De când s-a întors din Suedia e tot timpul prins în şedinţe. Am vorbit însă din nou cu secretara lui, acum o oră. Mi-a reconfirmat atât locul, cât şi ora. Dacă nu vă amintiţi, ne vom întâlni cu el la localul lui favorit: restaurantul Schützenhaus. Acolo invită el întotdeauna pe marii bancheri când sosesc la Basel la obişnuitele lor întâlniri. Cel puţin aşa proceda până la izbucnirea războiului.

— Atâta vreme cât ştii unde se află, n-am nimic împotrivă.

— Ştiu. Nu durează mai mult de cincisprezece, douăzeci de minute să ajungem acolo.

— Şi ce propui să facem între timp?

— Înregistraţi-vă la hotel, domnule. Apoi, dacă doriţi, am putea bea o cafea în apartamentul meu. Aş vrea să vă pun la curent cu unele zvonuri mai aparte care fac înconjurul oraşului.

Asta îi atrase atenţia lui Dulles. Mai târziu, în hotelul Schweizerhof, el fu cel care atrase atenţia recepţionerului, când completă formularul de înregistrare şi dădu paşaportul pentru verificare, aşa cum cerea legea. Funcţionarul de la recepţie nu lucra, în mod normal, ziua, însă, motivând o problemă foarte importantă ce trebuia s-o rezolve după prânz, pe la ora cinci, aranjase să schimbe

tura cu cel de zi. Nici nu dispăru bine Dulles în lift că omul de la recepţie ridică receptorul telefonului din spatele tejghelei. După ce sunetul de apel se făcu auzit de şapte ori, la celălalt capăt răspunse, în fine, cineva.

— *Do isch Rolf*, spuse el cu voce coborâtă. Ghici cine şi-a luat cameră? Domnul Allen Dulles în persoană! Americanca noastră e cu el.

În timp ce vorbea o privea pe Nancy cum stătea într-un fotoliu la capătul celălalt al holului şi răsfoia mecanic ziarul de după-amiază, *Basler Nachrichten*, aşteptând-şi şeful.

— Cum arată de aproape? repetă o întrebare pusă de interlocutor. Teribil, chiar dacă are toate hainele pe ea. Apropo, are picioare superbe. Nu prea am fost în stare să vedem mai mult, nu?

Oricare ar fi fost răspunsul la această remarcă, el provocă un rânjet obscen pe faţa recepţionerului şi cuvintele:

— Poate vom avea amândoi noroc diseară, Urs. Ascultă, ar fi bine să-i spui imediat lui Lentz despre Dulles. S-ar putea ca asta să-i schimbe planurile pentru diseară.

Închise telefonul. Câteva minute mai târziu îl văzu pe Dulles că reapare în hol. Apoi îi urmări cu privirea cum ies amândoi din hotel.

— E ceva în neregulă, Nancy? o întrebă Dulles în momentul când fură afară din hotel.

Porniră în direcţia în care ea îşi lăsase maşina. Pe drum, ea replică înciudată:

— Nimic important. Doar recepţionerul ăla. Cât aţi fost sus s-a uitat tot timpul la mine.

— Poate lucrează pentru poliţia locală. Ăştia au oameni pretutindeni, mai ales în hoteluri. Ăsta e modul lor de supraveghere a străinilor.

— Uitându-se urât la ei?

Regretă imediat cuvintele.

— Iertaţi-mă, domnule Dulles, reacţionez evident cam deplasat.

— Nu te îngrijora, Nancy. Nu trăim în vremurile cele mai paşnice. Iar faptul că eşti singură aici, izolată de restul lumii, cu greu îţi poate fi de ajutor.

După încă cincisprezece metri, Nancy se opri lângă Fiatul ei şi i-l prezentă amuzată:

— Ei bine, iată limuzina!

Dulles privi micuţul automobil şi râse. După ce se chinui să intre, o urmări cum reuşeşte, după trei încercări eşuate, să pornească motorul.

Zâmbi condescendent observând-o cum se străduieşte să facă maşinuţa să prindă o viteză de treizeci de kilometri pe oră.

— Simt că nu credeţi că e una dintre cele mai bune maşini din lume, rosti ea, dar, ca s-o apăr, trebuie să remarc că vara îi poţi rula acoperişul din pânză şi, *voilà*… obţii o decapotabilă. Te simţi ca şi cum te-ai fi întors în California.

Făcu o pauză.

— Cu excepţia vremii. Cred că n-am văzut soarele mai mult de două luni pe an. Pe dumneavoastră vă afectează tot atât de mult ca pe mine?

— În Berna e şi mai rău.

Dulles schimbă subiectul.

— Spune-mi, ce mai face tânărul dumitale prieten, Peter Burckhardt?

Ea roşi. Speră că nu se observă. Era pentru prima oară că o persoană se referea la Peter ca fiind tânărul „ei”.

— Bine, mulţumesc. De fapt, el m-a pus la curent cu ultima bârfă.

— Care în ce constă?

— Exact în ceea ce credeţi că o să se întâmple: colonelul Masson se întâlneşte azi cu Walter Schellenberg. În Elveţia.

— Va fi implicat şi Burckhardt?

— Numai tangenţial. Întâlnirea are loc în Benken… acolo unde s-au întâlnit şi cu dumneavoastră. Aşa că trebuie să fie din nou gazdă.

Dulles dădu din cap.

— Altă chestiune, reluă ea. Poliţia elveţiană i-a înşfăcat pe cei din Rote Kapelle din Geneva. Le-a confiscat emiţătoarele şi a arestat trei sau patru agenţi. Peter crede că în spatele acestei poveşti se află mâna fină a colonelului Masson. A făcut presiuni asupra poliţiei din Geneva ca ei să acţioneze acum, pentru a se prezenta în faţa lui Schellenberg cu un gest de bunăvoinţă. Nemţii încearcă de multe luni de zile să-i forţeze pe elveţieni să întreprindă o astfel de acţiune… de eliminare a ultimelor rămăşiţe ale aparatului de spionaj sovietic din Europa Centrală. Şi acum, chiar înaintea vizitei lui Schellenberg, Masson le oferă ce şi-au dorit. Încă ceva…

Se opri, ezitând.

— Dă-i drumul, o încuraja Dulles.

— Cineva din interiorul Serviciului Secret Elveţian a venit cu ideea că şi dumneavoastră aţi fost consultat în această problemă şi v-aţi dat acordul.

— Absurd! respinse Dulles. De ce aş face-o?

— Din acelaşi motiv din care au acţionat elveţienii. Pentru a deschide uşa negocierilor cu nemţii. De altfel, Peter a auzit de la cineva că veţi fi, probabil, prezent la întâlnirea de diseară.

— Şi acum e sigur pentru că, iată-mă aici, în Basel, nu? comentă el, oarecum îngrijorat.

Ezită câteva secunde, apoi reluă:

— Asta mă face să mă întreb: Oare am fost atraşi în ceva fără voia noastră? Şi dacă da, de către cine? Aminteşte-ţi, i-am avertizat şi pe Burckhardt şi pe Waibel în legătură cu gangsterul ăla de Schellenberg. De fapt, cred că a fost ultimul lucru pe care l-am spus la încheierea serii de săptămâna trecută din Benken. Acum nemernicul ăsta – scuză-mă – o să ne bage pe toţi în bucluc. Ruşii o să înnebunească dacă o să afle despre asta. La urma urmei, le-ar confirma suspiciunile paranoice în ceea ce mă priveşte.

În maşină se făcu linişte. Câteva minute mai târziu, Nancy opri în faţa casei sale.

Ieşind din autoturism, Dulles rupse tăcerea.

— Ştii, Nancy, cred că voi sări peste oferta ta de cafea. Simt că un scotch ne-ar prinde mai bine. Presupunând că ai unul…

Avea. Curând se aflau în faţa căminului din apartamentul ei şi savurau o porţie zdravănă din cel mai fin whisky scoţian. Cunoscând înclinaţiile lui Dulles, cu o zi în urmă, Nancy investise o sumă considerabilă din salariul de viceconsul într-o sticlă de licoare. Ea nu prea era amatoare de genul ăsta de băutură, aşa că paharul îi era plin mai mult cu apă. Şeful ei însă, nu-l bea decât sec.

— Cât crezi că va dura cina cu Jacobsson? o întrebă el.

— În Basel, asemenea afaceri rareori depăşesc ora zece şi jumătate, maximum unsprezece.

— Mă gândeam la ceea ce mi-ai spus în maşină. Trebuie să-mi închipui că ai aflat totul de la Peter Burckhardt… ceea ce înseamnă că el doreşte în continuare să coopereze cu noi. Cred că diseară, la mesele noastre, amândoi vom auzi lucruri interesante, care se vor referi, în ambele cazuri, la interese mutuale. De aceea, poate că n-ar fi rău dacă Peter ne-ar vizita la noapte pentru o mică discuţie. Ca să spun aşa, ne-am putea compara notiţele. Ştiu că asta înseamnă să se întoarcă de la ţară, dar cred că merită efortul. Poate poţi să-l suni şi să-i propui ora unsprezece şi jumătate. Aici.

În ciuda formulării, Nancy ştia că asta nu era o sugestie, ci un ordin. Aşa că se ridică şi se îndreptă spre telefon. Ca şi cele mai multe aparate de acest gen din Elveţia, era urât, negru şi montat direct pe perete, însă îl puteau folosi pentru a forma direct numărul oricărui abonat din ţară… ceea ce însemna enorm, în comparaţie cu sistemele telefonice ale restului ţărilor, în anul 1943, incluzând aici şi Statele Unite. Un alt avantaj îl constituia inexistenţa pericolului de ascultare a

convorbirilor, ceea ce nu se întâmpla în sistemul cu centraliste. Nancy cunoştea faptul că nu se compara cu un abonat normal. Era însă conştientă că, dacă era ascultată, asta o făcea un coleg al celui pe care tocmai îl apela… cu deplinul lui consimţământ.

În 1943, Basel era un loc complicat.

Exact când Nancy îi transmitea lui Burckhardt, în Benken, invitaţia de la Dulles, Citroënul negru al lui Lützelschwab ajungea la graniţa dintre Basel şi Lörrach. Ofiţerii de contrainformaţii din Lucerna se apropiară de el imediat ce coborî din maşină, cu tăbliţele în mână.

— Sunt locotenentul Sannwald, iar acesta e colegul meu, locotenentul Holzer. Aparţinem amândoi Secţiei a 5-a a Statului-Major. Presupun că ştiţi ce înseamnă asta, după cum bănuiesc că sunteţi de la poliţia din Basel.

— Într-adevăr, de acolo sunt. Ce se întâmplă aici?

— Ce se întâmplă aici nu vă priveşte. E o problemă militară. Aparţine contrainformaţiilor militare. Văd că aţi adus plăcuţele cu numărul. Trebuie doar să mi le daţi, după care sunteţi liber să vă duceţi la treburile dumneavoastră.

— Ah, da. Dar poate că voi sunteţi treaba mea. Vedeţi, numele meu e Lützelschwab, Dr. Lützelschwab, şi, întâmplător, sunt şeful Poliţiei Politice şi responsabil cu contrainformaţiile de aici, din Basel. Cu alte cuvinte, sunteţi în teritoriul meu şi când te întreb ceva, locotenente, vreau să-mi răspunzi. Aşa că o să încerc şi a doua oară: Ce se întâmplă aici? Şi cine se află în alea trei maşini?

Lützelschwab ar fi putut să jure că, la menţionarea numelui său, a observat un licăr în ochii locotenentului, ca şi cum l-ar fi recunoscut. Fără îndoială că vorbele lui Masson, conform cărora Poliţia Politică din Basel, oraş recunoscut pentru liberalismul lui, era cu desăvârşire

împotriva oricărui gest de cooperare cu nemţii, ajunseseră, de-a lungul timpului, la urechile tuturor din Secţia a 5-a. Pentru copoii provinciali din Basel, a fi neamţ însemna a fi nazist.

— Nu cred că înţelegi, Lützelschwab. Ne aflăm aici din ordinul expres al generalului Guisan.

Evocarea numelui comandantului armatei elveţiene era echivalentă, în Elveţia anului 1943, cu citarea autorităţii lui Iahveh în Israelul *Vechiului Testament*: cerea supunere neîntârziată. Toţi elveţienii ştiau asta şi o acceptau. Mă rog, aproape toţi.

— Oh, chiar aşa? Atunci să vedem ordinul, ceru Lützelschwab.

— Imposibil, veni, categoric, răspunsul.

— În regulă. Atunci să încercăm altfel. Cu mai puţin de o oră în urmă am intrat în posesia unor informaţii clare în privinţa celor ce s-ar putea întâmpla aici. Dacă ele sunt corecte, înseamnă că orice intenţionează Masson să facă cu oamenii ăia – şi când folosi cuvântul „ăia”, în voce i se remarcă dispreţul – poate fi serios periclitat. De fapt, chiar şi ei s-ar putea să fie în pericol. Primejdie fizică. Înţelegi?

Niciun răspuns… în afară de aparenţa trecătoare a unui zâmbet afectat, mascând, probabil, un gând de genul: „Pe cine crede că păcăleşte poliţistul ăsta cu o astfel de poveste?”

— Bine. Lasă-mă să-ţi propun ceva, continuă Lützelschwab. Fie aranjezi să vorbesc imediat la telefon cu Masson, şi asta înseamnă chiar acum, fie mă laşi să vorbesc direct cu cine o fi în interiorul acelui Mercedes cu număr de Lucerna.

Locotenentul deveni şi mai categoric.

— Nu cred că înţelegi, Lützelschwab. Sau, mai precis, nu vrei să înţelegi. Aşa că o să vă explic cât se poate de limpede. Dacă nu îmi dai în clipa asta plăcuţele cu numere şi nu te cari dracului de aici, o să te pun sub arest militar.

Ochii lui Lützelschwab se îngustară până ajunseră ca două fante. Apoi, mobilizându-şi întreg autocontrolul, se întoarse pe călcâie şi se caţără înapoi în Citroën.

Porni scrâşnind din cauciucuri şi aruncându-le tuturor o înjurătură:

— *Schoffseckel!*

Era apelativul utilizat frecvent de clasa muncitoare din Elveţia, ce descria acea parte a anatomiei unei oi la care nu se făcea niciodată referire într-un grup de ambele sexe.

Nu se îndepărtă prea mult. Trase pe dreapta chiar înaintea intersecţiei Riehenstrasse cu Bäumlihofstrasse. Ştia că, pentru a ajunge în centrul Baselului şi, mai departe, spre Benken, convoiul, pe care-l părăsise la graniţă, trebuia să o ia pe una din aceste două artere. Lützelschwab dorea ca maşinile din convoi să fie permanent urmărite. În consecinţă, activă imediat radioul maşinii.

— *Do isch Lützelschwab,* începu el, dându-i sergentului de la sediu localizarea exactă. Vreau să plece imediat patru maşini, cu patru oameni în fiecare. Vreau ca fiecare să fie complet înarmat, inclusiv cu puşti mitralieră şi cu grenade. Vreau ca două maşini să se posteze la intersecţia dintre Wettsteinalle şi Schwarzwaldstrasse. Celelalte două, în colţul dintre Riehenstrasse şi Riehenring. Toţi au ca misiune să urmărească trei automobile germane, un Mercedes şi două BMW-uri, toate trei negre şi mergând grupat, escortate de o maşină a armatei, fără însemn, gri-verde, bineînţeles. Cine îi vede primul, anunţă restul prin radio. Toate maşinile poartă numere de înmatriculare eleveţiene, după cum urmează: Mercedesul – Lu 14321; unul din BMW-uri – Lu 2131; celălalt BMW – BS 1146; n-am putut afla numărul vehiculului armatei. E clar? Daţi-i drumul!

La ora cinci şi un sfert după-amiază, Rolf Seiler, recepţionerul, cobora din tramvaiul 9 care îl purtase din Heuwaageplatz până în Kleinbasel, traversând Mittlere Rheinbrücke. De la stopul din intersecţia Greifengasse cu Rheingasse mai făcu câţiva paşi pe ultima străduţă, până la numărul 37, unde se opri şi apăsă pe butonul soneriei. Îi deschise Werner Lentz, care-l pofti în livingul semiîntunecos. Ca întotdeauna, draperiile erau trase. La vederea lui, se ridicară să-l întâmpine trei bărbaţi. Unul era comisionarul de la hotelul Three Kings, cu care Seiler vorbise la telefon cu o jumătate de oră înainte. Ceilalţi doi se recomandară într-un amestec stâlcit de germană şi *schwyzerdeutsch*, identificându-se astfel ca venind din zona de limbă franceză a Elveţiei. Erau membri ai celulei Rote Kapelle din Lausanne, unica celulă rămasă operaţională în Europa Centrală după cele întâmplate la Geneva.

Rolf Seiler se pregăti să se aşeze pe canapea şi să le permită celorlalţi patru să continue conversaţia întreruptă de intrarea sa. Lentz însă decise altfel.

— Nu, Rolf. Mi s-a povestit despre ceea ce ai văzut în hotel acum o jumătate de oră şi am bănuieli serioase că s-au dus împreună la apartamentul de pe celălalt mal al fluviului. Aşa că vreau să te urci imediat la mansardă. Ia binoclul. Fii cu ochii pe apartament. Dacă în cincisprezece minute nu observi nimic, atunci revino aici.

— Da, *Herr* Lentz. Vă supăraţi însă dacă mă duc mai întâi la bucătărie să mănânc ceva? Dacă a mai rămas ceva…

— Ai pâine şi salam. Şi bere. Serveşte-te singur. Dar să n-o lungeşti. De fapt, de ce nu mănânci la mansardă?

— Da, domnule.

Imediat ce Seiler se făcu nevăzut, Lentz reluă conversaţia cu ceilalţi trei bărbaţi.

— Tocmai m-aţi întrebat dacă am ştiut ce s-a întâmplat în Geneva, se adresă el vizitatorilor din Lausanne. Trebuie să mărturisesc că nu. Singura concluzie pe care pot s-o trag este că au aflat cumva că urmau să cadă victimă unei razii şi atunci au închis totul şi au plecat.

— Plecat unde? întrebă unul dintre musafiri.

— În Franţa. Unde altundeva? Dacă ar fi fost arestaţi la Geneva, presa ar fi aflat până acum. Ştiţi cum e cu ziarele în oraşul ăla.

Cei din Lausanne păreau sceptici şi îngrijoraţi, foarte îngrijoraţi. Scitovski nu putu să nu le observe expresia feţelor.

— Bine. Cine are o părere mai bună? Ce spune Rado?

Scitovski se referea aici la Alexander Rado, un spion profesionist de origine maghiară, antrenat la Moscova de sovietici şi trimis în Elveţia în anii 1930, cu misiunea de a iniţia şi apoi de a conduce operaţiunile Orchestrei Roşii din zona franceză a ţării. El era deci omul care se ocupa de toate cele trei emiţătoare din regiune, inclusiv de cel din Lausanne, care era încă intact, ca şi de cele două din Geneva, care îşi încetaseră emisia.

— Rado e extrem de îngrijorat. Azi-dimineaţă a luat trenul spre Geneva aproximativ la aceeaşi oră la care noi am plecat spre Basel. O să descopere el despre ce e vorba azi sau mâine… doar dacă nu-l prind şi pe el[33].

Scitovski protestă:

— Dar când am vorbit cu el ieri şi am aranjat să veniţi la Basel, nu părea îngrijorat.

— Cât timp a durat conversaţia voastră?

— Foarte puţin, bineînţeles.

— Şi a fost foarte cifrată. Ştiţi, eram şi noi acolo.

Atitudinea lui Lentz păru că se schimbă.

— Poate ar fi mai bine să nu vă amestecaţi deloc până ce nu descoperim ce se întâmplă cu adevărat.

Amândoi vizitatorii aprobară cu înfrigurare. Apoi unul dintre ei întrebă:

— Putem să stăm aici?

— Nu. Nimeni n-o să rămână aici.

— Atunci unde?

— O să am eu grijă de asta, fiţi liniştiţi.

Ca s-o facă, ca să poată s-o facă, era necesar ca treburile să iasă bine în seara aceea. Era ultimul lucru pe care-l admitea Scitovski în conjunctura în care se afla.

Îşi privi ceasul.

— O să-i dăm drumul. Acum o să vă spun în detaliu ce vom face la noapte şi ce rol va juca fiecare. Vreau să ascultaţi cu mare atenţie şi să puneţi întrebări dacă nu înţelegeţi. Vieţile noastre depind de executarea perfectă a misiunii fiecăruia dintre noi. Înţeles?

Se ridică de pe canapea.

— În regulă, să mergem în sufragerie. Pe masa de acolo sunt întinse hărţile mele şi câteva fotografii.

De sus se auzi un strigăt.

— *Herr* Lentz! Trebuie să veniţi aici sus. Acum!

Era vocea lui Rolf Seiler. Lentz se năpusti pe scară. După ce dădu buzna prin trapa dintre etajul doi şi mansardă, Seiler îi întinse binoclul.

— Priviţi. Exact cum aţi spus, *Herr* Lentz. Sunt amândoi acolo.

Lentz îşi puse binoclul la ochi. După un timp îl lăsă jos şi îşi privi ceasul. Era aproape cinci şi jumătate.

— Ticăloşii de americani sunt băgaţi şi ei în povestea asta. Trebuie să fie aşa, căci altfel de ce ar fi venit Dulles la Basel acum?

Vorbise cu voce tare, ca şi cum ar fi încercat să se autoconvingă că se confirmau cele mai negre presupuneri sub ochii lui. Ridică din nou binoclul.

— Nu prea arată că ar avea de gând să facă vreo mişcare, aşa-i?

De data asta i se adresa recepţionerului cu înclinaţii comuniste.

— Nu, *Herr* Lentz.

Scitovski se uită iar la ceas. Apoi se decise:

— Rolf, m-am răzgândit. În loc să vii cu noi, stai aici şi ţine sub observaţie apartamentul întreaga seară. E evident acum că Dulles îl va întâlni pe Schellenberg, dar nu în Benken. Cu greu mi-l pot imagina compromiţându-se în faţa elveţienilor.

— Şi nici viceversa, în opinia mea.

Părerile lui Seiler meritau luate în consideraţie, în ciuda poziţiei sale de recepţioner. Deşi nu fusese niciodată student, se bucurase de aprecierea tuturor pe vremea când fusese elev la Humanistische Gymnasium. În şcoală căzuse sub influenţa profesorului de filologie, un marxist care şi l-a făcut curând discipol. În ultimul an de liceu, ajunsese să ţină prelegeri de materialism dialectic la cină. Asta l-a enervat atât de tare pe taică-său – casier la Kantonalbank, deci prin excelenţă ultraconservator şi fervent anticomunist – încât nici măcar n-a mai vrut să audă de sprijinul pe care i-l promisese pentru a-şi continua studiile. Amărât, Rolf s-a angajat chelner şi, apoi cu sprijinul tutorelui său într-ale marxismului care îl cunoştea pe managerul de la hotelul Schweizerhof, a fost promovat pe post de recepţioner. Acelaşi profesor a avut grijă, pe o cale mai subtilă, ca Rolf să-şi încrucişeze paşii cu un bijutier din localitate, pe nume Werner Lentz. Toţi trei urau, din motive diferite, ceea ce vedeau în jurul lor în burgheza Elveţie şi, de aceea, se dedicaseră distrugerii ei… din nou, fiecare în felul său. Iniţial, Rolf fusese de acord cu schimbarea situaţiei existente pe cale paşnică, idee pentru care pleda mentorul său academic. De-a lungul timpului însă, Scitovski reuşi să-l scape de asemenea iluzii, convingându-l că, în ultimă instanţă, problema era de a ucide sau a fi ucis.

— Asta nu înseamnă, reluă Scitovski, că vei pierde petrecerea din seara asta, Rolf. Am senzaţia că ea se va ţine în două locuri diferite.

— Poate unul la ţară şi unul la oraş? se aventură Rolf.

Scitovski aprecie întrebarea. Îl bătu, prietenește, pe spate şi zâmbi.

— Eşti un tânăr deştept, Rolf, îl lăudă el. Cred că ar fi mai corect, din punctul de vedere al diviziunii muncii, să spunem că vom avea grijă mai întâi de nemţi, apoi de americani. La urma urmei, se pare că acum am devenit duşmanul lor comun.

Vocea i se aspri din nou.

— Uite care sunt instrucţiunile pentru tine, Rolf. Vreau să ţii apartamentul sub permanentă observaţie. Nu te îngrijora dacă ei o să plece pentru o vreme. E de aşteptat să procedeze astfel. În definitiv, trebuie să mănânce. Sunt convins că se vor întoarce, pentru că e mai mult ca sigur că aşteaptă un vizitator, fie la noapte, fie mâine dis-de-dimineaţă. Prin vizitator înţeleg cineva din SS, cel mai probabil un general SS pe nume Walter Schellenberg. E clar?

— Cum îl recunosc?

— Exact cum spuneam, Rolf, eşti un tânăr isteţ. Trebuia să mă fi gândit la asta. E un bărbat mai tânăr decât te-ai aştepta. De vreo treizeci şi ceva de ani. Înalt cam de doi metri. Subţiratic. Foarte elegant pentru un german. Se îmbracă cu mult bun-gust. Să nu uiţi că, dacă apare, va fi civil.

— Da, domnule. Presupunând că apare, ce trebuie să facem?

— Lichidează-l. Nu te preocupa de americani, dacă vor fi şi ei loviţi în cursul acţiunii. În ultimul timp, şi-o fac cu mâinile lor. Dar, dacă va merge totul bine în Benken, orice acţiune de acest gen va deveni inutilă.

— Şi cum voi şti asta?

— Fie o să-ţi telefonez, fie o să-ţi aduc eu însumi veştile. Nu mai târziu de ora unsprezece. Oricum, trebuie să înţelegi, Rolf, că asta e ultima noapte pe care o mai petrece vreunul dintre noi aici. Mai important, aceasta e, probabil, ultima noapte în care putem face, în sfârşit, o diferenţiere reală în ceea ce priveşte rezultatul acestui război dus împotriva noastră.

— Îmi dau seama.

— Cum ţi-am spus mai înainte, o să am grijă de tine, indiferent ce o să se întâmple.

— Ştiu şi asta. Dar, în cazul în care nu am veşti de la dumneavoastră, profesorul mi-a spus că pot să stau la el, măcar pentru o vreme.

— Bun. Însă eu am să-ţi dau de ştire până la unsprezece. Apropo, o să las în pivniţă trei arme diferite, cu muniţia completă. Ştii tu unde. În regulă?

După asta, Lentz dispăru prin trapă. Se făcuse şase fără douăzeci şi cinci şi nu mai era nicio clipă de pierdut.

Când intră din nou în sufragerie, ceilalţi trei membri din Rote Kapelle, probabil ultimii ai aparatului sovietic de spionaj din Europa Centrală, îl aşteptau.

— Acum vreau ca toţi să urmăriţi această hartă. E un desen al zonei de vest al Birsightalului. E o vale formată de râul Birsig, care începe în Franţa, îşi croieşte drum prin Elveţia şi se varsă în Rin. Uitaţi-vă aici.

Degetul lui urmări cursul râului, ca să-i lămurească pe cei doi din Lausanne, care erau total nefamiliarizaţi cu topografia acelei părţi a Elveţiei.

— Acum priviţi încoace. Aici e Benken, ultimul sat elveţian înaintea frontierei cu Franţa.

Degetul lui punctă localitatea pe hartă.

— Deasupra aşezării, în vârful crestei ce străjuieşte valea, este Benkener Schloss.

Marcă locul cu un X roşu.

— Aici îşi va petrece noaptea obiectivul nostru. După cum vedeţi, există un singur drum care duce la el. De fapt e mai mult o alee, decât un drum. Are aproximativ o jumătate de kilometru şi trece, în cea mai mare parte, prin pădure. Acum veniţi la capătul ăstalalt al mesei. Iată vederea din faţă a castelului.

Era un alt desen, făcut însă după o fotografie.

— După cum puteţi vedea, castelul e înconjurat de un şanţ adânc. Accesul spre intrarea din faţă se face peste acel podeţ. Datorită atât formidabilei uşi de stejar, cât şi structurii masive, din rocă, ce înglobează ferestre foarte mici, orice tentativă de asalt frontal e sortită eşecului. Nici grenadele nu sunt utile în acest caz. Aşa că nu vom încerca să pătrundem pe această cale. În definitiv, suntem doar patru oameni.

Scitovski ştia însă că, deşi erau numai patru oameni, cei doi „importaţi" din Lausanne erau special antrenaţi pentru asalturi de natură paramilitară, fie şi frontale. Deşi în viaţa civilă unul era măcelar, iar celălalt profesor de educaţie fizică, amândoi făceau parte din divizia montană de elită a poliţiei elveţiene. Patru luni pe an erau concentraţi în serviciul activ. Unul era sergent, iar celălalt caporal. În general, nu era de glumă cu această divizie. Trupele de vânători de munte erau obişnuite să efectueze căţărări, fără pauză, de la nivelul văilor din Elveţia Centrală, până la acela al celor mai înalte vârfuri ale Alpilor, care formau masivul Gotthard. Antrenamentul îl făceau ducând în spate cincizeci de kilograme de arme şi muniţie, pe schiuri îmbrăcate pentru ascensiune cu piei de antilopă antiderapante. Acolo sus, îşi montau corturile pe zăpadă, la temperaturi sub zero grade, în bătaia vânturilor ce suflau cu peste patruzeci de kilometri pe oră. Petreceau astfel săptămâni întregi, participând la manevre menite să îmbunătăţească capacitatea lor de ripostă în faţa unui atac aerian nazist cu trupe paraşutate, ce s-ar

fi putut produce în centrul Elveţiei. Exerciţiile nu lăsau loc nici unei clipe de visare. Adeseori, aplicaţiile se făceau cu muniţie de război. Scitovski însuşi, deşi acum nu mai era ieşit în formă, fusese antrenat în Rusia, din greu, în acest mod, o asemenea pregătire făcând parte din însuşirea tacticii războiului de gherilă, specifică antrenamentului NKGB. Cel de-al patrulea om din sufragerie, comisionarul de la hotelul Three Kings, nu avea o astfel de pregătire de bază. De aceea fusese desemnat să îndeplinească rolul de şofer.

— Aşa că ne-au rămas două variante, continuă Scitovski. Putem să organizăm o ambuscadă cu automobilul obiectivului, pe drumul către Benkener Schloss, sau după ce pleacă de acolo, folosind pădurea ca acoperire. Ori încercăm să pătrundem clandestin în castel şi îl ucidem înăuntru. Las aceste opţiuni deschise, până voi vedea cum decurg evenimentele.

Se întoarse spre tânărul comisionar:

— Oricare variantă o vom alege, vreau ca tu să rămâi în maşină. Indiferent ce se întâmplă, ai să-l suni pe Rolf, care rămâne aici, la ora unsprezece la noapte şi să-l pui la curent cu situaţia, oricare ar fi ea. Există două cabine telefonice pe care le poţi folosi; una e în Benken, cealaltă e în Biel, şi amândouă sunt lângă şoseaua principală. O să ţi le arăt pe drum. Ai priceput?

— În regulă.

Scitovski făcu stânga-mprejur şi se adresă celor doi din Lausanne:

— Ştiu că puteţi mânui arme de toate tipurile, însă vreau să mă asigur că sunteţi familiarizaţi cu cele pe care le vom folosi astă-seară. Ele sunt depozitate în pivniţă. Să mergem să le verificăm imediat.

Douăzeci şi cinci de minute mai târziu, limuzina lui Werner Lentz părăsi parcarea din faţa imobilului. Avea la bord patru oameni, trei pistoale mitralieră ruseşti, patru pistoale fabricate în

Germania, cinci kilograme de muniţie şi, în plus, o duzină de grenade de mână fabricate în Elveţia. De cum îi văzu, omul Poliţiei Politice, aflat în mansarda de vizavi, alertă sediul din Spiegelhof. Cei de acolo luară notă de mesaj, însă nu putură ordona nicio acţiune. Toate maşinile departamentului şi întreaga forţă umană fuseseră deja alocate lui Lützelschwab, pentru a supraveghea mişcările generalului SS Walter Schellenberg şi ale anturajului său, pe măsură ce aceştia avansau pe teritoriul elveţian.

CAPITOLUL 17

Consulatul German din Basel era deschis pentru public, între orele nouă şi douăsprezece, de luni până vineri. Deşi programul se încheiase demult, după-amiaza aceasta se înregistra o activitate intensă, cum nu mai fusese observată de la începutul războiului, în 1939. La ora cinci, de la Berna sosise Otto Carl Köcher, ambasadorul german în Elveţia. Motivul acestei deplasări fără precedent a fost dezvăluit patruzeci şi cinci de minute mai târziu, când în ambasadă a apărut ditamai Obergruppenführerul SS Walter Schellenberg, însoţit de „omul său din Elveţia", Sturmbahnführerul SS, Hans Eggen.

Cele două personalităţi, una diplomatică şi una militară, s-au întâlnit în bibliotecă, unde ambasadorul şi consulul general îl aşteptau pe general. În momentul prezentărilor protocolare, consulului i-a devenit evident faptul că niciunul dintre cei „mari" nu-l agrea pe celălalt. Constatarea nu-l surprindea, pentru că proveneau din lumi complet diferite. Ambasadorul era un produs al şcolii vechi, un diplomat al secolului al XIX-lea, mai greu adaptabil lumii moderne. Credea că în 1943 se puteau încă aplica regulile jocului diplomatic definite la Congresul de la Viena, în 1815. Era încă pe deplin ancorat în convingerea că relaţiile interguvernamentale trebuiau stabilite prin canalele diplomatice oficiale. Cu alte cuvinte, dacă cei care guvernau Germania din Berlin doreau să comunice cu omologii lor elveţieni, trebuiau s-o facă prin ambasadă. În această privinţă, atitudinea sa nu se deosebea cu nimic de cea a colegului său american din Berna, ministrul Leland Harrison. Niciunul dintre ei nu voia să accepte că lumea în care funcţionau în anul de graţie 1943 era esenţial diferită de cea durată cu un secol înainte. În

mecanismul afacerilor de stat intervenise un nou element, serviciile secrete, un intrus păcătos ce nu ţinea cont de vechile legi ale jocului. În cazul trimisului american, noua cruce pe care trebuia s-o poarte îi fusese impusă de un ofiţer de contrainformaţii pe nume Allen Dulles… un spion sosit în urmă cu patru luni şi care imediat le făcuse cunoscut tuturor că el şi numai el avea linie directă cu preşedintele Roosevelt. Curând, atât prietenilor, cât şi duşmanilor Americii le deveniră evident faptul că, dacă aveau nevoie de acţiune rapidă, trebuiau să-l contacteze pe Dulles. Ulterior, înlocuirea canalelor diplomatice care-l legau pe Harrison cu Departamentul de Stat, cu cele secrete, care-l legau pe Dulles, prin OSS, direct cu Casa Albă, a fost doar o problemă de timp. Spionul luase locul diplomatului.

Ambasadorul german ştia că generalul SS Walter Schellenberg încerca să facă exact acelaşi lucru: să scurtcircuiteze căile diplomatice şi să stabilească contacte directe cu liderii străini. În acest scop, obţinuse sprijinul omologului său elveţian, colonelul Masson (care opera, de asemenea, dincolo de limitele de interferenţă ale militarilor în afacerile politice, şi-l lăsase astfel pe dinafară pe Köcher. Problema era că nu puteau face nimic pentru a îndrepta situaţia. Aşa cum Dulles beneficia de suportul total al lui Roosevelt, aşa şi Schellenberg îl avea pe al lui Hitler. O dată pe săptămână, în fiecare săptămână, şeful Serviciului Secret German îi furniza personal Führerului datele şi estimările făcute de departamentul său. Ca să pună capac la toate, Schellenberg însemna şi temutul SS.

Schellenberg nu era un produs al berăriilor din München, ca atâţia nespălaţi care se înălţaseră la poziţii de putere în interiorul SS. Provenea din clasa mijlocie a Germaniei şi, ca avocat, avea la bază o pregătire academică. Putea fi dat ca exemplu de precizie teutonică. Pentru a-l „simţi”

mai bine pe acest om, Köcher reuşise să obţină „cartea lui de vizită". *Personal-Bericht*-ul lui Schellenberg[34] nu conţinea nimic ieşit din comun. Era necăsătorit, nu avea cazier şi credea în Dumnezeu. Singurul lucru interesant era faptul că se născuse în 1910, în Säarbrücken. Treizeci şi trei de ani reprezenta o vârstă foarte tânără pentru un general SS. Surprizele apăreau în a doua parte a dosarului, în Beurteilung, jumătatea în care se înregistrau caracterizările întocmite de superiorii săi şi cele făcute de cei ce-l ţineau sub observaţie permanentă din cauza poziţiei sale de mare importanţă în SS. Fişele alcătuiau portretul unui om de care trebuia să ţii seama şi faţă de care trebuia să fii atent. Pe scurt, iată ce scria în dosar:

> *Rassisches Gesamtbild*: Nord-europeană pură.
>
> *Charakter:* Candid şi sincer, un om de o puritate impecabilă a caracterului. Un om al serviciului de securitate.
>
> *Wille:* Ferm, dur, energic.
>
> *Gesunder Menschenverstand:* Gândire foarte ascuţită.
>
> *Wissen und Bildung:* Note bune la examenele de drept; are o instrucţie generală peste medie.
>
> *Auffassungsvermögen:* Pătrunde esenţa problemelor cu iuţeală uimitoare.
>
> *Nationalsozialistische Weltanschauung* „Credinţa în ideologia nazistă": În întregime fermă.
>
> *Auftreten:* Se comportă ca un soldat, atât în uniformă, cât şi fără.

Într-adevăr, nu exista nicio îndoială că înaltul, zveltul, chipeşul arian, devenit centrul atenţiei generale din consulat, nu ar fi avut un înalt rang militar, deşi era îmbrăcat în haine civile. Cu toată această ţinută, Schellenberg ştia să-şi folosească

şarmul personal. Uză din plin de el şi cu această ocazie[135].

După ce consulul părăsi biblioteca, lăsând cele două înalte oficialităţi singure, începu:

— *Herr* Botschafter, m-aţi onorat cu venirea dumneavoastră, tocmai din Berna, pentru ceea ce, din necesitate, va fi o scurtă întâlnire.

Ambasadorul îl aprobă printr-un scurt gest al capului.

— Ce-ar fi să ne aşezăm pe canapea, *Herr* Botschaffer? Sunt convins că putem aranja să ni se aducă nişte cafea.

I se adresă Rittmeisterului Eggen:

— De fapt, ce-ar fi să ne-o aduci chiar dumneata?

Era clar că Schellenberg dorea să discute cu ambasadorul între patru ochi.

Aşteptă ca maiorul să iasă şi continuă:

— Mai întâi, vreau să vă transmit urările personale ale Führerului. Am fost la el ieri-dimineaţă şi mi-a cerut el însuşi să vă comunic asta.

Aceste cuvinte sparseră gheaţa. Ambasadorul fu copleşit de surpriză.

— Sunt extrem de onorat, *Herr* General. Sper ca data viitoare când vă veţi întâlni cu Führerul să-i transmiteţi cât de mult apreciez încrederea sa constantă în mine. Singura misiune ce mi-a rămas în viaţa asta este de a fi în stare să-l servesc, pe el şi Reichul, cu toată capacitatea mea.

— Sunt sigur că va fi foarte încântat de cuvintele dumneavoastră, replică Schellenberg. Mă simt dator să menţionez că Führerul e într-o stare cam agitată. După cum ştiţi, lucrurile nu merg deloc bine pe frontul de Est, cel puţin în acest moment. Pe lângă asta, e din ce în ce mai îngrijorat de faptul că flancul nostru sudic e expus unei debarcări aliate în Sicilia sau în sudul Italiei. Aşa s-a născut problema Elveţiei: Ce e de făcut cu ea. După cum aţi aflat, Führerul nu are o simpatie

deosebită pentru această ţară. Elveţia a fost subiect de discuţie la întâlnirea din iunie 1941 între el şi Mussolini, la care am fost şi eu prezent. Era atât de ostil acestei ţări, arăta o asemenea vehemenţă, încât ne-a şocat pe toţi. I-a descris pe elveţieni ca fiind *das Niederträchtigste und erbärmlichste Volk,* „poporul cel mai ticălos şi detestabil", iar, mai târziu, *Todfeinde das neuen Deutschland,* „inamicii de moarte ai noii Germanii".[36] Mussolini a fost cel mai surprins pentru că în anii 1920 a locuit aproape un an la Basel şi se pare că a fost tratat foarte bine. Aşa stând lucrurile, Hitler se află într-o asemenea stare încât o oricât de mică provocare din partea elveţienilor ar umple paharul furiei şi ar determina intervenţia militară. Desigur că prin această acţiune s-ar proteja flancul sudic prin integrarea Elveţiei în Reich, putându-se folosi reduta Alpilor ca bastion de apărare împotriva oricărei încercări de invazie anglo-saxonă dinspre Peninsula Italică. La cartierul general al Führerului se vorbeşte deja despre Aktion Schweiz, „Operaţiunea Elveţia".

În acest moment intră în încăpere Rittmeisterul Eggen, însoţit de o femeie care ducea o tavă cu ceşti de cafea şi prăjiturele.

Ambasadorul aşteptă până când cei doi plecară, şi răspunse:

— Sunt pe deplin conştient de acest pericol. De fapt, nu mai departe decât acum o lună am avut o lungă discuţie cu ministrul de externe elveţian şi i-am sugerat că ar fi în interesul tuturor dacă am începe să colaborăm în direcţia unei relaxări a relaţiilor germano-americane. În caz contrar, ne-ar paşte pe toţi bolşevizarea Europei. Ministrul Pilet a dovedit multă solicitudine. Mi s-a comunicat că a transmis fără întârziere această propunere ambasadorului american de aici, Leland Harrison, un excelent diplomat de şcoală veche[37].

— Cu ce autoritate aţi făcut asta? se irită Schellenberg.

— Am acţionat din ordinul secretarului de stat, Ernst von Weizsäcker[{38}].

— Şi care a fost răspunsul americanilor?

— Negativ[{39}].

— Poate aţi recurs la un canal de comunicaţie impropriu.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă ritos Köcher.

— Poate ar fi trebuit să apelaţi la Allen Dulles.

— Allen Dulles nu are acreditare în această ţară! veni imediat răspunsul, arogant. Automat, presupunea că nici Schellenberg nu se bucura de un asemenea statut. De altfel, întrebarea următoare îi accentua această impresie:

— Dacă îmi permiteţi, *Herr* General, care e misiunea dumneavoastră aici?

— Similară cu a dumneavoastră. De a-i avertiza pe elveţieni. De a-i preveni că e în interesul lor să coopereze cu noi, mai ales pe tărâm economic şi financiar. Procedând astfel, ar demonstra concret că sunt cu adevărat neutri. La Berlin printre apropiaţii lui Hitler sunt unii care vorbesc de neutralitatea „anglo-saxonă" a elveţienilor. Unul e Heinrich Himmler. Dacă ar fi după ei, Führerul ar declanşa „Aktion Schweiz" neîntârziat.

Ultimele cuvinte părură că-l şochează pe ambasador.

— Dar asta ar fi o greşeală imensă! Avem prieteni buni în această ţară, aflaţi în posturi înalte. De exemplu, ministrul de externe Pilet.

— Şi colonelul Masson de la Cartierul General al armatei elveţiene, adăugă Schellenberg.

— A, deci vă întâlniţi cu el?!

— Astă-seară.

— Fiţi cu băgare de seamă. Există şi alţi oameni în funcţii de nivel mai înalt sau mai jos, cum ar fi cei de la poliţia locală, ce nutresc o asemenea ură faţă de noi, încât ar putea să acţioneze iraţional, ignorând în totalitate teribilele consecinţe. Se pare că simt nevoia să li se amintească ce au păţit cehii

după ce l-au ucis pe prietenul dumneavoastră, Reinhard Heydrich.

— Apreciez grija dumneavoastră. Cred însă că nu-şi găseşte locul aici. Cu excepţia câtorva ofiţeri din înaltul Comandament al Armatei Elveţiene, nimeni nu ştie că mă aflu aici. De fapt, şi informaţia trebuie s-o păstraţi numai pentru dumneavoastră, Herr Kocher, vizita mea a fost avizată chiar de comandantul-şef al armatei lor, generalul Guisan. Dacă totul merge bine, voi avea o întrevedere cu el mâine.

Ambasadorul rămase perplex. Tot ce a mai putut îndruga ca răspuns a fost:

— Felicitări, *Herr* General.

Schellenberg îşi consultă ceasul.

— Regret, dar peste câteva minute trebuie să ne despărţim. Înainte, vreau totuşi să vă întreb cum merg negocierile cu elveţienii în privinţa viitoarelor lor furnizări către industriile noastre de apărare? Mă interesează în mod special livrările de electricitate, de turbine pentru submarine şi de aluminiu pentru avioane. Toate aceste produse au devenit extrem de deficitare. Însuşi Führerul e preocupat de această problemă. Mai e şi chestiunea aurului şi a dolarilor. Am nevoie şi de una şi de alta pentru a-mi finanţa operaţiunile în desfăşurare pe suprafaţa întregii planete. Din păcate, singura sursă de finanţare demnă de încredere este Banca Naţională a Elveţiei. Nu putem permite ca această sursă să sece.

— Puteţi să-l asiguraţi pe Führer, răspunse ambasadorul, că fac tot ce îmi stă în putinţă pentru acest scop. Din nefericire, la niciunul dintre aceste produse negocierile nu merg prea bine. Motivul principal este acela că americanii fac presiuni asupra elveţienilor. În preajma lui Roosevelt sunt unii oameni, precum evreul Henry Morgenthau, care-i ameninţă pe elveţieni, înfăţişându-le perspective extrem de sumbre dacă vor continua să coopereze cu noi. Ei însă, mai ales ministrul de

externe Pilet, resping tot mai mult această presiune. De aceea, trebuie să încurajăm oamenii ca Pilet, să le dăm asigurări. Mai mult, trebuie să le inducem convingerea că n-au altă opţiune decât de a continua şi chiar extinde colaborarea economică bilaterală cu noi. Sper că veţi menţiona toate acestea colegului dumneavoastră, colonelul Masson, ca şi generalului Guisan, atunci când îi veţi întâlni.

— Pentru că i-aţi menţionat pe americani, permiteţi-mi să mă întorc la Allen Dulles. După opinia dumneavoastră, ce loc ar ocupa el în toată această poveste?

— Tare aş vrea să ştiu. El e o enigmă chiar şi pentru elveţieni. De ce întrebaţi?

— Am senzaţia că e un om cu care te poţi înţelege. E conştient de gravitatea ameninţării sovietice. Cred că ai ce discuta cu el.

— Intenţionaţi să vorbiţi cu el?

— Poate. În această privinţă cred că mi-aţi fi de ajutor, *Herr* Botschafter, dacă aţi difuza această eventualitate în jurul dumneavoastră la Berna.

— E posibil.

Generalul alese acest moment pentru a se ridica de pe sofa. Audienţa luase sfârşit. Cinci minute mai târziu se urca, alături de adjutantul său, Rittmeisterul Eggen, în imensul Mercedes negru staţionat în faţa consulatului, lângă două BMW-uri şi un amărât, prin comparaţie, Fiat verde-gri. Când convoiul se puse în mişcare, porniră şi trei maşini cu doisprezece elveţieni în ele.

Vizita clandestină a lui Schellenberg era mult mai puţin secretă decât se iluziona el.

CAPITOLUL 18

Nu numai poliţia elveţiană descifrase secretul acestei vizite.

Era ora şase şi un sfert, în seara de 2 martie 1943. Colonelul NKGB Igor Scitovski declanşase acţiunea, presupunând că mai devreme sau mai târziu generalul SS va ajunge la castelul medieval situat pe vârful dealului ce străjuia localitatea Benken. Nu ştia că Schellenberg se afla deja de trei ore pe teritoriul helvet. Oricum, intenţiona să încheie toate preparativele înainte de a da atacul final. Asta necesita un pic de muncă în domeniul în care era expert: informaţiile. Avea de-a face cu o lucrare delicată, pentru că sursa pe care se baza era Liselotte Maurer, tânăra care, despărţindu-se de el, nu-i dovedise că e tocmai îndrăgostită.

Când Opelul, condus de comisionarul de la hotelul Three Kings, pătrundea în Benken, începeau să cadă primele umbre ale înserării. Puţin mai sus de aleea ce ducea prin pădure la Benkener Schloss, limuzina se opri. În apropiere, se afla restaurantul Zum Ochsen. Şoferul stinse farurile. Împreună cu ceilalţi trei ocupanţi ai maşinii se puseră pe aşteptat în tăcere. În localitate, nu se observa nicio mişcare. După un timp, Lentz dădu un ordin repezit şi şoferul porni motorul. Merse puţin în marşarier, apoi o luă la dreapta pe alee, spre castel. Farurile din faţă rămaseră stinse. Şoferul nu avea probleme cu orientarea pentru că pe cer se lăfăia luna plină şi lumina razelor ei scălda totul în jur, în ciuda brazilor care flancau aleea. După trei sute de metri, şoferului i se ordonă din nou să se oprească. Lentz şi ceilalţi doi bărbaţi săriră din automobil, deschiseră uşa din spate a Opelului şi scoaseră, bucată cu bucată, armamentul aşezat acolo – cele trei pistoale-mitralieră ruseşti, trei din cele patru pistoale nemţeşti, toată muniţia şi zece din cele douăsprezece grenade. Astfel

înarmaţi, dispărură în pădurea din stânga. Zece minute mai târziu se întoarseră cu mâinile goale şi reintrară în maşină. Cu grijă, cel de la volan porni şi merse cu spatele până ce ajunseră din nou la şoseaua principală. După ce se asigură că drumurile din Benken erau încă goale, aprinse farurile şi continuă drumul până în faţa localului Zum Ochsen, unde se opri din nou. Imediat ce pasagerii coborâră, limuzina demară în trombă. Şoferul o conduse la o distanţă de un kilometru, mai jos, pe o alee laterală pe care o ştia din harta studiată în Rheingasse 37 şi care ducea la cimitirul local. Odată ajuns acolo, el tăie contactul motorului, privi ceasul şi se decise să tragă un pui de somn. Avea în faţa lui câteva ore bune de pierdut.

Scitovski intră cu prudenţă în restaurant. Lucra oare Liselotte în seara asta? Şi dacă da, va reveni oare la limbuţia ei necontrolată?

Nu numai că ea se afla acolo, dar în momentul în care îl observă porni glonţ spre el.

— Aşa, aşa, începu ea. Am crezut că n-o să te mai văd!

— Mi-a fost dor de tine, minţi el, şi te rog să mă scuzi pentru purtarea mea de duminică. Ca să mă ierţi, uite, ţi-am adus o mică atenţie.

Îi întinse un pacheţel elegant, ambalat în hârtie argintie şi legat cu o panglică roşie. Ataşat discret de panglică era un mic plic. Ea desprinse imediat plicul, îl deschise, citi biletul dinăuntru şi roşi.

— E foarte drăguţ din partea ta, Werner, îi mulţumi ea, dar pur şi simplu nu putem sta aici. Aceşti doi domni sunt cu tine?

— Da.

Scitovski nu se deranjă să îi prezinte.

— Vreţi să mâncaţi sau doar…

— Am vrea o cină completă, ceru Scitovski.

— Nu vă pot da cea mai bună masă, pentru că e deja rezervată, se scuză ea. Dar cea de alături e la

fel de bună.

Îi conduse spre un separeu al restaurantului, situat în stânga. După ce se aşezară, ea îi întrebă:

— Ce să vă aduc acum de băut?

Scitovski comandă o sticlă mare de Riesling local. Liselotte se duse imediat să o aducă, ţinând pacheţelul cu ambele mâini. După ce uşa ce dădea în bucătărie se închise în urma ei, se aşeză la una dintre mesele de lemn şi dezlegă panglica roşie, apoi desfăcu pacheţelul cu mare atenţie. În definitiv, la nevoie panglica şi hârtia mai puteau fi folosite. Odată îndepărtate, le netezi pe amândouă, aproape neîndrăznind să se uite la minunata cutiuţă din piele ce apăruse de sub ambalaj şi pe care o puse în faţa ei pe masă. În sfârşit, se hotărî şi o luă în mâini, deschise capacul şi rămase înmărmurită în faţa inelului ce i se arăta ochilor.

— *Du lieber Gott im Himmel! Das isch en echte Perlring!* exclamă ea.

Într-adevăr, inelul avea ca piatră o perlă adevărată, destul de mare. Mai mult ca sigur că, aşa cum Liselotte, la vederea inelului, îşi invocă spontan Tatăl din Ceruri, aşa trecuseră prin mintea lui Scitovski gânduri pioase când împachetase cadoul. Probabil că aceste gânduri se acordaseră perfect cu Evanghelia după Matei, capitolul 7, versetul 6. Concluzia lui Scitovski fusese clară: magazinul va face obiectul unei razii cu prilejul căreia i se va confisca totul, mai ales după ce autorităţile elveţiene vor descoperi cine a stat la originea evenimentelor ce vor avea loc în seara aceea. Aşa că o perlă aruncată unei elveţience cu greu putea fi considerată irosită.

Foarte încet, de fapt foarte sfios, ea îşi puse podoaba pe inelar şi se bucură văzând că se potrivea de minune! Probabil că bucuria acestei descoperiri ar fi fost diminuată dacă ar fi ştiut că Lentz căutase anume penultima mărime de inel din stoc, amintindu-şi că, atunci când mâna i se

odihnise pe coapsa lui, pe drumul spre teatru, remarcase că avea o palmă scurtă şi îndesată.

Primul ei impuls a fost de a arăta bijuteria bucătarului şi ajutorului lui. Amândoi erau ocupaţi; unul tăia legume pe o masă alăturată, celălalt pregătea un sos pe soba cu lemne. Se răzgândi imediat. Bucătarul îl ştia pe tatăl ei. Luă cutiuţa, hârtia de ambalaj şi panglica şi le înghesui cu grijă în buzunarul hainei ei de iarnă, ce atârna pe peretele opus sobei; inelul însă îl păstră pe deget. Dacă va observa cineva şi o va întreba de unde îl are, va spune simplu… de la mătuşa. O mătuşă bogată care trăise singură în Basel şi care tocmai murise. Apoi înşfacă o sticlă cu vin şi o puse pe o tavă împreună cu trei pahare. Se întoarse la masa ocupată de admiratorul ei şi de prietenii acestuia.

Le turnă vinul în pahare, apoi, mângâindu-l uşor pe spate, se aplecă la urechea lui Lentz şi-i şopti:

— *Du bisch ein Schatz*, Werner. O să-mi iau o pauză peste vreo oră. Poate mergem pentru câteva minute, afară.

El înclină uşor din cap a încuviinţare. De îndată ce ea se îndepărtă, îşi privi ceasul. O oră era tocmai suficient. Dacă va descoperi ceea ce căuta, va avea timp la discreţie ca să planifice detaliile operaţiunii, mai ales desfăşurătorul.

Douăzeci de minute mai târziu, în restaurant, care se umpluse între timp, se făcu o pauză generală în conversaţie; toţi auzeau un zgomot neobişnuit, cel puţin pentru o noapte în timp de război. Era un huruit de maşini grele care se îndreptau spre local. Deodată, huruitul încetă. Apoi, brusc, zgomot de motoare puternice ambalate. Liselotte, curioasă ca întotdeauna, nu se putu abţine să nu iasă ca să vadă despre ce e vorba. La lumina orbitoare a farurilor zări, luând-o la dreapta, pe aleea către castel, cel mai mare Mercedes pe care îl văzuse în viaţa ei, urmat de două maşini imense. N-avea de unde să ştie că

erau BMW-uri, pentru că asemenea automobile erau rare în Elveţia.

După ce-şi satisfăcu curiozitatea, Liselotte închise uşa şi se îndreptă imediat spre masa lui Werner Lentz. Ajunsă lângă el, se aplecă din nou la urechea lui şi-i spuse:

— Îţi aduci aminte ce ţi-am povestit duminică? Că vor veni nemţii? Ei bine, tocmai au sosit. Le-am văzut maşinile. N-am văzut niciodată automobile atât de mari!

Se îndreptă şi întrebă cu voce normală:

— Domnii doresc să vadă meniul?

Încuviinţară toţi. Cinci minute mai târziu, comandară cina. Se hotărâseră toţi să ia câte un şniţel din carne de căprioară, însoţit de un Döle, vinul roşu cel mai potrivit unui asemenea meniu.

După o jumătate de oră telefonul din spatele barului sună. Liselotte se afla lângă el. Scotea bere din butoiaş pentru un grup mare care tocmai sosise în restaurant ca să se apuce de obişnuitul Jass la Stammtisch, masa cea mare din fundul localului. Răspunse, ascultă câteva clipe, după care închise. Termină de tras berea, puse halbele pe o tavă şi duse comanda. După aceea, se duse direct la masa alăturată celei ocupate de oamenii din Rote Kapelle, unde aranja două tacâmuri suplimentare. Pe drumul de întoarcere către bar, se opri câteva clipe în spatele lui Lentz şi-i strecură un alt mesaj:

— În cinci minute vor veni patru indivizi de acolo, de sus. Asta înseamnă că nu o să pot lua o pauză decât mai târziu, peste încă o oră. O să stai până atunci?

Când Lentz dădu afirmativ din cap, ea îi mângâie discret şi rapid ceafa, apoi dispăru.

Trecură exact cinci minute până când în restaurant intrară doi bărbaţi şi două femei. Imediat, toţi ochii din sală se întoarseră spre ei. Bărbaţii nu semănau deloc cu cei de prin partea locului. Amândoi aveau peste doi metri şi cântăreau peste nouăzeci de kilograme. Nu numai

dimensiunile lor şocau, ci şi ţinuta. Fiecare purta o haină lungă din piele. Deşi pe dedesubt se puteau vedea hainele civile, se ghicea uşor că îmbrăcămintea lor favorită era uniforma militară. Când unul din ei chemă ospătăriţa, pe Liselotte, şi i se adresă într-o germană impecabilă, toată lumea socoti că uniforma care le îndeplinea dorinţele era cea a Wehrmachtului: verde, cu un vultur cu aripi îndoite deasupra unei svastici plantate pe buzunarul de la piept. Sau, mai rău, uniforma putea fi neagră; alături de insigna cusută pe bonete, compusă dintr-un cap de mort şi două oase încrucişate, ea identifica membrii elitei naziste.

Adevărul era oarecum altul. Cei doi bărbaţi erau, într-adevăr, membri ai elitei militare din patria lor germană, dar nu din SS: amândoi erau *Fallschirmjäger*, paraşutişti. Purtau uniformă gri-albastră şi, în contrast cu ofiţerii din armata regulată, aripile vulturului de pe buzunarul drept de la piept erau desfăcute şi curbate. Unul dintre cele „zece comandamente" ale lui Hitler, către militarii acestei arme, fusese: „Împotriva unui inamic declarat, luptaţi cavalereşte, însă fiţi fără cruţare cu partizanii"[40]. Ca gărzi de corp ale lui Schellenberg, într-o ţară neutră, dar ostilă, erau cu siguranţă în posturi de partizani.

Cele două însoţitoare ale lor provocară însă şi mai multă agitaţie printre localnicii adunaţi aici să cineze.

Ajunseseră cu toţii cu patruzeci de minute înainte, la ora şapte punct, aşa cum fusese prestabilit, într-unul din BMW-urile ce făcuseră parte din convoiul de patru maşini. Maşina din frunte fusese ocupată de doi ofiţeri ataşaţi Secţiei a 5-a a Statului-Major al armatei elveţiene. De îndată ce convoiul se oprise, cei doi militari descinseseră din maşină pentru a-l saluta pe bărbatul care îi aştepta în faţa podeţului de peste şanţul castelului. Intrarea principală în Schloss era

scăldată în lumina ce provenea de la felinarele atârnate în copacii de la marginea pădurii care înconjura castelul. Era un adevărat spectacol, care oferea în plus şi protecţie faţă de eventualii intruşi.

În mijlocul acelei feerii luminoase, stătea fiul proprietarului castelului, Peter Burckhardt. Primi din partea celor doi ofiţeri un simplu salut, fapt care demonstra că era privit ca un coleg, deşi apartenenţa lui la Secţia a 5-a era cunoscută de foarte puţini oameni.

Aproape în acelaşi timp, şoferul uriaşului Mercedes negru coborî şi deschise portierele pentru generalul Walter Schellenberg şi adjunctul său, Rittmeisterul Hans Eggen. Când Burckhardt se apropie de ei, cei doi îşi pocniră călcâiele în salutul nazist şi îşi înclinară la unison capetele tunse regulamentar. Pentru o fracţiune de secundă, toţi avură impresia că amândoi aveau să execute salutul. În loc de asta, Schellenberg făcu un pas în faţă şi îşi întinse, cu greu, mâna dreaptă. Pentru altă fracţiune de secundă toţi crezură că Burckhardt ezită. În cele din urmă, acesta îi strânse ferm mâna generalului, şi-i ură:

— *Willkommen în der Schweiz, Herr General.*

Strânse şi mâna lui Eggen. Adresându-se amândurora, se recomandă:

— Numele meu e Peter Burckhardt şi voi fi gazda dumneavoastră. Colonelul Masson a sosit deja şi mi-a cerut să vă comunic că e nerăbdător să vă întâlnească. Dacă sunteţi de acord, ne vom vedea cu toţii la cină la ora şapte şi jumătate. Până atunci, un servitor vă va conduce la camerele dumneavoastră. Dacă aveţi nevoie de ceva, vă rog să mă anunţaţi de îndată.

Terminând de vorbit, ca la un semnal, uşa de la intrarea principală a castelului se deschise şi de ei se apropiară doi valeţi urmaţi de şase cameriste.

Schellenberg nu părea deloc impresionat de spectacolul montat de aristocraţii din Basel.

— Locotenent Burckhardt, ospitalitatea dumneavoastră elveţiană e cu adevărat copleşitoare. Noi, germanii, ca vecini şi prieteni, sperăm ca legăturile cu voi, care au fost întotdeauna apropiate şi au inclus limba pe care o împărţim, să devină şi mai strânse în zilele ce vor urma.

Pocni din nou din călcâie şi salută scurt din cap. În acest moment, uşile din spate ale uneia din maşinile din convoi se deschiseră. Două exemplare umane, ce respirau prin toţi porii a arian tipic, ieşiră din BMW şi se apropiară de Peter Burckhardt.

— Domnii aceştia mă însoţesc întotdeauna, explică Schellenberg. El e maiorul Gerhardt von Göhler.

Göhler păşi ţeapăn înainte şi-i strânse mâna elveţianului.

— Iar acesta e locotenentul Reichardt, îl prezentă generalul pe celălalt.

Reichardt îl imită pe maior. Apoi sosi şi partea cea mai surprinzătoare a ceremoniei de primire. Când se deschiseră portierele celui de-al doilea BMW, din el ieşiră două specimene de primă mână ale rasei nordice, ambele la fel de înalte şi de bine făcute. Apariţia lor provocă agitaţie printre cele şase cameriste, care înţepeniseră pe poziţiile lor, îmbrăcate în rochii negre şi şorţuri albe. Nu văzuseră astfel de femei decât pe ecranele cinematografelor. Niciuna din ele nu purta haină deasupra rochiilor de mătase, una roşie şi cealaltă de un verde strălucitor, ce începeau cu mult sub gât şi se opreau la o distanţă apreciabilă de genunchi. Amândouă aveau un piept generos şi picioare la fel de elegante, al căror efect asupra celor de faţă era mărit de ciorapii negri de mătase. Una din doamne era blondă, iar cealaltă roşcată. Amândouă erau fulminante.

Generalul Schellenberg dovedi din nou că e stăpân pe situaţie.

— *Darf ich vorstellen?* întrebă el. Ele sunt secretarele mele, deşi de multe ori sunt mai mult decât atât.

Zâmbi uşor când spuse asta.

— Cred că le-ar plăcea să împartă o cameră în seara asta, dacă se poate aranja.

Numele lor erau Hannelore şi Marlene şi se uitară amândouă obraznic la Peter când li se făcură prezentările. Schellenberg continuă:

— De vreme ce niciuna din ele nu va cina cu noi, m-am gândit că poate le-ar plăcea să cineze în satul din vale. Am avut impresia că acolo există un han. Sunt sigur că maiorul von Göhler şi colegul său vor fi atât de galanţi ca să le acompanieze.

— De fapt, interveni Burckhardt, am anticipat o astfel de situaţie şi mi-am permis libertatea de a rezerva o masă la han, al cărui nume este Zun Ochsen, pentru ora şapte şi jumătate.

Rezervarea fusese făcută pentru două persoane, însă asta se putea corecta prin telefon.

— Vă convine aranjamentul? o întrebă Peter pe Hannelore, cea cu părul roşcat.

Ea făcu un pas înainte şi-i atinse braţul lui Peter. Vorbi cu acea voce răguşită specifică femeilor din Berlin:

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, *Herr* Burckhardt. Credeţi că am putea merge îmbrăcate aşa?

Întrebarea provocă o reacţie involuntară, dar uşor de înţeles din partea elveţianului: ochii săi priviră drept spre rochia roşie şi spre corpul ascuns dedesubtul ei.

— Bineînţeles, răspunse el. Fiind o noapte aşa de încântătoare, cu lună plină, v-aş sugera să faceţi o plimbare prin pădure. Şi cum prin aceste părţi se face răcoare noaptea, ar fi bine să luaţi o haină sau un acoperământ foarte călduros peste acest… costum.

Astfel că, o jumătate de oră mai târziu, Liselotte Maurer îi conducea pe cei patru berlinezi către masa lor, imediat în apropierea celei ocupate de ultimii trei membri activi ai reţelei sovietice de spionaj din Europa Centrală. În 1943, o astfel de situaţie nu se putea întâmpla decât în patru oraşe din lume: Lisabona, Istanbul, Geneva şi Basel. Acestea erau oraşele, zonele apropiate, în care agenţii tuturor părţilor aflate în conflict erau liberi să-şi facă numerele, nu numai fără amestecul autorităţilor locale, ci şi, uneori, sub protecţia lor. Era în interesul tuturor neutrilor să prevină orice incidente ce se puteau naşte pe teritoriul lor şi periclitau neimplicarea lor directă în cel mai sângeros război pe care îl trăise omenirea.

Astfel, în acest 2 martie 1943 ieşirile şi plecările din Benkener Schloss ca şi din restaurantul Zun Ochsen din sat erau sub supraveghere oficială, coordonată de şeful Poliţiei Politice din Basel. Lützelschwab şi oamenii săi sosiseră în Benken în trei maşini obişnuite, imediat după ce convoiul o luase pe aleea ce ducea la castel. Doi poliţişti au fost însărcinaţi cu supravegherea restaurantului, restul se împrăştiaseră în jurul castelului, profitând de acoperirea dată de pădurea înconjurătoare.

Fără îndoială că Schellenberg şi oamenii săi erau conştienţi că autorităţile locale erau pe urmele lor. Subtilitatea nu era cea mai puternică trăsătură de caracter a elveţienilor aşa cum, pentru poliţia acelei ţări, nu era fineţea. Faptul fusese evidenţiat de cele trei Citroënuri negre care se ţinuseră în urma lor de la ora patru. Toate acestea puteau explica atitudinea de lejeritate, total necaracteristică lor, pe care cei doi Fallschirmjägeri o etalară când Lützelschwab trecu pragul localului Zum Ochsen pe la opt şi jumătate. Erau siguri că în jurul generalului SS, de a cărui siguranţă răspundeau personal, fusese ridicat un ecran protector. Hitler nu privise cu ochi buni plecarea lui Schellenberg în Elveţia în timpuri ca

acestea, temându-se că putea fi răpit de britanici sau de agenţi elveţieni aflaţi în slujba americanilor. Führerul nu voia să-şi piardă al doilea confident, aşa cum se întâmplase cu doi ani înainte, în cazul adjunctului şi succesorului său declarat, Rudolph Hess[41]. Acesta zburase singur în Scoţia şi fusese paraşutat lângă Glasgow cu o misiune similară celei asumate de Schellenberg, şi anume de a stabili contacte cu oameni influenţi din Vest pe care îi credea favorabili unei păci negociate[42]. Aşa stând lucrurile, generalul Schellenberg a fost cel care a sugerat ferm ca „plimbarea" să se întreprindă alături de cele două femei – „ca să-i ţină ocupaţi", cum se exprimase el, pentru că el avea multă treabă în seara respectivă.

Motivul intrării lui Lützelschwab în restaurant comporta două aspecte. Primul era de a verifica dacă spionii lui Rote Kapelle, în special liderul lor, Werner Lentz, se aflau, într-adevăr, înăuntru. Sosirea acestora în Benken fusese observată de jandarmul local, care alertase sediul din Basel cu un sfert de oră în urmă. Lützelschwab pusese restaurantul sub observaţie imediat ce apăruse în Benken, aşa că n-avea nici cea mai mică îndoială că se aflau înăuntru. Cu toate acestea, voia să fie sigur. Îl remarcă pe Lentz de îndată şi se grăbi să pornească spre fundul sălii înainte ca acesta să-l observe sau să-l recunoască. Fu uimit că nu identifică pe niciunul dintre comesenii lui Lentz. Când i se comunicase că în local intraseră trei oameni, presupusese că jandarmul se referise la Lentz şi la cei doi compatrioţi locali – comisionarul şi recepţionerul. Dacă ultimii nu erau aici, atunci unde puteau fi? Şi, fiindcă veni vorba, unde era automobilul lui Lentz? Cine erau aceşti doi străini? „La naiba", înjură el printre dinţi. Crezuse că avea totul sub control şi deodată…

Cel de-al doilea aspect al apariţiei sale în han provenea din necesitatea de a verifica cele raportate de către sergentul însărcinat cu

supravegherea restaurantului, şi anume că doi bărbaţi ce păreau a fi gărzile de corp ale lui Schellenberg intraseră în han cu o jumătate de oră în urmă. Asta nu era surprinzător. Surprinzătoare era însă informaţia suplimentară că bărbaţii erau în compania a două tinere… de origine îndoielnică. Zwai gueti Stück – fuseseră cuvintele în dialectul german pe care sergentul le folosise pentru a le descrie pe cele două. Asta înseamnă „două bucăţele nostime" sau, dacă le interpretai în franceză, *deux poules de luxe,* adică şi „două târfe de lux".

Nu era nevoie de un ochi expert pentru a recunoaşte doamnele în cauză. Îmbrăcate cum erau, în rochii scurte, cu greu puteau fi confundate cu gospodinele elveţiene din partea locului ce obişnuiau să poarte rochii cu nasturii încheiaţi până la gât. Mai mult, o simplă privire îl făcu pe Lützelschwab să tragă concluzia că prezenţa lor în Elveţia nu avea nicio legătură cu misiunea secretă a generalului SS care, în acea clipă, lucra, probabil, la castel, cu colonelul Masson. Era clar că aceste femei se aflau aici cu un scop şi numai unul. Această revelaţie îl făcu pe şeful poliţiei din Basel, un protestant care în fiecare duminică stătea în primul rând al bisericii şi era mândru că nici măcar nu se gândise vreodată să se culce cu vreo altă femeie decât cu nevasta sa, Bertha, să se cutremure de sfântă indignare în faţa sacrilegiului comis de generalul SS de a importa două străine fără documente (căci era sigur că tinerele nu aveau niciun fel de paşaport cu ele) pe teritoriul helvet, în scopuri obscene. Fu tentat, o fracţiune de secundă, să plece din restaurant, să-şi retragă oamenii şi să lase evenimentele să se desfăşoare în legea lor. Ideea îi pieri însă de îndată ce ospătăriţa se apropie de el. Privind-o, îşi zise că aceasta nu era altcineva decât ţăranca pe care omul său o remarcase la Stadttheater, duminica trecută, împreună cu

spionul sovietic aşezat acum la câţiva metri distanţă de nazişti.

— Doriţi să serviţi cina, domnule? întrebă ospătăriţa.

În ciuda loialităţii faţă de Bertha, poliţistul din Basel nu se putu abţine să nu remarce că era o tânără foarte atractivă. Un pic cam dolofană, desigur, însă comparată cu Bertha…

— Nu, refuză el. De fapt, am venit pentru a bea rapid o bere. De aceea am să mă aşez la o masă de aici, în spate.

Încercă să rămână cât mai şters cu putinţă, deşi nu era deloc uşor pentru un tip ca el, care avea doi metri şi o sută de kilograme. Orice urmă de curiozitate din partea ospătăriţei dispăru când el îi ceru ca berea să fie *temperiert*, adică încălzită. Era un obicei vulgar, al elveţienilor vulgari, care doreau să bea berea ca pe ceai.

În ceea ce priveşte comportamentul celor patru nemţi, „şters" era cuvântul cel mai puţin potrivit. Cele mai potrivite adjective ar fi fost: gălăgioşi, răguşiţi, chiar gură-mare. Ca efect, printre ceilalţi comeseni din han începu să se facă auzită expresia *typische Schwobe*, „germani tipici". Dar probabil că această critică avea mai mult de-a face cu invidia pe capacitatea germanilor de a se distra, decât cu prezenţa în mijlocul lor. Asta pentru că nemţii se simţeau, într-adevăr, excelent! De o jumătate de oră, de când sosiseră, reuşiseră să bea, fără să mănânce ceva, trei sticle cu vin alb. Pe măsură ce continuau să bea, vocile celor din Fallschirmjäger, care povesteau snoave, deveneau tot mai puternice. Răspunsurile celor două Fräulein, sub formă de chicoteli şi ţipete scurte, deveneau tot mai ascuţite. Ca să înrăutăţească şi mai mult situaţia, cele două fufe survolau obraznice cu privirea, de fiecare dată când îşi gâlgâiau hohotele de râs, toată asistenţa locală, de o manieră ce indica, fără doar şi poate, că puţin le pasă de ceea ce cred ţăranii ăia despre ele.

Era începutul unei nopţi care va rămâne de neuitat pentru locuitorii din Benken.

Atmosfera din sufrageria Schlossului era diferită cu 180 de grade de cea din hanul satului. La masa din mijloc se aflau şase oameni, toţi bărbaţi, toţi ofiţeri: patru elveţieni şi doi germani. Cu toate astea, camaraderia subconştientă, ce uneşte militarii indiferent de naţionalitate, era cu totul absentă; starea de spirit putea fi cel mai bine descrisă ca rece, rezervată, chiar încorsetată. Era ca şi cum s-ar fi întâlnit dintr-odată doi colegi de pe vremea gimnaziului sau a universităţii, după multă vreme, creându-se astfel o situaţie în care ambii ar fi încercat din răsputeri să umple golul ce crescuse între ei datorită atâtor ani de despărţire. Analogia era perfectă, pentru că, în ciuda faptului că Germania şi Elveţia aveau graniţă comună, ce ducea din Franţa până în Austria, şi locuitorii celor două ţări aflaţi în zona frontierei vorbeau aceeaşi limbă, comportându-se ca doi vecini care comunică perfect între ei, cele două naţiuni trăiseră complet separate din 1939. Între ele fusese trasă o cortină de oţel. Schimburile normale între ele fuseseră reduse la zero absolut. În timp ce poporul german devenise, probabil, cel mai puternic de pe pământ, în urma cuceririi Europei, de la Atlantic până în apropiere de Urali, fără ajutor extern (cel furnizat de italieni era mai mult o piatră de moară, aşa cum dovedeau evenimentele curente din Africa de Nord), elveţienii dispăruseră, pur şi simplu, din istorie. Ajunseseră un popor ţinut de trei ani şi jumătate în captivitate în propria lui ţară, complet izolat de cursul principal al evenimentelor mondiale. Faptul că doi dintre gardieni se aflau acum în mijlocul lor nu făcea decât să confirme situaţia.

În timpul în care cei patru din restaurantul din sat terminau şi cea de-a treia sticlă cu vin, fără a se atinge încă de mâncare, cei şase bărbaţi din

Schloss terminau deja primul fel, *Forellen blau*, păstrăvul albastru provenind dintr-un pârâu ce curgea în apropiere de Benkener Schloss şi se vărsa ceva mai jos, în râul Birsig. Conversaţia comesenilor deviase către… frontul de Est. Cel care o manevrase fusese Peter Burckhardt, în efortul de a crea un echilibru pentru elveţieni în perspectiva „luptei" ce avea să se dea mai târziu, în seara respectivă. Insinuase astfel, deliberat, că nici „ei" nu erau invincibili. Nu trecuse decât o lună şi ceva de când nemţii suferiseră prima lor înfrângere importantă. La 31 ianuarie, feldmareşalul Friedrich Paulus îşi predase Armata a 6-a în mâinile ruşilor, la Stalingrad. Când, în discuţie, colonelul Masson, un militar de carieră absolvent al Academiei Militare franceze, încercase să obţină detalii de la generalul Schellenberg despre situaţia militară curentă din Rusia, deveni evident pentru toţi cei prezenţi că acesta nu era informat şi că răspunsurile lui vagi nu erau rezultatul modestiei, ci al incapacităţii de a aborda tactici strategice şi militare ca un profesionist în domeniu. Concluzia pe care o trăsese el în urma fiascoului militar de la Stalingrad, şi pe care o împărtăşea acum şi celorlalţi cinci ofiţeri aflaţi la masă, arăta, fără îndoială, ce fel de general era Schellenberg: unul politic.

— Stalingrad – afirmă el, e cu siguranţă, unul dintre motivele pentru care mă aflu aici astă-seară, *meine Herren*. Catastrofa militară produsă acolo, şi nimeni nu neagă că a fost numai asta, o catastrofă, ne-a servit pentru a recunoaşte încă o dată un adevăr irefutabil: inamicul comun al tuturor celor care încercăm să păstrăm cultura europeană e bolşevismul. Dacă barbarilor ruşi li s-ar permite să conducă Europa, asta ar însemna sfârşitul *Abendland*-ului aşa cum îl ştim şi îl iubim. Noi, germanii, suntem gata să apărăm Europa până la moarte. Tot ce cerem e ca alţii, care împărtăşesc

moştenirea noastră europeană, să nu ne înfigă cuţitul pe la spate.

Prin „spate”, el se referea la flancul sudic al Germaniei, iar prin „a înfige”, la o lovitură ce ar fi venit dinspre sau, mai precis, prin Elveţia.

Înţelesurile deveniră şi mai evidente când Schellenberg reluă şi mai apăsat:

— După cum ştiţi, *Herr* colonel Masson, suntem în posesia anumitor documente pe care armata noastră a reuşit să le confişte din La Charité-sur-Loire în 1940 şi care sunt devastatoare pentru pretenţia de neutralitate a ţării dumneavoastră în acest conflict. Mai ştiţi, cred, că persoana cea mai compromisă a fost comandantul dumneavoastră, generalul Guisan.

Schellenberg se referea la protocoalele unui pact militar strict secret, încheiat de generalul Guisan şi Statul-Major al armatei franceze şi găsite într-un vagon de cale ferată plin de documente guvernamentale franceze „fierbinţi”. Când au fost descoperite, ele se aflau evident în drum către ascunzătoare. Din motive necunoscute, vagonul fusese abandonat la marginea localităţii La Charité-sur-Loire, la o sută cincizeci de kilometri vest de Dijon. Cele care au dat peste el au fost trupele naziste de asalt pe timpul Blitzkriegului contra Franţei, la 16 iunie 1940. Aceste protocoale parafau uimitorul fapt că planurile militare comune helveto-franceze debutaseră încă în octombrie 1939, imediat după începutul războiului, şi că, până în noiembrie, fuseseră deja elaborate planurile comune de răspuns la un atac militar german.

Faza întâi ar fi implicat un baraj masiv de artilerie îndreptat împotriva nemţilor din regiunea Basel de către armata elveţiană. Faza a doua ar fi început trei sau patru ore după ce artileria helvetă (ce ar fi executat focul din poziţiile fixe aflate în buncărele de beton săpate în dealurile de lângă Basel, ce se învecinau cu graniţa helveto-germană)

şi-ar fi început barajul, ceea ce ar fi echivalat cu permisiunea înaltului Comandament Elveţian, acordată militarilor francezi, de a trece graniţa. Fusese prevăzut ca o întreagă divizie franceză să treacă prin Elveţia şi să înceapă contraofensiva dintr-o direcţie absolut neaşteptată pentru germani – dinspre sud. Această tactică le-ar fi permis francezilor să înconjoare complet poziţiile de apărare ale liniei Maginot, pe ambele părţi ale ei, în direcţia est-vest. În faza a treia, întreaga Armată a 8-a Franceză ar fi angajat lupta cu inamicul, ca şi armata elveţiană de altfel, sub comandă reunită franco-elveţiană. Fusese, de asemenea, prevăzută evacuarea totală a oraşului Basel, datorită situării sale în mijlocul unui asemenea conflict. În primele luni ale lui 1940, unităţile militare franceze care, conform planului, trebuiau deplasate, au fost mutate în partea cea mai sudică a Alsaciei. Ca o ironie, ruta pe care ar fi trebuit să o parcurgă prin „neutra" Elveţie, pentru a se alătura bătăliei împotriva Wehrmachtului, ar fi trecut prin Biell-Benken şi apoi în jos, urmând valea râului Birsig, către şi dincolo de Basel. Ar fi avut acelaşi itinerar, în direcţie opusă, cu cel pe care îl străbătuse Schellenberg şi anturajul său, de când trecuseră graniţa.[43].

Toate acestea nu s-au întâmplat însă niciodată.

Pe data de 17 mai 1940, la trei zile după ce olandezii s-au predat şi armata de asalt germană a cucerit Sedanul, Armata a 8-a Franceză, staţionată lângă frontiera franco-elveţiană gata de intervenţie, a fost retrasă cu ordinul de a proceda astfel „cât mai discret cu putinţă"[44]. Au fost menţinute pe poziţie câteva batalioane pentru ca elveţienii să nu observe imediat ce se întâmpla. Armata elveţiană, mai ales generalul Guisan, nu a fost niciodată informată de această măsură.

Cu aceasta „eroicii" militari francezi şi-au confirmat încă o dată reputaţia (fiind rândul elveţienilor să fie lăsaţi baltă). Chiar dacă acest

fapt ar fi fost singurul eveniment neplăcut pentru elveţieni, pericolul rămânea imens. Mai ales acum, când ei se confruntau cu aceste revelaţii secrete şi extrem de incomode bazate pe documente şi făcute pe pământ elveţian de către un general SS, în faţa unor ofiţeri elveţieni de rang mai mic ce nu aveau, bineînţeles, de unde să fi ştiut despre toate acestea. Era prea mult pentru colonelul Masson… mai ales că Walter Schellenberg începuse acum să ameninţe.[45]

— Dacă nu-l voi putea convinge pe Führer că nu se pun la cale planuri similare între generalul vostru şi anglo-americani, care să le permită acestora libera trecere prin teritoriul elveţian pentru o agresiune dinspre sud a Germaniei, mă tem că el va ordona în curând un atac.

Ameninţarea fusese scoasă la iveală: „Operaţiunea Elveţia”!

Când Schellenberg îşi termină ultimatumul, Mason făcu un semn locotenentului Burckhardt. Era evident că acest semnal fusese aranjat, pentru că locotenentul se ridică brusc de pe scaun şi le propuse colegilor săi ofiţeri şi Rittmeisterului Eggen să se retragă împreună pentru desert şi cafea, în bibliotecă. Toţi se ridicară ca unul şi, după ce-şi salutară comandanţii, părăsiră sufrageria.

Rămaşi singuri, colonelul se întoarse spre Schellenberg şi-l invită:

— Să vorbim ca de la soldat la soldat,[46] Herr General.

Îi sugeră că problemele în discuţie deveniseră prea serioase ca să fie lăsate pe mâna liderilor politici.

— Primul lucru pe care vreau să vi-l comunic este că generalul Guisan e pregătit să se întâlnească cu dumneavoastră mâine, ca să vă dea asigurările sale personale că această naţiune, în ciuda oricăror concluzii pe care guvernul dumneavoastră le-ar fi putut trage de pe urma

documentelor găsite în La Charité-sur-Loire, intenţionează să menţină o strictă neutralitate în relaţiile sale cu toate părţile aflate în conflict. Absolut cu toate!

— Sunt recunoscător că s-a putut aranja această întâlnire, colonel Masson, răspunse Schellenberg, pentru că sunt sigur că dumneavoastră cunoaşteţi profunda mea simpatie pentru această ţară, ca şi compasiunea mea pentru situaţia grea în care vă găsiţi. Fiţi sigur că voi face tot ce-mi stă în putinţă pentru a-l convinge pe Führer că a fost greşit informat în privinţa atitudinii şi intenţiilor actuale ale militarilor elveţieni, şi, în consecinţă, că ar fi o imprudenţă să dea drumul „Operaţiunii Elveţia".

Când pronunţă numele de cod al atacului, urmări cu atenţie reacţia de pe faţa lui Masson.

— Observ că eşti familiarizat cu acest nume de cod, dragă colega… în ciuda faptului că el a fost clasificat la Berlin ca strict secret. Felicitările mele!

După ce demonstră astfel cât de uşor era să-l prindă în capcană pe colegul său elveţian în privinţa relaţiilor avute de acesta cu cele mai importante cercuri din înaltul Comandament German din Berlin, Schellenberg începu să-l preseze tot mai mult.

— Dacă ar fi să vă ajut pe dumneavoastră şi naţiunea dumneavoastră, colonel Masson, ar trebui să mă întorc la Berlin cu probe. Va trebui să am cu mine o declaraţie scrisă şi semnată personal de comandantul vostru, în care să afirme fără echivoc că această naţiune şi armata ei intenţionează să rămână neutre, în cel mai strict sens al cuvântului, pe toată durata acestui război.

Spre surprinderea lui, Masson încuviinţă imediat. Încurajat, generalul continuă:

— Dacă va trebui să-l conving pe Führer de bunele voastre intenţii, va trebui să convenim asupra unor concesii în domeniile industrial şi

financiar. Treaba asta nu-l priveşte pe generalul Guisan. În primul rând, e problema transporturilor noastre de aur către Banca voastră Naţională, o problemă în care am un interes personal datorită, după cum ştiţi, dragă colega, necesităţii finanţării unora dintre operaţiunile mele din străinătate cu valută forte.

Schellenberg trecu sub tăcere faptul că menţinea o vastă reţea de spionaj în Elveţia, folosind localnici simpatizanţi ai cauzei naziste. Nu într-atât de simpatizanţi însă încât să-şi rişte capetele pentru nimic şi neacceptând plată în altă valută decât în cea mai puternică monedă din lume – francul elveţian. Ca o ironie, sursa acestor bani era tocmai Banca Naţională a Elveţiei!

— Mai e şi problema vitală a drepturilor noastre de tranzit prin pasul Gotthard, continuă el. În acest sens, nu vom tolera nicio încercare de a trişa faţă de înţelegerile convenite, mai ales acum când o debarcare aliată în Italia pare iminentă. De fapt, noi credem că tonajul transporturilor trebuie mărit şi…

În timp ce Schellenberg monologa în sufragerie, în biblioteca de la etajul doi Burckhardt rămăsese numai cu Rittmeisterul Eggen la insistenţele maiorului SS, care le propusese celor doi ofiţeri mai mici în grad să-şi servească desertul şi cafeaua în altă încăpere. Motivul acestei insistenţe fu dezvăluit îndată ce rămaseră singuri.

— Am înţeles, începu Eggen, că tatăl dumneavoastră este preşedintele Corporaţiei Bancare Elveţiene.

— Aşa este, recunoscu Burckhardt.

— N-am avut niciodată plăcerea de a-l întâlni, deşi noi am făcut afaceri cu banca. Poate ştiţi că am fost implicat în câteva tranzacţii dintre ţările noastre, cea mai recentă referindu-se la importul de barăci militare din lemn prefabricat, confecţionate aici, în Elveţia. Partenerul elveţian al

acestei afaceri e o firmă numită Extroc S.A., cu sediul în Lausanne. Pentru că numele Guisan s-a pronunţat deseori în seara aceasta, cred că v-ar interesa să aflaţi că fiul generalului Guisan e unul dintre directorii de la Extroc.

Eggen făcu o pauză ca să lase ultimei informaţii timp să fie înţeleasă. Era evident că maiorul era sigur că, avându-l pe fiul generalului, colonel el însuşi, ca referinţă, îl ridica automat la un statut privilegiat în această ţară, mai ales în faţa elitei elveţiene. Iar familia Burckhardt din Basel făcea parte din această elită cu sânge albastru. Numele menţionat îl lăsă însă indiferent pe locotenent. Nu scoase nicio vorbă; aştepta ca maiorul să treacă la subiect… ceea ce acesta nu întârzie să facă.

— Motivul pentru care am dorit să vă vorbesc în particular, *Herr Doktor*, continuă Eggen, demonstrând că apreciază referinţele academice ale locotenentului, este de a discuta unele afaceri noi, care mi s-au cerut a vi le oferi. Nu e vorba de genul de tranzacţii cu barăci militare. Mă refer la finanţa pură. Operaţiuni bancare în cel mai clasic înţeles elveţian. Genul de afaceri care pretind o anumită discreţie întâlnită numai în ţara dumneavoastră, pentru că numai aici secretul bancar e protejat de lege… sub ameninţarea unor severe sancţiuni în caz de încălcare a ei. Mă refer la depozite bancare. La mari depozite bancare, în valută forte. Iar dacă va fi necesar, în conturi fără dobândă.

Făcu din nou o pauză, pentru ca spusele să-i fie bine înţelese… ca şi cum ar mai fi fost necesar!

— Încă de la început vreau să subliniez că persoanele ce m-au solicitat să le fiu intermediar au cunoştinţă deplină de faptul că, în astfel de vremuri tulburi, această protecţie legală nu se extinde în toată lumea. Mai ales în ceea ce-i priveşte pe străini. În orice caz, pot să vă spun, *Herr Doktor*, că, dacă misiunea mea va fi încununată de succes şi voi aduce câţiva clienţi noi

pentru, să zicem, banca tatălui dumneavoastră, aceştia vor fi mai mult decât dornici să discute: să ofere reciprocitate. Se subînţelege că o asemenea reciprocitate poate lua forme neobişnuite. Timpurile sunt grele pentru noi toţi. Şi dacă nu ne ajutăm unul pe altul, fiecare în felul nostru, atunci cine să o facă?[47]

Ar fi fost greu să prezinţi mai brutal o asemenea ofertă. Totuşi, trebuia bine cântărită. De fapt, cu cât se gândea mai mult, Peter Burckhardt înţelegea că era o ofertă ce nu putea fi refuzată.

— Sper că vă daţi seama că nu pot vorbi în numele tatălui meu sau al băncii sale, *Herr Major*, începu el. Cu toate astea, vă pot asigura, ca de la profesionist la profesionist – şi lăsă un spaţiu, ca vorbele să-i fie bine înţelese – că aceste chestiuni mă interesează atât de mult încât i le voi prezenta tatălui meu de îndată. Chiar mâine. Cunoscându-l însă atât de bine, vă asigur de pe acum că vă va cere informaţii mai ample înainte de a-şi da acordul de principiu. Aşa cum aţi spus chiar dumneavoastră, protecţia secretului bancar elveţian nu se extinde automat la toţi nou-veniţii. Contrar legendei privitoare la folosirea conturilor numerotate, deşi e adevărat că ele reprezintă cheia de siguranţă în ceea ce priveşte secretul, băncile elveţiene – cele responsabile, şi poţi conta că banca tatălui meu este una dintre ele, motiv pentru care este astăzi şi cea mai importantă din Elveţia – trebuie să cunoască identitatea clienţilor săi. Aceasta e cunoscută numai de doi membri ai conducerii executive, din momentul deschiderii contului şi până la lichidarea lui. Restul funcţionarilor din bancă – de la casieri la secretare – cunosc contul şi operaţiunile la care participă numai după un număr. Vă pot încredinţa că, din 1934, de când Codul Penal sancţionează orice violare a legilor secretului bancar, nu a avut loc nicio penetrare a acestui sistem. Bănuiesc că toate acestea sunt cunoscute clienţilor dumneavoastră?

Chiar dacă erau, chiar dacă nu, maiorul dădu imediat afirmativ din cap.

— Atunci mi-aş permite să remarc că întreaga chestiune ar putea fi urgentată dacă aţi putea oferi indicaţii mai precise asupra identităţii unuia sau a doi dintre clienţii în numele cărora acţionaţi. Aveţi cuvântul meu solemn de ofiţer că o asemenea informaţie va rămâne în întregime confidenţială şi ea va fi transmisă unei singure persoane: tatălui meu.

Peter Burckhardt vorbea serios şi Eggen o ştia.

Maiorul scoase din buzunarul interior al hainei o agendă mică şi un stilou. Scrise trei nume pe una din pagini, o rupse şi i-o dădu lui Burckhardt. După ce Burckhardt citi numele scrise – Schellenberg, Bormann şi o iniţială: H[48] – Eggen întinse mâna să recupereze hârtia. Îi spuse locotenentului:

— În ceea ce priveşte a treia persoană, cred că ar fi mai înţelept dacă ar beneficia de ambele protecţii: a numărului şi a pseudonimului. În plus, trebuie spus că ea n-ar avea nimic de-a face cu vreo „reciprocitate" ce ar rezulta din aceste aranjamente financiare.

Apoi întrebă:

— Aveţi cumva vreo scrumieră?

Burckhardt se duse până la birou şi se întoarse cu o scrumieră mare din cristal. După ce i-o întinse maiorului, neamţul scoase o cutie mică de chibrituri, aprinse un băţ şi urmări hârtiuţa cum arde în scrumieră. Luă cenuşa şi, nonşalant, o puse, alături de cutia de chibrituri, înapoi în buzunarul hainei.

Cât Eggen făcu toate aceste mişcări, elveţianul încercă să gândească rapid, căci ştia prea bine că tatăl lui şi banca sa nici măcar nu vor lua în consideraţie posibilitatea de a-i avea drept clienţi pe oamenii de pe lista lui Eggen. Poate, în urma unei deliberări intense, l-ar fi acceptat pe Schellenberg. Pe ceilalţi doi, mai ales pe H, în

niciun caz, Eggen avea o relaţie strânsă cu Himmler şi, ca însărcinat al SS-ului cu aprovizionarea din Elveţia, împărţea cu el unele profituri rezultate din afaceri dubioase încheiate de maior acolo, ulterior aceste profituri fiind depozitate în bănci elveţiene în valută forte.

Nu s-a dovedit niciodată că Hitler a avut conturi în Elveţia, în ciuda unor articole precum acela apărut în *Weltwoche* în 15 martie 1990 (*Weltwoche* e echivalentul elveţian al revistei *Time*), care afirmau că Hitler depusese, sub nume fals, peste un milion de franci elveţieni în trei conturi diferite. Pe această temă, se scrisese în 12 iulie 1945 în ziarul londonez *Evening Standard*, ulterior ea fiind uitată sau îngropată. Motivul acestei renunţări putea fi dat de faptul că banca la care se depuseseră aceşti bani fusese, probabil, Basler Handelsbank, specializată în afacerile cu Germania şi care, ca atare, dăduse faliment la scurt timp după război şi fusese lichidată sub supravegherea guvernului elveţian. Fără îndoială, toate documentele care ar fi putut periclita interesele naţionale elveţiene au fost distruse în acest proces, aşa cum fuseseră distruse, din ordinul generalului Guisan, toate documentele privitoare la pactul militar helveto-francez din 1939-1940. În ambele cazuri, elveţienii au demonstrat din nou că sunt maeştri în revizuirea istoriei, în favoarea lor, prin simpla distrugere a oricărei dovezi istorice stânjenitoare. În ultima vreme, ei n-au mai avut acelaşi succes cu un astfel de procedeu. Numai în a doua jumătate a anilor ’80 a ieşit la iveală că cinci dintre cei mai nemernici dictatori postbelici au depozitat, împreună, sume de miliarde de dolari în bănci elveţiene: Marcos din Filipine, Duvalier din Haiti, Noriega din Panama, Ceauşescu din România şi Honecker din Germania de Est)!

Exista însă o bancă, vizavi de sediul Corporaţiei Bancare Elveţiene, anume Basler Handelsbank, specializată în afaceri cu Germania: împrumuturi

şi depozite bancare. De fapt, această bancă avea legături atât de strânse cu Germania, încât între cercurile bancare din Basel începuse să circule vorba că, dacă mersul războiului continua să fie defavorabil naziştilor, acea ţară şi acele împrumuturi şi, prin aceasta, chiar Basler Handelsbank puteau sfârşi tragic. Era un motiv în plus ca ei să accepte acum noi depozite, indiferent de unde şi de la cine ar fi provenit.

— Ei bine? întrebă maiorul SS.

— Cred că se poate aranja ceva, îl încuraja Burckhardt.

Cu acestea, se ridică şi se duse să aducă o sticlă de Porto, două pahare şi două trabucuri. Trebuia, evident, să mai petreacă câtva timp în compania acestui SS-ist împuţit, aşa că încerca s-o facă cât mai puţin dezagreabil.

CAPITOLUL 19

În acea seară, cele două conversaţii, din sufragerie şi din bibliotecă, se încheiară simultan, la ora zece.

Între timp, generalul Schellenberg şi colonelul Masson conveniră asupra programului ce trebuia urmat a doua zi, pe parcursul întrevederii neamţului cu comandantul Guisan. În conformitate cu dorinţa ambelor părţi de a evita publicitatea, întâlnirea urma să aibă loc în obscurul sat elveţian Biglen, situat în cantonul Berna. Locul convorbirii avea să fie camera din spate a restaurantului Bären. Aveau să ajungă acolo, cel mai probabil, în jurul prânzului. Deoarece Biglen era situat la două ore distanţă de Benken, pe şosea, Masson propuse să amâne discuţiile pentru seară.

După asta, cei doi ofiţeri se îndreptară spre biblioteca de la etajul doi pentru a anunţa gazda că amândoi aveau de gând să se retragă la culcare. Spre uşurarea lui Burckhardt, maiorul Eggen avea intenţia de a face la fel. Aşa că, după o nouă serie de pocnete din cizme şi înclinări protocolare, cei doi vizitatori nemţi dispărură pe coridorul de la etajul doi al castelului, spre dormitoarele lor. Masson îi imită curând, lăsându-l pe locotenent singur în încăpere. Acesta mai zăbovi o vreme, în linişte, privind focul cum se stinge şi savurând un ultim pahar de Porto şi o ultimă havană.

În sat, evenimentele au decurs în acea seară mult mai zgomotos, iar cantitatea de alcool ingerată a fost considerabil mai mare. Masa ocupată de cei patru berlinezi ieşise mult în evidenţă în privinţa nivelului de zgomot şi de alcool pe cap de consumator: nivelul mediu al sunetului fusese de cel puţin patruzeci de decibeli, iar media de licoare, de cel puţin un litru şi

jumătate de vin. De aceea, până la ora opt, cei doi paraşutişti şi femeile de lângă ei erau, cu toţii, beţi.

La masa alăturată, Igor Scitovski şi camarazii săi fuseseră mult mai temperaţi cu băutura: doar câteva beri şi cafele. Stăteau la masă şi numărau clipele în aşteptare, privind cum restul oamenilor din restaurant plecau. Scitovski găsise elementul final al planului său de atac urmărind comportamentul celor de la masa alăturată. Avea nevoie doar de o ocazie.

Această şansă îi surâse absolut neaşteptat. Totul porni de la un fapt fără nicio legătură cu ceea ce avea să se întâmple.

La fel cu delegaţia din Rote Kappele, Lützelschwab fusese forţat să rabde. Ca şi ei, cu trecerea timpului, schimbase berea pe cafea. Pe la ora zece, simţi nevoia de a se uşura, aşa că la un moment dat el se ridică pentru a merge la toaleta din spatele restaurantului. Exact în aceeaşi clipă, unul din paraşutiştii nemţi ceru nota de plată. Liselotte se duse să o aducă de la bar. Scitovski se ridică de la masă, imitat de colegii săi, şi se îndreptă către capătul restaurantului. În loc s-o ia pe coridorul ce ducea la dormitoarele hanului, se propti de marginea barului şi-i adresă câteva cuvinte ospătăriţei, ocupată cu socotelile. Liselotte se opri şi se îndreptă rapid spre uşa ce dădea în bucătărie ca s-o deschidă lui Scitovski şi alor săi. Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, se întoarse în spatele barului, îşi termină calculele şi se grăbi să prezinte nota celui mai înalt dintre nemţi, care aştepta nerăbdător în faţa uşii de la intrare; ceilalţi trei ieşiseră deja afară. Acesta inspectă nota, scoase portofelul, extrase o bancnotă de o sută de franci şi i-o întinse fetei cu o scurtă aplecare a capului.

— *Vielen Dank, gnädiges Fräulein,* îi spuse şi dispăru pe uşă, lăsând-o pe Liselotte cu cel mai gras bacşiş pe care-l primise vreodată.

Dr. Lützelschwab ieşi din toaletă la timp pentru a fi martor la această scenă. Fără a se mai aşeza la masă, o chemă pe ospătăriţă să-i întocmească şi lui nota. Liselotte i-o şi pregătise şi o avea în buzunarul şorţului, aşa că se duse imediat la el. Poliţistul o luă, o studie, îi dădu fetei o bancnotă de zece franci, apoi se îndreptă şi el spre uşă, lăsându-i ospătăriţei restul, adică douăzeci şi cinci de centime, unul dintre cele mai mici bacşişuri primite de ea în ultimul timp.

Lützelschwab se afla deja la jumătatea distanţei până la uşă, când se opri brusc şi privi înapoi. Amândouă mesele din separeul localului erau goale, aşa cum erau şi restul meselor din sufragerie. Asta însemna că Scitovski şi oamenii săi părăsiseră restaurantul înaintea nemţilor. Cu această revelaţie în minte, elveţianul plonjă în noapte şi zbură pe lângă nemţi, care stăteau în faţa restaurantului discutând aprins. Niciunul dintre ei nu-i dădu nici cea mai mică atenţie. Unde erau cei trei oameni care stătuseră toată seara lângă masa germană? Ajunse în şosea şi se uită în toate direcţiile. Nici urmă de ei.

Pur şi simplu, dispăruseră.

De fapt, aceştia se aflau la o masă în bucătărie şi o aşteptau pe Liselotte să vină. Fata nu întârzie prea mult. Peste câteva minute, uşa de la bucătărie se deschise şi îşi făcură apariţia două tinere de vârsta Liselottei. După ce îşi scoaseră paltoanele, Scitovski observă că erau amândouă îmbrăcate în uniformele alb-negru purtate de servitoare. Liselotte le aduse la masă şi le prezentă prietenului ei revenit în graţii, Werner Lentz. Una părea a fi cea mai bună prietenă a ospătăriţei. Pe numele ei Hilde, fusese colegă la şcoală cu Liselotte şi acum ajuta, din când în când, la castel, când era câte o mare petrecere. Cealaltă, Heidi, era verişoara Hildei şi servea ca fată în casa familiei bătrânului Burckhardt din Riehen. Sosise în Benken în acea după-amiază, cu trenul, împreună cu celelalte

servitoare. Cina de la castel se terminase şi nu mai era nevoie de prezenţa ei, aşa că, în loc să-şi petreacă noaptea laolaltă cu fetele, la castel, preferase să vină şi să şi-o petreacă în sat, cu verişoara ei. Toate aceste explicaţii date de Liselotte luară ceva timp, însă Scitovski reuşi să-şi păstreze controlul, simulând interesul pentru fiecare cuvânt până când reuşi, în sfârşit, să întrerupă această logoree.

I se adresă lui Heidi:

— Înţeleg că aţi servit o persoană foarte importantă în această seară.

Folosise expresia germană *ein grosses Tier*.

— *Ja*, răspunse Heidi, un general. Iar camerele sale au intrat în responsabilitatea mea. Mi-a şi vorbit, în germana cea mai pură. Părea un gentleman adevărat, în ciuda faptului că e neamţ.

— Ce fel de cameră i-ai pregătit? În definitiv, pentru o astfel de personalitate trebuie ceva ieşit din comun.

— Stă în ceea ce *Fräu Doktor* Burckhardt numeşte „apartamentul albastru”, fiindcă tapetul de pe perete şi tot restul sunt albastre.

Se întoarse spre Liselotte.

— Îl ştii şi tu, Liselotte – continuă ea. Îţi aminteşti, vara trecută când Hilde şi cu mine am reuşit să te strecurăm în Schloss prin uşa din spate şi apoi în sus, pe scări? E chiar în capul scărilor, pe stânga, cel cu imensul Himmelbett.

Liselotte dădu afirmativ din cap. Cu siguranţă îşi amintea de Himmelbett.

Heidi continuă cu voce joasă:

— Ăsta e motivul pentru care mi-a vorbit generalul. Astă-seară, în timp ce-i pregăteam patul, acum cincisprezece minute, a intrat în dormitor şi mi-a cerut să-i aduc două perne suplimentare.

Se întoarse din nou, de data asta către Hilde.

— Cred că una din doamnele alea, care ar trebui să-şi petreacă împreună noaptea în camera roz, s-ar

putea să-i facă o vizită generalului. Poate amândouă! În Himmelbett!

Cele trei fete izbucniră în râs.

Werner Lentz aflase tot ceea ce dorea.

Un minut mai târziu, după o conversaţie şoptită cu Liselotte, dusă lângă uşa din spate a restaurantului, Lentz şi tovarăşii săi se strecurară afară şi se pierdură în întuneric. Luna dispăruse de pe cer şi începuse o burniţă rece.

Din cauza burniţei, cele două *Fräulein* refuzară cu îndărătnicie să meargă pe jos până la castel, aşa cum făcuseră la venirea în sat. Poate domnişoarelor elveţiene le-ar fi făcut plăcere o astfel de plimbare, însă pentru ele drumul în josul dealului fusese de ajuns. La urma urmei, erau fete din Berlin! Fiindcă bărbaţii care le însoţeau începuseră să cânte – *Trink, trink, Brüderlein, trink* – le luă ceva timp până reuşiră să-i facă să priceapă mesajul lor. Câteva minute mai târziu, lăsându-le ghemuite una în alta în faţa uşii hanului, maiorul Göhler şi colegul său începură să se caţere pe deal pentru a lua un BMW ca să le aducă înapoi pe fete.

Tot acest zgomot ca şi brambureala de sosiri şi plecări la restaurant aduseră echipa de supraveghere a lui Lützelschwab într-o stare de zăpăceală. Aşa că le-a fost uşor lui Scitovski şi alor săi să se strecoare în pădure după ce au şters-o din restaurant pe uşa din spate.

Lützelschwab nu mai avea altă şansă decât de a-şi regândi întreaga strategie. Aşa cum stătea în întuneric, vizavi de restaurant, întovărăşit de sergentul pe care-l însărcinase să supravegheze toate evenimentele din Benken, trebuia să admită că era în încurcătură… că era posibil să fi făcut o eroare strategică în modul de abordare a întregii situaţii. Zile întregi avusese posibilitatea de a se duce, pur şi simplu, în Rheingasse 37, de a-l lua pe

Lentz în custodie şi de a închide discret şi eficient operaţiunile Rote Kapelle din Basel, de la sursă. Era însă posibil ca, procedând în acest fel, să lase un număr necunoscut de copărtaşi într-ale conspiraţiei de-ai lui Lentz în libertate. Dorise să-i prindă pe toţi asupra faptului şi să-i dea colonelului Masson o lecţie. El şi facţiunea din armată pe care o reprezenta se jucaseră cu focul când au adus un nazist de rang înalt pe teritoriul elveţian. Oricum, într-un fel, avusese dreptate. Cei doi necunoscuţi care-l însoţiseră pe Lentz la masă în această seară îi demonstrau că avusese dreptate să bănuiască faptul că există mai mulţi membri activi ai celulei comuniste locale decât cei identificaţi pe parcursul supravegherii constante a imobilului din Rheingasse 37.

Acum însă, toţi, cunoscuţi sau necunoscuţi, îl păcăliseră. Fusese sigur că Lentz şi trupa lui părăsiseră restaurantul înaintea germanilor. Dar când a verificat întrebându-l pe sergentul de pază, acesta i-a spus că nu se întâmplase aşa ceva. Dar prin spatele restaurantului? Ei bine, omul plasat acolo şi-a părăsit temporar locul, pentru a vedea ce era cu zgomotul din faţa localului. Simţise că ar fi putut să fie nevoie de ajutorul lui.

Atunci un gând îl trăsni pe Lützelschwab: ţăranca aia proastă! Ea le dăduse drumul prin spate în timpul agitaţiei din faţă. Iar acum, ei erau, probabil, la jumătatea drumului către castel şi către Schellenberg. Pentru siguranţă, postase şase oameni la liziera pădurii ce înconjura castelul. Însă clădirea era mare şi noaptea întunecoasă. Iar acum ştia, după ce vorbise mai devreme cu colegul său din Geneva, că Lentz era în realitate omul NKGB-ului, cunoscut de cei din Geneva ca fiind colonelul Scitovski. Era evident că rusul dorea să se întoarcă acasă în postură de erou – dacă îi reuşea această ultimă misiune pe teritoriul Elveţiei.

Lützelschwab decise să-şi schimbe radical tactica. I se adresă pe ton scăzut sergentului de

lângă el:

— Mă duc în restaurant prin uşa din spate. Nu pot să presupun decât că cei doi nemţi au plecat după o maşină cu care să ducă doamnele înapoi la Schloss. Dacă, şi când se va întâmpla asta, vom merge şi noi după ei, sus.

— Pe jos, domnule?

— Nu, cu maşina.

— Dar…

— Planurile s-au schimbat. Cred că în pădure sunt acum cel puţin trei membri ai acelei celule comuniste, croindu-şi drum spre Schloss. Probabil că sunt şi alţii, postaţi în pădure mai devreme, care li se vor alătura. O să fac o ultimă încercare de a-i surprinde în plină acţiune. Dacă nu va reuşi sau dacă va reuşi numai parţial, vom renunţa la deghizare şi vom începe hăituirea lor pe faţă… sau a ce a mai rămas din ei. Pregăteşte-ţi oamenii de aici. Nu mai avem timp să-i alertăm şi pe cei de sus pentru că am alerta şi inamicul. Şi după tot ce mi s-a întâmplat, sergent, să fiu al dracului dacă îi las să-mi scape.

După asta, amândoi se pierdură în noapte… în direcţii opuse. Lützelschwab alergă în josul şoselei o sută de metri, pe partea opusă restaurantului, traversă cu grijă şi se întoarse pe lângă casele din vecinătatea restaurantului, folosind tăpşanul care despărţea spatele lor de pădure. Când năvăli pe uşa din dos a restaurantului, apariţia bruscă a acestui uriaş în trenci negru, cu o expresie fioroasă pe faţă, le făcu pe două dintre cele trei fete ce stăteau la masa comunală să scoată ţipete de spaimă. Liselotte rămase calmă. Se repezi la masa măcelarului şi puse mâna pe cel mai mare cuţit. Lützelschwab o apucă de braţ şi şuieră:

— Tăcere! Toate trei!

Apoi i se adresă direct Liselottei, pe care o ţinea strâns în menghina pumnului lui:

— Te numeşti Liselotte Maurer?

Ea se mărgini să recunoască din cap. Pe obrajii bucălaţi lacrimile începuseră să-i curgă şiroaie.

— Gâscă proastă ce eşti! I-ai ţinut pe oamenii ăia aici, nu-i aşa? Lentz şi cei doi prieteni ai lui.

Ea încuviinţă din nou.

— Când au plecat?

Ea suspină. Asta îl făcu pe Lützelschwab să mărească presiunea asupra braţului ei drept.

— Ajunge, domnişoară! strigă la ea. Ascultă-mă! Sunt de la poliţia din Basel, în misiune oficială. Dacă continui cu istericalele, te duc afară, te bag într-una din maşinile noastre şi te trimit să-ţi petreci restul nopţii la închisoarea Lohnhof din Basel.

Asta puse capac la toate. Toată lumea din zonă ştia de închisoarea Lohnhof, care arăta ca o mănăstire din Evul Mediu… fără a avea însă confortul respectiv. Aşa că suspinele încetară de îndată şi Liselotte reuşi brusc să-şi regăsească vocea:

— Nu mai mult decât cu zece minute în urmă, domnule.

— Încotro au luat-o?

— Nu ştiu, domnule. Însă Werner, *Herr* Lentz, a spus că se va întoarce în mai puţin de o oră şi a spus să-l aştept aici.

„Ascunzişul lui”, gândi Lützelschwab.

— Încă un lucru. Aceste două fete, şi dădu drumul braţului ospătăriţei, sunt servitoare de la castel, nu-i aşa?

— Da, domnule.

— Li s-a adresat Lentz în vreun fel?

— Da, domnule. Le-a întrebat despre generalul care se află acum acolo.

„Aha, deci asta era”, se dumiri Lützelschwab.

— Unde e telefonul?

— În sufrageria hanului. În spatele barului.

— Arată-mi!

După ce îi arătă, el reluă:

— Acum vreau să te duci înapoi în bucătărie, unde tu şi celelalte două fete o să staţi până vă spun eu să faceţi ceva. Ai înţeles?

Ea dădu afirmativ din cap, lăsă să-i scape un ultim suspin, apoi dispăru în bucătărie.

Lützelschwab apucă receptorul şi formă numărul 11, pentru informaţii.

— Benkener Schloss, ceru el centralistei. Pauză.

— Nu avem o asemenea adresă, veni răspunsul.

— *Verdammt nochmal*, înjură el. Încercaţi Burckhardt… cu „ck” şi „dt” în coadă… din Benken.

Cinci secunde mai târziu:

— 42-13-81.

Închise fără altă vorbă şi formă numărul. Sună de două ori, apoi un bărbat răspunse cu voce joasă:

— Burckhardt.

— Asta înseamnă Peter Burckhardt? se repezi Lützelschwab.

— Cine e acolo? Nu-ţi dai seama ce oră e?

— Aici e Wilhelm Lützelschwab şi vreau să mă asculţi cu foarte mare atenţie. Te sun din restaurantul Zum Ochsen. Ştiu că Schellenberg e acolo sus. Cel puţin trei indivizi sunt în drum spre el, toţi înarmaţi, ca să-l ucidă. Au toţi legătură cu celula locală din Rote Kapelle.

Deodată afară se auzi un scrâşnet de frâne.

— Stai aşa! răcni Lützelschwab. Nici măcar nu te gândi să închizi!

Lăsă receptorul să atârne bălăngănindu-se pe lângă zid şi alergă la fereastra din faţă. Ajunse la timp ca să le vadă pe cele două nemţoaice intrând în BMW-ul lor. Câteva secunde mai târziu era din nou la telefon.

— Îi conduce un maior NKGB. Sunt convins că în mai puţin de cinci minute – cinci minute, Burckhardt! – vor încerca să pătrundă prin uşa din spate şi apoi se vor urca pe scări către apartamentul albastru ca să-l omoare pe Schellenberg. Am şi eu oameni acolo, sus, dar nu

pot ajunge la ei în timp util. Şi tare mă tem că li se va distrage atenţia. Deci, Peter, totul depinde de tine. Sfatul pe care ţi-l dau: Trage, ca să omori.

— Am înţeles, răspunse Burckhardt.

Linia telefonică muri.

După ce închise telefonul, Peter se repezi în dormitorul său, vizavi de biblioteca în care se afla. Odată intrat în încăpere, se duse direct la şifonier şi începu să caute înăuntrul lui, în colţul din stânga jos, unde păstra un pistol-mitralieră Bergman, fabricat în Elveţia de Schweizerische Industriegesellschaft din Neuhausen. Era o armă experimentală calibrul 7,36 din care se fabricaseră doar câteva exemplare, repartizate numai unor ofiţeri aparţinând forţelor speciale. O luă împreună cu trei încărcătoare, puse un încărcător în armă şi le înghesui pe celelalte două la cureaua pantalonilor.

O luă la fugă din dormitor spre scările din spate, care duceau în jos către bucătărie şi camerele servitorilor. Acolo se opri şi ascultă. E linişte deplină. În camera din dreapta se vedea lumină. Schellenberg era încă treaz.

Şi atunci începu zgomotul. La început stins, deveni din ce în ce mai puternic. Venea de afară şi se auzea printr-o fereastră deschisă de la capătul holului. Sursa lui se putea distinge acum: motorul unei maşini cu mulţi cai putere. Maşina urca pe aleea dinspre sat. Peste huruitul motorului se auzea scârţâitul cauciucurilor. Cineva forţa automobilul la limită.

„Ei sunt!” se gândi imediat Burckhardt. Oamenii din Rote Kapelle reuşiseră să-i păcălească pe poliţişti şi se pregăteau să dea un asalt frontal asupra castelului! Următorul lui gând fu de a se năpusti, pur şi simplu, în apartamentul lui Schellenberg pentru a-l avertiza să-şi ia măsuri de protecţie. Îşi reprimă instantaneu acest impuls pentru că îşi aminti ceea ce Lützelschwab tocmai îi

spusese la telefon… şi anume că oamenii pe care îi plantase lângă castel erau „pe punctul de a fi atraşi într-o diversiune”. Burckhardt n-avu nicio îndoială că asta se şi întâmplase; oamenii lui Lützelschwab îşi abandonaseră poziţiile de veghe din jurul castelului şi se îndreptau spre Schloss pentru a contrabalansa asaltul frontal.

Asta însemna că era tardiv să-l implice pe Schellenberg. S-ar fi putut decide să intre el însuşi în bătaia focului. Era mai bine să stea în dormitor, chiar dacă ei ştiau unde se află plasat.

Burckhardt coborî uşor pe scări, spre bucătărie. Încăperea era cufundată în întuneric. Îngenunche în spatele mesei de lemn masiv din mijlocul camerei şi pe care de secole bucătarii şi ajutoarele lor tăiau şi ciopârţeau.

Se pregăti să aştepte.

Nouăzeci de secunde mai târziu, şoferul automobilului acţionă pedala de frână şi se opri în faţa castelului cu scrâşnet de cauciucuri. Portierele fură trântite şi se auziră voci puternice, la care, curând, se asociară altele mânioase, fără îndoială, aparţinând oamenilor lui Lützelschwab.

După zece secunde, uşa din spate a castelului, ce dădea în bucătărie, se deschise, şi prin ea trecu un bărbat, urmat de alţi doi. Burckhardt strigă:

— *Halt! Oder ich schiesse!*[49]

Nu se opriră. Aşa că el deschise focul, descărcând încărcătorul într-o singură rafală. Nici măcar nu-şi dădu seama că Igor Scitovski murise în prima clipă. Unul dintre cei din spatele lui fu lovit în piept şi căzu şi el pe podeaua bucătăriei, abia respirând şi sângerând din greu. Cel de-al treilea scăpă neatins şi zbură înapoi pe uşă.

Burckhardt încărcă iar arma, rămânând în spatele mesei, până ce se asigură că nu mai urma un al doilea val de atacatori.

Un minut mai târziu, auzi afară o rafală de mitralieră şi o voce care venea de dincolo de uşă.

— Sunt maiorul von Göhler. Vreau ca toţi din încăpere să se identifice. Cineva să aprindă lumina înăuntru. Altfel intru trăgând în plin.

Cuvintele fură rostite într-o germană curată.

— *Herr* maior, strigă Burckhardt, aici e Peter Burckhardt. Sunt singur. Nu trageţi. O să aprind lumina.

Lumina îl descoperi pe maior în uşă, cu mitraliera gata de acţiune. Primul lucru pe care îl făcu, fu să verifice starea celor doi de pe podea. Niciunul nu dădea semne de viaţă. Ca să se asigure, neamţul le luă amândouă armele şi le împinse pe rând în colţul din spate al bucătăriei, le luă grenadele de la brâu şi le aşeză cu grijă pe masă, în faţa locotenentului care, între timp, se înfipsese lângă colţul mesei.

— Unde e Schellenberg? întrebă von Göhler.

Burckhardt indică cu degetul înspre scările din spate, fără să întoarcă capul. Neamţul traversă camera şi se repezi pe scări în sus.

Următorul lucru pe care îl făcu Burckhardt fu să se asigure că uşa ce dădea din bucătărie în camerele servitorilor era închisă. Ca să fie absolut sigur, o înţepeni. Nu dorea ca servitoarele să înceapă să se învârtă în jurul victimelor, pentru a împrăştia apoi în toată regiunea istoriile lor despre incident.

În uşă apăru unul dintre oamenii lui Lützelschwab. Intră precaut în bucătărie, cu pistolul în mână. Se apucă să inspecteze camera, acordând o atenţie deosebită cadavrelor, apoi i se adresă lui Burckhardt.

— Dumneata eşti Burckhardt. Corect? Şi eşti singur, cu excepţia ăstora doi. Corect?

Când Burckhardt dădu afirmativ din cap, poliţistul îi spuse:

— Tocmai l-am prins pe al treilea. Scotocim pădurea să prindem alţii. Îngenunche să inspecteze starea celor doi întinşi pe podea.

— Ăsta e mort, spuse după examinarea sumară a lui Scitovski.

După ce îi luă pulsul şi-i ridică pleoapele celuilalt, continuă:

— Şi ăsta e pe moarte.

Satisfăcut, îşi puse pistolul deoparte.

— Unul dintre oamenii noştri e medic. O să-l aduc de îndată aici.

Se întoarse după câteva minute împreună cu doctorul şi cu şeful lui. Lützelschwab, după ce aruncă o privire corpurilor de pe podea, se duse direct la Peter Burckhardt şi-i strânse mâna.

— Al dracului de bine executat, Burckhardt. Unde e Schellenberg?

— Presupun că se află încă în camerele sale. Probabil Eggen e cu el. Una dintre gărzile sale de corp a trecut pe aici şi s-a dus, bănuiesc, ca să fie cu ei.

— Şi colonelul Masson?

Ca la comandă, şeful Secţiei a 5-a apăru coborând pe scări. Când îl zări pe Lützelschwab rămase vizibil surprins. Ignorându-l, i se adresă lui Peter:

— Locotenente, situaţia e sub control?

— Da, domnule. În totalitate.

— Îl voiau evident pe Schellenberg, cu siguranţă. Ai vreo idee cine erau?

— Da, domnule. Sunt toţi membri ai celulei locale din Rote Kapelle. Doctor Lützelschwab vă poate oferi mai multe detalii.

— Imediat, răspunse Masson.

Evita încă să-l privească pe Lützelschwab.

— Cine sunt oamenii ăştia?

Arătă înspre doi poliţişti care intraseră între timp şi se aplecaseră asupra muribundului căzut în faţa uşii.

— Sunt oamenii mei, rosti Lützelschwab.

— Ei bine, spune-le să ducă răniţii de aici. Imediat!

— Unul e mort, domnule, interveni Burckhardt.

— Cu atât mai mult. Nu vreau ca Schellenberg să vadă toate astea.

Lützelschwab îşi zise că e mai bine să nu-l contrazică pe Masson. Se duse să transmită ordinul.

Colonelul îi punea mereu întrebări lui Burckhardt.

— Cine a executat împuşcăturile?

— Eu, domnule, răspunse Peter.

— Cum ai dat peste ei?

— Nu e meritul meu. Doctor Lützelschwab m-a înştiinţat la timp, prin telefon, din sat.

— Au fost implicaţi numai ăştia doi?

— Nu, domnule. A mai fost unul. Omul lui Lützelschwab l-a prins.

— Lützelschwab va avea multe explicaţii de dat, rosti, sentenţios, Masson.

Peter îşi rumegă vorbele câteva secunde. Apoi spuse:

— Pot să vă sugerez ceva, domnule?

— Cu toată încrederea. La urma urmei, tu ai fost gazda tuturor acestor… chestii.

Ignorând insulta subînţeleasă, Burckhardt continuă:

— Cred, domnule, că veţi fi de acord că ar fi în interesul tuturor dacă se vor afla cât mai puţine despre acest incident.

Făcu o pauză. Luând tăcerea lui Masson drept o aprobare, urmă:

— Asta va necesita întreaga cooperare a lui Lützelschwab.

Masson tăcea cu obstinaţie.

— Dacă veţi fi de acord, domnule, o să schimb câteva vorbe cu el la sfârşit. S-ar putea să fie necesar să invoc numele generalului Guisan şi să mă refer la întâlnirea lui de mâine cu Schellenberg. Asta ca să scot în evidenţă că, indiferent dacă îi convine sau nu, sunt în joc interesele noastre naţionale. Cu permisiunea dumneavoastră, bineînţeles, domnule.

— Stai aşa, Burckhardt. Evident, Lützelschwab ştia că se plănuieşte ceva. Pentru numele lui Dumnezeu, de ce a lăsat lucrurile să ajungă atât de departe?

— Să fim sinceri, domnule. Pentru a vă pune într-o situaţie delicată. Acum însă, suntem în postura în care putem face mai mult decât să-l stânjenim pe el. Dacă ăştia ar fi reuşit să-l lichideze pe Schellenberg, numai Dumnezeu ştie cum ar fi reacţionat Hitler. Apropo, aţi vorbit cu Schellenberg?

— Foarte pe scurt.

— Ce ştie despre toată povestea?

— E greu de spus, dar nu cred că ne va crea probleme. De la început am căzut de acord cu el asupra necesităţii de a păstra prezenţa sa aici cât mai secretă cu putinţă.

— Dacă sunteţi de acord, aş vrea să vorbesc cu maiorul de la paraşutişti. Îmi permiteţi? Şi cu Lützelschwab?

Masson nu răspunse.

— Unde au fost cei doi paraşutişti germani în tot acest timp?

— Cu cele două *Fräulein*. Aşa că bănuiesc că vor dori ca această noapte să fie cât mai repede uitată.

— În regulă. O să am o scurtă conversaţie cu Schellenberg, să-i comunic că incidentul e închis şi că o să-l informezi pe maiorul von Göhler asupra detaliilor. Îţi propun apoi să ne întoarcem la paturile noastre. În ceea ce-l priveşte pe Lützelschwab, fă ce crezi necesar. Atât doar: să nu mă implici şi pe mine.

Şeful serviciului secret dispăru pe scări.

Între timp, alţi oameni de-ai lui Lützelschwab se strânseseră în bucătărie. Câteva minute mai târziu plecară, cărând cu ei corpurile victimelor. Se părea că murise şi cel de-al doilea spion. Cerură aprobarea locotenentului să ia armele şi grenadele morţilor.

Când totul fu curăţat, Lützelschwab traversă camera pentru a vorbi încă o dată cu Peter, care stătea acum în spatele mesei cu arma în faţa lui.

— Dacă eşti de acord, am să las cinci oameni de-ai mei aici pentru restul nopţii. O să stea afară, trei în faţă şi doi în spate. Pentru orice eventualitate.

Ultimele vorbe îl uimiră pe Burckhardt.

— Dar de ce? întrebă el.

— Lipsesc doi membri ai celulei. Unul conduce o limuzină. Probabil a parcat-o undeva în afara satului şi îşi aşteaptă tovarăşii. Dacă aceştia nu apar la timp, o să plece şi atunci îl vom prinde. Am instalat baraje pe şosea.

— Şi celălalt?

Lützelschwab dădu din umeri.

— N-am idee. Probabil că e la Basel. Ştim cine este, aşa că nu e decât o problemă de timp ca să punem mâna pe el. În definitiv, cu greu ar putea să părăsească ţara, nu-i aşa?

Lützelschwab se întoarse să plece. Asta îl stimula pe Burckhardt să spună:

— Înainte de a pleca, *Herr Doktor*, aş vrea să vă rog să ne întâlnim cât mai curând, preferabil mâine-dimineaţă, pentru a discuta cum să procedăm cu incidentul ăsta.

— Ce să mai discutăm? Incidentul e închis.

— Ştiţi la ce mă refer.

— Bine. La ora nouă. În biroul meu.

— La zece.

— În regulă, la zece.

— Apropo, ce veţi face cu cadavrele?

— Care cadavre?

„A priceput deja mesajul” îşi zise Burckhardt.

Lützelschwab, ca să nu-şi dezmintă reputaţia, adăugă:

— Ceea ce înseamnă că, din moment ce nu s-a întâmplat nimic în seara asta aici, nu-ţi mai sunt îndatorat pentru că mi-ai salvat pielea. Corect?

Zâmbi… şi părăsi Benkener Schloss prin uşa din spate.

Peter Burckhardt îşi aminti, dintr-odată: „Nancy Reichman! Dulles!” Se uită la ceas: ora unsprezece fix.

Se repezi spre telefonul din bibliotecă. Pe drum se intersectă cu maiorul von Göhler, însoţit de unul dintre locotenenţii elveţieni ce îi escortaseră pe germani pe durata misiunii lor secrete din Elveţia. Pe faţa locotenentului se citea jena pentru că eşuase în îndeplinirea sarcinii sale. Când Burckhardt îi sugeră să-şi petreacă restul nopţii în bucătăria de la parter, înarmat şi gata de acţiune, ieşi ca din puşcă.

Burckhardt se întoarse spre paraşutistul german.

— Totul e în ordine?

Din spatele uşii ce ducea spre apartamentul lui Schellenberg se auzi chicoteala unei fete, nu a fetelor.

— *In bester Ordnung*, trase concluzia neamţul. De fapt cred că auziţi şi dumneavoastră. Presupun că restul e sub control, nu?

— Da.

— Atunci, poate o să-mi acordaţi câteva minute, singuri?!

— Sigur. În biblioteca mea, la capătul holului.

— Întâi să-mi chem colegul de pază să mă înlocuiască.

— O să aştept.

Îndată ce se întoarse cu celălalt paraşutist, Göhler îl urmă pe Burckhardt în bibliotecă. Locotenentul aduse o sticlă de coniac şi două pahare. Turnă o porţie mai mult decât generoasă într-unul din ele şi i-l oferi ofiţerului german. Apoi făcu la fel pentru sine. Rămaseră în picioare în faţa căminului în care, în ciuda orei, jarul mai răspândea încă suficientă căldură pentru a face încăperea confortabilă.

— O să fiu sincer, începu Göhler. I-am dat generalului foarte puţine detalii despre ce s-a întâmplat în seara aceasta. Totuşi, se pare că el are impresia că eu am avut un rol decisiv în prevenirea asasinării lui.

Se opri şi înghiţi o duşcă zdravănă de coniac.

— Nu e nevoie să-ţi spun, dragul meu coleg, că nimic nu poate fi mai departe de realitate. De fapt, dacă adevărul iese la iveală, acest singur fapt îmi va da un motiv suficient pentru a cere imediat azil politic în Elveţia.

Râse.

Lui Burckhardt omul îi plăcu imediat.

— Deci, ce propui să facem ca să remediem lucrurile şi să evităm o situaţie neplăcută pentru amândoi? În definitiv, *Herr Maior*, avem şi aşa prea mulţi refugiaţi aici.

— Am o idee, răspunse neamţul. Mai întâi trebuie să te întreb ceva. Cei doi morţi de jos – nu au cinat şi ei în sat ceva mai devreme?

Burckhardt se gândi puţin, apoi îşi aminti că Lützelschwab îl avertizase de la telefonul din restaurant. Aşa că răspunse:

— Cel mai probabil, da.

— De fapt, reluă neamţul, sunt convins că şi-au petrecut aproape întreaga seară la masa de lângă a noastră. După cum ştii, eu, camaradul meu şi cele două doamne am cinat de asemenea la Zum Ochsen, aşa cum ne-ai sugerat dumneata.

— Da, cunosc asta.

— Da, într-adevăr. Apropo, au o mâncare bună acolo. Au şi vin bun. Nu e nevoie să spun că e posibil să ne fi bucurat un piculeţ cam mult de ultimul.

— Înţeleg.

— Ei bine, iată ce urmăresc eu: Nu există nicio posibilitate să nu mă contrazici dacă îi voi insinua – poate impune ar fi mai corect spus – generalului că eu am fost cel care am devenit suspicios în privinţa vecinilor de la masă şi, când au plecat

brusc, te-am alertat prin telefon? Ca să zic aşa, te-am pus în gardă. Permiţându-ţi ţie – şi voi sublinia că numai ţie, dragă colega – să-l salvezi pe generalul meu de la o moarte timpurie datorită mâinilor…

Vocea i se stinse. Continuă cu o întrebare:

— Apropo, cine erau ei?

— Membri ai reţelei locale de spionaj sovietic, conduşi, mi s-a spus, de un colonel NKGB.

— *Du lieber Gott!* A fost chiar atât de serioasă chestia?

— Mă tem că da.

— Ai putea să te mai desparţi de câteva picături de coniac, dragă colega?

Burckhardt îi turnă un alt pahar, şi-i spuse:

— Dacă mă gândesc mai bine, când toate astea vor ieşi la iveală, una din cele mai puţin periculoase consecinţe pentru dumneata, *Herr Maior,* va fi că se îndepărtează orice posibilitate de a promova la rangul de colonel.

— „Se îndepărtează" nu e verbul cel mai potrivit, dragă colega.

— Te voi întreba ceva care ţi se va părea, poate, un pic cam retrograd. Am dreptate dacă presupun că numele tău – von Göhler – provine dintr-o familie aristocratică a ţinutului prusac?

— Da, s-ar putea spune şi aşa, admise von Göhler.

— Eşti cumva familiarizat cu Cercul de la Kreisau?

— Da, s-ar putea spune şi asta. Dar nu cu voce tare.

— Bine, să ne întoarcem la problema noastră. Cred că am o sugestie utilă. Ce zici de asta: Eu cobor scările în acelaşi moment în care tu dai buzna pe uşa din spate. Ai deschis focul simultan cu mine şi astfel i-am prins pe intruşi între două focuri. Tu ai ucis unul dintre ei, eu, pe celălalt.

— Cât cavalerism din partea dumitale! exclamă, entuziasmat, maiorul.

— De fapt, în ceea ce mă priveşte, ai fi putut să-i împuşti tu pe amândoi.

— Nu, nu. Nu pot fi de acord cu asta. Ar fi mult prea generos din partea ta, dragul meu coleg. Cred că unul e mai mult decât suficient pentru mine. Pe care mi-l dai?

— Rusul.

— Eşti generos până la capăt, locotenente. O să accept oferta. *Vielen, vielen Dank.*

Burckhardt îşi privi ceasul.

— Trebuie să plec. Înainte de asta, vreau să-ţi pun încă o întrebare. Dacă nu-mi vei răspunde, asta nu-mi va schimba decizia de a te susţine.

Maiorul von Göhler înclină din cap în semn de apreciere.

— O să fiu la fel de direct. Noi am auzit că generalul vostru, Dietl, acţionând din ordinul expres al lui Hitler, se află acum la unul dintre cartierele armatei în Freising, lângă München, pentru a supraveghea transferul Armatei a 20-a Alpine către sudul Germaniei şi că aceasta va fi paraşutată, în câteva săptămâni, în Alpii elveţieni pe post de cap de lance a unei invazii a ţării noastre.

Era clar că expresia care se întipări pe faţa maiorului german nu putea fi mascată. Părea stupefiat.

Când, în sfârşit, reuşi să articuleze un cuvânt, nu rosti decât:

— *Unsinn!* Nonsens. Apoi, ridicându-se pe vârfurile cizmelor, adaugă: Eu, domnule, am servit ca adjutant al generalului Dietl înainte de a fi detaşat la Berlin. Încă vorbim la telefon în fiecare săptămână. Ultima dată, acum două zile. Eu eram în Berlin, iar el era la post, în Laponia. Să nu mint, el a menţionat într-adevăr că există posibilitatea ca Armata a 20-a să fie mutată. Însă pe frontul de Est, nu în sudul Germaniei!

— Eşti absolut convins că ăsta e adevărul?

— Dietl nu m-ar minţi niciodată. Aveţi cuvântul meu, domnule, ca ofiţer german, că v-am spus adevărul.

Burckhardt îi strânse mâna.

— Mulţumesc.

— Eu trebuie să vă mulţumesc, *Herr* Burckhardt. Încă ceva înainte de a pleca. Mi-ar plăcea să ţinem legătura. Cine ştie? S-ar putea ivi alte ocazii, alte motive…

Lăsă restul frazei în suspensie.

— Presupun că vei călători cu noi mâine, nu?

— Nu, eu nu voi veni, răspunse locotenentul.

— Atunci îţi voi lăsa amănunte, despre unde şi cum mă poţi găsi, printr-unul din locotenenţii voştri de escortă.

Burckhardt reacţionă imediat.

— Ar fi mai bine dacă mi-ai lăsa un bilet pe noptiera din dormitor. O să-l ridic eu mâine-dimineaţă.

— Atunci aşa am să fac.

Burckhardt îşi privi din nou ceasul. Se făcuse ora unsprezece şi cinci.

— Ar fi trebuit să fiu pe drum, încheie el discuţia.

Pe coridorul din faţa bibliotecii, cei doi îşi strânseră din nou mâinile. Puţin mai târziu, Peter se afla în Mercedes, îndreptându-se spre Basel. Ora înaintată nu însemna nimic pentru el, pentru că asta era cea mai importantă misiune pe care şi-o asumase Serviciul Secret Elveţian de la începutul războiului: să determine, mai presus de orice îndoială, dacă era iminentă invazia Elveţiei de către nemţi. Dacă Allen Dulles ar fi reconfirmat ceea ce tocmai auzise de la paraşutistul german, ar fi însemnat ca guvernul elveţian să aibă posibilitatea de a adopta o poziţie mai fermă în negocierile cu naziştii şi, în plus, le-ar fi tăiat craca de sub picioare acelora care favorizau colaborarea cu nemţii.

Rolf Seiler începu să se neliniştească pe la zece şi jumătate. Înainte de a pleca spre Benken, Igor Scitovski îi promisese că-l va suna la acea oră. Iar Seiler ştia că, în ceea ce privea timpul, colonelul NKGB era un fanatic.

CAPITOLUL 20

Allen Dulles şi viceconsulul american din Basel şi-au petrecut întreaga seară la cină cu Per Jacobsson. Restaurantul în care au mâncat era cel mai luxos din oraş. Se numea Schützenhaus şi se afla pe locul unei cabane medievale de vânătoare, rămasă timp de secole în afara zidului înconjurător al oraşului Basel. În 1943, zidul nu mai exista, deşi supravieţuiau încă trei porţi masive prin care se trecea, în Evul Mediu, la intrarea în oraş: Spalentor, St. Johanntor şi St. Albantor. Nancy avea în apartamentul ei reproducerile gravate în cupru ale fiecărei porţi. La ora unsprezece şi un sfert, în seara de 2 martie 1943, Allen Dulles le admira stând în picioare cu un pahar cu coniac în mână:

— Omul ăla, Jacobsson, o fi el suedez, dar ar fi putut fi la fel de bine şi elveţian. Pare complet îndrăgostit de acest oraş.[50] De fapt, dragostea lui Jacobsson e perfect justificată dacă priveşti aceste gravuri şi îţi aduci aminte de istoria Baselului, de arhitectura sa, de universitatea şi tradiţiile sale umanistice. Chiar dacă mi se pare că el merge un pic prea departe în apărarea acţiunilor concetăţenilor lui.

— Vă referiţi la momentul când aţi pus pe tapet subiectul privitor la vânzările de arme elveţiene către nazişti în schimbul aurului?! rosti Nancy.

Ea stătea pe sofa şi se delecta cu o ceaşcă de cafea.

— Exact.

— Dar v-aţi oferit să explicaţi Washingtonului că elveţienii n-au altă şansă. Că sunt literalmente cu pistolul la tâmplă.

Dulles întoarse spatele gravurilor şi se îndreptă către ferestrele ce dădeau către Rin. Fluviul îi amintea cât de aproape era faţă de inamic; armele

germane se aflau la numai trei kilometri distanţă înspre nord.

— Şi am să fac asta neîntârziat, reluă el. Mi-e teamă însă că voi găsi foarte puţină înţelegere la Washington. Iar la Moscova şi mai puţină. Aud că Stalin e pornit rău contra elveţienilor. Poţi să fii sigură că va fi şi mai agitat când va afla de vizita lui Schellenberg aici.

Dulles îşi consultă ceasul.

— Apropo de Schellenberg, presupun că putem conta pe apariţia prietenului tău, nu?

Nancy îşi privi şi ea ceasul.

— Întotdeauna a fost un om de încredere şi punctual, ca toţi elveţienii de altfel. Sper că nu s-a întâmplat nimic.

La numai o sută şi douăzeci de metri mai încolo, de cealaltă parte a Rinului, ultimul supravieţuitor din Rotte Kapelle aflat în libertate îşi privi şi el ceasul şi gândi la fel ca Nancy Reichman. Era ca şi cum Rolf Steiner i-ar fi citit ei de pe buze, lucru nu chiar imposibil de vreme ce îşi ţinuse binoclul aţintit asupra ei şi al lui Allen Dulles din clipa în care cei doi se întoarseră în apartamentul ei şi aprinseră lumina. Era clar că americanca uitase să tragă draperiile aşa cum ar fi trebuit s-o facă după ora zece seara, conform ordonanţei de camuflaj în vigoare din noiembrie 1940. Luase probabil obişnuinţa ei de a fi deja în pat la ora asta[51]. Începuse să se îngrijoreze cu un sfert de oră înainte. Păstra proaspete în minte cuvintele exacte ale lui Scitovski: „Fie o să telefonez, fie o să aduc veştile personal”, fusese promisiunea sa în legătură cu rezultatul misiunii din Benken, „nu mai târziu de ora unsprezece”.

După o experienţă de aproape trei ani de lucru cu ofiţerul NKGB, Seiler aflase că Scitovski îşi respecta întotdeauna promisiunile şi era, dacă aşa ceva ar fi fost posibil, mai punctual decât elveţienii. După agitaţia din apartamentul pe care-l

supraveghea, mai ales după cum se plimba Allen Dulles prin cameră, s-ar fi spus că şi ei deveneau tot mai neliniştiţi. Aşteptau, cu siguranţă, să sosească cineva… care nu se arătase la ora fixată. Asta era bine. Dacă acel cineva era Walter Schellenberg, cel mai probabil motivul pentru care acesta nu apăruse încă nu era altul decât acela că el se afla acum în ceruri. Probabil îl vor aştepta până la miezul nopţii, apoi Dulles se va întoarce la hotelul său, Nancy se va culca – o să-şi ţină lentilele aţintite pe ea până când nu va mai avea alte haine pe corp decât cămaşa de noapte roz – iar el o să facă ceea ce îi spusese lui Scitovski că plănuia să facă în absenţa unor noi instrucţiuni: se va strecura tiptil în casă şi va căuta un azil la exprofesorul şi mentorul său pe toată durata războiului. Căci pentru el războiul va lua sfârşit.

La unsprezece şi treizeci şi opt precis planul lui fu dat peste cap. Observă cum Nancy Reichman sări brusc în picioare şi alergă către uşa din faţă a apartamentului. Dar uşa nu intra în raza sa vizuală. Cu toate astea, Rolf nu avu nicio îndoială că sosise musafirul, iar ea se grăbise să apese pe butonul interfonului ce deschidea uşa mare a clădirii. Asta însemna că cel aşteptat va fi sus peste câteva minute.

Două minute mai târziu, un bărbat, îmbrăcat încă cu haina groasă de stradă, intră în raza sa vizuală traversând încăperea pentru a-i strânge mâna lui Allen Dulles. După ce îşi scoase haina şi i-o dădu fetei, rămase să discute cu Dulles, în picioare, în faţa ferestrei. Vizitatorul se potrivea cu descrierea făcută lui Schellenberg până în cele mai mici amănunte: doi metri înălţime, zvelt, în jur de treizeci de ani şi îmbrăcat impecabil într-un costum cu o croială de lux.

Se făcuse deja unsprezece şi patruzeci şi unu de minute şi încă nu avea nicio veste de la colonelul Scitovski.

Pentru Seiler sosise timpul să se hotărască. Încercă să se pună în locul sovieticului. Intenţia lui Scitovski fusese limpede precum cristalul: Ucide-l!

Dar cum?

Atunci îşi aminti ultimele cuvinte pe care i le adresase Scitovski înainte de a pleca: „Las trei arme diferite, cu muniţia aferentă lor, în pivniţă". Deci numărul variantelor se redusese la una. Aşa că, pentru prima dată de când Scitovski îi ordonase să menţină o supraveghere constantă a apartamentului de peste Rin, Seiler îşi abandonă poziţia din faţa ferestrei de la mansardă, coborî scăriţa ce ducea la ultimul etaj al imobilului şi alergă pe alte scări până în pivniţă. Înăuntru, armele erau aşezate ordonat pe o masă în mijlocul camerei: un pistol, o puşcă de asalt automată şi o carabină.

Vederea lor îl făcu să ezite. Avea de ales una dintre arme. Pistolul şi puşca de asalt ar fi cerut un atac direct asupra apartamentului. Respinse opţiunea. Ar fi necesitat o echipă de trei oameni sau cel puţin doi, numai dacă unul dintre ei ar fi fost Igor Scitovski.

Cea de-a treia armă era ideală pentru un atac cu un singur agresor: era o puşcă de mare putere, Mauser Kar 98K, cu lunetă, ce dădea glonţului suficientă viteză, la ieşirea din ţeava, ca el să-şi îndeplinească scopul propus. O culese de pe masă ca să-i simtă greutatea. Era mai uşoară decât se aşteptase. Alese şi şase cartuşe şi le puse în buzunarul hainei.

Dintr-odată, Seiler se simţi rău. Nodul pe care îl simţea de patruzeci şi trei de minute în capul stomacului îl adusese în starea de a-i fi greaţă. Pentru Seiler, care abia avea douăzeci şi doi de ani şi ale cărui motive de a intra în Rote Kapelle fuseseră pur ideologice, idealizate chiar, perspectiva de a ucide cu sânge rece altă fiinţă umană nu avea darul de a-i reduce suferinţa.

Atunci se forţă să-şi amintească imagini ale atrocităţilor comise de nazişti: uciderea a cincizeci de comunişti francezi dintr-odată, ca răzbunare pentru un singur act terorist îndreptat împotriva celor care le ocupaseră ţara; masacrarea de sate întregi în Rusia şi Cehoslovacia; misterioasa dispariţie, în creştere ca număr, a evreilor din ţările ocupate de ei. Toate acestea avură darul de a-i reda, treptat, stăpânirea de sine.

Două minute mai târziu, se afla din nou în faţa ferestrei din mansardă. Potrivi cu grijă ţeava puştii pe pervazul ferestrei şi începu să caute cu ajutorul lunetei apartamentul de peste Rin. Cei trei ocupanţi ai lui erau acum laolaltă şi discutau la numai câţiva metri distanţă de fereastră. Necazul era că fata stătea cel mai aproape de el, cu spatele spre geam, plasată astfel încât bloca orice tentativă de a-i împuşca pe ceilalţi doi.

Seiler scoase muniţia din haină, băgă glonţ pe ţeavă şi îşi rearanjă puşca pe poziţie.

Zece secunde mai târziu auzi un zgomot în clădire. Peste alte câteva secunde zgomotul se repetă. Era un sunet vag. Era cineva în casă. Colonelul Scitovski! Trebuie să se fi întors. Dar… dar dacă era el, de ce s-a făcut din nou linişte? Scitovski era un om impulsiv, un rus. Ar fi strigat deja la el până acum, gata de a sărbători triumful.

Cât timp îi trecuseră prin minte toate aceste gânduri, ochiul îi rămăsese lipit de lunetă. Într-un târziu, americanca începu să se mişte. Odată dispărută din raza vizuală, Schellenberg şi Dulles rămaseră complet expuşi. Rolf Seiler ridică uşor carabina.

Şi trase.

Schellenberg căzu imediat. Dulles se aruncă la podea. Erau încă amândoi în raza vizuală. Seiler reîncărcă arma şi se pregăti să tragă din nou, când se întâmplară două lucruri: se stinse lumina din apartamentul de peste Rin şi cineva năvăli în mansardă. În timp ce tânărul Seiler se întoarse să

înfrunte intrusul, se simţi placat de un uriaş al cărui avânt îl trimise înapoi, zburând şi turtindu-şi capul de pervazul ferestrei. Apoi, inconştient, Rolf Seiler se scurse pe podeaua de lemn.

În câteva secunde, celui care-l doborâse i se alăturară patru poliţişti. După ce îşi recapătă echilibrul, şeful lor îşi duse imediat mâna la centură şi scoase lanterna. Îndreptă fasciculul luminos către tânărul care-i zăcea la picioare sângerând abundent din cauza rănii de la cap. Apoi proiectă razele lanternei asupra restului mansardei şi-o cercetă până se convinse că nu mai existau alţi trăgători.

Dar cine fusese ţinta?

Lui Lützelschwab îi fură de-ajuns câteva secunde pentru a căpăta un răspuns. Ştia Baselul ca pe propriul buzunar. Majoritatea clădirilor de pe malul opus erau instituţii – deţinute de biserică, de municipalitate, de universitate etc. – şi erau ocupate numai ziua. Excepţia erau o jumătate de duzină de imobile de locuit de pe Augustinergasse. Viceconsulul american locuia la etajul de sus al clădirii aflate chiar vizavi de Rheingasse 37. Fusese îngrijorat că ea ar fi putut să fie o ţintă posibilă a nemţilor, care încercaseră deja să-l ucidă pe ambasadorul britanic. Îl avertizase şi pe Peter Burckhardt în legătură cu asta, după ce-i văzuse dansând împreună la Three Kings în timp ce nazistul ăla, Eggen, îi supraveghea. Şi iată, în tot acest timp ar fi trebuit să fie atent cu comuniştii!

— Să aprindă cineva lumina! tună el.

Unul dintre poliţişti execută ordinul imediat. Continuă, indicând cu degetul:

— Tu şi tu. Duceţi-l la camera de urgenţă a Spitalului Municipal, aşteptaţi să-l panseze şi închideţi-l apoi singur în Lohnhof.

Când ajunseră jos, în livingul de la intrare, Lützelschwab ordonă ca doi poliţişti să rămână acolo peste noapte. Veniseră în Rheingasse direct din Benken, datorită obişnuitei proceduri

poliţieneşti. Odată ce membrii celulei care participaseră la atacul din Benken erau, fie morţi, fie închişi, era logic ca poliţia să le ocupe şi baza, rapid şi discret, înainte de a se răspândi vestea despre incident. Obiectivul urmărit: prinderea în capcană a tuturor spionilor rămaşi liberi şi care ar fi dorit să ia legătura cu şeful lor, de acum dus dintre cei vii.

Ultimul lucru pe care se aştepta să-l întâlnească era un asasin care acţiona solitar în mansarda casei… deşi Dr. Lützelschwab decisese deja că nu va fi necesar să recunoască acest fapt în timpul cercetărilor ce vor urma întregii operaţiuni din seara asta. Se vor strădui toţi să participe la aceste cercetări – armata, Serviciul Secret, Poliţia federală – şi toţi o vor face cu o singură preocupare în minte: să-şi acopere spatele. Toţi eşuaseră, acolo unde el reuşise. Singur!

Nu fusese însă un succes total. Cineva tocmai căzuse împuşcat în centrul Baselului, în teritoriul de care răspundea el. Nu fu capabil decât să se roage Domnului că, dacă ţinta fusese americanca – şi cine ar fi putut fi altcineva? – măcar să nu fi murit. Asta putea s-o afle imediat.

Îl chemă pe sergentul rămas lângă el:

— Vino. O să traversăm râul să aruncăm o privire.

Pe malul celălalt, Nancy aprinse din nou lumina după ce avusese prezenţa de spirit de a coborî draperiile. Îngenunche lângă Allen Dulles, aflat lângă bărbatul care fusese împuşcat.

— Cât de rău e? întrebă cu o voce care tremura de spaimă.

Răspunsul sosi de la rănitul care se lupta să se ridice în picioare.

— M-a lovit în umărul drept. M-a atins doar.

Ea văzu cum începuse să-i curgă sângele pe mână de pe mâneca hainei, picurând pe covor. Ca şi cum i-ar fi înţeles gândul ei, bărbatul o linişti:

— Nu-ţi face griji. O să-ţi facem rost imediat de un nou covor.

Cu ajutorul fetei şi al lui Dulles, reuşi să se ridice în picioare.

— Lasă-mă… – spuse ea, încercând să-i scoată haina ca să vadă rana.

— Nu, o îndepărtă el brutal. Plecăm toţi de aici. Acum! Întâi mă duci pe mine la Burgerspital. Apoi, Nancy, îl duci pe domnul Dulles înapoi la hotel, unde vei rămâne restul nopţii. Desigur, dacă sunteţi de acord, domnule.

Allen Dulles răspunse imediat:

— Sunt de acord. Nancy, coboară şi porneşte maşina. Venim imediat.

Peter Burckhardt se răzgândi:

— Nu. Maşina ta e prea mică. Ia cheile Mercedesului din buzunarul din stânga al hainei.

Ea îl ascultă. În trei minute, şeful operaţiunilor americane de spionaj din Elveţia şi tânărul care aducea cu Schellenberg se aflau pe bancheta din spate a Mercedesului. Spitalul se afla la mai puţin de zece minute distanţă. Burckhardt insistă ca Nancy să-l lase, pur şi simplu, acolo şi să plece imediat la hotel. „Pentru a evita complicaţii inutile”, mai îngăimase el.

Când Allen Dulles se învoi, Nancy n-avu altceva de făcut decât să se supună.

După ce soneria şi bătutul în uşă rămaseră fără rezultat, Dr. Lützelschwab şi oamenii săi sparseră uşa apartamentului americancei şi aprinseră lumina pe care Dulles o închisese grijuliu cu cinci minute înainte. La o primă privire, totul părea normal. La o privire mai atentă însă, lucrurile nu stăteau chiar aşa. Pata de vin roşu din mijlocul covorului din living se dovedi a avea o origine diferită. Era o substanţă mult mai groasă şi călduţă încă. Sânge. Când traseră de draperii, aproape în mijlocul geamului de la fereastră observară, după o atentă examinare, o gaură de glonţ. După

măsurători, se dovedi că era la 1,65 metri deasupra podelei apartamentului.

Cam la înălţimea umărului. Cantitatea şi culoarea sângelui de pe covor indicau că rana nu era serioasă.

Dar dacă Nancy era cea lovită de glonţ, unde se afla ea acum?

— La dracu'! înjură Lützelschwab şi îşi puse sieşi o întrebare: Dacă mă gândesc mai bine, de ce au împuşcat-o?

Nu avea sens.

Următoarea jumătate de oră, poliţiştii răscoliră apartamentul, examinând fiecare obiect, căutând o explicaţie. Nici măcar nu se sinchiseau că pătrunseseră pe o proprietate. Poliţia Politică din Elveţia era deasupra oricăror legi care protejau, cel puţin teoretic, cetăţenii şi rezidenţii împotriva violării proprietăţii. În cazul americancei, intervenea şi imunitatea diplomatică. Pe de altă parte, era numai viceconsul şi femeie. Asta nu-i oferea prea mult respect din partea cercurilor oficiale elveţiene în anul 1943.[52]

Trecuse de miezul nopţii când Lützelschwab renunţă şi se întoarse cu oamenii săi la sediu. Trimise imediat o înştiinţare tuturor forţelor locale de poliţie de a căuta americanca dispărută. Apoi, tocmai când se pregătea să plece acasă, sosiră în sediu cei doi sergenţi pe care îi însărcinase să-l întemniţeze pe asasinul din Rheingasse 37. Unul dintre ei se duse direct în biroul lui Lützelschwab.

— Ghiciţi cine s-a prezentat la camera de gardă a spitalului în timp ce-l bandajau pe tânărul bandit comunist? Tipul ăla ataşat Secţiei a 5-a, Burckhardt. Părea că fusese împuşcat în umăr.

Lützelschwab, deşi obosit până în măduva oaselor, sări de pe scaun de emoţie la aflarea veştii.

— Ai vorbit cu el?

— Am încercat, dar a intervenit doctorul care-l trata.

— I se mai acordau îngrijiri cuiva?

— Nu. Numai băiatului ăluia, Seiler, şi tipului de la Securitate.

— Nu mai era nimeni cu el?

— Nu.

— Atunci cum naiba a ajuns până acolo?

Sergentul dădu din umeri fără să scoată vreo vorbă. De unde să ştie?

Lützelschwab se uită la ceas. Era aproape unu fără un sfert noaptea. Nu putea însă să renunţe. Viceconsul sau nu, tânăra femeie era încă membru deplin al corpului diplomatic şi era, în continuare, dispărută. Ştia că ea şi Burckhardt erau ceva mai mult decât nişte simple cunoştinţe. În definitiv, nu cu mult timp în urmă îi văzuse dansând împreună, ochi în ochi, la hotelul Three Kings.

Scoase cartea de telefon a oraşului dintr-un sertar al biroului, o răsfoi, apoi formă numărul spitalului. După ce îşi declină identitatea şi întrebă despre Burckhardt, i se răspunse că acesta petrecea noaptea în spital. Ceru să-i fie transferată legătura către medicul din schimbul de noapte. Explică din nou cine era şi-i comunică că se va prezenta la spital în zece minute şi că dorea să-l vadă pe Burckhardt neîntârziat. Când doctorul începu să protesteze, Lützelschwab închise telefonul. Era prea târziu ca să-şi mai bată gura cu acest căpăţânos.

Peter Burckhardt se simţea puţin ameţit de pe urma sedativelor. Era însă suficient de lucid pentru a se descurca cu întrebările pe care Lützelschwab i le arunca. Da, el era cel lovit în apartamentul americancei. Ce făcea acolo, la acea oră, mai ales după tot ce se întâmplase în Benken? Avea o întrevedere cu Allen Dulles.

Afirmaţia îl făcu pe Lützelschwab să-şi oprească tirul pentru câteva clipe.

— Numai în probleme care privesc Secţia a 5-a a Statului-Major, adăugă Peter.

— Ai vreo idee cine te-a împuşcat?

— S-ar putea.

— Ei bine, nu trebuie să mai bâjbâi în căutarea unui răspuns. Noi ştim cine e şi îl avem sub cheie.

Lützelschwab se apucă să-i explice. La sfârşit îi mai puse o întrebare.

— Acum, că ştii cine a făcut-o, poate îmi explici şi mie de ce a făcut-o?

— Există o explicaţie care aproape că sare în ochi, replică Burckhardt. Îl voiau pe Schellenberg şi pentru asta trebuiau să acopere toate posibilităţile de a-l prinde. Ştiau că generalul se va întâlni cu noi – adică cu colonelul Masson – în Benken. Au aflat însă şi de faptul că Dulles e în oraş şi au tras concluzia că era planificată şi o întâlnire clandestină Schellenberg – Dulles. Ce loc mai bun pentru a ţine o astfel de întâlnire, decât apartamentul viceconsulului? Aşa că, atunci când m-a văzut că apar, trăgătorul a presupus, destul de logic de altfel, că eu eram Schellenberg.

„Are sens, gândi Lützelschwab, şi vom descoperi totul mâine chiar dacă va fi nevoie să scot personal untul din ticălosul ăla de comunist”.

Lützelschwab se hotărî să nu insiste mai mult. I se părea că Burckhardt începuse să se epuizeze. Trebuia însă să spună un ultim cuvânt, pentru că acum exista cel puţin un ofiţer al Secţiei a 5-a care avusese suficient creier să trateze cu americanii, în loc de a negocia cu criminali ca Schellenberg. Începea să-şi schimbe părerea despre Peter Burckhardt. Tânărul îşi asumase, fără îndoială, un mare risc întâlnindu-se cu americanii, în acelaşi timp în care şeful său, prostul ăla de Masson, era atât de preocupat de încheierea unei înţelegeri cu împuţiţii de nazişti. Ei bine, trebuia să-i dea curaj.

— Să ştii, Burckhardt, că avem nevoie de mai mulţi tipi ca tine. Poţi fi sigur că, pe cât îmi va sta în putinţă, îl voi ţine pe Dulles la distanţă de toată povestea asta urâtă.

— Aş aprecia asta foarte mult.

— Unde e fata?

— Stă peste noapte la Schweizerhof. E şi Dulles acolo.

— O să trimit imediat un om acolo pentru eventualitatea că mai bântuie prin preajmă vreo puşcă rătăcită. Apropo, şoferul limuzinei lor a încercat să treacă prin barajul de şosea de lângă Benken şi s-a ales cu o împuşcătură destul de urâtă. Aşa că nu trebuie să ne mai facem griji în legătură cu ei. Că vorbim de împuşcături, ce-ţi face umărul?

— Putea fi şi mai rău. Mi-au spus că pot să plec de aici dimineaţă.

— Ai grijă de tine, Peter. Şi-ţi mulţumesc din nou pentru ceea ce ai făcut pentru noi în Benken. Îţi rămân dator.

Cu asta, Lützelschwab îşi luă rămas-bun. Peter căzu imediat într-un somn adânc.

Ziua de 2 martie 1943 se încheiase, în sfârşit. Evenimentele acelei zile aveau să cimenteze relaţia dintre serviciile secrete ale Elveţiei şi Statelor Unite, cu consecinţe ample pentru ambele naţiuni până la terminarea războiului. În acest proces, cei doi membri tineri ai acestei alianţe clandestine, Nancy Reichman şi Peter Burckhardt, aveau să se găsească curând mai aproape de moarte decât fuseseră până atunci.

Partea a treia

CAPITOLUL 21

Incidentul care putea să îi coste vieţile – ca şi desfăşurarea războiului în stadiile sale finale – şi-a avut originile în primele ore ale zilei de 3 martie 1943. Un bărbat a sărit de la bordul unui vas german ce naviga pe Rin şi a înotat către mal, în dreptul unui sat aflat la numai câţiva kilometri distanţă în amonte de zona în care se afla apartamentul americancei. Odată ajuns pe mal, bărbatul a fost observat şi înhăţat de un grănicer elveţian. Sergentul de la pichetul de grăniceri unde a fost adus arestatul a aşteptat până la ora şapte şi treizeci de minute înainte de a trece la derularea procedurii normale în astfel de cazuri; a telefonat în Basel, folosind numărul care-i fusese indicat, şi a explicat situaţia.

La ora opt şi treizeci, lângă pichet a tras un Citroën negru. În el se aflau doi oameni trimişi de *Doktor* Lützelschwab. Şi-au prezentat împuternicirile şi ordinele scrise şi au aşteptat să se termine verificarea documentelor aduse de ei.

O oră mai târziu, poliţiştii au înghesuit bărbatul cu cătuşe la mâini pe bancheta din spate a maşinii şi au demarat spre sediul lor din Basel. Acolo, el a fost lăsat să aştepte pe un scaun în sala reţinuţilor. Lützelschwab a sosit la birou la ora zece. Sergentul de serviciu îi lăsase un bilet în care îl încunoştinţa că reţinuseră un bărbat – un francez sau un vorbitor de franceză, pentru că nu vorbise deloc în altă limbă – şi aşteptau instrucţiuni cu privire la ceea ce trebuiau să facă mai departe cu el. Individul refuzase până atunci să vorbească, insistând să discute numai cu o autoritate de rang înalt.

În condiţii normale, Lützelschwab nu şi-ar fi irosit timpul cu o asemenea chestiune măruntă – sosirea de refugiaţi sau evadaţi din Germania şi Franţa ajunsese un fapt cotidian – dar instinctul îi

spunea că ar fi fost bine dacă s-ar fi deplasat personal să vadă ce e cu acel om.

Când intră în sala reţinuţilor, se trezi în faţa unui bărbat de treizeci de ani, neras, istovit şi tremurând în hainele sale pătate cu noroi. Începu să-l interogheze:

— *Il parait que vous voulez parler avec celui qui commande ici.*

— *Exactement!* îl aprobă înfrigurat prizonierul.

Lützelschwab îi explică cine era el şi-i spuse că, dacă voia să-i transmită ceva important, ocazia îi stătea în faţă. Acum sau niciodată.

Arestatul, un bărbat scund, de numai 1,70 metri înălţime, mărturisi că era francez, din Strasbourg, de profesie marinar şi că lucrase din adolescenţă pe barjele de pe Rin, parcurgând fluviul pe ruta Rotterdam-Ruhr-Strasbourg-Basel de sute de ori. La sfârşitul anului 1942, fusese luat cu forţa de ocupanţii nazişti ai oraşului său natal şi dus în nordul Germaniei. Acolo i se dăduse să facă ceva foarte, foarte special. Probabil că autorităţile elveţiene erau interesate să afle amănunte despre această muncă.

„Aha, îşi zise Lützelschwab, am ajuns deja la faza *quid pro quo*…” Instinctul îl îndemnă din nou să demonstreze dorinţa de cooperare.

— Presupun că trebuie să fie foarte interesant. Altfel nu ai fi riscat atâta, nu? Dacă ceea ce ne vei comunica se va dovedi de valoare pentru noi, te pot asigura, *monsieur*, că guvernul elveţian va şti să-şi exprime concret recunoştinţa. Mai ales faţă de un vecin din Strasbourg.

Bărbatul păru că-şi cântăreşte cu grijă vorbele înainte de a continua:

— În regulă. O să vă explic. Am lucrat în două porturi învecinate, la Marea Baltică, Wolgast şi Peenemünde. Locuiam în barăci, în Peenemünde, pe insula cu acelaşi nume.

Lützelschwab nu auzise niciodată de ele.

— Am fost repartizat pe un mic vas cu aburi ce naviga de-a lungul ţărmului. Vasul avea o singură destinaţie: portul unui mic oraş, de pe coasta norvegiană, numit Skien. Era ca o navetă. Din Peenemünde şi Wolgast, către Skien şi înapoi. Bizareria acestei navete consta în faptul că plecam întotdeauna din portul german fără niciun fel de încărcătură. Iar pe drumul de întoarcere căram mereu un singur obiect, unul singur.[53]

Şi Marinarul francez reuşise să capteze întreaga atenţie a elveţianului, care nu se putu abţine şi-l întrerupse:

— *Et qu'est-ce que c'était?*

— Ce era acel obiect? repetă întrebarea marinarul. Vă spun eu ce era. Un butoi. Asta era tot: un singur butoi. Şi ştiţi ce era în butoi? Ei?

Lützelschwab aştepta.

— Apă! Vă vine a crede? Un butoi cu apă?! Un singur butoi în fiecare călătorie!

Lützelschwab îl privi fix pe bărbatul din faţa lui. Un nebun. Trebuia să fie nebun.

Cineva ciocăni în uşă.

— *Herein!* mugi poliţistul.

Uşa se deschise doar cât să se vadă capul subofiţerului de serviciu.

— Un oarecare *Herr Doktor* Burckhardt a venit să vă vadă, domnule.

Lützelschwab se uită la ceas. Bineînţeles. Stabiliseră noaptea trecută să se întâlnească aici, la ora zece. Dar, după ce păţise locotenentul, nu se mai aştepta ca acesta să apară. Asta însemna că putea să pună capăt oricărei conversaţii cu acest amărât de dement. Fără a-i arunca măcar o privire francezului, se ridică şi părăsi încăperea.

Burckhardt îl aştepta în birou, palid şi cu braţul drept prins într-o eşarfă. Când intră, Lützelschwab mai clătina încă din cap.

— Ce vă nemulţumeşte? întrebă Burckhardt, amuzat de figura contrariată a poliţistului.

— Vrei să auzi ceva cu adevărat trăsnit?

— Sigur. De ce nu?

Lützelschwab îi povesti cuvânt cu cuvânt. Spre surprinderea lui, la sfârşit, locotenentul nu păru nici măcar amuzat. De fapt, pe faţă i se aşternuse o grimasă încruntată. Asta îl determină pe Lützelschwab să spună:

— Credeam că ai fost împuşcat în braţ, nu în cap!

— Staţi aşa, replică Burckhardt. Mă obsedează o chestiune. În legătură cu apa. Oricât aş încerca, nu-mi pot aminti unde sau când, ori de la cine am auzit despre această problemă, oricare ar fi ea. Lasă-mă o clipă să mă gândesc.

Burckhardt începu să caute în memorie, în timp ce Lützelschwab îl privea ţintă. Apoi, brusc:

— Sora mea!

— Sora ta?! se miră poliţistul.

— Studiază fizica la universitate.

— Şi ce are fizica de-a face cu povestea asta, pentru numele lui Dumnezeu?

Ignorând stupefacţia de pe faţa poliţistului, Burckhardt îl întrebă:

— Pot să folosesc telefonul dumitale?

— Eşti invitatul meu.

O prinse pe Felicitas încă acasă, exact înainte de a pleca la cursuri. Peter îi repetă povestea auzită de la Lützelschwab şi o întrebă ce semnificaţie ştiinţifică putea să aibă. Ascultă răspunsul mai bine de trei minute fără a scoate o vorbă, apoi îi mulţumi şi închise.

— Cred că suntem pe drumul unei descoperiri, îi spuse lui Lützelschwab.

— Care ar fi aia? Despre ce ai vorbit atâta cu sora ta?

— Deocamdată sunt chestiuni care privesc numai Secţia a 5-a. Şi dacă m-aţi lăsa să-i pun câteva întrebări francezului, s-ar putea să ne apropiem şi mai mult de rezolvare.

Lützelschwab se uită furios la el. Fără a zice ceva, îl conduse în sala reţinuţilor. Când

Burckhardt îl văzu pe nenorocit, se întoarse spre poliţist şi-i spuse:

— De ce nu îi aduceţi nişte haine curate? Şi, între timp, şi o ceaşcă de cafea?

În primul moment, Lützelschwab păru că ignoră sugestia. Apoi se hotărî să dispară şi să-l lase pe locotenent singur cu arestatul.

— Dr. Lützelschwab mi-a reprodus povestea ta, începu el. Spune-mi, cum naiba ai reuşit să străbaţi tot drumul din nordul Germaniei până aici fără a fi prins?

— Am ajuns la Rotterdam pe un alt vas de coastă, cu ajutorul unor francezi din echipaj. Nava lor făcea escală regulat în Peenemünde. Aşa am reuşit să intru în vorbă cu ei.

Unul dintre oamenii lui Lützelschwab intră în încăpere, ducând cu el o tăviţă pe care se afla o cană cu cafea şi două *Wegli*, versiunea locală a cornurilor pentru micul dejun. Burckhardt privi în linişte cum marinarul le devorează. După ce le aşează mai bine în stomac cu ajutorul cafelei, suspinând adânc, a uşurare, acesta continuă:

— În portul Rotterdam mi-a fost uşor să-mi regăsesc câţiva tovarăşi vechi de pe vremea când munceam pe barje. Cu ajutorul lor am reuşit să ajung pe fluviu, până la Basel. Odată era cât p-aci să fiu prins în Rüdesheim. Echipajul mă luase şi pe mine la o cârciumă. Pe drumul de întoarcere, poliţia ne-a oprit pentru verificări. Din fericire, niciunul dintre noi nu avea documente de identitate asupra lui şi toţi eram atât de beţi încât au preferat să ne dea drumul decât să se încurce cu noi.

— O clipă, îl opri Burckhardt. Ai spus că vasul acesta de coastă făcea regulat escală în Peenemünde.

Contrar ignoranţei lui Lützelschwab, Burckhardt ştia unde se afla acel orăşel. În copilărie, părinţii îl luaseră o dată cu ei în micul port Travemünde, în nord-estul Lübeckului, de unde plecaseră într-o

croazieră pe Marea Baltică împreună cu familia unui bancher neamţ, prieten de-al tatălui său. Petrecuseră una din nopţi ancoraţi lângă micuţa insulă Peenemünde.

— Ce încărcătură avea el? continuă Burckhardt.

Ofiţerul elveţian se simţea în elementul său. Profita de apariţia neaşteptată a unei surse neobişnuite de informaţii ameţitoare. Francezul răspunse imediat:

— Ciment.

Locotenentul rumegă informaţia înainte de a da drumul ultimelor întrebări:

— Şi acum, portul norvegian. Care este numele lui?

— Skien.

Numele nu-i spuse nimic.

— Însă vasele cu apă proveneau din alt oraş, la nord de Skien, numit Rjukan, continuă neîntrebat francezul.

— De unde ştii?

— De la soldaţii înarmaţi care însoţeau întotdeauna butoaiele pe vasul nostru.

O nouă piesă se adăuga la mozaic: soldaţi de pază înarmaţi!

— Să ne întoarcem la Peenemünde. Ai spus că locuiai în baracă?

— Da.

— În astfel de locuinţe trăiau toţi marinarii sau numai străinii forţaţi să muncească pentru nemţi?

— Da.

— Da, la care întrebare?

— Barăcile erau pentru străini. Dar nu toţi erau marinari. Erau foarte multe barăci şi tot soiul de muncitori veniţi din toată Europa, mai ales din Est. Din Polonia.

O altă piesă se potrivea în mozaic.

Ajuns cu mărturisirea în acest punct, omul interogat de Peter păru că e pe punctul de a se prăbuşi. În acest moment, uşa încăperii se deschise

din nou şi îşi făcu apariţia alt poliţist cărând cu el haine. Lützelschwab venea în urma lui.

— Cum îţi merge? îl întrebă el pe Burckhardt.

Se aştepta, probabil, să primească explicaţii asupra întregii poveşti. Rămase însă dezamăgit. Nu i se spuse nimic.

— Am terminat, răspunse Peter. Cel puţin pentru moment.

Burckhardt se ridică, ocoli masa şi-i întinse mâna marinarului.

— Mulţumesc, *monsieur*. Mi-ai spus nişte lucruri foarte interesante. S-ar putea să fie nevoie să vorbesc din nou cu dumneata.

— Asta înseamnă că pot rămâne în Elveţia? întrebă rugător omul.

Burckhardt îi aruncă o privire şefului poliţiei, care înclină uşor din cap.

— Deocamdată, da.

Aceste cuvinte avură darul de a aduce pentru prima dată un zâmbet pe faţa francezului. Strânse cu vigoare mâna locotenentului, o zgudui zdravăn şi-i spuse:

— *Merçi bien, monsieur. Merçi. Merçi.*

Apoi omul lui Lützelschwab îl luă pe marinar în custodie.

Când se întoarseră în biroul şefului poliţiei, Burckhardt îl întrebă:

— Cum ai de gând să rezolvi cazul?

Poliţistul îi răspunse pe larg:

— În mod normal, n-am avea altă şansă decât de a-l duce la frontieră după-amiază, şi de a-l preda autorităţilor germane. Datorită unui decret emis de Berna, la 26 septembrie anul trecut, asta e calea oficială. De atunci se fac excepţii doar pentru dezertori militari, prizonieri de război evadaţi şi anumite categorii de refugiaţi politici.[54] Marinarul francez nu se încadrează în niciuna dintre categorii. La ora actuală, există milioane de muncitori străini care, ca şi el, au fost aduşi forţat în Germania de la începutul războiului. Mulţi au

încercat să scape, forţând intrarea în Elveţia. Nu putem admite ca acest aflux să continue. Ştii la fel de bine, Burckhardt, că barca noastră e plină. Avem deja 73.000 de refugiaţi. Aşa că trecerea a fost oprită. Actualmente, legea ne obligă să-i trimitem înapoi în Germania.

— De ce, ca să încerce mai târziu din nou, nu?

— Nu mai încearcă.

— Ce vrea să însemne asta?

— Nu cred că ţi-ar plăcea să afli, răspunse instinctiv Lützelschwab. Apoi se hotărî: Bine. O să-ţi spun. Datorită unei legi germane recente, orice muncitor străin care absentează de la locul de muncă mai mult de patruzeci şi opt de ore e privit ca sabotor. Ca atare, când e prins, primeşte automat pedeapsa cu moartea.[55]

— Îmi pare rău. Ar fi trebuit să ştiu despre această lege nouă. Am fost ocupat cu alte probleme. Şi tribunalele germane se pretează la aşa ceva?

— Desigur.

— Înseamnă că acolo lucrurile merg din ce în ce mai rău.

— Exact treaba asta o repet eu la Berna. Iată de ce mă opun atât de vehement numai gândului de a duce negocieri cu ei, indiferent de problemă. După mine, l-aş pune pe Schellenberg în capul listei de nazişti care trebuie evitaţi precum ciuma. Cât timp voi trăi nu voi înţelege de ce l-a invitat şeful tău pe pământ helvet.

— Uneori, ca să supravieţuieşti, trebuie să te faci frate cu dracul – răspunse filozofic Burckhardt.

— Ai putea să mă scuteşti de astfel de sofisticări, Burckhardt – îl repezi Lützelschwab.

— O să încerc să nu uit. Să ne întoarcem însă la marinarul francez. S-ar putea să mai avem nevoie de el. Dacă aveţi nevoie de ceva oficial, atunci aflaţi că vorbesc acum în numele Secţiei a 5-a a Statului-Major.

— Atunci o să-l ţin aici o bucată de vreme.

— Mersi.

Burckhardt era gata să plece. Lützelschwab se decise să lanseze o ultimă întrebare.

— Înainte de a ne despărţi, îngăduie-mi să mă întorc la Schellenberg. Ce se va întâmpla mai departe, odată ce am reuşit să-i salvăm viaţa?

— Ca să vă folosesc expresia, nu v-ar plăcea să ştiţi.

Burckhardt ştia că, la ora aceea, un mic convoi de automobile, ce includea Mercedesul lui Schellenberg şi două vehicule militare elveţiene de escortă, pline cu personal militar înarmat până în dinţi, sosite în Benken în cursul nopţii, părăsea localitatea şi se îndrepta spre o destinaţie necunoscută, în vederea rendez-vousului cu generalul Guisan. El vorbise mai devreme cu colonelul Masson la telefon, din spital, pentru a-i comunica şefului său că obţinuse, din două surse, confirmarea faptului că nu există pericolul unui iminent atac german contra Elveţiei. Mai întâi, vorbise cu paraşutistul german, apoi, pe scurt, cu Allen Dulles. Nu se deranjă să-i explice lui Masson motivul pentru care discuţia cu Dulles fusese curmată atât de abrupt. Era timp pentru asta mai târziu.

Răspunsul pe care i-l dădu Masson nu putea fi cordial. Îi promise să transmită informaţia generalului Guisan înainte ca acesta să înceapă convorbirile cu Schellenberg. Apoi se scuză că trebuie să închidă. Trebuia să plece peste câteva minute într-o călătorie către Berna, oraş în care Masson intenţiona să-i cazeze pe general şi anturajul său. În cursul după-amiezii, urma să continue drumul, însoţit numai de Schellenberg şi escorta militară, până la locul întâlnirii.

Întrevederea celor doi generali, primul membru al înaltului Comandament al SS, celălalt

comandant al armatei elveţiene, a fost unul dintre cele mai ciudate evenimente ale celui de-al Doilea Război Mondial. Pentru cetăţenii elveţieni era de neconceput ca generalul lor, comandantul armatei lor, să se gândească măcar la o asemenea întâlnire. Guisan reprezenta pentru ei exact opusul naziştilor. Generalul reuşise să-şi convingă concetăţenii că, dacă ar fi necesar, decât să se supună voinţei naziste, mai degrabă ar fi primul care şi-ar da viaţa pentru patria sa iubită.

Acest statut unic al lui Guisan poate fi atribuit, în parte, faptului că, pe timp de pace, Elveţia nu are generali. Prin urmare, ridicarea unui ofiţer al armatei la un asemenea grad îi conferă acestuia un loc aparte în istoria ţării. În cazul lui Guisan, promovarea sa a avut loc la ora cinci, în după-amiaza de 30 august 1939, când forul legislativ reunit al Elveţiei l-a ales general cu nouă zecimi din cele 460 de voturi exprimate. Simultan, a fost declarată mobilizarea parţială şi forţele armate ale ţării au fost plasate sub comanda lui. Aceste acţiuni s-au impus cu necesitate, în vederea protejării neutralităţii şi independenţei Elveţiei, în eventualitatea izbucnirii unui război general în Europa. El a izbucnit, într-adevăr, patru zile mai târziu, când Marea Britanie şi Franţa au declarat război Germaniei ca răspuns la invadarea Poloniei de către aceasta.[56]

Ulterior, Guisan a făcut două mişcări care, în ochii elveţienilor, i-au conferit statura unui erou al războiului. Prima a avut loc la 25 iulie 1940, o lună după capitularea Franţei, act istoric care a avut darul de a le inocula tuturor convingerea că întunericul nazist avea să coboare peste întreaga Europă. Temându-se că defetismul avea să pună stăpânire pe elveţieni, generalul a decis să regizeze un eveniment care să restabilească dorinţa poporului şi a armatei de a rezista forţelor totalitarismului ce ajunseseră să înconjoare Elveţia. Astfel, a organizat o convocare „secretă” a

celor patru sute de ofiţeri superiori ai forţelor armate elveţiene, cu care ocazie le-a cerut să-şi reînnoiască solemn jurămintele de credinţă faţă de ţară şi faţă de modul democratic de viaţă pentru care luptau. Locul în care s-a ţinut această întrunire a fost *„geheiligte Boden”* – „pământul sfânt” al câmpiei Rütli din centrul Elveţiei, lângă Lucerna, acolo unde, în 1291, populaţia ţărănească a cantoanelor Uri, Schwyz şi Unterwalden îşi declarase prima independenţa faţă de tirania străină.[57]

Informaţiile despre *Rütlirapport* s-au răspândit ca focul în întreaga Elveţie, astfel că, la 1 august 1940, generalul Guisan a repetat, prin intermediul postului naţional de radio, mesajul transmis ofiţerilor, întregii naţiuni. Răspunsul, mai mult decât favorabil, primit la acest apel i-a permis ca, ulterior, să uzurpe rolul de conducători ai naţiunii jucat de cei şapte oameni din Consiliul Federal care formau ramura executivă a guvernului elveţian, unii dintre ei – mai ales ministrul de externe Marcel Pilet-Golaz – suspectaţi (corect!) de a nu fi numai defetişti, ci de-a dreptul progermani.

Bineînţeles că era foarte bine să remontezi voinţa armatei şi a populaţiei de a rezista atacului forţelor totalitariste – din nord de la germani, din sud de la italieni sau din amândouă direcţiile – dar cum putea o ţară mică precum Elveţia să supravieţuiască unui asemenea imens dezechilibru de forţe?

Atunci când s-a adresat ofiţerilor săi superiori pe câmpia Rütli, generalul găsise deja răspunsul la această întrebare. El a venit sub forma angajamentului pe care şi l-a luat de a construi rapid, cu orice preţ, o „redută” alpină: o fortăreaţă montană în centrul Elveţiei, în care s-ar fi putut retrage principalele forţe militare în eventualitatea unui atac şi din care s-ar fi putut lansa un război de gherilă nemilos, după distrugerea tuturor căilor de

transport şi comunicaţii ce treceau pe teritoriu în direcţia nord-sud.[58]

Până în primăvara lui 1943, reduta a fost gata. În regiunea muntoasă din centrul Elveţiei, zonă cu o populaţie rară de numai trei sute de mii de locuitori, s-au înălţat adăposturi locuibile pentru încă trei sute de mii de soldaţi. Au fost construite grajduri pentru patruzeci de mii de cai şi au fost stocate haine, hrană şi combustibil suficiente unui efectiv de şase sute de mii de oameni. Proviziile şi muniţia au fost calculate astfel încât să le ajungă militarilor pentru a rezista unui asediu de şapte-opt luni.[59]

Cu siguranţă că această strategie lăsa populaţia civilă în frig, la bunul plac al invadatorilor care, în câteva zile, ar fi pus mâna pe toate zonele intens populate din Elveţia. În loc să tempereze entuziasmul faţă de general, această perspectivă a sacrificiului pentru binele naţional ridică spiritul naţiunii pe noi culmi şi înălţă poziţia generalului Guisan cu câteva palme, până la aceea de Salvator al naţiunii.

Iar acum, acest Salvator avea să ia masa cu un general SS pe sfântul pământ al Elveţiei!

Prevăzându-se scandalul public care ar fi izbucnit în eventualitatea scurgerii de informaţii despre întrevedere şi căutându-se evitarea conferirii statutului de „oficială" întâlnirii, dacă ea s-ar fi ţinut la cartierul general din Interlaken al lui Guisan, s-a luat decizia ţinerii ei într-un mic restaurant – Casa de oaspeţi Bären – din satul Biglen, cantonul Berna. Localul avea reputaţia de a fi reuşit să menţină standarde culinare înalte chiar şi în condiţii de război. Generalul Guisan era un oaspete constant al restaurantului. Masson aranjase să le fie pusă la dispoziţie o mică sufragerie izolată, în spatele localului, începând cu ora şase a după-amiezii de 3 martie 1943. Masa trebuia să fie pregătită pentru şase persoane.

Fără îndoială, masa a fost un succes. Mare parte din discuţia purtată a fost o *frohe Unterhaltung* – „conversaţie veselă” – dusă în principal în jurul cailor, al cumpărării de case, al cavaleriei. Deşi la cină au fost numai şase persoane – generalul Guisan, generalul Schellenberg, Rittmeisterul Eggen, colonelul Masson şi doi adjuncţi ai ultimului – pe lângă mâncare au reuşit să dea pe gât o sticlă de vin alb Johannesburg 1940, trei de vin roşu Pommard 1937 şi 11 păhărele de lichior. După masă, au trecut pe şampanie, Moët et Chandon Brut, terminând rapid trei sticle. În jurul orei zece seara, cei doi generali s-au retras într-o altă cameră izolată şi au petrecut două ore între patru ochi. La miezul nopţii, întrevederea luă sfârşit, cu o oră mai târziu faţă de ora închiderii oficiale a localurilor publice, cunoscut în Elveţia sub numele de Polizeistunde. Proprietarul casei de oaspeţi, *Herr* Berchtold-Schneider, a adăugat la nota de plată cinci sute cincizeci de franci elveţieni, compensaţie pentru inconvenientele produse de această întârziere.[60] Profitând de ocazie, toţi participanţii au semnat în cartea de oaspeţi a casei. Când plăti nota la plecare, Masson se răzgândi asupra oportunităţii menţionării numelor lor, aşa că rupse pagina pe care se iscăliseră şi o distruse. De fapt, pagina n-a fost distrusă. Mai târziu a constituit, alături de nota de plată în valoare de 25.920 franci, pe care Masson, de asemenea, a neglijat să o distrugă, singura dovadă scrisă a prezenţei naziştilor. Masson luase măsuri să nu existe niciun înscris doveditor al şederii lui Schellenberg în Elveţia; de exemplu, el şi însoţitorii săi n-au fost niciodată înregistraţi la hotel.

După miezul nopţii, automobilul generalului elveţian l-a depus pe acesta la cartierul său general din Interlaken, iar Masson l-a condus pe Schellenberg înapoi la hotelul Bellevue din Berna. A doua zi de dimineaţă, cele două fete din Berlin –

care până atunci se plictisiseră teribil în acea Elveţie neutră şi sigură – au hotărât să-l convingă pe „Schelli” că le-ar prinde bine un pic de distracţie înainte de a se întoarce în capitala germană răvăşită de război. Aşa că se strecurară în dormitorul generalului şi îl treziră cu o serie de perversităţi sexuale care puteau fi puse în practică numai de două fete născute şi crescute în cel mai decadent oraş al lumii, Berlin. Epuizat după cincizeci şi cinci de minute de depravare în compania celor două *Fräulein* îmbrăcate numai cu ciorapi de mătase – bunuri de mare valoare pe care fetele au riscat să le distrugă în timpul unora din acrobaţiile făcute de ele – Schellenberg a cedat imediat în faţa dorinţei lor de a se duce la schi. Unde? Arosa. Când? Cum. Chiar acum.

El fu de acord, se ridică anevoie din pat şi se bălăbăni până în baie, înainte ca ele să născocească altceva pentru a-şi exprima recunoştinţa.

La ora patru după-amiază, au reluat distracţia la hotelul Excelsior din Arosa, unde, imediat după sosire, li s-au dat cele mai bune camere din clădire, mulţumită mâinii invizibile a securităţii elveţiene, care luase toate măsurile pentru a nu fi deranjaţi cu formalităţi ca înregistrarea la hotel sau cu detaliile precum plata cheltuielilor. Au făcut o pauză pentru a lua cina, pe care au servit-o în apartamentul lui Schellenberg, şi au reînceput activitatea, pe care au prelungit-o târziu, în noapte, graţie puterilor recăpătate de pe urma şniţelelor vieneze, specialitatea bucătăriei hotelului, şi a aerului alpin pur ce intra în valuri prin ferestrele lăsate deschise, la insistenţele tânărului general SS. Era o practică deprinsă încă de pe vremea adolescenţei petrecute în Hitlerjugend. Până la urmă, Schellenberg şi-a consumat în pat cea mai mare parte a celor patruzeci şi opt de ore petrecute în Arosa.[61]

În zorii zilei de sâmbătă, 7 martie 1943, distracţia a trebuit să ia sfârşit. Schellenberg şi anturajul său au împachetat în grabă şi s-au

îndreptat direct către frontiera helveto-germană. Aranjamente făcute anterior le-au permis să treacă graniţa fără a fi opriţi măcar o secundă. De acolo, o luară drept spre Berlin, oprindu-se doar pentru o scurtă escală de noapte în Nürnberg. Pe 9 martie, Schellenberg i-a prezentat raportul lui Hitler. Mai târziu, celor doi li s-au alăturat ministrul de externe şi ministrul economiei.

Nici până azi nu se ştie cu exactitate ce s-a discutat pe parcursul acestui eveniment ciudat. Nu s-a păstrat niciun protocol al convorbirilor Guisan-Schellenberg, iar generalul s-a comportat ulterior ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.[62] Substanţa întrevederii a fost însă sintetizată într-un comunicat secret, trimis ambasadorului german în Elveţia, Otto Karl Köcher, de către superiorul său, ministrul de externe Joachim von Ribbentrop. În comunicat, Ribbentrop cita dintr-o scrisoare oficială, pe care generalul Guisan i-o înmânase prin curier personal lui Schellenberg, în Arosa, şi în care Guisan reafirma că el, alături de armata şi de populaţia Elveţiei, aveau intenţia de a apăra integritatea ţării împotriva oricărei armate străine, cu orice preţ, iar pentru a îndeplini această intenţie vor profita de pe urma topografiei speciale a teritoriului ţării. Iniţial, el îşi luase acelaşi angajament oral în faţa lui Schellenberg, în timpul discuţiilor de la Biglen. Apoi, presat pentru a-şi defini poziţia mai bine, Guisan l-a împuternicit pe Schellenberg să meargă şi să-i dea Führerului cuvântul său de ofiţer că, dacă Aliaţii vor ataca Elveţia din sud, elveţienii se vor apăra până la ultima picătură de sânge – *zum Letzen Blutstropfen*. Mai mult, conform spuselor lui Ribbentrop, în timpul întâlnirii cu Hitler, Schellenberg a citat vorbele lui Guisan: „Deoarece Elveţia doreşte să evite orice posibilitate ca Germania să pornească o acţiune militară împotriva ei, ne gândim serios la demobilizarea unei mari părţi a armatei şi reorientarea forţei de

muncă spre sectorul civil, permiţându-i – bineînţeles în condiţii de strictă neutralitate – să contribuie indirect la mărirea potenţialului de război al Germaniei”.[63]

În afară de Ribbentrop, Hitler a mai cerut părerea şi ministrului economiei, Walther Funk. Ribbentrop susţine că Funk a fost cel care l-a convins pe Hitler că n-ar fi indicat să atace Elveţia, datorită serviciilor inestimabile pe care această ţară le furniza celui de-al Treilea Reich, acţionând ca placă turnantă internaţională – *Drechscheibe* – în chestiunile financiare şi dornică fiind de a sluji drept unic furnizor important al Germaniei în ceea ce privea echipamentele industriale şi militare.[64] Funk a evidenţiat că elveţienii au mers cu cooperarea departe. Fiul generalului Guisan era directorul unei firme ce confecţiona barăci de lemn ce serveau drept adăpost evreilor din lagărele de concentrare din Polonia! Deci, din punct de vedere economic, Elveţia era cel mai valoros aliat al Germaniei. Funk a tras concluzia că, atâta vreme cât Elveţia continua să coopereze – şi, mulţumită misiunii lui Schellenberg, generalul Guisan dăduse asigurări că aşa se va întâmpla şi în continuare dacă nemţii nu iniţiau vreun atac împotriva lor – ar fi o prostie să cauţi să schimbi acest *status quo*. În final, Hitler a fost de acord. Cu asta, orice posibilitate de a lua în consideraţie „Operaţiunea Elveţia” a luat sfârşit.

Despre toate acestea n-a aflat decât o mână de elveţieni. Istoria a avut darul să-i divizeze şi pe aceştia pe poziţii pro şi contra. Polemicile cele mai aprinse s-au dus pe tema implicării celor din „interiorul” Serviciului Secret Elveţian. Cei din tabăra lui Masson au apărat acţiunea lui Guisan, susţinând că e un exemplu clasic de Realpolitik, fiind născută din necesitatea de a evita orice provocare inutilă a naziştilor şi elementul-cheie pentru a-l convinge pe Hitler să renunţe la orice intenţie de război împotriva Elveţiei. Ei pretindeau

că dovada acestei afirmaţii a apărut la numai trei săptămâni după întoarcerea lui Schellenberg la Berlin, pe 22 martie 1943. În conformitate cu informaţiile furnizate de „Viking Line” – linia de comunicaţii ce permitea elveţienilor accesul la surse din înaltul Comandament al lui Hitler – la această dată trebuia să debuteze „Operaţiunea Elveţia”. Generalul Guisan nu a ordonat demobilizarea. Pe 25 martie, după ce a fost evident că nu se întâmplă nimic neobişnuit la nord de frontiera helveto-germană, Masson şi Guisan au declarat încheierea „stării de urgenţă” şi, ulterior, au pretins că Schellenberg a fost cel care a avut rolul-cheie în „salvarea Elveţiei”.{65}

Dimpotrivă, conform asigurărilor primite de locotenentul Burckhardt de la maiorul von Göhler şi de la Allen Dulles, cei aflaţi în tabăra lui Waibel ştiau că totul fusese de la început un bluf şi că Schellenberg îl păcălise pe Masson. Ei au privit întregul episod Schellenberg – Guisan ca o calmare a situaţiei şi, în consecinţă, au fost îngroziţi de conţinutul comunicatului lui Ribbentrop, care le-a parvenit în copie cu ajutorul unui funcţionar al ambasadei Germaniei din Berna, la numai două zile după ce a fost remis. Mesajul le-a întărit hotărârea de a face tot ce le stă în putinţă pentru a submina influenţa nazistă asupra Elveţiei. Această hotărâre nu ţinea numai de ideologie, ci şi de convingerea că o asemenea colaborare helveto-germană avea darul de a duce, inevitabil, la dificultăţi mari în relaţiile cu forţele aliate.{66}

Curând s-a întâmplat exact aşa. Cauza a fost aurul. Acest metal era cheia necesară înţelegerii funcţionării nepreţuitei „plăci turnante elveţiene” şi motivul pentru care Walther Funk îi spusese lui Hitler că era esenţial pentru efortul german de război ca ea să rămână intactă şi netulburată.

Subiectul a fost abordat, în mod surprinzător, de „omul din Basel” al lui Allen Dulles, în timpul unei cine luate împreună cu Peter Burckhardt în seara de marţi, 30 martie 1943. Cea care stabilise întâlnirea fusese Nancy. În ziua respectivă îl sunase pe locotenent mai devreme şi-i propusese să se vadă la un restaurant – poate la localul lui favorit, cel ţinut de văduva Hunziger. Burckhardt i-a răspuns că se va ocupa de rezervare.

Când ea sosi, locotenentul se afla deja la masă şi aştepta. Era pentru prima dată când se vedeau din noaptea în care conversaţia lui cu Dulles, avută în apartamentul ei, fusese întreruptă atât de brutal. Peter se ridică în picioare ca s-o întâmpine.

— Eşti bine? îl întrebă ea mai întâi.

— Da, sunt complet vindecat şi o să ţi-o dovedesc, îşi petrecu braţul „rău” în jurul umerilor ei, o trase aproape şi o sărută.

— Peter! îl ocărî ea, uitându-se în jur să vadă dacă îi privea cineva.

Elveţiencele decente, ca şi iudeo-americancele, nu permiteau asemenea gesturi în public. Ignorând admonestarea ei, Burckhardt o ajută să-şi scoată haina şi o dădu unui chelner, comandându-i şi o sticlă de Döle.

Aşteptară să li se umple paharele, după care el îl ridică pe al lui şi toastă:

— În cinstea succesului răsunător al liniei Reichman-Burckhardt! Mulţumită aportului tău, Nancy, am avut dreptate considerând urgenţa din martie ca o falsă alarmă. Noi îţi mulţumim.

Vorbele lui părură să o stingherească, însă ridică paharul şi bău alături de el.

El îi observă stânjeneala.

— Te preocupă ceva nou, Nancy. E o treabă oficială sau personală?

— Oficială. De aceea te-am sunat. Cel puţin ăsta a fost unul dintre motive.

— Bine. Atunci dă-i drumul. Sau vrei să comanzi mai întâi?

— Hai să comandăm. Mi-e o foame de lup.

O privi cum cercetează meniul. Purta fustă şi pulover, un pulover roz care evidenţia faptul că e o femeie matură. Păru, dintr-odată, conştientă de privirea lui şi, ca să se apere, îi spuse:

— Comandă tu, Peter. În definitiv, e restaurantul tău.

— Friptură, cartofi prăjiţi şi salată, alese el imediat. Şi, fiindcă eşti moartă de foame, o să cer ca *entrecöte*-ul să fie cu café sauce de Paris.

Chemă ospătarul şi-i dădu comanda. După ce acesta se retrase, ea începu:

— Domnul Dulles mi-a cerut să-mi prefaţez povestea cu mărturisirea lui că el se află de partea ta, conştient fiind de dilema în care te afli, însă alţii nu te prea înghit.

— Înainte de a afla care e „dilema", presupun că acei „alţii" la care face referire Domnul Dulles se află în Washington, nu?

— Din nefericire, nu numai în Washington. Sunt şi în Moscova. Şi în Londra.

— Aha. Eh, care e problema? o întrebă el sever.

— Aurul.

— Care aur?

— Aurul jefuit de nazişti şi transferat în Elveţia.

Burckhardt se întunecă.

— De unde a venit această informaţie?

— De la sovietici. Au trimis-o Departamentului nostru de finanţe şi a ajuns direct la şef, Domnul Morgenthau.

— De unde ştii că informaţia e autentică?

— Nu putem şti asta. Oricum, conform sovieticilor, ea provine de la o sursă din „Basel, Elveţia". N-au oferit niciun alt amănunt.

Burckhardt se gândi imediat că oricare ar fi fost această sursă, ea reuşise să paseze informaţia Moscovei, prin Scitovski, înainte ca Lützelschwab să pună capăt activităţii Spionului. Lützelschwab informase pe scurt Secţia a 5-a asupra acestei afaceri.

— În regulă. De ce îmi spui mie toată chestia asta?

— Deoarece până când această „porcărie” – cum a denumit-o Mr. Dulles – nu se opreşte, ea s-ar putea dovedi dăunătoare Elveţiei. El a spus că această poveste e o invitaţie deschisă la represiuni severe şi, datorită mărimii acestor tranzacţii, n-ar putea face prea multe ca să micşoreze consecinţele în caz că ea continuă. Domnul Dulles e un prieten bun al Elveţiei. Aşa că, Peter, crede-mă, tot ce îţi spun e spre binele vostru.

— OK. Accept. Dar nu prea ştiu ce pot să fac. E vorba de o chestiune atât de delicată, încât în ţara asta nu există mai mult de şase oameni care să cunoască detalii despre ea. Toţi sunt, ca să folosesc fraza ta, în posturi extrem de înalte.

— Înţeleg, îl aprobă Nancy. Ultimul lucru pe care îl dorim – şi acum îl citez pe Domnul Dulles – este ca să întreprinzi ceva ce te-ar putea pune personal în primejdie.

— Apreciez grija voastră. Asta nu înseamnă însă că am de gând să las povestea aşa. Înainte de a face vreun pas, Nancy, vreau să studiez problema mai în amănunţime. Dacă situaţia e atât de rea pe cât bănuiesc eu – în perspectiva faptelor şi a scurgerii de informaţii către sovietici – atunci să fii sigură că o să te anunţ foarte repede. Motivul pentru care voi face asta va fi încercarea de a limita mărimea stricăciunilor făcute.

Câteva minute mai târziu, li se aduse comanda, iar o oră după aceea Peter o conduse acasă pe fată. Îi refuză invitaţia de a rămâne la o cafea.

A doua zi de dimineaţă, la ora 7:30, Burckhardt îl căută la telefon pe şeful poliţiei politice.

— Probabil că mă cauţi pentru francezul pescuit în Rin, nu? întrebă poliţistul, imediat ce auzi glasul lui Peter.

— Nu, dar presupun că mai e încă la dumneata.

— Este. Cât timp va mai fi însă, nu ştiu.

— Problema pentru care v-am sunat e mult mai serioasă. Ştiu că ne-aţi informat asupra afacerii Rote Kapelle, dar am nevoie de mai multe detalii. Prima întrebare: le-aţi înregistrat toate transmisiunile o perioadă mai mare de timp înainte de a-i lichida?

— Nu chiar. Aproximativ două luni. Dar pentru noi totul însemna atunci o trăncăneală fără rost. Am făcut însă transcrieri complete după conţinut.

— Bănuiesc că le mai deţineţi încă.

— Bineînţeles.

— Le-aţi descifrat?

— Numai pe cele de dinaintea incidentului din Benken. Am avut alte probleme, mai presante.

— Dacă v-aş putea convinge că există o mare probabilitate ca unele din aceste transmisiuni să conţină informaţii care s-ar putea dovedi extrem de compromiţătoare pentru Elveţia, aţi pune la lucru câţiva oameni să le descifreze imediat pe toate?

— Poate. E vorba de o sarcină migăloasă. Aminteşte-ţi, Burckhardt, că am un buget limitat şi resursele umane pe care le am trebuie să fie îndreptate spre sarcina pentru care sunt responsabil şi anume supervizarea contraspionajului din regiune. Dacă te referi la ceva din interiorul acestui domeniu, atunci te voi ajuta.

— Ce-ar fi dacă v-aş spune că problema se referă la unul dintre cele mai importante acte de spionaj, în dauna Elveţiei, întâmplate din 1939 încoace? Şi că totul s-a întâmplat aici, la Basel?

— Aş spune să vii imediat până aici.

— O să fiu acolo în jumătate de oră.

După ce uşile biroului lui Lützelschwab se închiseră în spatele lui, Burckhardt atacă imediat subiectul.

— Ceea ce vă voi spune e strict secret. Nici măcar nu m-aş fi gândit să discut această problemă dacă n-ar fi trebuit să vă conving că descifrarea

fiecărei interceptări e de cea mai mare importanţă. În regulă?

— Convinge-mă, replică sec Lützelschwab.

— O să vorbim, în principal, despre aur. Până acum, de la izbucnirea războiului, naziştii au adus în Elveţia în total o cantitate de aur echivalentă cu peste un miliard de franci elveţieni. Ca să vă faceţi o idee, cantitatea fizică de aur în discuţie e echivalentă cu mai mult de o treime din producţia întregului glob pe întreaga perioadă. E aur jefuit de nazişti şi care ulterior a fost vândut Băncii Naţionale a Elveţiei sau a fost depozitat în seifurile aceleiaşi bănci în contul guvernului german. După depozitare, aurul era transferat, în conformitate cu instrucţiunile ce soseau regulat la Berna din partea Reichsbankului din Berlin, în conturi aurifere similare deţinute de alte guverne în subsolurile băncii. Receptorii principali sunt băncile centrale din Spania, Portugalia, România, Suedia şi Argentina. Aceste plăţi în aur sunt în relaţie directă cu efortul de război nazist. În ceea ce priveşte aurul vândut nouă, el este utilizat la cumpărarea de arme – mai ales mitraliere antiaeriene de la Oerlikon, obuze de artilerie şi mecanisme de temporizare din industria noastră de ceasuri – şi de maşini-unelte, generatoare, produse farmaceutice şi vopsele din industria chimică din Basel. România primeşte, via Elveţia, aur pentru petrol. În ce-i priveşte pe spanioli şi portughezi, aceştia cumpără de unde pot metale strategice – mangan, crom, wolfram – şi le reexportă nemţilor. După informaţiile primite de noi la BIS, pe această cale naziştii îşi procură sută la sută din mangan, nouăzeci şi nouă la sută din crom şi şaptezeci şi cinci la sută din wolfram. Fără aceste exporturi şi fără finanţarea noastră, producţia Germaniei de oţeluri speciale – mai ales cele foarte dure – necesare carcaselor obuzelor, tunurilor de artilerie şi aruncătoarelor de grenade ar înceta în mai puţin de două luni.

Burckhardt făcu o pauză pentru a vedea efectul vorbelor sale. După chipul pământiu al omului din faţa lui era evident că până şi acest poliţist dur şi cinic, care crezuse că văzuse şi auzise de toate, era şocat.

— Cine mai ştie despre toate astea, Burckhardt?

— O să ajung imediat şi acolo, îşi continuă locotenentul relatarea sec şi precis. Turcia are o situaţie specială. Din ce am stabilit la BIS, se fac transferuri de aur din contul german al Băncii Naţionale a Elveţiei în contul băncii centrale turce, deschis acolo. Turcii le deschid nemţilor la Ankara conturi echivalente în valută forte – dolari, franci elveţieni, lire sterline – care e folosită ulterior pentru a finanţa eforturile de spionaj SS din afara Europei, agenţii din toată lumea fiind plătiţi prin transferuri de bani via Turcia.

Prin vânzarea de aur către argentinieni – vânzare realizată din nou, tot aici – naziştii obţin combustibil şi produse derivate pentru flota submarină din Atlanticul de Sud. În ceea ce-i priveşte pe suedezi, tovarăşii noştri întru neutralitate, ei îi aprovizionează pe nemţi cu patruzeci la sută din necesarul de fier al industriei lor metalurgice.

Făcu din nou o pauză.

— Acum cred că aţi priceput cum stă situaţia.

— Am priceput foarte bine, răspunse Lützelschwab. Continuă, te rog.

— Bine. Lăsaţi-mă să mă întorc puţin înapoi în timp. Pentru ţara noastră, această poveste extrem de neplăcută a început cu regele Leopold al III-lea al Belgiei.

Lützelschwab îl întrerupse:

— Înainte de a continua, pentru că sunt un poliţist limitat, absolvent de drept, te-ar deranja să-mi explici mecanismul acestor transferuri? Unde e păstrat tot acel aur?

— Aurul care aparţine Elveţiei e actualmente dispersat pe întregul teritoriu al ţării. Înainte era

ţinut la Berna. Acum, cea mai mare parte a lui e depozitată în ascunzători ultrasecrete din Lucerna şi Zürich, ca şi din reduta alpină. Aurul păstrat aici de alte bănci centrale se află încă într-un adăpost subteran al clădirii din Berna a Băncii Naţionale. După cum probabil ştiţi, clădirea propriu-zisă a fost izolată de când a început războiul şi e păzită de o unitate specială a armatei, dotată cu cele mai moderne mijloace de luptă. Adăpostul e împărţit în paisprezece compartimente separate – cuşti de oţel. Aurul, sub formă de lingouri de douăsprezece kilograme, e stivuit în interiorul acestor cuşti. Fiecare lingou e ştampilat cu marca băncii care l-a turnat, siglă care garantează greutatea şi puritatea aurului conţinut. Pe uşa de acces a fiecărei cuşti e prinsă o listă cu numărul de lingouri dinăuntru şi cu numele băncii centrale de origine. Trei funcţionari ai băncii fac, o dată pe săptămână, turul tuturor acestor cuşti pentru a confirma inventarul fiecăreia.

— Ai fost şi tu acolo?

— Da. Una dintre cele paisprezece cuşti conţine aur aparţinând Băncii pentru Investiţii Internaţionale. Una din însărcinările mele la BIS este de a verifica acel aur şi de a da instrucţiuni Băncii Naţionale ori de câte ori au loc depuneri sau retrageri de aur din depozit.

— Cum se face asta?

— Cum se face ce?

— Deplasarea aurului.

— Cu un cărucior. De exemplu, să presupunem că noi, cei de la BIS, vrem să cumpărăm echivalentul în coroane suedeze al sumei de cincizeci de milioane de dolari, contra aur. Le spunem celor de la Banca Naţională să pună în funcţiune căruciorul. Ei încarcă echivalentul sumei în lingouri de aur din cuşca noastră, ies cu căruciorul până la cuşca suedeză şi-l descarcă acolo. Apoi corectează inventarul afişat pe uşile celor două cuşti. După ce Berna confirmă

transferul aurului, Banca Centrală a Suediei ne creditează contul cu coroanele. Tranzacţia e completă. Este exact acelaşi mecanism pe care îl folosesc şi cei de la Banca de Rezerve Federale din New York, în subsolurile căreia există, de asemenea, adăposturi ce conţin o imensă cantitate de aur aparţinând altor state. Ţara noastră deţine şi ea o cantitate uriaşă de aur acolo. Când guvernul nostru cumpără bancnote şi titluri americane, plăteşte în schimbul lor cu aur. Atunci, cei de la Banca Rezervelor Federale pun la treabă căruciorul, pe sub străzile New Yorkului, şi astfel aurul nostru se mută din adăpostul nostru, în cel al Trezoreriei americane. Aurul nu poate fi exportat din Statele Unite. Din 14 iunie 1941, bunurile tuturor naţiunilor europene aflate în State, inclusiv cele ale Elveţiei, au fost blocate, pe motiv de „prevenire a lichidării în Statele Unite a bunurilor jefuite prin constrângere şi cucerire”[67]. Cu alte cuvinte, pentru a preveni repetarea celor deja întâmplate în Europa. Asta mă face să revin la regele Leopold, bineînţeles dacă vreţi să aflaţi tot.

— Dacă crezi că e necesar…

— Este. Mai ales dacă vreţi să ştiţi ce trebuie să căutaţi în acele interceptări, replică Burckhardt, şi dacă vreţi să vă faceţi o idee a necazurilor pe care povestea asta le poate aduce Elveţiei.

— Dă-i înainte.

— Bine. Pe 26 iunie 1940, la patru săptămâni după capitularea forţelor armate belgiene, regele lor, ajuns prizonier al Wermachtului german, i-a trimis un mesaj personal lui Hitler prin care îl informa că, anterior izbucnirii războiului, a fost efectuat un transport masiv de aur aparţinând regatului belgian către Banque de France din Paris, pentru siguranţă. După informaţiile sale, aurul fusese depus într-o ascunzătoare din vecinătatea oraşului Bordeaux. Scrisoarea continua prin a-l în cunoştinţa pe Hitler că el, Leopold al III-lea, ar fi foarte recunoscător dacă Hitler ar putea face ceva

în sensul returnării aurului către proprietarul de drept.

Până aici, toate bune. Mai întâi, cât de mare era acea cantitate de aur belgian? Şi cine îl controla? Conform armistiţiului din 22 iunie 1940 dintre Franţa şi Germania, s-a convenit ca guvernul mareşalului Pétain să exercite de la Vichy toate prerogativele administrării civile asupra întregii Franţe, inclusiv asupra teritoriilor de peste mări, deci şi asupra Băncii Franţei. În consecinţă, în urma ordinelor lui Hitler, Berlinul a trimis celor din Vichy un mesaj urgent prin care solicitau detalii asupra aurului belgian. Răspunsul a venit imediat şi a depăşit evaluările nemţilor. După cei din Vichy, cantitatea de aur în discuţie se ridica la…

Burckhardt se opri, scoase din geantă un dosar, îl deschise şi citi:

— 4.944 de lăzi conţinând, în total, 221.730 kilograme de aur pur. În plus, Franţa mai deţinea 57.000 kilograme ale Băncii Naţionale a Poloniei şi 10.000 kilograme ale băncilor naţionale ale Luxemburgului, Lituaniei, Letoniei, Norvegiei şi Cehoslovaciei.

Burckhardt închise dosarul.

— Problema era că niciun gram din toată această masă enormă de aur nu se mai afla în Franţa. Cu patru zile înainte ca Franţa să capituleze, toată cantitatea de aur – plus cel aparţinând Franţei – fusese încărcată în portul Brest la bordul a două crucişătoare care, ulterior, au dispărut în Atlantic. Planul iniţial, încheiat în urma unei înţelegeri franco-britanice, prevedea ca aurul să iasă din Franţa pe vase de război engleze, cu destinaţia New York. El a fost schimbat pentru că britanicii n-au reuşit să sosească la timp în port. Astfel că s-a schimbat şi destinaţia: în loc de Statele Unite, Africa. În consecinţă, la zece zile după ce crucişătoarele franceze au ridicat ancora, ele au reapărut în portul Dakar. Dakar e oraşul din

care guvernul francez îşi administrează teritoriile din Africa de Vest. Pentru dumneata, Wilhelm, îţi amintesc că Franţa controlează o şesime a întregului continent african, pe o zonă ce se întinde din Algeria şi Tunisia, în nord, până la golful Guineii în sud; din Senegal în est, până dincolo de lacul Ciad în vest.

Burckhardt făcu o pauză.

— Vă fac atent că înainte ca odiseea lui să se sfârşească aici, în Elveţia, aurul a străbătut aproape fiecare centimetru din acel teritoriu blestemat. După ce a fost descărcată în Dakar, la 28 iunie 1940, toată cantitatea a fost pusă sub paza armatei coloniale franceze. Aşa a stat situaţia până la sfârşitul anului. Până ce naziştii au început să devină duri cu bancherii importanţi din Franţa şi Belgia… Noi, cei din BIS, cunoaştem detalii despre comportamentul nemţilor pentru că, în ciuda războiului, toţi bancherii importanţi vin la Basel periodic, la şedinţele consiliului de administraţie al băncii. Şi adaug că vin aici şi ca să mănânce ca lumea. În fine… În noiembrie 1940, nemţii i-au dat un ultimatum guvernatorului Băncii Franţei, Br_,art de Boisanger: fără tergiversări de acum înainte. Noi am cucerit Belgia. Toate drepturile Băncii Naţionale a Belgiei sunt acum ale noastre. Aurul lor e acum aurul nostru. Vrem să-l aducem înapoi la loc sigur. În Berlin.

Burckhardt se uită la ceas.

— Nu fi îngrijorat, spuse el. Aproape am terminat. În cele din urmă, guvernul de la Vichy a cedat pretenţiilor germanilor. S-a considerat însă prea periculoasă aducerea aurului înapoi pe cale maritimă. Atlanticul devenise zonă de război, iar navele britanice controlau practic toată marea din largul coastei africane de vest. Aşa că s-a luat decizia transportării aurului pe uscat, prin Africa Centrală, peste Sahara, până în portul Alger de la Mediterana, de unde putea fi preluat de vase germane până la Marsilia şi apoi la Berlin, pe cale

terestră. Cu aceasta, aurul a fost mai întâi încărcat în tren cu destinaţia Bamako, capătul liniei, pe malul stâng al fluviului Niger. După luni de întârziere datorate ploilor ecuatoriale, aurul a continuat să traverseze Africa, mai întâi în autocamioane şi pe urmă la bordul unei nave fluviale, până la Tombuctu. Din cauza lipsei de combustibil, aurul s-a împotmolit acolo o bună bucată de timp. Următoarea destinaţie: Gao, în Sudan. Cu o întârziere din ce în ce mai mare. De acolo, pe felii de câteva tone la transport, a fost mutat, în camioane sau pe spatele cămilelor, la 2.700 de kilometri nord, prin Sahara, până la Colomb-B'char, unde a fost reîncărcat în tren. De acolo, i-au mai trebuit 1.600 de kilometri până a ajuns în Alger. În final, a poposit pe calea aerului la Berlin, în adăposturile Reichsbankului. Ultima tonă a sosit în Berlin la 26 mai 1942, acum opt luni.[68]

De atunci, cea mai mare parte din cantitate a fost transferată în Elveţia, mai întâi în depozitul Reichsbank din seiful Băncii Naţionale din Berna. Apoi a fost vândut, tonă după tonă, pe franci elveţieni care au fost folosiţi pentru a cumpăra aluminiu sau motoare de la industriaşii elveţieni. O altă parte a fost trecută în depozitul Băncii Centrale a Suediei, aflat în subsolurile aceleiaşi bănci elveţiene, în schimbul coroanelor suedeze cu care au cumpărat oţel fabricat în Suedia. Şi uite aşa, mai departe, până când cercul se închide. Corect?

— Corect, răspunse, laconic, Lützelschwab.

— Am vorbit până acum numai de aurul jefuit de la belgieni. Dar naziştii au jefuit o cantitate similară din Olanda. Majoritatea acestui aur olandez, de fapt aproape tot, a sosit tot în Elveţia, în 1941 şi anul trecut. Mai e aurul ceh, din care o parte a fost adus de nazişti la BIS. Schacht în persoană s-a ocupat de afacere. Asta s-ar putea să

se dovedească al naibii de stânjenitor pentru BIS, când se va afla.

— Cine ştie toate astea? întrebă Lützelschwab.

— Sigur cei trei directori generali ai Băncii Naţionale a Elveţiei. Ei au condus tot procesul. Bănuiesc că în afacere au fost băgaţi, de la început, încă cel puţin doi membri ai Consiliului Federal, dintre care unul e ministrul afacerilor externe, Marcel Pilet. Mai trebuie inclus şi şeful meu de la BIS, Per Jacobsson. Au existat însă şi oameni aflaţi în posturi mai puţin înalte, cum sunt eu, şi, se pare, un spion sovietic care lucrează în interiorul BIS.

— Pe ce te bazezi în ultima afirmaţie?

— Până acum, numai pe presupuneri. Însă nu poate fi o pură coincidenţă. Cred că e imposibil să fie cineva din Banca Naţională, de vreme ce…

— Stai aşa, îl întrerupse poliţistul. De unde ştii că informaţia s-a scurs către sovietici?

— Pentru că ei au pasat-o americanilor.

— Cât de multe au aflat ruşii?

— Nu ştiu. De asta sunt aici. Cu ajutorul vostru, o să descopăr. Asta dacă presupunem că informaţia a fost transmisă Moscovei din imobilul de pe Rheingasse.

— Şi de unde ştii că americanii ştiu?

— Cred că ar trebui să fiţi în stare să deduceţi singur.

— Câţi elveţieni au aflat de scurgere?

— În ce mă priveşte, numai şeful meu din Secţia a 5-a, căpitanul Waibel. N-aş putea spune dacă li s-a comunicat şi altora din Berna. Deşi, în privinţa asta, am dubii.

Lützelschwab aprecie răspunsul.

— Uite ce e, Peter, mi-ai făcut un imens serviciu că ai venit aici în dimineaţa asta. O să-l pun pe tânărul Sarazin de îndată la treabă şi o să caut să-l împrumut pe Marc Payot, un alt excelent criptolog din Geneva. Ei au fost cei care au spart codul ruşilor pentru întâia oară. Nu putem decât să sperăm că am început interceptările mesajelor lor

suficient de timpuriu ca să punem mâna pe ceea ce avem nevoie.

— Eu cred că avem şansa de partea noastră, încheie Burckhardt. Am aflat de informaţie abia azi-noapte şi, fiindcă cunosc atitudinea Rusiei vizavi de Elveţia, mă îndoiesc că ar fi păstrat pentru ei multă vreme o astfel de ştire.

Două săptămâni mai târziu, descifrarea emisiunilor Rote Kapelle a confirmat cele mai sumbre presimţiri ale locotenentului. Era totul acolo, ba chiar mai mult. A apărut şi un indiciu asupra sursei de informaţii. În mesaje apărea şi o statistică a tranzacţiilor directe cu aur dintre Germania şi Portugalia lui Salazar, tranzacţii mijlocite de BIS, dar în care elveţienii n-au avut niciun rol. Această informaţie nu putea să vină decât numai din interiorul BIS.

La mijlocul lui aprilie 1943, Lützelschwab l-a convocat pe Burckhardt la biroul lui pentru a-i arăta rezultatul muncii echipei Payot-Sarazin. Imediat după aceea, poliţistul a făcut o sinteză a acţiunilor ce trebuiau desfăşurate în continuare. Treaba lui directă era de a găsi sursa scurgerii de informaţii din interiorul BIS. Presupunând că ar fi reuşit asta, Burckhardt trebuia fie să se ducă după aceea la cei care conduceau Banca Naţională şi să-i convingă de tâmpenia modului lor de lucru – o eventualitate pe care Lützelschwab o considera foarte improbabilă – fie să caute a-i convinge pe Aliaţi, mai ales pe americani, că întregul trafic cu aur nazist avea să fie oprit definitiv. „Chiar dacă asta va fi adevărat sau nu” – adăugase poliţistul.

Dar cum să găseşti sursa scurgerii?

— De ce să nu o iei pe calea cea mai evidentă? l-a întrebat Lützelschwab pe locotenent.

— Care?

— Du-te la şeful tău şi întreabă-l dacă putem interoga noi acele persoane care au acces la informaţii de genul celor transmise Moscovei. De

fapt, asta ar fi singura cale, pentru că BIS se bucură de un statut asemănător cu al unei ambasade, ea fiind, ca atare, în afara limitei noastre de acţiune. Ca să putem acţiona, trebuie să fim solicitaţi.

— Nu e o idee bună, contraatacă imediat Burckhardt.

— De ce?

— Deoarece chiar dacă descoperiţi cine e, ce veţi putea face cu el?

— Îl arestăm şi-l acuzăm de spionaj.

— Spionaj împotriva cui?

— Ce vrei să spui? fu contrariat Lützelschwab.

— Tot ce a făcut a fost să găsească uşa de acces la nişte informaţii confidenţiale, din interiorul BIS şi să le ofere unui guvern străin. O asemenea acţiune violează desigur regulile BIS. Nu însă şi legile elveţiene. Dacă vreţi să acuzaţi pe cineva de spionaj, atunci trebuie s-o faceţi împotriva BIS. În definitiv, personalul ei a fost cel care a cules informaţiile.

— În regulă. N-am replică la asta. Însă nu mai putem tolera ca astfel de informaţii să fie pasate ruşilor.

— Deci trebuie să găsim altă cale. Se pare că uiţi, Wilhelm, că ai deja pe cineva în interiorul băncii. Pe mine.

Poliţistului îi plăcu ideea.

— Suspectezi pe cineva?

— Da. Pe câţiva şi mai ales pe unul.

Deodată Lützelschwab se lovi peste frunte.

— Îl aveţi pe puşti! exclamă el.

— Care puşti?

— Cel care a tras în tine, Burckhardt.

— Şi ce-i cu asta?

— A intrat şi a ieşit din imobilul de pe Rheingasse aproape în fiecare zi. Dacă omul lor din BIS a trecut pe acolo pentru a livra, periodic, documente colonelului Scitovski, e foarte probabil ca puştiul să-l fi văzut. Poate că i-a şi vorbit.

— Ai dreptate.

— Bănuiesc că cei de la direcţia de personal a BIS trebuie să aibă fotografii ale tuturor angajaţilor, nu?

— Desigur. Când am fost angajat a trebuit să ataşez una la multele acte pe care le-am completat cu acea ocazie.

— Cine conduce direcţia de personal?

— Un elveţian; asta pentru că cea mai mare parte a timpului slujba cere ca el să aibă de-a face cu secretare, funcţionari şi alţii asemenea. Toţi sunt localnici. De aceea, acest om trebuie să se descurce în Schwyzerdeutsch şi să cunoască societatea locală, pentru a putea verifica scrisorile de acreditare ale noilor angajaţi. Nu e o slujbă prea grea. Întreaga bancă are numai 115 angajaţi.

— Ce vârstă are?

— Bănuiesc că în jur de patruzeci de ani.

— Sănătos?

— După câte ştiu, da.

— Splendid. Înseamnă că e rezervist în armată. Foloseşte-ţi gradul pe care-l ai, Burckhardt, ia copii după fotografiile suspecţilor tăi, dă-mi-le şi eu o să le trec prin faţa lui Rolf Seiler, puştiul de care îţi spuneam. De fapt, ia şi dosarele de personal cu tine alături de fotografii.

— Şi dacă Seiler va refuza să coopereze?

— N-o va face.

A fost nevoie de patru ore de interogatoriu, cinci coaste rupte şi două „şedinţe” de „terapie de şoc” până ca ei să obţină, trei zile mai târziu, un răspuns. Seiler a cedat, în cele din urmă, când Lützelschwab i-a făcut cunoscut că, de la începutul războiului şi până atunci, în Elveţia fuseseră executaţi în secret, pentru spionaj, şaisprezece oameni şi el urma să fie al şaptesprezecelea; asta dacă nu…

Înainte de a leşina, pentru a treia oară în ziua aceea, Seiler l-a indicat cu degetul pe un polonez,

pe nume Stanislaus Kryzinski.

Când Lützelschwab i-a adus vestea, Burckhardt a ştiut instinctiv că puseseră mâna pe cine trebuie. Polonia devenise acţionară a BIS în iunie 1930, însă a trebuit să aştepte un timp îndelungat până să obţină reprezentare executivă, mai precis până în 1939, când un tânăr de la Banca Centrală Poloneză a fost numit în Departamentul Bancar Central al BIS. Acest departament supraveghea şi uneori lua parte la transferurile oficiale de aur din toată lumea. Pentru Burckhardt, polonezul a devenit prim-suspect datorită unei discuţii ivite în interiorul băncii, cu numai două luni înainte. Duminică, 31 ianuarie 1943, BBC a transmis vestea capitulării de la Stalingrad. Ca atare, la pauza de cafea de a doua zi, noutatea a devenit subiect de discuţie la ordinea zilei. La un moment dat, erau adunaţi la un loc şase sau şapte oameni care duceau o polemică aprinsă. Dr. Huelse, germanul care conducea Departamentul Bancar, şi Monsieur Quesnay, francezul din fruntea Departamentului Bancar Central, căzuseră de acord unul cu altul: dacă nemţii nu erau în stare să-i oprească pe bolşevici, atunci cine ar fi fost în stare s-o facă? Şi ce ar fi rezultat pentru viitorul capitalismului şi pentru viitorul instituţiilor de tipul BIS, care erau chiar în inima sistemului capitalist? Această opinie a provocat, spre surprinderea tuturor, o ieşire emoţională a unuia dintre subalternii lui Quesnay, polonezul, care, în apărarea sovieticilor şi a tuturor ideilor lor, a recitat, din memorie, un lung pasaj din Capitalul lui Marx. De atunci el a devenit cunoscut în interiorul băncii sub porecla *Der rote Pole,* „Polonezul roşu”.

Deci, îl prinseseră. Pentru a fi absolut siguri, după ce a verificat, alături de Burckhardt, că polonezul se prezentase la lucru, Lützelschwab a delegat trei dintre oamenii săi să intre în apartamentul lui Kryzinski. Ei au găsit o întreagă

stivă de documente referitoare la transferurile internaţionale de aur, ultimul dintre ele fiind datat cu două zile înainte. Toate purtau ştampila „Strict confidenţial” şi toate erau scrise pe hârtie cu antetul BIS.

În dimineaţa următoare, Peter Burckhardt era din nou în biroul lui Lützelschwab. Primul lucru pe care l-a făcut poliţistul a fost să-i înmâneze locotenentului mostre din materialul găsit şi fotografiat în apartamentul polonezului. Apoi, el scoase trei copii mărite după înscrisuri bătute la maşină ce sintetizau datele şi sumele implicate în recentele tranzacţii aurifere în care erau implicate Reichsbank, BIS şi Banca Naţională a Elveţiei.

— Astea provin de la o maşină de scris portabilă Olivetti, pe care am găsit-o, de asemenea, în apartamentul său – îi explică Lützelschwab locotenentului, în timp ce acesta citea. Arată ca şi cum tipul e gata să trimită un nou pachet prietenilor săi din Moscova, nu-i aşa?

— Cum? se alertă Burckhardt. Aţi găsit şi acolo un emiţător?

— Din păcate, nu. Dacă am fi găsit vreunul, am fi terminat cu povestea asta. L-am fi băgat în spatele gratiilor imediat, fără a mai avea nevoie de noi dovezi sau explicaţii.

— Atunci cum intenţionează el să procedeze?

— Bănuiesc că pe aceeaşi cale pe care a folosit-o întotdeauna. Numai că de data asta, când se va duce în Rheingasse, îl va aştepta o mică surpriză.

— Nu crezi că a auzit ce s-a întâmplat acolo?

— De unde? Am luat măsuri să nu apară nimic în presă, nici despre împuşcăturile din Benken, nici despre razia făcută la casa lor de aici. În plus, toţi cei care au legătură cu Rote Kapelle, aici, în Geneva sau în Lausanne, sunt fie morţi, fie închişi fără posibilitatea de a vorbi.

— Sistemul funcţionează, comentă sec Burckhardt.

— Şi e de datoria mea să mă asigur că funcţionează în continuare.

— Ce înseamnă asta?

— Înseamnă că îţi aduc la cunoştinţă că polonezul cade acum sub controlul exclusiv al Departamentului Poliţiei Politice din cantonul Baselstadt şi că de acum înainte, Peter, chestiunile relative la persoana sa nu te mai privesc pe tine.

— Ce facem cu răul pe care la făcut deja?

— Asta cade în jurisdicţia ta.

— Nu sunt sigur. S-ar putea ca ei să nu fie de acord.

— Cine sunt „ei”?

— Oamenii care conduc această ţară, Lützelschwab.

Două zile mai târziu, în zori, a fost pescuit, din Rin, un cadavru, la o jumătate de kilometru de Mittlerebrücke. Autopsia a scos la iveală faptul că decedatul ingurgitase, înainte de moarte, o mare cantitate de alcool. El prezenta, de asemenea, vânătăi neobişnuite. S-a ajuns la concluzia că bărbatul neidentificat se îmbătase cu o seară înainte în vreo speluncă din Kleinbasel şi, pe drumul spre casă, se rostogolise peste parapetul de pe Rheingasse şi se înecase. Poliţia a făcut verificările de rutină, prin barurile din zonă, în speranţa că îşi amintea cineva de el şi putea astfel furniza informaţiile necesare identificării. Rezultatul cercetărilor a fost negativ.

Peste încă două zile, poliţiştii au primit o înştiinţare de la direcţia de personal a BIS prin care li se aducea la cunoştinţă că unul dintre angajaţii băncii era dat dispărut. Acesta nu venise toată săptămâna la lucru, iar încercările repetate de a-l contacta acasă au fost sortite eşecului. Când directorul personalului a venit la poliţie pentru a raporta dispariţia, cei de acolo l-au dus la morgă. Directorul l-a identificat imediat pe cel care lipsea în persoana defunctului. Când a făcut asta, el părea

neobişnuit de nervos. Iar când cei doi poliţişti care îl însoţiseră i-au propus să se întoarcă la bancă, pentru a arunca o privire prin dosarul polonezului şi a lua o fotografie a decedatului, el a devenit şi mai agitat. Evident, motivul agitaţiei sale era că dăduse dosarul locotenentului Burckhardt cu o săptămână mai înainte, sub interdicţia totală de a spune cuiva despre asta. Fiind un soldat elveţian loial, păstrase tăcerea. Ca atare, poliţiştii au început să suspecteze că mortul fusese împins. A urmat faptul că, în loc de a se înapoia la bancă, ei l-au luat pe director la sediul poliţiei şi au început să-l interogheze asupra relaţiei sale cu polonezul. Prima întrebare care i-au pus-o a fost dacă era vreunul din ei însurat. În final, l-au lăsat să dea un telefon unuia dintre ofiţerii de la banca sa, un oarecare Dr. Peter Burckhardt, care, după spusele lui, avea să clarifice totul. După ce l-a ascultat o jumătate de minut, Peter i-a cerut numărul de telefon de la care suna, apoi i-a spus să închidă. Un minut mai târziu, acelaşi telefon începu să ţârâie. Era Dr. Wilhelm Lützelschwab.

O oră mai târziu, cazul polonezului a fost clasat definitiv cu rezoluţia: „Moarte prin înec accidental. Nu sunt necesare cercetări”.

Sistemul funcţiona. Scurgerii i se pusese dop.

S-a dovedit că sistemul a funcţionat şi atunci când Burckhardt a încercat să meargă mai departe cu cercetările în interiorul structurii puterii financiare din Elveţia. A trebuit mai întâi să primească aprobarea superiorilor săi din Secţia a 5-a. În final, cei doi ofiţeri superiori i-au dat-o – Masson însă a avut ezitări şi a acceptat numai după ce a fost convins că americanii, care îl alertaseră pe Burckhardt de scurgerea de informaţii extrem de secrete către sovietici, nu numai că aşteptau, dar meritau chiar un răspuns în chestiunea intenţiilor elveţienilor legate de aur şi de nazişti. Pentru a avea un răspuns corespunzător, era imperativ necesar ca locotenentul să aibă o convorbire cu

cineva de la terminalul receptor al transferurilor de aur către Elveţia.

Acel cineva a fost Ernst Weber, preşedintele Consiliului Director al Băncii Naţionale. N-a fost uşor să ajungă la el. Dacă tatăl lui Peter n-ar fi fost preşedintele celei mai mari bănci comerciale elveţiene, locotenentului i-ar fi fost imposibil să aibă o întrevedere cu el, indiferent de motivul acesteia. Bancherului Burckhardt nu-i spunea nimeni „nu!” în Elveţia. De fapt, el a fost cel care i-a telefonat căpitanului Waibel pentru a-i comunica că fixase întrevederea pentru fiul său la ora două după-amiază în ziua următoare. Fără îndoială că a avut însemnătate şi faptul că Peter lucra la BIS.

Atmosfera din Banca Naţională a Elveţiei intimida mulţi muritori. Stâlpii şi pardoseala erau din marmură. Pereţii erau căptuşiţi cu lemn închis la culoare. Funcţionarii, toţi bărbaţi, erau îmbrăcaţi în costume sobre, negre, şi vorbeau numai cu voce scăzută. Mai înfricoşător însă era că, înainte de a călca înăuntru, vizitatorul trebuia să-l convingă pe comandantul unităţii militare ce păzea clădirea că venise cu afaceri legitime. Ca rezultat al frecventelor vizite făcute acolo, Burckhardt n-a întâmpinat nicio opoziţie la intrarea în bancă. N-a simţit nici cea mai mică teamă când unul din uşieri i-a deschis uşa adevăratului sanctuar, care era biroul preşedintelui. Când trecu pragul încăperii, preşedintele nici măcar nu se osteni să se ridice din fotoliul din spatele biroului masiv, care nu avea pe el nici măcar o foaie de hârtie. Îi indică locotenentului să ia loc pe un scaun cu spătar înalt din faţa biroului şi se grăbi să-l întrebe:

— *Um was gehtes?*

Nici măcar nu-l lăsă pe Burckhardt să înceapă să-i explice motivul vizitei. Se grăbi să adauge:

— Ai în total zece minute.

După care privi semnificativ spre ceasul său.

În următoarele opt minute Burckhardt reuşi cu greu să-i prezinte numai esenţa problemei. În final, îl asigură pe bancher că scurgerea de informaţii fusese oprită. Când Burckhardt îşi încheie monologul, Weber repetă prima sa întrebare:

— De ce te afli aici?

Burckhardt se simţi prins pe picior greşit, aşa că nu ştiu pe moment ce să răspundă.

— Ei bine, continuă bancherul, dacă te simţi îngrijorat de ceea ce cred americanii sau ruşii, să ştii că eu nu mă simt aşa. Noi conducem această ţară, nu ei. Şi o conducem aşa cum vrem noi.

— Dar, domnule, o mare parte a aurului primit din Germania a fost jefuit, replică, indignat, Peter.

— Cine spune asta? Nu avem nici măcar cea mai vagă idee – Wir haben nicht die leiseste Ahnung[69] – în ceea ce priveşte sursa primară a aurului la care te referi. Ar trebui să ştii, Burckhardt, că ne e imposibil să determinăm originea aurului care ne e livrat de peste hotare, indiferent de unde ar veni el. Pentru un guvern străin e floare la ureche să falsifice ştampila monetăriei de origine a lingourilor, să schimbe numerele inscripţionate acolo, să contrafacă certificatele de proprietate sau să falsifice datele schimbării proprietarului în certificatele veritabile. Crezi că noi, cei de la Banca Naţională, avem timpul sau capacitatea sau, aş putea adăuga, dorinţa de a verifica fiecare lingou care soseşte aici? Noi nu suntem poliţiştii lumii, Burckhardt. Şi nici voi. Noi, elveţienii, suntem într-o situaţie care necesită – nu, Burckhardt, pretinde! – solidaritate. Solidaritate! Ai înţeles?

După care, preşedintele băncii se ridică, apăsând în acelaşi timp un buton montat pe tăblia biroului. Câteva secunde mai târziu, un uşier deschise uşa, aşa că Peter n-avu de ales. Se ridică şi ieşi. Audienţa luase sfârşit. Înainte de a dispărea pe uşă, Weber îi trimise un ultim mesaj:

— *E Gruss an Ihren Vater.* Salutări tatălui tău.

Ăsta era semnalul că cercul, care-l includea şi pe tatăl lui, se închisese. Sistemul funcţiona. Cazul era închis atât la Berna, cât şi la Basel.

Dar nu şi la Washington şi Burckhardt ştia asta. Mai ştia că, indiferent dacă-i făcea plăcere sau nu, de el depindea controlul asupra stricăciunilor pentru a putea fie şi numai să mascheze toată porcăria. Nu prin minciună, ci prin a le distrage atenţia americanilor, cel puţin o bucată de vreme, către ceva de mai mare importanţă pentru ei. Dar ce aveau el şi cei de la Secţia a 5-a de oferit americanilor?

Burckhardt descoperi imediat răspunsul: marinarul francez pescuit din Rin! Dacă îl mai aveau…

CAPITOLUL 22

Primul lucru pe care l-a făcut Peter a doua zi de dimineaţă a fost să-l sune pe Dr. Lützelschwab. Spre uşurarea lui, poliţistul i-a confirmat că francezul era încă deţinut în închisoarea Lohnhof, amintindu-i cu drăgălăşenie „că nu-l mai putea reţine mult timp acolo”. Avertismentul primit l-a determinat pe Burckhardt să se înfăţişeze la cină la locuinţa părinţilor săi pentru a-i reaminti surorii lui, pe un ton nu chiar amabil, că ea promisese să se ocupe de o anumită problemă. Discuţia a pornit când toată familia trecuse la cafea.

Remarca lui Peter, adresată lui Felicitas, îl incită pe bancher să intervină de îndată, din capul mesei, de unde prezida cina.

— Despre ce francez vorbeşti?

Peter explică, pe scurt, cazul alsacianului care primise de la nemţi sarcina specială de a escorta un singur butoi cu apă din Norvegia până În Peenemünde.

— Ce prostie mai e şi asta? întrebă tatăl lui Peter, intrigat.

— Nu mă întreba pe mine, veni răspunsul lui Peter. Întreab-o pe ea.

Arătă înspre soră-sa şi continuă:

— Eu am întrebat-o acum o lună şi n-am primit nici până în ziua de azi vreun răspuns.

— Dar ce te-a determinat s-o întrebi pe Felicitas?

Întrebarea o irită pe fată.

— Pentru că, dragă tată, suntem în mijlocul secolului XX. Mă rog, cel puţin restul lumii e.

— Ce vrea să însemne asta?

— Că femeile au şi ele creier. De fapt, în unele ţări sunt considerate suficient de inteligente pentru a vota.[70]

— Ei hai, Felicitas, lasă subiectul ăsta pentru altă dată, interveni mama.

— Bine, se potoli ea. Peter m-a întrebat pentru că, amintindu-şi de o conversaţie accidentală pe care am avut-o cândva, la începutul anului, legată de actuala mea muncă de la universitate, a avut senzaţia că istorisirea omului avea legătură cu fizica nucleară, cu studiul atomului.

Se întoarse spre maică-sa:

— Poate îţi aminteşti, mamă, că asta e una dintre materiile pe care le studiez.

Expresia de pe faţa maică-sii dovedea că ea nu apreciase deloc sarcasmul din cuvintele fiicei sale. Nu scoase însă nicio vorbă. Felicitas continuă:

— Acum unsprezece ani, oamenii de ştiinţă britanici au descoperit modul de fisiune a nucleului unui atom prin bombardarea cu o particulă atomică numită neutron. Prin asta, ei au deschis un vast câmp de cercetare. În laboratorul nostru de fizică din Bernoullianum există o maşină numită ciclotron, unul mai micuţ, care poate face tocmai această operaţie fizică. În comparaţie cu ceea ce se face în Anglia, Germania şi America, cercetările noastre din Basel nu reprezintă nici măcar cât negru sub unghie. Chiar şi cei de la Institutul Federal pentru Tehnologie din Zürich sunt cu mult înaintea noastră. De fapt, e şi firesc să se întâmple aşa, de vreme ce acolo şi-a început cercetările Einstein.

— Ce au toate astea de-a face cu povestea lui Peter? întrebă, nerăbdător, bancherul.

— Nu pot decât să presupun că are legătură cu faptul că nemţii lucrează la fabricarea unei noi arme. Toţi fizicienii ştiu că există, cel puţin teoretic, căi de a forţa nucleele atomice pentru a ceda o parte din enorma lor energie.[71]

— Şi?

— Ei bine, din punct de vedere teoretic, asta ar putea duce la o imensă explozie. Poate chiar la una necontrolabilă.

Peste masă se aşternu tăcerea.

— Dă-ne câteva detalii, te rog – îi sugeră fratele ei.

— Are legătură cu ceea ce fizicienii numesc o reacţie în lanţ. În chimie, un asemenea proces se opreşte de la sine. În fizică însă acest fenomen nu e neapărat adevărat. Fenomenul de bombardament de care vorbeam ar putea crea o reacţie în lanţ care s-ar propaga în progresie geometrică – 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64… 67108864, 134217728 şi mai departe, până la infinit.[72]

— Şi germanii ştiu despre asta? se interesă maică-sa.

— Nimeni nu ştie cu precizie cum să facă aşa ceva, mamă. Cel puţin până acum. Cu siguranţă însă că nemţii încearcă. Probabil că asta e legătura care se poate face cu marinarul lui Peter şi cu butoiul lui cu apă.

Felicitas făcu o pauză şi continuă:

— Am să încerc să explic cum. Astăzi, fizicienii cunosc faptul că elementul-cheie pentru a fabrica un exploziv atomic este uraniul… Dacă un neutron loveşte nucleul unui atom de uraniu se întâmplă ceva care seamănă cu începutul unei reacţii în lanţ. Dacă foloseşti ca ţintă o livră de uraniu, ai putea iniţia o reacţie în lanţ a milioane de alţi atomi, obţinând astfel o explozie incredibil de puternică. Dar uraniul „normal” nu funcţionează. Reacţia în lanţ devine un fiasco. E nevoie să-l „îmbogăţeşti”. Pentru asta, trebuie să separi un gen special de izotop al uraniului denumit U-235, din mult mai comunul U-238[73]. Una dintre căi e să foloseşti un „arzător de uraniu”, un sistem de separaţie care necesită folosirea unui moderator pentru a încetini mişcarea neutronilor din interiorul lui până la viteza cerută pentru a obţine separaţia. Prima dată s-a crezut că apa chioară ar putea fi bună pentru un astfel de proces. N-a fost aşa. Ca moderator funcţionează numai „apa grea”, o apă diferită din punct de vedere chimic şi care constă din molecule de deuteriu în loc de molecule de hidrogen.

— Ne-ai năucit pe toţi, dragă, exclamă mama ei.

— Nu contează. Problema e că „apa grea” e probabil cheia pentru fabricarea substanţei utilizate ca materie centrală a dispozitivului care poate iniţia o explozie atomică. N-am nicio îndoială că în acele butoaie se afla tocmai „apă grea”.

— Cum de ştii toate astea? o întrebă maică-sa, înspăimântată.

— După ce m-a sunat Peter, am aşteptat vizita unui profesor care vine de la Institutul Federal de Tehnologie, aici, o dată pe lună, pentru a ţine un curs de fizică nucleară. Numele lui e Wolfgang Pauli. E austriac, înainte de a veni la Zürich, a fost la Universitatea din Göttingen, unde au profesat sau au studiat multe nume mari din domeniu: Max Born, Enrico Fermi, Edward Teller, John von Neumann, Walter Elsasser, chiar şi un american, Robert Oppenheimer. Au plecat cu toţii de acolo pentru că aproape toţi erau evrei. Pauli şi Elsasser au venit în Elveţia; restul au emigrat în America. A rămas însă una dintre personalităţile gigantice ale fizicii nucleare: Walter Heisenberg. Profesorul Pauli e convins că el e cel însărcinat cu proiectul care foloseşte apa grea din Norvegia.

— Dar de ce din Norvegia? fu rândul lui Peter să întrebe.

— Pentru a obţine mici cantităţi de „apă grea”, e nevoie să distilezi un volum imens de apă ordinară. Pentru asta, e necesară multă energie. Profesorul Pauli mi-a explicat că, pentru a obţine o tonă de apă grea pe an, trebuie o instalaţie care ar consuma în acelaşi an o sută de mii de tone de cărbune. Aşa ceva este imposibil în Germania de azi. De aceea, mi-a spus că povestea ta, Peter, e complet logică. Înainte de izbucnirea războiului, exista o singură sursă de producţie a apei grele, Norvegia. Locuitorii acestei ţări nu o produceau ca atare. Apa grea era un produs auxiliar al unui proces ce angaja electroliza hidrogenului pentru obţinerea amoniacului. Procesul avea şi, cu

siguranţă, are loc, în continuare, într-un imens combinat electrochimie cunoscut sub numele de Uzina de înaltă Concentrare, alimentat cu energie electrică de hidrocentrala de la Vemork, un lac micuţ în apropiere de Rjukan, la 130 km vest de Oslo, în sudul Norvegiei.[74]

Peter deveni nerăbdător la aflarea acestor noutăţi.

— Am vorbit din nou cu marinarul acela după ce ţi-am telefonat, Felicitas, şi pot să-ţi spun că vorbele tale se potrivesc în întregime cu ceea ce mi-a povestit. El ridica butoaiele dintr-un mic port din sudul Norvegiei, pe nume Skien, iar când am făcut presiuni asupra lui a mărturisit că recipientele erau transportate în acel port, sub pază înarmată, dintr-un mic orăşel din apropiere, Rjukan.

— E evident că filiera norvegiană e reală, Peter, dar trebuie să adaug că profesorul Pauli a părut contrariat când i-am menţionat că Peenemünde era destinaţia butoaielor.

— De ce?

— Pentru că, nu mai departe de săptămâna trecută, a vorbit la telefon cu profesorul Heisenberg, fostul lui coleg de la Göttingen. Acesta se afla acolo unde fusese întotdeauna de la începutul războiului: la Institutul Kaizer Wilhelm din Berlin.

Interveni tatăl lui Peter:

— Ăsta e doar un detaliu, Felicitas. Să nu deviem de la subiect, mai ales că mi se pare că are implicaţii foarte serioase.

Se întoarse către fiul său.

— Ce intenţionezi să faci, Peter?

— Să vorbesc de îndată cu superiorul meu, căpitanul Waibel. Şi, dacă va fi de acord, o să repet toată povestea cuiva care e mai capabil să întreprindă ceva decât oricine altcineva din Elveţia.

— Şi cine ar fi această persoană?

— Allen Dulles.

Ca de obicei, întâlnirea cu Allen Dulles a fost aranjată de Nancy Reichman. De data asta însă, Dulles a fost foarte atent cu detaliile întâlnirii. Voia să vorbească personal cu marinarul alsacian. Mai mult, a insistat ca întâlnirea să fie aranjată astfel încât să fie ferită de priviri indiscrete. Dulles ştia că agenţi germani mişunau peste tot în oraş, adulmecând orice eveniment care i-ar fi putut interesa, iar vizita lui Dulles la închisoarea din Basel era cu siguranţă un astfel de eveniment. Din acelaşi motiv, nu dorea ca întâlnirea să se ţină la sediul poliţiei, nici la consulatul american sau în apartamentul vice-consulului.

După ce se consultă cu Burckhardt, Nancy se întoarse la Dulles cu două propuneri. Burckhardt, care l-ar fi luat pe marinar cu el în Mercedes, putea, pur şi simplu, să-l culeagă şi pe Dulles dintr-un punct prestabilit, apoi să se plimbe prin Basel în timp ce americanul l-ar interoga pe arestat. Nu. Lui Dulles ideea nu i-a surâs. Era o situaţie prea stresantă. Marinarul putea să clacheze în astfel de circumstanţe. Atunci Nancy a venit cu a doua propunere: Ce-ar fi zis Dulles dacă s-ar fi întâlnit ca din întâmplare şi ar fi dat o raită împreună prin Zoo? Americanului îi plăcu absurdul situaţiei: era genul de rendez-vous ce părea a se practica în mod curent în romanele de ficţiune cu spioni, mai ales când aceştia operau în inima Europei Centrale.

Fără îndoială că acesta a fost unul din motivele pentru care Dulles era vesel a doua zi la ora zece dimineaţa, când a ajuns în gara din Basel. Cel de-al doilea motiv al bunei sale dispoziţii îşi avea originea în faptul că era o zi de primăvară caldă, văratică chiar. Pentru această ocazie, Nancy îmbrăcase o rochie subţire, galbenă, şi era însoţită, spre deliciul şefului ei, de o tânără foarte frumoasă şi îmbrăcată asemănător. Dulles ezitase să-i dea

americancei aprobarea de a o aduce pe fată cu ea. Îndoiala i-a dispărut însă imediat ce a văzut că „femeia de ştiinţă” numai a om de ştiinţă nu arăta.

Felicitas asigura deplasarea de la gară într-o maşină Alfa-Romeo roşie, decapotabilă. Automobilul având doar două locuri, Dulles s-a trezit curând înghesuit între cele două fascinante tinere, îmbrăcate – cel puţin după standardele elveţiene – foarte îndrăzneţ. El purta un costum închis la culoare şi pălărie, aşa că spectacolul prezentat de cei trei era cel puţin extravagant, departe de regulile stabilite de american. De cum s-au urcat în maşină, privirile tuturor trecătorilor au fost atrase către ei. De data asta însă, Dulles nu se sinchisea de postura în care se afla. Cinci minute le-au fost suficiente pentru a ajunge la Grădina Zoologică din Basel. Parcarea din faţa intrării era aproape goală. Excepţia o făcea un Citroën negru.

După ce Felicitas a plătit taxele de intrare – insistase să facă asta pentru că se considera gazda americanilor – au început să se plimbe în jurul unui eleşteu plin de păsări flamingo. Au trecut apoi pe lângă zebre şi girafe. Toate animalele beneficiau de un cadru cât mai apropiat de cel de origine. Grădina era un ansamblu de roci, iazuri şi copaci – mulţi copaci. Deşi mică, dacă era raportată la cele din Londra sau Berlin, era cunoscută în Europa ca o bijuterie, ca o minune aflată în mijlocul unui mare centru urban.

Pacea din acest parc fu deodată sfâşiată de o cacofonie de glasuri. Era ora mesei pentru foci şi lei de mare. Când cei trei se apropiară de gardul iazului, văzură un îngrijitor stând pe stânci şi aruncându-le în apă peşti. Multe astfel de creaturi ale mării îşi loveau aripioarele una de alta, încercând să atragă atenţia asupra lor pentru a primi un nou peşte. De partea cealaltă a micii întinderi acvatice, dincolo de gard, bucurându-se şi ei de soare şi de spectacolul animalelor, se aflau

trei bărbaţi: Peter Burckhardt, Dr. Wilhelm Lützelschwab şi marinarul francez.

— Sunt acolo, şopti Nancy.

Dulles privi în direcţia lor şi nu fu deloc încântat de ceea ce văzu.

— Cine e bărbatul înalt, în costum închis la culoare? îi ceru el răspunsul americancei.

— Nu ştiu, răspunse ea, evident tulburată.

— Ştiu eu, interveni Felicitas. E de la Staatsanwaltschaft, nu ştiu cum se spune în engleză, şi tuturor celor din Basel le e frică de el, pentru că e şeful Poliţiei Politice.

— Atunci trebuie să fie Wilhelm Lützelschwab, replică Dulles.

Ştia foarte bine că, în timp de război, poliţia politică din Elveţia se ocupa cu contraspionajul. I se întinsese oare o capcană?

Peter îi observase de cum sosiseră. Sesizând ceva în neregulă, se grăbi să le iasă în întâmpinare. Cuvintele pe care le adresă americanului demonstrară că îşi dăduse seama de motivul ezitării lui Dulles:

— Cel de-al treilea bărbat, domnul Dulles, îl are în grijă pe prizonier şi numai cu ajutorul lui s-a putut aranja această întâlnire. E în întregime, subliniez, în întregime, ostil naziştilor şi simpatizează deplin cu cauza Aliaţilor. Mi-a dat cuvântul de onoare că, în ceea ce-l priveşte, această întrevedere nu va fi consemnată nicăieri.

— Ştie cine sunt eu? întrebă Dulles.

— Desigur.

— Şi a înţeles despre ce-i vorba?

— Nu cred.

— Va insista să afle?

— Nu neapărat. Depinde…

— De mine, întrerupse Dulles. Se numeşte Lützelschwab, nu?

— Corect. Îi place să i se spună *Doktor* Lützelschwab.

— Bine. E-n regulă în ceea ce mă priveşte. Să mergem, încheie Dulles.

Se îndreptară cu toţii către cei doi bărbaţi rămaşi pe loc. După prezentări, Dulles îl trase imediat deoparte pe poliţist şi începu o conversaţie susţinută cu el, care dură mai bine de cinci minute. Indiferent ce i-a spus, reuşi să-l convingă pe acest om, a cărui datorie specială era de a opri genul de activitate a americanului, spionajul pe pământ helvet. Datorită violentului său antinazism, Lützelschwab era dispus să închidă ochii în ce priveşte această afacere. Ba, puterea de convingere a americanului îl făcu chiar un aliat tăcut al omului OSS din Elveţia. În plus, americanul reuşi să cimenteze o relaţie cu el, promiţându-i poliţistului că îi va furniza dovezi compromiţătoare ale activităţii unuia dintre cei mai importanţi agenţi germani din Basel, un avocat aflat în slujba concernului I. G. Farben.

După ce se întoarseră la grup, Dulles trecu imediat la treabă. Le propuse să se despartă. Îi sugeră poliţistului, dacă acesta n-avea nimic împotrivă, s-o ia pe Nancy, iar el împreună cu ceilalţi să facă un mic tur al grădinii. Nu se deranjă să explice motivul pentru care dorea să-l însoţească şi sora lui Peter. Lützelschwab se decise să nu întrebe nimic şi-i propusese americancei să intre la restaurant şi să bea împreună o cafea pe terasa de pe care se putea vedea tot parcul.

O oră mai târziu, cei patru apărură pe treptele ce duceau către terasă. Lützelschwab se grăbi spre ei pentru a-şi prelua prizonierul ca să-l ducă înapoi la închisoare. Fără niciun cuvânt, îl luă pe marinar de braţ şi porni cu el pe trepte, în jos. Scuzându-se grăbit, Peter fugi după ei.

— Wilhelm, întrebă el când îi ajunse din urmă, ce se va întâmpla acum cu acest om?

— N-am de ales. Legea spune să-l trimit peste graniţă la douăzeci şi patru de ore după intrarea ilegală în Elveţia, iar eu am încălcat deja această

lege ţinându-l aici atâta vreme. Aşa că mi-e teamă că…

— Înţeleg. Trebuie să scapi de el.

— Da.

— Ei, sunt căi şi căi, Wilhelm.

— Ce dracu' vrea să însemne asta, Burckhardt?

— Mai întâi o întrebare: peste care graniţă ai de gând să-l trimiţi?

— Cea germană, fireşte.

— Dar el e francez. Din Alsacia.

— Aşa e. Deşi ştii foarte bine că nemţii au reclamat odată că Alsacia şi Lorena sunt teritoriile lor. Şi ce-i cu asta?

— Iată ce. După cum ştii, moşia noastră din Benken se învecinează cu Alsacia.

— Şi ce dacă?

— Ce-ar fi să mi-l dai în custodie acolo, ca să-l strecor peste graniţă în Franţa?

— Ştiu ce ai de gând, Burckhardt, dar atâta vreme cât semnezi de primire, poţi să te speli cu el pe cap.

— O să semnez orice e nevoie.

— Atunci o să-l livrez personal în Benken astă-seară la şase.

— O să fiu acolo, încheie Peter. Apoi meditativ: Pentru un om lipsit de scrupule ca tine, Wilhelm, câteodată mă surprinzi.

Astfel că, în cursul acelei zile, Lützelschwab scăpă de un prizonier, iar proprietatea familiei Burckhardt câştigă încă un servitor pe durata războiului.

Peter se întoarse la grupul de pe terasă. Se apropia de prânz şi Dulles le propuse celor doi tineri elveţieni să rămână la dejun şi promise că, de data asta, va plăti el. Odată aşezaţi la masa la care rămăsese Nancy, Dulles chemă ospătăriţa şi comandă o sticlă de Fendant la gheaţă. Următoarele patruzeci şi cinci de minute, la rugămintea lui, Felicitas îi ţinu acelaşi curs despre fizica nucleară, uraniu şi apa grea pe care-l ţinuse

în faţa părinţilor ei la cină, în Riehen. Din când în când, Dulles îşi făcu însemnări pe spatele listei de bucate a restaurantului. Prânzul sosi sub formă de mici sendvişuri cu sparanghel, somon afumat, salam şi şuncă, urmate de tarte umplute cu cremă de lămâie, căpşuni şi cremă Mocca. Singurul minus la acest dejun elveţian perfect a fost cafeaua, un surogat făcut din cicoare.

La ora unu, dejunul a luat sfârşit. Dulles îşi consultă lista cu orarul trenurilor pe care o purta întotdeauna la el şi îşi mărturisi intenţia de a prinde trenul de unu şi patruzeci şi şapte către Berna. La un semn cu ochiul făcut de fratele ei, Felicitas anunţă că o va însoţi pe Nancy la consulat. Peter rămase să-l conducă singur pe Dulles la gară. Când au ajuns acolo, locotenentul propuse o nouă cafea. Dulles acceptă, aşa că Peter parcă Mercedesul şi cei doi se îndreptară către bufetul gării. După ce comandară, Burckhardt ridică problema afluxului scurgerii de aur nazist către Elveţia. Începu prin a-i mulţumi americanului pentru faptul că le transmisese elveţienilor informaţiile obţinute de sovietici. Adăugă că ulterior cercetase problema şi, din păcate, informaţiile se dovediseră corecte.

— Continuă încă să vină aur? îl întrebă Dulles.

Burckhardt preferă să nu răspundă. În loc de asta, zise:

— Aceste chestiuni sunt în mâinile câtorva oameni sus puşi ale căror atitudine şi orizonturi nu sunt împărtăşite de restul conaţionalilor mei.

— Înţeleg foarte bine, Peter. Dar e foarte posibil ca majoritatea concetăţenilor mei să nu înţeleagă. Acelaşi lucru e valabil pentru unii, poate chiar pentru majoritatea celor ce deţin posturi înalte în Washington. Orizontul şi atitudinea lor sunt destul de simple şi pot fi reduse la o frază: Cei care cooperează cu inamicul nu pot fi trataţi ca prieteni.

Dulles făcu o pauză şi continuă:

— Atitudinea mea e moderată datorită cunoştinţelor şi admiraţiei mele pentru ţara ta, Peter. Ca şi unor chestiuni practice, aşa cum au fost evenimentele de azi. O să fac tot ce-mi stă în puteri să liniştesc apele în privinţa implicării voastre comerciale şi financiare alături de nazişti, dar tu şi colegii tăi trebuie să fiţi conştienţi că influenţa mea la Washington e destul de limitată. O să încerc să amân scandalul în ce priveşte ţara ta, dar cam asta e tot.

Se uită apoi la ceas.

— Apropo, cred că ar trebui să plec.

Burckhardt îl conduse la tren. Când Dulles puse piciorul pe scara vagonului, îşi aminti ceva şi-l întrebă pe locotenent:

— Spune-mi, cunoşti din întâmplare pe cineva de la compania producătoare de încălţăminte Bally?

— Da. Pe unul dintre copiii fondatorului. Am făcut şcoala împreună.

— Ştii ceva despre „orizontul şi atitudinea" lui, aşa cum frumos ai spus?

— Da. Le împărtăşeşte pe ale mele.

— Te-ar deranja dacă l-ai înştiinţa că o să-l contactez în curând?

— Nu, deloc.

— Ţi-aş rămâne recunoscător.

Dulles se urcă în tren. Imediat un conductor închise zgomotos uşile. La unu şi patruzeci şi şapte fix, trenul de ora unu şi patruzeci şi şapte spre Berna se puse în mişcare.

A ajuns la destinaţie exact, la paisprezece şi cincizeci şi opt de minute. De la gară, Dulles a fost luat de un şofer al ambasadei şi, zece minute mai târziu, se afla în sediul ambasadei. În mai puţin de o oră transmise un scurt mesaj codificat sediului OSS din Washington:

> De la 110 către 109. Statut: strict secret. Text: Tocmai am vorbit cu un

> muncitor francez care a trecut Rinul din Germania în Elveţia. Mi-a spus următoarea poveste improbabilă. A relatat că a fost forţat să lucreze ca paznic la un butoi cu apă din Rjukan, în Norvegia, până în insula Peenemünde în Marea Baltică. Sfârşit.[75]

Cei de la OSS îi dăduseră lui Dulles codul 110. Receptorul mesajului, cu numărul de cod 109, nu era altul decât şeful activităţilor de spionaj american pe timpul războiului, generalul William J. Donovan. Reflectând atitudinea cam uşuratică arătată la Basel şi, probabil, din cauza lipsei de cultură ştiinţifică – avea doar cunoştinţe solide de limbi străine[76], Dulles nu-i dădu mesajului caracterul de prioritate absolută, deşi îi conferise indicativul „strict secret”. În consecinţă, mesajul a stat necitit pe biroul lui Donovan câteva săptămâni, până la întoarcerea acestuia din Africa de Nord, unde coordonase programul de penetrare a spionilor aliaţi în Sicilia, acţiune premergătoare invadării acestei insule, în iulie, acelaşi an.

Din acest motiv, abia în august Donovan a comunicat mesajul mai departe, omului însărcinat cu cercetarea şi dezvoltarea în OSS, un chimist şi inventator pe nume Stanley Lovell, cunoscut în sânul organizaţiei sub numele de „Dr. Moriarty”. Orice chestiune legată de ştiinţă trecea automat prin mâinile sale.

Cronicarul rolului lui Donovan şi al OSS în război descrie, ce s-a întâmplat mai departe, astfel[77]: Stanley Lovell medită asupra raportului în cămăruţa sa din South Building. Cunoştea că în Rjukan exista o imensă uzină hidroelectrică. Singurul tip de apă care merita atâta efort de pază era apa grea, utilizată în exploziile atomice. Lovell bănuia că la Peenemünde naziştii concepeau o bombă atomică. Se grăbi să se ducă în biroul lui

Donovan şi-i aruncă pe tăblia biroului un teanc de hărţi.

— Bill, începu el, s-ar putea ca asta să aibă o importanţă vitală.

O hartă înfăţişa localizarea insulei Peenemünde în Baltica; cealaltă, coasta nordică a Franţei. Pe cea de-a doua, Lovell punctase unele localizări curioase, fotografiate de avioanele Aliaţilor, semănând cu pistele de schi, curbate la ambele capete. De la vest de Boulogne până la sud de Cherbourg, aceste bizare piste păreau orientate spre oraşele britanice Londra, Bristol, Birmingham şi Liverpool.

— Ce vrei să spui? îl întrebă Donovan.

Lovell îi explică:

— Acest amărât de muncitor francez ne-a lămurit de unde vine apa grea şi, mai important, locul în care fizicienii germani lucrează la conceperea unei bombe ce angajează fisiunea nucleară. Toate spusele lui se potrivesc de minune.

— Se potrivesc la ce?

— La o catastrofală victorie nazistă. Aşa se explică traseele de schi. Nemţii vor să atace Marea Britanie de pe aceste bizare puncte de lansare, cu o nouă armă.

Donovan îi ordonă lui Lovell să zboare la Londra şi să-l informeze pe şeful european al OSS, David Bruce, în legătură cu suspiciunile sale. După întrevederea cu Lovell, Bruce s-a întâlnit imediat cu lordul Portal de la Royal Air Force şi cu generalul Carl Spaatz de la U.S. Air Force. Aviaţia R.A.F. a lansat un atac masiv cu bombe asupra insulei Peenemünde în ziua de 17 august 1943. A fost unul dintre cele mai devastatoare raiduri aviatice din cursul războiului. În acest atac au murit o mie de germani, mulţi dintre ei tehnicieni şi oameni de ştiinţă, iar insula a fost scoasă din circulaţie. Atacul a distrus uzinele experimentale producătoare ale prototipurilor rachetelor V1 şi

V2, întârziind apariţia acestor arme pe cerul Angliei până în iunie 1944.

Dar facilităţile de fabricare a unei bombe atomice au rămas intacte… datorită unui amănunt care-l va obseda mai târziu pe Allen Dulles şi anume că nu au existat niciodată asemenea posibilităţi în Peenemünde. Apa grea nu a fost niciodată descărcată în Peenemünde, ci în portul învecinat, Wolgast, de unde era transportată pe calea ferată până la Berlin, la Institutul Kaiser Wilhelm, unde dintotdeauna fusese concentrată cercetarea germană în domeniul nuclear.[78] Lovell ar fi putut să-şi dea seama de asta în momentul în care Dulles îi semnalase aparentul scepticism al profesorului Pauli observat de Felicitas Burckhardt în conversaţiile cu el. N-a sesizat însă nimic. Aşa se face că eforturile lui Heisenberg, îndreptate spre afirmarea ţării sale ca primă deţinătoare de bombă atomică, au continuat neabătute şi neobservate în timp ce efortul american de spionaj era îndreptat spre alte chestiuni.[79]

Una dintre aceste orientări a vizat un complot intenţionând asasinarea patronului lui Heisenberg, Adolf Hitler, şi în care filiera Reichman-Burckhardt a jucat un rol cheie.

CAPITOLUL 23

Unul dintre factorii de mică importanţă – neglijabil, chiar – care a avut un rol în geneza acestui proiect nebunesc, asasinarea lui Adolf Hitler{80}, poate fi atribuit aceluiaşi excentric om de ştiinţă al OSS care a fost la originea bombardării insulei Peenemünde, Stanley Lovell. N-a avut nicio legătură cu eforturile lui Lovell de a-i împiedica pe nemţi să dezvolte proiectul superarmei şi pare hazliu prin comparaţie cu proiectul final.

Acest factor s-a datorat faptului că departamentul R&D{81} al lui Lovell nu era responsabil numai cu analizarea ştiinţifică a datelor brute de spionaj – cum erau cele conţinute în telegrama lui Dulles referitoare la misterioasele butoaie cu apă transportate prin apele Nordului, ci era însărcinat şi cu crearea de produse exotice pentru uzul agenţilor din teren, de la cerneală invizibilă pentru mesaje secrete, până la camere de luat vederi camuflate în cutii de chibrituri şi la lumânări făcute jumătate din ceară şi jumătate din explozibil.{82} O altă invenţie – şi aici apare în scenă Dulles – era un pantof destinat să ascundă mesaje. Oamenii lui Lovell descoperiseră o tehnică prin care o talpă de pantof putea sluji de adăpost unui mesaj de dimensiuni mari. Lovell a reuşit să-i ducă prototipul pantofului lui Dulles, la Berna, în primăvara lui 1943, cu ajutorul Rezistenţei franceze. Tot el i-a sugerat lui Dulles să găsească o cale de a-l fabrica în Elveţia şi apoi de a-l folosi pentru a comunica cu puţinii agenţi OSS din Germania şi Franţa ocupată.

Acesta era motivul întrebării curioase pe care i-o pusese Dulles lui Peter Burckhardt pe scara vagonului, la plecarea din Basel, după întâlnirea de la Grădina Zoologică. Foarte curând după acea zi, Dulles a vizitat sediul firmei Bally din Elveţia, în

Schöneward, un mic orăşel la douăzeci şi cinci de mile distanţă de Zürich. Nu numai că Bally a fost de acord să producă pantoful lui Lovell, dar, cu ajutorul conducerii, comis-voiajorii firmei au fost convinşi să ajute OSS. Ei purtau deja, în toamna lui 1943, prin Germania şi Franţa ocupată, mesajele scrise pe hârtie sau pânză şi introduse la locul lor în pantof, înspre şi dinspre Elveţia.

Unul dintre primii oameni care au profitat de acest serviciu elveţian de curierat a fost un membru al Cercului de la Kreislau, din Prusia Orientală, unica forţă supravieţuitoare importantă din interiorul Germaniei care dorea îndepărtarea Führerului. Acest episod a luat naştere în urma unei colaborări helveto-americane în domeniul informaţiilor, care, încă de la începuturile ei, a avut parte de asistenţa unui purtător al sutanei, unul dintre cei mai mari teologi ai secolului XX, Karl Barth. Elveţian până în măduva oaselor[83] – mai mult, chiar un nativ al Baselului – încă de la început, cariera lui Barth a avut interferenţe cu Germania, cu universităţile nemţeşti şi cu teologi germani.[84] Deşi primise educaţia religioasă la Berna, a petrecut unele semestre şi la universităţi germane – Berlin, Tübingen şi Marburg. Tot în Germania, în anii 1920, la Göttingen, universitate ce devenea centrul ştiinţei nou-născute a fizicii nucleare moderne, Barth a fost recunoscut ca o personalitate de prim rang a teologiei secolului XX. În 1921, în ciuda faptului că nu avea niciun titlu academic[85], el a fost chemat să fie profesor acolo şi i s-a dat catedra de teologie reformată. În 1926, s-a mutat la universitatea din Münster, iar în 1930 la universitatea din Bonn, unde a stat până în 1935, când a fost azvârlit de nazişti din instituţie şi din ţară. În decurs de trei zile de la anunţarea izgonirii sale din Bonn, Consiliul cantonal din Basel l-a invitat pe Barth să ţină cursuri la o catedră pe care a creat-o imediat în cadrul universităţii din oraşul natal. Prin aceasta, Elveţia

a câştigat sau, mai bine spus, a recâştigat pe unul dintre intelectualii de marcă ai acestui secol, în timp ce nemţii au reuşit să-şi creeze un adversar ce nu avea să înceteze cu protestul vehement împotriva nazismului până la distrugerea completă a acestui regim.[86] Cu mult înainte de izbucnirea războiului, atitudinea sa tranşantă în privinţa acestui subiect, care, în anumite ocazii, l-a pus în conflict chiar şi cu autorităţile elveţiene, a făcut din el un catalizator al tuturor forţelor antinaziste din Elveţia, ca şi a celor din interiorul Germaniei, aderenţi ai aşa-numitei Biserici Confesionale.[87] Mulţi dintre ei au putut să-şi facă auzite vocile în *Theologische Existenz heute*, o publicaţie teologică elveţiană, înfiinţată la mijlocul anilor ’30 şi la care Barth era cofondator. La Basel soseau regulat vizitatori din partea Bisericii Protestante din Germania, iar Barth se ocupa permanent de acordarea de burse la Universitatea din Basel studenţilor cărora li se refuzase admiterea în universităţi germane din cauza opţiunilor lor politice, de găsire de slujbe emigranţilor germani şi găzduirea în casa sa a nearienilor[88], şi toate astea într-o ţară în care puţini erau străinii invitaţi la cină!

După 1 septembrie 1939, toate acestea au luat sfârşit. Graniţa helveto-germană a fost închisă tuturor, cu excepţia câtorva călători ale căror deplasări peste hotare fuseseră aprobate oficial de regimul nazist. Karl Barth era acum izolat de confraţii săi protestanţi din Germania, cu o singură excepţie: Dietrich Bonhoeffer, pastorul luteran din Berlin, o figură de marcă în Biserica Confesională şi, în acelaşi timp, asociat la Cercul de la Kreisau – ultima forţă rămasă, în interiorul Germaniei, în violentă opoziţie politică cu Hitler. Spre uimirea lui Barth, el s-a arătat la Basel de trei ori în 1941: pe 4 martie, 31 august şi 19 septembrie. Prezenţa lui a fost posibilă datorită faptului că Abwehrul german (oficial, Divizia de Informaţii Militare a

Înaltului Comandament German care, deşi era însărcinată special cu contraspionajul, era şi foarte activă în „ofensiva" informaţiilor străine) i-a oferit lui Bonhoeffer documente de călătorie, act făcut din ordinul direct al ofiţerului care din 1935 era şef al Abwehrului, amiralul Canaris.

Canaris era un om foarte ciudat. În afara Germaniei era privit ca un om deosebit de periculos datorită serviciului său secret, care funcţiona bine şi-i furniza lui Hitler informaţii nepreţuite. În acelaşi timp, el îi tolera, îi proteja şi, câteodată, îi încuraja pe conspiratorii antinazişti, atât din Abwehr, cât şi din afara lui.[89] Comportamentul lui a fost relevant în cazul mişcării de rezistenţă din interiorul Germaniei. Aşa cum îi explica Allen Dulles lui Nancy Reichman: *„Abwehrul* lui Canaris a furnizat conspiraţiei facilităţile tehnice, liniile de comunicaţie, contactele cu alte ţări, acoperirea sub care puteau să opereze conspiratorii individuali. Cei din Cercul de la Kreisau au furnizat spiritul şi ideologia politică".[90] Capii acestor conspiratori au fost aristocraţi prusaci, precum contele Helmuth von Moltke, şi lideri politici, ca pastorul Dietrich Bonhoeffer.

În conformitate cu Barth, când Bonhoeffer a apărut la Basel, „mi-a vorbit de planul formării unui guvern militar care, mai întâi de orice, ar opri trupele germane… pe fronturile din teritoriile ocupate şi ar începe negocierile cu Aliaţii de pe această bază. Îmi amintesc limpede uimirea lui Bonhoeffer când i-am spus că eu cred că e imposibil ca Aliaţii să accepte aşa ceva".[91] Barth anticipase termenii capitulării pe care Aliaţii urmau să îi impună Germaniei. În momentul acela însă, se părea că nu-i convinsese pe Bonhoeffer şi pe partenerii săi într-ale conspiraţiei.

Acest aspect a devenit şi mai clar la sfârşitul lui 1943, când Barth a primit un mesaj urgent pe microfilm care-i fusese strecurat, via Olanda, de

soţia elveţiancă a unui pastor din Biserica Reformată Olandeză, aflat în contact cu grupul Bonhoeffer. Ei i se permisese intrarea în Elveţia, pentru a participa la funeraliile mamei sale. Mesajul era clar: se terminase cu orice călătorie a lui Bonhoeffer în Elveţia. Motivul? Heinrich Himmler şi Gestapoul strânseseră dovezi privind sprijinul dat de Canaris activităţilor antinaziste. În consecinţă, din ordinul direct al Führerului, *Abwehrul* fusese desfiinţat.[92] Cercul de la Kreisau rămânea intact, dar fără a mai avea mijloace pentru păstrarea legăturilor cu exteriorul şi pentru a mai primi ajutorul lui, atât de necesar atingerii obiectivului principal: eliminarea lui Adolf Hitler şi instalarea unui nou regim în Germania. Mesajul prezenta un prieten al lui Bonhoeffer, membru şi el al Cercului de la Kreisau. Fiind ataşat al Departamentului Externelor din Berlin, el avea acces la documentele de călătorie. Intenţiona să vină în Elveţia la începutul lui noiembrie şi să-l contacteze pe Barth pentru a-i cere ajutorul în stabilirea unor legături cu cele mai înalte autorităţi posibile ale Aliaţilor, preferabil cu americanii. Datorită situaţiei extrem de delicate din interiorul Germaniei, asemenea legături trebuiau stabilite cu maximă precauţie. Numele trimisului era Adam von Trott zu Solz[93].

Luni, 16 noiembrie 1943, secretara de la BIS a lui Peter Burckhardt îi comunică, având o voce ce indica respectul şi uluiala, că profesorul Karl Barth dorea să-i vorbească.

— Peter Burckhardt la telefon, *Herr Professor*, spuse el imediat ce se stabili legătura telefonică.

— Te întrebi, probabil, de ce te-am sunat, începu Barth. Pentru început, îţi spun că familia mea şi a ta au legătură una cu cealaltă de multă vreme. Bunica din partea mamei era o Burckhardt. Ea a fost favorita mea. Fratele ei mai vârstnic, Hans Burckhardt, a fost naşul meu. Ah, doamne,

deşi sunt amândoi morţi de multă vreme, le păstrez încă o amintire afectuoasă.[94]

Peter îi răspunse:

— Ştiu de la tata despre relaţiile noastre de familie, *Herr Professor*. Adeseori mi-a povestit că e văr îndepărtat cu dumneavoastră.

— Adineauri am vorbit cu tatăl tău, Peter, şi el m-a îndrumat către tine. O să fiu scurt şi direct pentru a nu-ţi irosi timpul preţios. Săptămâna viitoare aştept un oaspete din Germania, care vrea să fixeze contacte cu americanii, în special cu cei influenţi în cercurile puterii de la Washington. L-am căutat pe tatăl tău, presupunând că, prin poziţia sa de frunte la Corporaţia Bancară Elveţiană, el trebuie să cunoască astfel de oameni. Nu s-a arătat prea dispus să mă ajute. S-a mulţumit să mi te recomande.

Peter ştia motivul reticenţei tatălui său. Recunoaşterea lui Barth ca văr îndepărtat nu însemna neapărat şi un compliment. În cercurile bancare elveţiene, Barth era considerat ca având tendinţe de stânga datorită simpatiei lui făţişe faţă de social-democraţii din Elveţia. Se ignora faptul că această simpatie îşi avea sorgintea în atitudinea critică a social-democraţilor faţă de nazism, în timp ce bancherii ezitaseră să adopte o astfel de conduită… şi ezitau încă.

Înainte ca Burckhardt să poată răspunde, Barth adăugă:

— Presupunând că mă vei putea ajuta, te avertizez că trebuie acţionat cu mare grijă. Gestapoul şi agenţii naziştilor se află pretutindeni în Basel. Ei mă privesc ca pe inamicul public numărul unu din Elveţia. Din păcate, nu mă îngrijorează doar Gestapoul. După cum ştii, guvernul nostru are o atitudine ambiguă faţă de nazişti şi continuă să facă tot ce-i stă în puteri pentru a mă împiedica să-i „provoc”. Intenţionează să-mi interzică orice luare publică de cuvânt. Deja mi-au cenzurat scrierile. Am aflat din sursă bine

informată că poliţia cantonală îmi ascultă convorbirile telefonice de acasă. De fapt, ăsta e motivul pentru care te sun de la universitate. Dacă Gestapoul sau guvernul nostru află conţinutul conversaţiei noastre, toţi cei implicaţi vor intra în mare bucluc, mai ales vizitatorul nostru din Germania. Viaţa lui va fi în pericol chiar şi numai dacă e văzut în compania mea. În concluzie, va trebui să fim extrem de prudenţi.

— Vă înţeleg perfect, *Herr Professor*, îl asigură Burckhardt. Acum că ştim cum stăm, permiteţi-mi să vă asigur…

Barth îl întrerupse:

— Ştiu deja care e poziţia dumitale.

Barth nu-i oferi locotenentului altă explicaţie. Înainte de a-l suna, avusese o convorbire telefonică cu liderii social-democraţilor elveţieni care îl asiguraseră că, „în ciuda numelui", Peter Burckhardt era „de partea noastră".

Teologul continuă:

— Problema e: poţi să-i facilitezi acestui om întâlnirea cu un american potrivit intereselor lui?

— Foarte probabil că da.

— Mi-ai putea spune cine ar fi acesta?

— Da. Allen Dulles.

— Te referi la omul trimis aici anul trecut de preşedintele Roosevelt pe post de însărcinat special al lui personal?

— Da.

În Elveţia, asta era postura în care era cunoscut Dulles. Burckhardt n-avea de gând să schimbe această impresie. Continuă:

— Dar sunt sigur că va dori să afle mai multe despre acest neamţ înainte de a accepta o întâlnire cu el.

Ca ofiţer de securitate, Burckhardt ştia că Dulles trebuia să se asigure că acest oaspete din Germania este ceea ce se spune că e şi nu vreun implant al Gestapoului.

— Înţeleg, replică teologul. Şi cum putem trece peste acest impas cât mai rapid?

— Cea mai simplă cale ar fi ca unul dintre oamenii lui Dulles să-l verifice pe neamţ cât mai curând, ceea ce n-ar fi o problemă, de vreme ce la Basel există deja o persoană capabilă să facă asta. Desigur, ar trebui să se întâlnească. Deci, nu rămâne decât problema lui unde şi când.

Barth dădu imediat răspunsul la ambele.

— Neamţul soseşte marţi în Basel. Ar fi prea periculos ca întâlnirea să aibă loc acasă la mine sau la universitate. Casa e periodic supravegheată de poliţie, iar la universitate se vântură prea multă lume. În fiecare joi însă, eu ţin un mic seminar neoficial cu unii studenţi de-ai mei într-un loc retras. Ne întâlnim în camera din spate a restaurantului Bruderholz, aflat la mică distanţă de casa mea. Localul e frecventat numai de oameni din zonă. Cred că ar fi ideal pentru planul nostru. Ai putea veni împreună cu intermediarul american şi…

— Nu, îl întrerupse Peter. Cred că e mai bine ca eu să stau deoparte. Prezenţa mea la un astfel de seminar cu greu ar putea fi explicată şi prin cine ştie ce conjunctură ar putea atrage atenţia cui nu trebuie.

— Înţeleg.

— Există însă o altă cale de a păstra povestea în cadrul familiei Burckhardt, *Herr Professor*.

— *Ja?*

Peter remarcă în vocea teologului un început de chicoteală.

— Am o soră care e studentă la universitate, la Facultatea de Filozofie, în anul II. Studiază fizica. În fiecare semestru încearcă să-şi „lărgească orizontul”, după spusele ei, frecventând cursuri la discipline fără vreo legătură cu studiile ei. Ştiu că semestrul trecut a ales psihologia şi a asistat la cursurile lui Carl Gustav Jung.

— Ei! îi scăpă lui Barth.

Jung, care venise de la Zürich la Universitatea din Basel pentru un curs bilunar, era suspectat de colegii săi din cercurile academice de a avea simpatii faţă de teoriile rasiste ale naziştilor. Din acest motiv, Barth îl antipatiza.

Peter însă nu cunoştea acest aspect, aşa că reluă:

— I-ar fi la îndemână să vină în acest semestru la un curs sau seminar de-al dumneavoastră. Numele ei e Felicitas şi norocul a vrut ca ea să fie prietenă cu intermediarul american din Basel la care mă gândesc.

— Atunci îi aştept marţi, la şapte, la restaurantul Bruderholz, dacă nu intervine nimic între timp. Îţi mulţumesc foarte mult. Mi-aş dori ca toţi elveţienii din guvern să îţi semene, Peter. Dumnezeu să te binecuvânteze.

CAPITOLUL 24

În vara lui 1943, Felicitas Burckhardt şi Nancy Reichman s-au împrietenit rapid. Legătura lor a început la cina de la familia Burckhardt şi a continuat să se cimenteze odată cu întâlnirea de la Grădina Zoologică dintre Dulles şi marinarul francez. După acel prânz, elveţianca a condus-o pe Nancy înapoi la consulat în Fiatul ei decapotabil. Pe drum au convenit să mai prânzească o dată, dar singure de această dată, la Schiesser's, o patiserie cu vedere spre halele din Basel. Localul se afla la numai câteva clădiri distanţă de noile săli de curs ale Universităţii şi puţin mai sus de consulatul american. Curând, această întâlnire a lor a devenit un ritual, ţinut în fiecare miercuri la amiază. Deşi amândouă vorbeau germana, franceza şi dialectul elveţian, când se întâlneau foloseau engleza. Întotdeauna se îmbrăcau pentru aceste prânzuri după ultima modă. Deşi n-ar fi recunoscut niciodată, amândurora le făcea plăcere să atragă atenţia bărbaţilor şi femeilor deopotrivă.

Pe data de 11 noiembrie 1943, la ora şapte după-amiază, cele două încântătoare tinere trecură pragul restaurantului Bruderholz[95], aflat pe dealul cu acelaşi nume ce oferea privirii panorama oraşului Basel. De cum au intrat, avură parte amândouă de aceleaşi priviri admirative. Se opriră în prag, neştiind cum să procedeze în continuare. Atunci, un uriaş de cincizeci de ani ce stătea la o masă din spate, fumându-şi pipa şi trăgând din când în când un gât de bere, cu urechea atentă la vorbele unui bărbat mai tânăr din dreapta sa, se ridică şi veni drept spre ele.

— Dumneata trebuie să fii tânăra Burckhardt, i se adresă el de îndată elveţiencei.

— Da, eu sunt, răspunse Felicitas.

— Ei bine, eu sunt vărul tău îndepărtat, Karl Barth. Ştiam că trebuie să fii tu după profilul

patrician al nasului; şi pentru că eşti foarte drăguţă. Toate femeile din familia Burckhardt sunt drăguţe.

Complimentul o făcu pe Felicitas să roşească. Pentru a abate atenţia de la ea, o prezentă pe Nancy Reichman în calitatea ei de viceconsul american la Basel.

Barth îi strânse mâna şi-i spuse:

— Sunt foarte încântat să te cunosc şi sunt deopotrivă de surprins, pentru că, din anumite motive…

— Aşteptaţi un bărbat, nu? răspunse zâmbitoare Nancy.

Barth chicoti şi le luă de braţ pe cele două tinere, însoţindu-le la masă. Aici, în afară de tânăr, se mai afla şi o femeie arătoasă, la vreo patruzeci de ani. Cei doi se ridicară şi fură prezentaţi drept *Fräulein* Charlotte von Kirschbaum şi Adam von Trott zu Solz. Barth trase de la masa de alături două scaune şi, după ce se aşezară cu toţii, i se adresă femeii din stânga sa:

— Lollo, ar fi mai bine să stăm şi să bârfim un pic. Poate o să-i conduci tu pe studenţi, când o să apară, în camera din spate, aşa încât să nu fim deranjaţi.

Femeia îmbrăcată sobru, în negru, încuviinţă din cap şi-i aruncă teologului o privire drăgăstoasă atât de vizibilă, încât Felicitas o atenţiona pe furiş cu piciorul pe Nancy.

Barth continuă:

— Tocmai am redescoperit ce mică e lumea. Tânărul Adam de faţă – Nancy şi Felicitas priviră spre neamţ, genul clasic de bărbat înalt, blond şi arătos, de treizeci de ani şi necăsătorit – a studiat şi la Göttingen, unde am predat şi eu în anii 1920, şi la Oxford, cu ajutorul unei burse Rhodes, la o universitate unde am ţinut mai multe cursuri şi care m-a apreciat ca fiind potrivit pentru a-mi acorda doctoratul în 1938. M-am bucurat mult pentru că, tot în 1938, naziştii i-au obligat pe cei de la Universitatea din Münster să anuleze gradul

onorific ce mi-l acordaseră ei. Britanicii spun: câştigi într-o parte, pierzi într-alta. Cât am stat împreună aici, la masă, Adam şi cu mine ne-am descoperit mulţi prieteni comuni în ambele locuri. Ca şi în Berlin, de altfel, oraş în care Adam lucrează la Departamentul Afacerilor Externe.

Ultimele cuvinte i le adresase lui Nancy.

Ea trase concluzia că prin asta Barth confirmase acreditarea lui Trott. Din punctul ei de vedere, scopul întâlnirii fusese atins. Putea, de aici înainte, să aranjeze întâlnirea neamţului cu Dulles.

Barth procedă la fel şi cu ea:

— Am înţeles din prezentarea făcută de Felicitas că eşti viceconsulul american din Basel. N-aş vrea să par că mă amestec unde nu-mi fierbe oala, dar nu e neobişnuit ca o tânără să aibă o asemenea poziţie diplomatică aici, într-o ţară care se poate trezi oricând în prima linie a frontului?

— Ba este. Când am acceptat postul, părinţii mei au fost la fel de surprinşi pe cât sunteţi şi dumneavoastră. Familia noastră e o familie de evrei.

Când rosti ultimele cuvinte, se întrebă ce o determinase să le dea drumul. Stingherea ei dispăru de îndată ce Barth îşi puse mâna peste ale ei. Îi vorbi cald:

— Draga mea, eu trebuie permanent să le reamintesc multora dintre colegii mei din Biserica Creştină că Domnul Isus Hristos a fost evreu şi că noi toţi suntem copii ai aceluiaşi Dumnezeu. Întotdeauna mă rog pentru poporul tău, care e acum victima unor orori aflate dincolo de limita înţelegerii umane. Îţi admir curajul, tânără doamnă. Nu-ţi pierde toate speranţele pentru aceia care rămân sub jugul nazist. Atâta vreme cât există încă germani ca Adam, e posibil ca această tragedie să fie oprită la timp. Nu e aşa, *Herr* Trott?

— Da, îl aprobă apăsat neamţul. De fapt, ăsta e motivul pentru care mă aflu aici. Pentru a primi ajutor în oprirea unei nenorociri aflate pe punctul

de a-i înghiţi nu numai pe evrei, ci pe toţi cei care trăiesc în ţara mea. Nu – şi continuă gândul cu voce tare – numai în Basel putea un aristocrat prusac, hotărât să-l lichideze pe Hitler, să ceară ajutorul unei evreice americance sub auspiciile protectoare ale unui teolog elveţian.

Studenţii începuseră să se vânture prin restaurant aşa că *Fräulein* Kirschbaum se ridică de la masă şi îi conduse în camera din spate unde, curând, teologul avea să-şi înceapă seminarul. Cei doi bărbaţi se scuzară pentru câteva minute, lăsându-le pe Nancy şi Felicitas singure la masă.

— Cine e femeia asta? o întrebă, în şoaptă, Nancy pe prietena ei.

— Partenerul, confidentul şi prietena lui – răspunse Felicitas. Se spune că e fiica unui general bavarez, ucis în Primul Război Mondial.

— De ce nu s-a căsătorit cu ea?

— Pentru că e deja însurat.

Câteva clipe, Nancy rămase fără grai.

— Mai mult, *Fräulein* von Kirschbaum locuieşte sub acelaşi acoperiş cu restul familiei Barth.[96]

— Sfinte Sisoie! reuşi să îngaime Nancy.

— Majoritatea ipocriţilor din aşa-zisele familii bune din Basel râd pe înfundate de această situaţie. Niciunul dintre ei nu îndrăzneşte să admită că şeful familiei lor a avut întotdeauna o prietenă în Geneva sau o amantă la Paris. Printre ăştia se numără şi taică-meu, să ştii.

Pentru o evreică din Palo Alto, această lume era complet nouă şi ciudată.

— Dar ce spun nevestele? se arătă intrigată Nancy.

— Nimic. Suntem în Elveţia, draga mea. Cel puţin Karl Barth o face în văzul tuturor. Mie îmi place tipul, ţie nu?

— Oh, ba da, replică Nancy. E ca un ursuleţ. Parcă ai vrea să-l alinţi şi să-l cocoloşeşti.

Subiectul lor de discuţie se întoarse, însoţit de neamţ. Barth i se adresă direct americancei:

— Ştiu că trebuie să discutaţi cu Adam, *Fräulein* Reichman, dar înainte de asta poate aţi vrea să petreceţi câteva clipe alături de noi în camera învecinată.

Când au intrat în camera din spate, studenţii – toţi bărbaţi – aşezaţi în jurul unei mese largi, se ridicară, respectuoşi, în picioare. Barth le făcu semn să se aşeze şi apoi îşi reluă locul din capul mesei, având-o pe *Fräulein* Kirschbaum lângă el. Cei trei vizitatori se aşezară pe scaune în dreapta uşii, lângă perete.

Barth deschise discuţiile:

— După cum ştiţi toţi, semestrul de iarnă tocmai a început. Observ că unii dintre voi se află aici pentru prima dată. O să repet pentru ei ceea ce am spus data trecută. Pe timpul acestui semestru şi în următorul vom discuta, în principal, patru opere şi aştept să vă devină familiare. Am să le enumăr: Principiile lui Calvin, cartea a III-a, *Cur Deus Homo?* de Anselm, *Predică asupra Bunei Lucrări* de Luther şi *De vera et falsa religione* de Zwingli. Vom aborda, de asemenea, câteva teme generale, cum ar fi filozofia kantiană despre religie şi înţelesul dat de Luther „autorităţii". Înainte de a începe, vreau să vă reamintesc că azi e 11 noiembrie, ziua în care precedentul război mondial a luat sfârşit. Din nefericire, finalul actualului război nu se poate întrevedea încă. Înainte de a se încheia, cu siguranţă că vor mai muri zeci de milioane de oameni. Cu toate astea, în acest război, ca şi în celălalt, noi am rămas aici, în Elveţia, neatinşi de urgia lui. Asta pentru că noi suntem neutri. Toţi cei de aici sunteţi elveţieni[97] şi, de aceea, toţi veţi fi concentraţi în armată, ca şi mine[98], ceea ce e o mare mândrie şi de aceea sunt pregătit să mor pentru patria mea dacă va fi necesar. Din acest motiv, vreau să vă spun în seara asta că neutralitatea noastră trebuie să fie limitată,

întotdeauna am respins interpretarea neutralităţii Elveţiei dată de autorităţile confederaţiei helvete şi care e pretinsă a fi obligatorie şi singura ortodoxă. Înţeleg prin asta reinterpretarea falsă şi forţată a neutralităţii noastre militare, în termeni de neutralitate „integrală”, folosită în 1939 de Consiliul Federal ca pretext pentru prevenirea oricărei luări de poziţie a elveţienilor faţă de conflictul european. Au vrut ca noi să rămânem impasibili, în timp ce alţii luptau şi îşi vărsau sângele pentru libertate – şi mă întreb, dacă ei n-ar fi făcut asta, unde am fi fost noi, cei adunaţi astă-seară aici? – şi să ne comportăm ca şi cum n-am observa nicio diferenţă între Peter şi Paul, între Hitler şi Churchill. Preşedintele federal al ţării noastre, Wetter, a reafirmat recent toate aceste lucruri, spunându-ne că aceasta e „unica atitudine posibilă a elveţienilor” şi că „orice discuţie publică pe această temă e prohibită, prohibiţie care va fi impusă, dacă va fi necesar, de poliţie”[99].

Ei bine, eu refuz să fiu redus la tăcere. Politica noastră naţională e un amestec de viclenie meschină şi previziune îngustă, şireată. E un scandal naţional şi o pată aruncată pe reputaţia Elveţiei. Noi, elveţienii, trebuie să facem tot ce ne stă în puteri pentru a ajuta la încheierea acestui război. Nu putem face acest lucru decât dacă îi îngenunchem pe barbari, pe Hitler şi pe acoliţii lui. Ţine de datoria noastră creştină să-i ajutăm pe aceia care lucrează la acest obiectiv, prin cuvânt sau faptă, atunci când ni se oferă ocazia. Putem cel puţin să ne rugăm din tot sufletul pentru succesul lor.

Barth făcu o pauză pentru a-şi aprinde pipa, apoi continuă:

— Să ne întoarcem, acum, la Calvin şi…

În timp ce Barth continua să vorbească, cei trei vizitatori din încăpere se ridicară şi se strecurară în tăcere pe uşa ce dădea în sala principală a restaurantului.

— Să ne aşezăm aici, arătă Nancy spre o masă neocupată şi izolată de restul consumatorilor din local.

Odată aşezaţi, Adam von Trott rosti:

— Pot să vă propun să luăm o sticlă de vin?

Amândouă tinerele fură imediat de acord. Drept urmare, câteva minute mai târziu le fu adusă o sticlă de Fendant.

— Eu cred că spusele profesorului Barth vă erau adresate, *Herr* Trott, în aceeaşi măsură ca şi studenţilor săi – începu Felicitas.

— Ştiu. Mi le-am fixat adânc în minte şi la întoarcere intenţionez să le repet aidoma prietenilor mei din Cercul de la Kreisau.

Fu rândul americancei să vorbească.

— Cred că ne-ar fi de ajutor dacă ne-aţi explica mai multe despre acel grup. Din cine e constituit? Ce intenţii au acei oameni? Şi cum poate veni America în ajutorul lor? Înainte de asta însă, permiteţi-mi să vă explic mai detaliat de ce mă aflu aici în seara aceasta. Deşi sunt viceconsulul american din Basel, lucrez şi cu un om care are contacte la cele mai înalte niveluri în Serviciile Secrete americane şi care are chiar acces direct la preşedintele Roosevelt. Numele lui e Allen Dulles şi e ataşat ambasadei noastre din Berna. El ştie că ne-am întâlnit în seara asta.

Von Trott răspunse cu un accent tipic oxfordian:

— Înţeleg prea bine şi voi trata tot ceea ce mi-aţi spus cu cea mai mare discreţie. Datorită ataşării mele la Departamentul Afacerilor Externe din Berlin, sunt bine informat asupra persoanei lui Allen Dulles şi a misiunii sale din Elveţia. Sper că, dacă totul decurge bine în seara asta, să-l întâlnesc cât de curând posibil.

Neamţul începu apoi să explice misiunea de bază a celor din Cercul de la Kreisau: de a scăpa Vaterlandul german de Hitler şi naziştii lui şi de a-i înlocui cu o guvernare bazată pe principiile socialismului creştin. Odată preluată puterea, acest

guvern ar avea grijă ca armata germană să fie desfiinţată. În privinţa pedepsirii nemţilor pentru crime de război şi împotriva umanităţii, grupul era în favoarea unor procese intentate criminalilor de război în faţa Curţii Internaţionale de Justiţie de la Haga. Von Trott sintetiză totul, remarcând speranţa Cercului de la Kreisau ca, după căderea lui Hitler, să conducă poporul german pe drumul libertăţii individuale, către pace şi decenţă.

— Mai întâi însă, trebuie să scăpăm de Hitler şi vă spun sincer că opiniile noastre, în ce priveşte calea de eliminare a lui, sunt împărţite. Mulţi dintre noi se opun violenţei. Alţii sunt convinşi că Hitler trebuie ucis şi că grupul trebuie să joace un rol direct în asasinarea lui. Eu mă înscriu printre ultimii. De vreme ce nu mai avem ajutorul amiralului Canaris şi al Abwehrului, ca să reuşim, trebuie să apelăm la ajutor din afară. Sper că voi fi capabil să-l conving pe Allen Dulles să ne dea o astfel de asistenţă… presupunând că voi avea şansa de a-i vorbi.

Nancy răspunse:

— O să aranjez neîntârziat o întâlnire. Ce program aveţi?

— Sper să iau la noapte trenul spre Berna. Am programate nişte întâlniri cu oficialităţile de la Departamentul Politic elveţian mâine-dimineaţă, la ora zece. E posibil ca discuţiile să dureze toată ziua.

— La ce hotel veţi locui?

— Schweizerhof.

— Cunoaşteţi faimosul turn cu ceas din oraşul vechi al Bernei?

— Desigur.

— Iată ce vă propun. Ieşiţi mâine-seară după cină la o plimbare şi programaţi-vă timpul astfel încât să fiţi la turn la zece şi un sfert. Vă veţi întâlni acolo fie cu domnul Dulles, fie cu unul dintre oamenii săi. Dacă intervine ceva şi

aranjamentul cade, o să las la hotel un mesaj cu un conţinut simplu: „A sunat mătuşa ta, Felicitas”.

Ultimele vorbe aduseră un zâmbet pe faţa aristocratului prusac şi o făcură pe Felicitas să chicotească şi să exclame:

— Nancy! Nu ştiam că eşti o Mata Hari!

Însă Nancy rămase serioasă.

— Ştii, n-am mai făcut aşa ceva până acum. E cumva caraghioasă propunerea mea?

Trott interveni:

— Din contră. Ar fi periculos pentru oricare dintre noi să ne căutăm telefonic. Aparatele pe care le-am folosi ar fi, în mod sigur, ascultate. În plus, îmi place ideea de a mă plimba după ora camuflajului.

Îşi privi ceasul.

— Asta îmi aduce aminte că trebuie să iau tramvaiul spre Bahnhoff înainte de a fi prea târziu. Mai am de ridicat şi valiza de la ghişeul de bagaje până să mă sui în tren.

Felicitas se oferi să-l conducă cu maşina, însă neamţul refuză. Era sigur că nu fusese pus sub urmărire până atunci şi voia şi în continuare să evite a atrage atenţia asupra lui – ceea ce ar fi inevitabil să se întâmple, după spusele lui, dacă s-ar întoarce la gară în compania a două tinere atât de atrăgătoare.

Curând îşi terminară vinul şi, după ce von Trott plăti consumaţia, ieşiră în noaptea răcoroasă de noiembrie. Staţia de tramvai era vizavi de restaurant. După ce le sărută mâna, neamţul se grăbi spre ea. Unul dintre tramvaiele vopsite în albastru şi alb tocmai dădea colţul. Câteva minute mai târziu, cele două femei depăşiră tramvaiul în Fiatul roşu al elveţiencei. Aruncară o ultimă privire neamţului. Avea faţa unui om adâncit în gânduri.

— Oh, cât de mult aş vrea ca poporul tău să-l ajute! îi spuse Felicitas tinerei americance de lângă ea.

— Nu-ţi mai face griji, răspunse Nancy.

— Crezi că îl vom mai vedea vreodată?

— Probabil că nu.

— Crezi că vor reuşi?

— Mi se pare că asta depinde de cât de mult îi vom putea ajuta noi.

Curând, ajunseră în faţa imobilului de pe Augustinergasse în care locuia Nancy.

— Înainte de a coborî, Nancy, deşi nu e treaba mea, dar s-a mai discutat despre Heisenberg cu Dulles?

— Nu. De ce?

— Ei bine, aşa cum l-ai auzit pe profesorul Barth, a început semestrul de iarnă şi săptămâna aceasta a venit profesorul Pauli de la Zürich ca să-şi reia cursurile. Primul a fost ieri; de aceea a trebuit să contramandez prânzul nostru. După curs, la invitaţia lui, am fost împreună la o cafea. Voia să mă aducă la zi cu actualităţile din domeniul său şi şi-a amintit că Peenemünde a fost subiectul central al discuţiei noastre de data trecută. M-a întrebat, şiret, dacă am observat că acea micuţă insulă a fost devastată de bombardamentul R.A.F. I-am spus că am auzit, bineînţeles de atac, de la tine. Cred că Pauli miroase că ceva nu e în ordine şi îi suspectează pe elveţieni, pentru că m-a întrebat dacă sunt sora lui Peter Burckhardt şi, când i-am confirmat, mi-a explicat că el înţelesese că Peter e ataşat Secţiei a 5-a a Statului-Major. I-am mărturisit că presupunerea lui era corectă. Apropo, Nancy, cum decurg lucrurile cu dragul meu frate?

— Cred că „decurg” nu e cel mai potrivit termen, dragă Felicitas. Dar, ca să-ţi răspund la întrebare, am văzut ieri-seară un film cu Marlene Dietrich.

— Şi după aceea?

— N-a existat niciun „după aceea”. M-a condus doar acasă.

— Vrei să spui că n-aţi… cum îi spuneţi voi?

— Spunem la ce?

— La ceea ce fac americanii în maşini. A te giugiuli! Nu aşa îi spuneţi?

— Ce te-a apucat în seara asta, Felicitas?

— Ei bine?

— Răspunsul e da, ne-am giugiulit, dar asta nu e treaba ta.

— Perfect. Era şi timpul.

— Bun, acum că am lămurit chestiunea, să ne întoarcem la profesorul Pauli.

— Ştii, mi-e greu să mi-l închipui pe fratele meu giugiulindu-se. Pe tine da, dar…

— Felicitas!

— Bine, bine. Profesorul Pauli mi-a spus că are o corespondenţă regulată cu câţiva foşti colegi de la Universitatea din Göttingen, inclusiv cu un american, Robert Oppenheimer. El spune că în America se întăreşte printre savanţii atomişti convingerea că Germania va pierde războiul şi, în consecinţă, naziştii vor recurge la măsuri disperate. Mi-a dat copia uneia dintre acele scrisori, ca şi răspunsul său la ea, explicându-mi că el crede că amândouă i-ar folosi fratelui meu.

Elveţianca băgă mâna în poşeta ei şi scoase un plic, apoi continuă:

— L-am întrebat, în treacăt, cum a reuşit să expedieze şi să primească scrisori din America. Mi-a mărturisit că are prieteni la ambasada noastră din Washington care i-au înlesnit totul. Asta înseamnă că de aceste chestiuni se mai interesează şi alţi oameni din guvernul nostru.

Îi întinse scrisorile lui Nancy:

— Poftim. Poate ar fi cel mai bine ca, după ce termini treaba cu ele, să i le dai şi lui Peter. Aşa va fi totul perfect. Apropo, când am citit-o, am găsit că scrisoarea din America e foarte neliniştitoare. Sper că, dacă neamţul ăla simpatic o să-l omoare pe Hitler, s-o facă foarte curând.

Cele două tinere îşi luară la revedere şi Felicitas dispăru în noapte.

Nancy îşi scoase haina şi se duse la bucătărie să-şi prepare un ceai. Se aşeză pe sofa şi citi scrisoarea primită de Pauli din America. Era datată 21 septembrie 1943. Avea deci aproape două luni de când fusese trimisă. Conţinutul ei era următorul:

> Informări recente din ziare şi prin serviciile secrete au oferit indicii că nemţii ar putea fi în posesia unei noi arme puternice care se aşteaptă a fi gata între noiembrie şi ianuarie. Probabilitatea ca această nouă armă să fie bazată pe uraniu e mare. Nu e necesar să descriu eventualele consecinţe în cazul în care am dreptate.
>
> E posibil ca până la sfârşitul anului, germanii să aibă suficient material stocat pentru producerea unui număr mare de jucării, pe care să le arunce simultan deasupra Angliei, Rusiei şi ţării noastre. În acest caz, speranţa de contraacţiune e foarte mică. În orice caz, e posibil ca ei să aibă o producţie de două dispozitive pe lună. Asta i-ar pune în special pe britanici într-o situaţie extrem de dificilă, dar ar mai exista speranţa unei contraacţiuni din partea noastră, înainte ca războiul să fie pierdut.
>
> Ne-ar ajuta enorm, dragă Wolfgang, dacă ne-ai putea furniza evaluarea ta asupra stadiului cercetării nucleare germane. Ai avantajul de a fi mai aproape de Berlin şi, dacă am înţeles bine, de a fi în legătură cu Heisenberg, cu siguranţă, omul însărcinat cu programul lor nuclear.

Răspunsul lui Pauli, datat 28 octombrie 1943 (ceea ce indica că serviciul de curierat dintre

Washington şi Elveţia era neregulat), suna astfel:

> Îţi mulţumesc pentru scrisoarea ta din 21 august care tocmai a ajuns. Cred că îngrijorarea ta e oarecum exagerată. Fără îndoială, germanii încearcă din răsputeri să producă, aşa cum spui tu, o jucărie pe bază de uraniu. Reactorul lor e proiectat să folosească apă grea, pe care o primeşte din Norvegia, şi uraniu, pe care îl extrag dintr-o mină bogată în minereu de uraniu, din Congo, ţară preluată de armata germană de la belgieni în 1940 – se vorbeşte de o cantitate existentă acolo de 1.200 de tone.[100] În orice caz, am văzut unul dintre proiectele de reactor făcute de Heisenberg şi am dubii că o astfel de instalaţie ar fi suficient de productivă cât să livreze cantitatea de material necesară în viitorul apropiat pentru fabricarea unui asemenea număr de jucării. Dar s-ar putea să mă înşel. După cum e posibil ca nemţii să nu folosească un reactor proiectat de Heisenberg. Deşi mă îndoiesc şi de asta. De aceea, dragă Robert, deşi sunt la fel de preocupat ca şi tine de ceea ce se întâmplă în Institutul Kaiser Wilhelm din Berlin, nu cred că e vorba de o ameninţare imediată. Desigur că peste un an lucrurile ar putea sta cu totul altfel.

În dimineaţa următoare, Nancy luă primul tren spre Berna. De la gară se duse direct la apartamentul lui Dulles de pe Herrengasse. Pentru că o aştepta, Dulles pregătise deja un ibric cu cafea americană veritabilă. De îndată ce-şi dădu haina jos, ea acceptă recunoscătoare o ceaşcă plină cu lichid fierbinte.

Se aşezară în living, pe sofa.

— Să începem cu neamţul, spuse Dulles.

— Am stat azi-noapte o oră cu el, în compania lui Karl Barth.

Lui Dulles îi plăcu asta. Pentru el stilul era întotdeauna la fel de important ca şi substanţa.

După ce ea recapitulă conversaţia din seara anterioară, fără a ezita sau cere amănunte, Dulles încuviinţă să-l întâlnească pe von Trott zu Solz… sau, cel puţin, să-l autorizeze pe unul dintre oamenii săi să o facă.

— E foarte interesant ce-mi spui despre Canaris şi Abwehr. Confirmă, în întregime, ceea ce am auzit din alte surse. Păcat. Ne pusesem mare nădejde în ei.

— Era să uit ceva, îşi aminti ea. Se pare că Abwerhul le-a furnizat celor din grup nu numai protecţie, ci şi o reţea de comunicaţii. Acum, că a fost desfiinţată…

Dulles o întrerupse:

— Ştiu unde vrei să ajungi şi cred – dacă von Trott are dreptate – că le putem acorda imediat ajutorul.

Îi povesti despre metoda pantofului produs la Bally şi încheie:

— Întregul mecanism funcţionează datorită serviciului făcut de prietenul tău, Peter Burckhardt. Nu numai atât; nu ştiu dacă îţi aminteşti, dar primăvara trecută, când am avut prima întrevedere cu cei din Serviciile Secrete elveţiene, Peter Burckhardt a menţionat Cercul de la Kreisau şi modul în care am putea colabora. De fapt, dacă mă gândesc bine, a pomenit că un posibil intermediar ar putea fi chiar Karl Barth. Deci acel tânăr e cu adevărat valabil. Când îl vezi data viitoare, Nancy, mulţumeşte-i din partea mea. Acum, ce mai ai?

Nancy scoase din poşetă plicul pe care i-l dăduse Felicitas cu o seară înainte. Îi oferi scrisorile lui Dulles, povestindu-i cum au ajuns în posesia ei. După ce le citi, el rămase tăcut ca şi cum ar fi meditat la ce avea să spună.

— Asta e marfă a naibii de serioasă, Nancy, o ştii bine. Cred că profesorul Pauli s-ar putea dovedi de nepreţuit pentru noi. Însă noi, şi mă refer aici la OSS, va trebui să supraveghem această afacere cu multă, foarte multă atenţie, deoarece, de la un nivel în sus, nu mai avem voie să cercetăm extinderea nemţilor în domeniul fabricării de „jucării din uraniu". Ceea ce îţi spun acum, Nancy, e strict secret şi nu ai voie să comunici cu nimeni despre asta. Mi s-a spus că se procedează astfel pentru că la Washington se crede că suntem excesiv de precauţi. Eu îţi mărturisesc că motivul precauţiei noastre e că ni s-a spus încă de la început că în niciun caz nu trebuie să riscăm ca un agent de al nostru să fie capturat sau, mai rău, să fie transformat în agent dublu de nemţi. Dacă s-ar întâmpla aşa ceva, ei ar fi cei care ar fi capabili să deducă ce facem noi şi, prin asta, să-şi accelereze eforturile. Oricum, generalul Marshall a însărcinat cu strângerea de informaţii din acest domeniu pe unul dintre oamenii săi, generalul Groves. Vom coopera, desigur, cu el dacă şi când ni se va cere. {101}

Îi restitui fetei scrisorile şi continuă:

— Ţi-aş sugera să returnezi aceste scrisori şi să uităm că această conversaţie a avut loc.

Făcu o mică pauză şi continuă:

— Acum, altceva. Are legătură cu reciprocitatea ce s-a dezvoltat între noi şi Secţia a 5-a, atât de benefică ambelor părţi şi cu şmecheria cu pantoful Bally. Vreau să-i trimiţi un avertisment lui Peter Burckhardt, ca el să-l transmită mai departe la cele mai înalte eşaloane ale guvernului, industriei şi sistemului bancar din Elveţia. Washingtonul e foarte ofensat de continua cooperare economică şi financiară dintre Elveţia şi Germania. Au cunoştinţă de faptul că, de exemplu, numai în acest an Elveţia a primit o cantitate record de aur din Germania, în valoare de jumătate de miliard de franci elveţieni – întreaga cantitate fiind aur luat cu

japca. Au primit informaţiile prin canal britanic şi asta mă face să cred că aceştia au un spion în interiorul B.I.S. Ai putea să-i menţionezi aspectul lui Burckhardt, în treacăt.

— Am bănuit eu că se întâmplă ceva – răspunse Nancy. Săptămâna trecută am fost chemată în biroul ambasadorului şi mi s-a dat o listă de lucruri pe care ambasada vrea să le supraveghez, ca parte a obligaţiilor mele consulare, ceea ce cu greu voi putea face pentru că aceste lucruri nu sunt, evident, nici vize pentru elveţienii ce vor să plece în Statele Unite, nici genul uzual de asistenţă consulară necesară americanilor rămaşi în Basel. Am crezut că a fost o modalitate de a-mi da de lucru, dar acum nu mai cred aşa ceva.

— Nu vreau să intru pe moşia ambasadorului, dar care e obiectul interesului lor?

— Traficul trenurilor de marfă ce vin din Germania, trec prin Basel şi se îndreaptă spre sud. Cei din Washington bănuiesc că el a crescut dramatic în urma capitulării italienilor din septembrie. De acum depinde numai de Wehrmacht de a păstra linia de demarcaţie a frontului din Italia, aşa că linia ferată Basel-Gotthard-Milano a devenit absolut critică pentru aprovizionare. La fel de critice pentru nemţi au devenit multe din produsele industriale de export ale Elveţiei. În concluzie, ei îmi cer să capăt cât de multe informaţii posibile asupra volumului şi compoziţiei acestor exporturi. Bănuiesc că această cerere e legată direct de ceea ce au auzit despre cantitatea imensă de aur care ar sosi încă în Elveţia din Germania. Vor să afle ce pleacă înapoi ca plată. Încă o chestiune: orice aş putea afla despre o companie numită Interhandel, cu sediul la Basel. Aveţi cunoştinţă de ea?

— Nu. Toată povestea asta mi se pare o tâmpenie. Înainte de a pleca să rezolvi asemenea probleme „presante” povesteşte-mi mai multe despre Karl Barth. N-am avut niciodată ocazia să-l

cunosc, dar am auzit că e un uriaş, în persoană ca şi în scrierile sale teologice.

Nancy confirmă şi îşi încheie scurtul portret pe care i-l făcu teologului citând ceea ce spusese acesta despre conaţionalii săi elveţieni: „Ei sunt de o viclenie meschină şi au vederi înguste”.

— Exact aşa e, spuse Dulles. Iar în anul ce vine o să înceapă să regrete că sunt aşa.

Partea a patra

CAPITOLUL 25

În săptămânile şi lunile ce au urmat, Nancy şi-a dedicat majoritatea zilelor şi o parte a nopţilor ei plictisitoarei sarcini de a aduce la îndeplinire instrucţiunile ce-i fuseseră date. Nu i-a trebuit prea mult timp ca să ajungă la aceeaşi concluzie pe care o trăsese Karl Barth în seara de la restaurantul Bruderholz: elveţienii jucau ca să câştige pe ambele fronturi. Era o manevră de o imoralitate unică în cel de-al Doilea Război Mondial, care explica de ce Elveţia rămăsese o insulă neatinsă de flagel în mijlocul unei Europe aflate sub controlul total al naziştilor.

Americancei i-au fost suficiente zece nopţi de observaţie, în decursul a cinci luni, pentru a confirma suspiciunile celor de la Washington: volumul mărfurilor transportate pe calea ferată se umflase până la proporţii înfricoşătoare. Ea şi-a ales un punct de observaţie la periferia Baselului, de-a lungul principalei căi ferate ce unea frontiera helveto-germană, prin Basel şi tunelul Gotthard, cu frontiera italiană (de fapt, postul de supraveghere din suburbia Muttenz avea aproape aceeaşi localizare cu cel folosit de Rote Kapelle în aceleaşi scopuri – până ce organizaţia fusese scoasă din circulaţie de contraspionajul elveţian, cu un an înainte). De acolo, ea vedea cum se îndreaptă spre sud tren după tren, adeseori la numai zece minute unul de altul. Toate vagoanele, din care multe erau platforme transportoare de tancuri, erau germane sau italiene, toate sigilate. Toate beneficiau de pază înarmată şi constituiau nucleul „înţelegerii" dintre naziști şi elveţieni făcute la începutul războiului, care definea motivul real al abandonării planurilor lui Hitler de încorporare a Elveţiei în al său Imperiu de o mie de ani. Treptat, Nancy descoperi că acele trenuri erau vitale armatei germane, ce ajunsese să lupte de una singură împotriva

Aliaţilor în sudul Italiei şi care reuşise să stopeze marşul victorios aliat înspre nord, la Monte Cassino. În vagoane, încărcătura principală era combustibilul, marfă ce ajunsese extrem de rară în Italia. În schimbul permisiunii de tranzit prin teritoriu acordată naziştilor, elveţienii primeau, în sistem de troc, cărbune şi petrol pentru folosul lor propriu. În plus, li se permitea să transporte liber mărfuri alimentare, cumpărate din cele două Americi şi care, după ce erau aduse cu navele peste Atlantic până în Spania şi Portugalia, urmau o rută terestră, prin teritoriile controlate de nemţi, până la Geneva. Tranzit pentru tranzit.

Raportul final, întocmit de Nancy, a fost analizat cu grijă de cei de la secţia elveţiană a Departamentului de Stat din Washington, şi s-a adăugat la dosarul, în creştere, ce dovedea că Elveţia ajunsese cel mai important aliat economic al Germaniei naziste.

Datorită faptului că îşi exercita ocupaţia în Basel, unul dintre principalele centre feroviare ale Europei de Vest, Nancy n-a întâmpinat dificultăţi importante în aflarea volumului exact de mărfuri transportate prin Elveţia. Obstacolele mari au apărut când a încercat să descopere ce mărfuri primeau naziştii în schimbul aurului vândut elveţienilor. A întâlnit peste tot ziduri de tăcere. Aplicând însă metodele specifice spionajului economic, înnodând ştiri din ziare, trăgând cu urechea la conversaţii după cină, profitând de informaţiile comunicate deliberat de elveţieni aflaţi în totală opoziţie cu politica guvernamentală de furnizare către nemţi a tuturor produselor industriale de care aceştia aveau nevoie, Nancy s-a lămurit, treptat, că, în 1944, Elveţia continua să fie sprijinul-cheie al efortului de război german, într-o vreme când, pe măsură ce lunile se scurgeau, ar fi trebuit să devină evident oricărui om de rând că efortul ţării lui era destinat să se irosească şi, în plus, să genereze riscul de repercusiuni în caz că o

asemenea practică continua necontrolată. Din concluziile trase de ea – conştiincios notate şi îndosariate la Washington – reieşea că patruzeci la sută dintre exporturile elveţiene luau, în continuare, drumul Germaniei şi că mai mult de jumătate dintre ele puteau fi clasificate ca „materiale de război”. În plus, deşi acest volum de „marfă de război” reprezenta numai unu la sută din totalul producţiei de apărare germane, ea era compusă adeseori din produse de înaltă precizie care, datorită calităţii lor unice, deveniseră componente-cheie şi de neînlocuit pentru tancurile, avioanele şi submarinele germane. În 1944, an critic al războiului, produsele elveţiene de înaltă tehnicitate destinate echipamentelor militare au devenit din ce în ce mai importante, critice chiar. Bombardamentele aliate efectuate deasupra Germaniei distruseseră, în timp, uzinele de obuze din Schweinfurt, fabricile de armament Krupp din Ruhr şi combinatul de echipamente electrice Siemens din Berlin. Din această cauză, se apela din ce în ce mai mult la importuri de la companii precum Georg Fischer din Schaffhausen pentru motoare diesel destinate submarinelor, Brown-Boveri din Baden, unde se fabricau echipamente electrice grele, cum erau generatoarele şi turbinele, conform specificaţiilor germane, sau concernul Bührle de lângă Zürich (deţinut de Emil Bührle, supranumit „Krupp al Elveţiei”), care ajunsese un furnizor principal de arme antiaeriene şi tunuri pentru tancuri. În tot cazul, nemţii se puteau baza pe livrările prompte de produse din partea acestor firme, pentru că fabricile lor nu puteau fi supuse tirurilor de bombe aliate.

Mai era şi cererea Washingtonului, adresată ei, de a afla date despre o societate comercială pe nume Société Internationale pour Participations Industrielles et Commerciales S.A., popular cunoscută ca Interhandel. Cererea fusese însoţită de un memoriu informativ ce explica că societatea

avea domeniul de activitate preponderent în produse chimice şi principala proprietate era un concern chimic imens din S.U.A., General Aniline and Film, care, ca deţinător al companiilor producătoare de film AGFA şi Ansco, ca şi al marelui fabricant de proiecte Ozalid, era principalul rival al firmei Kodak în industria americană de pelicule din celuloid.

Ca o ironie, GAF furniza, de asemenea, vopselele albastre şi kaki pentru uniformele armatei americane, ale aviaţiei şi ale marinei. În 1942, guvernul S.U.A. confiscase GAF sub acuzaţia de comerţ cu inamicul. Şi-a justificat acţiunea pretinzând că, în spatele acestei societăţi cu capital presupus elveţian, acţiona de fapt faimosul concern chimic german I. G. Farben. Elveţienii au protestat vehement faţă de această decizie şi au reclamat dreptul de proprietate al companiei. De aceea, ca reprezentant oficial al Statelor Unite la Basel, Nancy trebuia să obţină cât mai multe informaţii şi documente în sprijinul deciziei americane de confiscare şi împotriva unei posibile contraacţiuni elveţiene ce ar fi avut loc, fără îndoială, în justiţia americană odată ce războiul ar fi luat sfârşit şi lucrurile s-ar fi liniştit. {102}

Încotro să se îndrepte? Un telefon dat profesorului Salin i-a oferit o idee: un avocat pe care îl întâlnise la una dintre mesele date de Salin în 1943. Numele lui era Karl Meyer. Avea în Germania mulţi clienţi şi multe legături profitabile de care se folosea, printre altele, pentru a ţine la curent guvernul elveţian, implicat în tranzacţii comerciale cu Germania, cu informaţii care să-i permită acestuia să poarte negocieri de pe picior de egalitate cu nemţii. Salin ştia ce făcea acest om. De fapt, acesta a fost motivul pentru care l-a invitat în seara aceea la masă. Tot Salin i-a comunicat americancei că Meyer avea şi grad de

maior în armata elveţiană, lăsând la latitudinea ei să aprecieze importanţa acestei ultime informaţii.

Curând, când Nancy îl vizită pe avocat în biroul lui din Freiestrasse, importanţa dezvăluirilor profesorului Salin deveni evidentă. Încă de la începutul conversaţiei, Meyer a răspuns scurt şi precis întrebărilor ei. Era clar cine deţinea Interhandel: Banca Sturzenegger din Basel, al cărei capital era sută la sută elveţian. Era la fel de limpede şi cine conducea afacerile companiei: un *Verwaltungsrat*, un Consiliu de directori care era, de asemenea, sută la sută elveţian şi se compunea mai ales din asociaţi ai principalelor firme de avocatură din Basel. Chiar şi numai acest singur fapt ar fi garantat că Interhandel era deasupra oricărei bănuieli. A sosit apoi şi lovitura de avertisment menită să sublinieze faptul că una era să utilizezi Baselul ca loc de unde să-i spionezi pe nemţi şi alta să te foloseşti în mod greşit de ospitalitatea oraşului pentru a spiona Elveţia. Vorbele lui Meyer avură darul de a demonstra că investiţiile, făcute de instituţiile bancare şi de avocatură, în Interhandel, erau atât de mari încât nici unui outsider nu-i era permis să se amestece în afacerile acestei companii. Meyer îi comunică fetei mesajul fără niciun fel de subtilitate.

— Stimată domnişoară, începu Dr. Meyer, trebuie să vă reamintesc regulile de bază, înscrise în cadrul legislativ al acestei ţări şi care au menirea de a guverna comportamentul tuturor celor care trăiesc aici, inclusiv în calitate de oaspeţi. Toate aceste reguli sunt conţinute în acest volum subţire.

Fără a se ridica din spatele biroului, el apucă o carte legată în piele roşie şi i-o oferi americancei. Ea se văzu obligată să se ridice de pe scaun şi să o ia din mâna avocatului. Citi titlul de pe copertă: *Handkommentar zum Schweizerischen Strafgesetzbuch.*

Elveţianul îşi reluă discursul:

— Ceea ce aveţi acum în mână e un scurt comentariu asupra Codului Penal elveţian. Unele dintre legile descrise sunt specifice Elveţiei şi anglo-saxonilor li s-ar putea părea de-a dreptul agresive. Cu toate acestea, nimic nu poate împiedica un tribunal elveţian să dea pedepse oricui le violează. Vă propun acum să deschideţi cartea la pagina 163.

Ea făcu cum i se spusese.

— Vedeţi că acolo se află articolul 273 al Codului Penal. Ce-ar fi să-l citiţi cu glas tare?

În ciuda vocii interioare care urla de indignare şi-i spunea să-i arunce avocatului cărticica roşie în faţă şi să plece, ea începu să citească: *Wer ein Fabrikations-oder Geschäftsgeheimnis auskundschafte um es einer fremden amtlichen Stelle zugänglich zu machen*, şi aşa mai departe până la ultimele cuvinte: *wird mit Gefängnis, în schweren Fällen Zuchthaus bestraft.*[{103}]

— Bine. Pentru o americancă citiţi foarte bine în germană.

Avocatul insinua că era cunoscut faptul că ea nu era o americancă „adevărată", ci o emigrantă din Germania, care reuşise să revină pe altă cale în Europa… ceea ce o făcea de două ori inferioară.

Fără a aştepta ca ea să-i mulţumească pentru compliment, el continuă:

— Dar, ca să fiu absolut sigur că înţelegeţi despre ce e vorba acolo, permiteţi-mi să fac un scurt sumar al conţinutului limpede al articolului: Oricine încearcă să spioneze vreo activitate elveţiană – orice afacere! – pentru a oferi acces guvernelor străine la aspectele confidenţiale ale ei, e pasibil de pedeapsa cu închisoarea, mergând, în cazurile grave, până la cinci ani de muncă silnică. O plângere venită din partea unui cetăţean elveţian, mai ales din partea unuia ca mine, e suficientă pentru a deschide o investigaţie penală a autorităţilor locale ce ar putea duce la un astfel de

sfârşit nefericit pentru oricine încearcă să se angajeze în asemenea activităţi.

Făcu o pauză pentru a lăsa fraza să fie bine înţeleasă.

— Din zâmbetul afectat pe care îl afişaţi, *Fräulein*, deduc că dumneavoastră aveţi impresia că eu blufez, nu?

Ea vorbi, în sfârşit:

— Eu nu am impresia. Eu ştiu.

Era sigură că imunitatea diplomatică o proteja faţă de asemenea consecinţe neplăcute. Nu ştia însă dacă o plângere depusă de *Herr Doktor* Meyer ar fi avut suficientă putere ca să-i ridice acreditarea dată de Departamentul Politic elveţian şi, în ultimă instanţă, s-o expulzeze din Elveţia. Dar era prea pornită ca să-i mai pese de această posibilitate. După mersul războiului, până şi elveţienii trebuiau să se gândească bine înainte de a se opune Statelor Unite în acest mod.

Aşa că Nancy se ridică din scaun şi azvârli cartea pe biroul avocatului. Era conştientă că încălca astfel regulile, dar nu se putu abţine să nu se răcorească cu o nouă remarcă:

— Nu ştiu dacă vă daţi seama, *Herr Doktor*, că noi suntem în plin curs de elaborare a unei liste negre cu indivizi şi companii din această ţară care au negociat şi au făcut comerţ cu inamicul. După ce blestematul ăsta de război se va încheia, toţi aceştia vor fi opriţi de a mai face negoţ cu America şi aliaţii săi. Intenţionez să propun ca această listă să fie extinsă la anumite firme de avocatură. Cred că nu e nevoie să adaug că o plângere a oricărui membru al Departamentului American de Externe ar fi suficientă pentru a adăuga noi nume pe listă, mai ales dacă ea vine de la un diplomat.

La auzul ameninţării, avocatul ţâşni în picioare. Dacă între cei doi n-ar fi fost biroul, probabil că el i-ar fi articulat o palmă. Aşa, se mulţumi să ţipe înfuriat:

— *Raus!* Afară!

Ea se răsuci pe călcâie şi ieşi.

A doua zi, chiar înaintea amiezii, Nancy primi la consulat un telefon de la Peter Burckhardt.

— Am auzit că ieri ai avut o dispută cu unul dintre stâlpii instituţiilor noastre legale, îi spuse el, uşor amuzat.

— Ai auzit bine, replică ea sec. Să nu-mi spui că e cine ştie ce mare prieten de-al tău. Ticălosul ăla îngâmfat nu numai că m-a ameninţat, dar, crede-mă Peter, că dacă ar fi putut să pună laba pe mine m-ar fi linşat de-a dreptul.

Făcu o pauză să se liniştească şi continuă:

— Fiindcă vorbim de el, cum de ai aflat de poveste aşa de repede?

— Prin tata.

— Prostii, replică ea incredulă.

— Hei, ia-o mai încet, Nancy. Să ştii că ai stârnit un viespar. Toate băncile din acest oraş au mari interese financiare în Interhandel.

— Dar compania e controlată de I. G. Farben!

— Nu. E proprietatea Băncii Sturzenegger.

— Fii serios, Peter. Amărâta aia de bancă?! Cred că n-are nici măcar douăzeci de angajaţi. Tot ce face ea e să servească drept paravan adevăratului proprietar beneficiar, pe care îl ştim şi eu, şi tu, şi tatăl tău şi, cu siguranţă, şi cei din banca aia că e I. G. Farben.

— E posibil, dar nu vei putea niciodată s-o dovedeşti. Din această ţară nu va ieşi niciun document care să ofere vreun indiciu în acest sens, oricât de mic ar fi el. Astfel de hârtii sunt protejate de legile secretului bancar şi de cele destinate prevenirii spionajului economic.

— Să ştii că mi-a povestit destule amicul tău, *Herr Doktor* Meyer, despre aceste legi.

— Nu e amicul meu, Nancy. De fapt, e un cretin arogant şi îngâmfat. Dar, la urma urmei, care avocat din oraş nu e aşa? Şi, ca să pună capac la toate, toţi se vând pe bani. În cazul Interhandel,

chestiunea e evidentă. La fel e şi cu băncile. Şi să ştii că vorbim aici de sute de milioane de dolari.

— Deci, ce mă sfătuieşti să fac?

— Las-o baltă, altfel s-ar putea să te trezeşti ostracizată de comunitate. Din punctul meu de vedere, ăsta e un preţ prea mare pe care ar trebui să-l plăteşti, mai ales că toate investigaţiile tale sunt sortite eşecului.

Câteva secunde, Nancy tăcu. Într-un târziu, spuse:

— O să mă mai gândesc.

Peter schimbă subiectul:

— Ţi-ar plăcea să mergi mâine-seară cu mine la operă? Se interpretează *Die Fledermaus*…

— Nu, mulţumesc. Nu am dispoziţia necesară, replică ea, încă înţepată, după care închise.

Mai târziu, ea îi telefona lui Allen Dulles şi-l întrebă dacă poate să vină la Berna, la el, a doua zi pentru o scurtă discuţie. El acceptă imediat.

În noaptea aceea Nancy dormi prost şi se trezi cu mult înaintea zorilor, ca să fie sigură că prinde primul tren spre Berna.

După ce îi ascultă povestea, Dulles nu comentă decât atât:

— Peter Burckhardt are dreptate. Las-o baltă. Sunt chestiuni mult mai importante la ordinea zilei pentru care e nevoie de ajutorul tău, probleme de viaţă şi de moarte, nu de nişte amărâţi de bani.

Când se întoarse la Basel, deşi era după-amiază târziu, ea îi telefona lui Peter la bancă.

— Eu sunt, începu ea. Mai e valabilă oferta ta pentru operă?

— Desigur.

— Vii să mă iei pe la şapte?

— Cu plăcere.

— Apropo, să ştii că îţi voi urma sfatul, aşa că nu va trebui să te simţi jenat că eşti văzut cu mine în public.[104]

În pauza dintre actul doi şi trei, tocmai când el comanda două pahare cu şampanie, un bărbat, care era evident că abia intrase în clădirea teatrului, îl zări pe Peter, după ce scrutase mulţimea din hol, şi se grăbi spre el. Elveţianul se scuză, o lăsă pe Nancy singură în faţa barului şi se retrase într-un colţ cu omul, unde începu o conversaţie în şoaptă.

Câteva minute mai târziu, se întoarse singur.

— A apărut o urgenţă, îi spuse fetei. Trebuie să plec. Vrei să mai stai sau va trebui să…

Nancy îl întrerupse:

— O să rămân. Nu te îngrijora, ajung foarte simplu acasă, pe jos, de aici. Mai bine ai pleca chiar acum.

Ei doi ieşiseră, în ultimul an şi jumătate, de multe ori împreună în oraş, însă asta era prima oară că se întâmpla aşa ceva.

Aflându-se în acelaşi domeniu de activitate cu Burckhardt – cel puţin parţial – ea îşi petrecu următoarea oră nu ascultând muzica lui Strauss, ci gândindu-se care era chestiunea în stare să acapareze atenţia unui ofiţer de securitate la acea oră târzie.

CAPITOLUL 26

Aceleaşi gânduri îl frământau şi pe Peter în drum spre sediul Serviciului Secret din Petersplatz, vizavi de parcul împădurit al Universităţii. Imediat ce intră în clădire, de el se apropie subofiţerul de serviciu din noaptea respectivă, de la centrul de comunicaţii.

— Poftiţi, îi spuse, întinzându-i o fiţuică. Mesajul a fost recepţionat de oamenii lui Masson din Lucerna acum o oră şi ei ni l-au transmis aici prin telex.

Mesajul provenea de la biroul lui Walter Schellenberg. Era o rugăminte urgentă ca locotenentul Burckhardt să-i telefoneze maiorului SS Eggen şi includea diverse numere telefonice din Berlin, la care acesta putea fi găsit, zi şi noapte. Ataşate la mesaj erau instrucţiunile lui Masson referitoare la ceea ce trebuia Burckhardt să facă: să-i telefoneze neîntârziat lui Eggen, să-i asculte păsul, să nu se angajeze la nimic şi să îl caute, după aceea, de urgenţă pe Masson, pentru instrucţiuni ulterioare.

Aşa că Burckhardt apucă telefonul şi îl găsi pe Eggen la primul apel. Acesta se afla încă în birourile din sediul SS, aflat la Berlin nu departe de locul în care arsese Reichstagul german.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră că m-aţi sunat la această oră târzie, începu maiorul. Sper că nu v-a produs vreun inconvenient, *Herr Doktor*.

— De fapt, mi-a produs, replică Burckhardt.

Când îi auzise vocea, Peter avu imediat în minte imaginea lui din timpul întâlnirii cu un an înainte din biblioteca din Benkener Schloss. De atunci îi displăcuse acest *Sturmbanführer* SS lipsit de scrupule ce părea că posedă un talent neîntrecut de a cultiva relaţii de ambele părţi ale frontierei germano-helvete… o listă ce părea să-l includă

acum şi pe Peter Burckhardt, cel puţin în mintea lui Eggen.

Neamţul răspunse:

— Scuzele mele profunde, dar cred că veţi înţelege, imediat ce-mi veţi permite să vă explic, de ce am procedat astfel.

— Vă rog, răspunse Peter.

— Un prototip al unei versiuni avansate de avion de luptă de-al nostru, un Messerschmitt 110 Cg+EN care a fost angajat într-o bătălie aeriană în sudul Germaniei, a aterizat, din greşeală, acum două ore, pe aeroportul Dübendorf de lângă Zürich. Aparatul este echipat cu mijloace de zbor total noi şi dotat cu instrumente foarte avansate din punct de vedere tehnic, care îi conferă o eficienţă unică pe timpul zborurilor de noapte. Când a constatat unde se afla, pilotul a încercat să redecoleze, dar a fost oprit. Herr Leutnant, avem nevoie de acel avion înapoi.

Burckhardt îi răspunse:

— Desigur, vă daţi seama că puterea mea în ceea ce priveşte armata elveţiană nu poate atinge o chestiune de asemenea importanţă, mai ales că acum e pentru prima dată că aud de acest incident.

— Înţelegem asta. Dar noi, şi prin „noi” mă refer la generalul Schellenberg şi la mine – apropo, generalul m-a rugat să vă transmit salutările lui personale şi să vă mulţumesc încă o dată pentru ospitalitatea desăvârşită pe care i-aţi arătat-o pe timpul şederii sale de anul trecut la castelul dumneavoastră – în fine, noi ne-am decis să abordăm această problemă pe două căi. Acum o oră, una din căi a fost stabilită între generalul Schellenberg şi generalul Guisan, cu sprijinul din Lucerna al colonelului Masson. Sperăm să stabilim a doua cale prin intermediul meu şi al dumneavoastră.

Eggen adăugă apoi, ca şi cum nu s-ar fi gândit înainte:

— Numai dacă sunteţi de acord, *Herr Leutnant*.

Primul gând al locotenentului fu să-i spună acestei cârpe naziste murdare să găsească pe altcineva cu care să-şi facă treburile împuţite. Era însă conştient că, în probleme atât de importante, sentimentele sale nu aveau niciun fel de relevanţă. Avea o portiţă de scăpare în instrucţiunile primite de la Lucerna: să rămână neutru. Va rămâne chiar foarte neutru.

— Asta nu decid eu, răspunse Burckhardt, sperând că vocea îi sunase la fel de rece precum îi erau sentimentele.

Chiar dacă a fost aşa, Eggen nu păru deloc descurajat.

— Înţelegem şi asta, Herr Leutnant. În orice caz, e absolut necesar să nu pierdem timpul. Acţionăm sub îndrumarea directă a Führerului. El ne-a avertizat că aşteaptă de la noi să rezolvăm problema în 48 de ore.

— Da, da, bine, trebuie să-mi consult superiorii.

— Bineînţeles. Presupun că o veţi face imediat.

— Da.

— Atunci mă veţi suna curând, nu?

— Foarte probabil.

— Încă un lucru. Intenţionez să părăsesc Berlinul mâine-dimineaţă pentru a ajunge în Basel, probabil, seara târziu. Poate veţi întreprinde ceva în acest timp.

— O să ţin, cu siguranţă, seama de acest fapt.

De îndată ce Eggen închise telefonul, Burckhardt sună la sediul Secţiei a 5-a din Lucerna. I se făcu imediat legătura cu Masson. După ce-i repetă acestuia conversaţia avută cu Eggen, Masson răspunse scurt şi limpede:

— Spune-i lui Eggen că o să te întâlneşti cu el când va sosi. Eu şi generalul Guisan o să zburăm mâine în zori până la Dübendorf, ca să aruncăm o privire maşinăriei, după care o să ne întoarcem la Berna pentru a ne consulta cu cei de la Consiliul Federal pentru a stabili cum vom proceda. Până la începutul serii – înainte ca Eggen să ajungă la

Basel – o să te contactăm noi din nou ca să-ţi dăm instrucţiuni.[105]

Eggen închiriase o cameră la hotelul Three Kings. De la gară, Burckhardt îl conduse cu maşina până la hotel. Locotenentul refuză invitaţia neamţului de a-l însoţi în cameră şi-i propuse acestuia să se ducă şi să facă un duş în timp ce el avea să-l aştepte la bar.

Interiorul hotelului nu se schimbase în ultimul an. Dispăruse doar comisionarul de atunci, care căzuse sub o ploaie de gloanţe încercând să evadeze dintr-o secţie de poliţie de la periferia localităţii Benken. Nu se vedea nicăieri nici şeful Poliţiei Politice din Basel. Era firesc, căci Lützelschwab avea alergie la vederea însemnelor SS.

Zece minute, Peter stătu singur la o masă din colţul barului. După ce Eggen se întoarse, cei doi ofiţeri se duelară puţin asupra unui târg, până ce Burckhardt scoase din mânecă oferta guvernului său – distrugerea avionului Me 110, în schimbul livrării a douăsprezece aparate Me 109 către forţele aeriene elveţiene. Uşurat şi cu misiunea încheiată, maiorul Eggen comandă şampanie şi ţinu un toast.

— Pentru cele douăsprezece Me 109 ale voastre, Herr Leutnant, şi pentru cele şase milioane de franci elveţieni primite de noi în schimb.

„Acest om e complet lipsit de ruşine”, gândi Burckhardt pe când îşi ridica şi el paharul, căci nu avea de ales. Ca şi cum i-ar fi citit gândurile, Eggen îl întrebă:

— Când aţi spus bani gheaţă, v-aţi referit la bancnote sau la depunerea sumei în cont bancar elveţian?

— La amândouă. Depinde de dumneata.

Eggen rumegă ideea, apoi spuse:

— Bancnotele ar putea să atragă atenţia, nu credeţi? Vreau să spun că ar fi necesar un camion

pentru transportul lor.

— Nu chiar un camion, dar două valize, da. Vă putem plăti în bilete de o mie de franci.

— Da, mă rog. Dar cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mă tentează să folosim o bancă. Dar nu orice bancă. Fiind vorba de o sumă atât de mare, am vrea să ne disponibilizaţi fondul la o instituţie mare, ideal ar fi la cea mai mare. Tatăl dumneavoastră e încă…

Burckhardt îl întrerupse:

— Da. E încă preşedintele Corporaţiei Bancare Elveţiene.

— Ei bine, atunci lucrurile se simplifică, nu-i aşa? Vreau să spun că aţi putea păstra afacerea în familie.

Peter îşi aminti că taică-său refuzase cu tărie să aibă de-a face cu Fggen când acesta încercase să pătrundă în bancă în numele „clienţilor" lui din Berlin. Rememoră că atunci îi sugerase neamţului să se adreseze băncii specializate în finanţările germanilor. De data asta însă, Burckhardt ştia că, dacă Eggen insista, tatăl lui nu avea altă variantă decât de a coopera.

Ca şi cum i-ar fi citit gândurile, Eggen pedală pe aceeaşi temă:

— Asta mă face să-mi aduc aminte de ceva înrudit cu ce discutam. Aţi fost suficient de amabil să-mi înlesniţi anumite aranjamente financiare la Basler Handelsbank după conversaţia noastră din bibliotecă de acum un an.

— Presupun că vă tratează bine, pe dumneavoastră şi clienţii dumneavoastră, nu?

— Să fiu sincer, da şi nu, răspunse germanul.

— Mă surprinde să aud asta.

— Să nu mă înţelegeţi greşit, *Herr Doktor*. Cei din Handelsbank sunt întotdeauna foarte curtenitori şi buni profesionişti. Dar cei câţiva clienţi ai mei care şi-au deschis conturi acolo au început să fie îngrijoraţi de faptul că majoritatea

împrumuturilor acordate de această bancă sunt concentrate într-o singură ţară.

„A ta”, fu Burckhardt pe punctul să zică, dar se abţinu.

— Datorită nesiguranţei viitorului, ei au sentimentul că ar fi mai sigur dacă şi-ar păstra banii într-o bancă cu rază geografică de acţiune mai mare.

„Astfel ca banca lor elveţiană să nu se ducă la fund odată cu epava germană, lăsându-te pe tine şi pe «clienţii» tăi fără un «cuib» financiar în străinătate, care să-ţi permită să te ridici la luptă altădată. Şi când mă gândesc că eu şi tatăl meu nu avem altă soluţie decât să tratăm cu javra asta!” gândi Burckhardt.

În loc de a-şi rosti gândurile cu voce tare, el spuse:

— Sunt sigur că se poate face ceva, Herr Eggen. Asta dacă nu intervin complicaţii ale negocierii de bază pe care tocmai am făcut-o.

— De acum, asta depinde de mine, încheie maiorul.

Două zile mai târziu, pe 20 mai, Germania a pierdut un avion, iar Elveţia a câştigat douăsprezece. Seara, colonelul Henry „Gigi” Guisan, fiul generalului Guisan, a dat un banchet în onoarea Rittmeisterului Eggen, pentru rolul jucat de el în rezolvarea fericită a acestui incident. În toastul său, colonelul a declarat că Eggen *a rendu d’immensvs services… notre pays.*

Pe 21 mai, la orele unsprezece fix, maiorul SS Eggen intra în sediul Corporaţiei Bancare Elveţiene din Basel doar cu servieta sa diplomat. Obiectivul era de a-şi aduce sieşi un serviciu. De cum păşi în clădire, fu preluat de cineva din personal şi escortat până la biroul preşedintelui, Dr. Maximilian Burckhardt Von der Mühll. Înăuntru, bancherul nu-i întinse mâna, ci doar îi

indică neamţului să se aşeze pe scaunul din faţa biroului.

— V-aş propune să ne apucăm de treabă imediat, Herr Eggen, începu el, apăsând pe butonul unei sonerii de lângă telefon.

Aproape instantaneu uşa biroului se deschise şi în încăpere îşi făcu apariţia un bărbat cu un dosar sub braţ, care îl privi pe Dr. Burckhardt şi, după ce acesta încuviinţă uşor din cap, îi dădu mapa maiorului. Dosarul conţinea două coli de hârtie.

Burckhardt zise:

— *Herr* Eggen, aveţi acolo declaraţia noastră referitoare la cele şase milioane de franci elveţieni oricând disponibili pentru plata integrală a celor douăsprezece Me 109 livrate ieri autorităţilor noastre militare din Dübendorf. Cel de-al doilea document are nevoie de semnătura dumneavoastră şi confirmă că sunteţi autorizat de a accepta aceste şase milioane ca plată pentru aparate şi de a dispune de aceste fonduri după cum doriţi. În plus, el certifică faptul că eliberaţi guvernul elveţian şi această bancă de răspundere în faţa oricărei viitoare pretenţii a dumneavoastră privitoare la afacere. Singurul lucru pe care vi-l cerem, înainte de a vă preda banii, este ca dumneavoastră să ne daţi un document care să ateste autorizaţia guvernului german, dată dumneavoastră, de a-l reprezenta. Bănuiesc că aţi adus aşa ceva, nu?

Rittmeisterul Eggen, vizibil nervos, căută în servietă, şi scoase o foaie cu sigiliul Reichului german şi semnat de mareşalul Hermann Göring şi de generalul Walter Schellenberg. Funcţionarul băncii, care stătuse tot acest timp în picioare, lângă maior, privi din nou spre bancher şi, după ce acesta încuviinţă din nou uşor din cap, luă documentul scos la iveală de neamţ şi începu să-l citească. Până acum, niciunul din cei doi elveţieni nu puseseră mâna pe vreun document referitor la tranzacţie.

— *In Ordnung?* întrebă nerăbdător Burckhardt.

— *In Ordnung, Herr Doktor,* veni replica.

Burckhardt îşi întoarse din nou atenţia către Eggen.

— Atunci nu ne mai trebuie decât instrucţiunile dumneavoastră referitoare la dispoziţia acestor fonduri, *Herr* Eggen.

— Vreau ca ele să rămână aici, la banca dumneavoastră, răspunse Eggen.

— Pricep. Bănuiesc că vor fi folosite mai târziu pentru înţelegeri în cadrul cooperării comerciale dintre ţările noastre, nu? întrebă bancherul.

— Nu chiar. Aş vrea să deschid la banca dumneavoastră trei conturi noi – conturi numerotate – şi să distribui cele şase milioane în mod egal în trei părţi.

Sprâncenele elveţianului se ridicară uşor.

— Şi aceste trei conturi noi sunt ele…

Eggen îl întrerupse.

— Vor fi conturi personale. Unul pentru mareşalul Göring, cel de-al doilea pentru generalul Schellenberg, iar al treilea pentru mine.

Burckhardt se întoarse spre funcţionarul său.

— Poţi să faci asta în deplină siguranţă?

Fără a se mai uita pe documentul dat de Eggen, acesta răspunse imediat:

— Nu, domnule. E clar că autorităţile germane i-au dat maiorului Eggen puteri depline de reprezentare.

Rămase nerostit faptul că aceleaşi autorităţi erau şi beneficiare. Practic, ei furau de la ei înşişi. Atâta vreme cât în cel de-al Treilea Reich „ei” erau statul, nu puteau exista probleme din punctul de vedere al unei instituţii externe ce se ocupa, în principal, cu transferul sumelor de bani.

Aşa că, în numele Corporaţiei Bancare Elveţiene, Dr. Maximilian Burckhardt se mulţumi să spună:

— Atunci nu e nicio problemă. Înţelegeţi, desigur, că formularele de depunere trebuie semnate şi ele, ceea ce va necesita o scurtă

corespondenţă prin poştă. Putem trimite toate documentele referitoare la conturi către adresele specificate de dumneavoastră din Berlin sau putem, dacă preferaţi altfel, să reţinem noi toată corespondenţa. Bineînţeles că vă va sta la dispoziţie pentru consultare oricând veţi dori.

Bancherul nu avea nicio îndoială asupra variantei pe care o vor alege aceşti trei clienţi noi! Se întoarse din nou către asistentul lui şi-i comandă:

— Pregăteşte trei seturi de formulare pentru deschidere de conturi.

Funcţionarul se grăbi să plece ca să aducă documentele cerute. Burckhardt continuă:

— Pentru contul dumneavoastră, puteţi completa formularele imediat. Cât despre celelalte conturi, ca o excepţie, le vom deschide de îndată şi pe ele folosind, ca bază incompletă, specimenele de semnături de pe documentul pe care îl avem deja.

— *Vielen Dank, Herr Doktor* – spuse Eggen. Dar mai e o problemă…

— Da. Conturile de la banca de vizavi, nu?

În această clipă reintră asistentul lui Burckhardt cu trei seturi de hârtii. Bancherul i se adresă:

— Operaţia se poate face în biroul tău. Altceva. Ţi-am spus deja de nişte conturi care trebuie transferate de la Basler Handelsbank la noi. Imediat ce termini aici, te duci acolo cu Herr Eggen şi rezolvi problema.

După asta, bancherul se ridică în picioare, nelăsându-i maiorului altceva de făcut decât să-l imite. Din nou elveţianul se feri să întindă mâna. Se mulţumi să spună:

— Cu asta cred că am terminat. Herr Eggen, vă urez o zi bună şi călătorie plăcută la Berlin.[106]

Fără alte vorbe, Eggen a fost apoi însoţit afară din birou. Gândurile bancherului se îndreptară imediat spre următorul client, ce trebuia să sosească în cinci minute: un industriaş din Viena,

care dorea să transfere o parte imensă a fondurilor sale – compania exporta textile în Elveţia şi îşi ţinea francii elveţieni rezultaţi din tranzacţii în cont la banca sa – în contul său personal de la o bancă din Buenos Aires. Se părea că toţi şobolanii se pregăteau brusc să părăsească nava.

Două săptămâni mai târziu, pe 6 iunie 1944, Aliaţii au debarcat în Normandia şi au deschis un al doilea front în Europa. A fost începutul sfârşitului dominaţiei Axei în Europa. Paradoxal, schimbarea avea să producă curând un efect negativ asupra tuturor locuitorilor Elveţiei. Când informaţiile despre tranzacţiile cinice, încheiate între nazişti şi elveţieni, au ajuns la urechile anglo-americanilor (şi nu datorită Serviciului Secret elveţian), ele n-au făcut decât să toarne gaz peste focul nemulţumirii aliate vizavi de Elveţia, foc care înainte arsese mocnit. N-a fost decât un alt exemplu al dispreţului cu care această ţară a nesocotit interesele legitime ale puterilor democratice şi al egoismului flagrant cu care elveţienii şi-au urmărit scopurile atunci când celor din fruntea statului ar fi trebuit să le devină evident că era timpul să înceteze cooperarea financiară, economică şi chiar militară cu naziştii.

Până atunci, Aliaţii n-au putut face prea mult pentru a-i opri pe elveţieni. Au tras doar câteva ghiulele în bordul navei elveţiene. De exemplu, pe 17 mai 1943, avioane britanice au bombardat orăşelul Oerlikon în care se aflau fabricile Bührle, angajate în mare parte în producerea de arme pentru maşina de război nazistă. Unsprezece zile mai târziu, bombele britanice au căzut şi deasupra portului Basel de pe Rin, centrul elveţian al traficului de barje imense dintre Germania şi Elveţia. Pe 1 aprilie 1944, douăzeci şi patru de bombardiere americane au atacat oraşul industrial Schaffhausen cu bombe incendiare, ucigând patruzeci de civili, rănind alte câteva sute şi

distrugând şaizeci şi şase de clădiri, mai ales fabrici. Acest oraş era baza altui furnizor de materiale de război către Germania, firma lui Georg Fischer. Dacă aceste atacuri ar fi fost privite ca deliberate, ar fi trebuit considerate ca o declaraţie de război a Aliaţilor contra Elveţiei, cu toate consecinţele dezastruoase ce ar fi urmat pentru ţară. Aşa că guvernul elveţian alese să considere bombardamentele ca „accidente". Astfel, nimic nu trebuia schimbat.{107}

Odată ce americanii au păşit pe continent şi şi-au impus, din ce în ce mai mult, prezenţa militară, Elveţia a început neîntârziat să simtă consecinţele. Pe 7 iulie, guvernul elveţian a primit o „telegramă dură"{108} din partea secretarului de stat american, Cordell Hull, ce îl avertiza asupra unor noi tratate comerciale cu naziştii, menţionând că asemenea noi înţelegeri n-ar face altceva decât să mărească durata războiului. În aceeaşi lună, la Bretton Woods, o staţiune de odihnă din New Hampshire, a avut loc o conferinţă menită să stabilească cadrul financiar internaţional postbelic. Unul din punctele importante ale agendei întrunirii a fost discutarea sorţii BIS. Graţie activităţii celulei din Basel a lui Rote Kapelle, întreaga lume financiară fusese pusă la curent cu jocul pe care îl practicase BIS în cârdăşie cu Reichsbank şi Banca Naţională. Pe 10 iulie, un economist norvegian pe nume Wilhelm Keilhau a prezentat o rezoluţie prin care susţinea dizolvarea BIS „în cel mai scurt timp posibil". El a primit sprijinul nelimitat al lui Henry Morgenthau, secretarul Trezoreriei americane.{109} După ce iniţial sprijinise ideea, John Maynard Keynes, acum Lord Keynes, una dintre principalele personalităţi prezente la conferinţă şi cel mai important economist al secolului XX, s-a retras şi a propus amânarea oricărei acţiuni, sugerând ca BIS să fie închisă numai după ce vor fi înfiinţate o nouă bancă mondială şi un fond monetar internaţional. Dean Acheson, reprezentantul Departamentului de

Stat american, s-a situat de partea lui Keynes. Împreună au întocmit o nouă rezoluţie, care a fost prezentată la închiderea conferinţei, pe 20 iulie 1944. Devenise evident pentru toată lumea că o continuare a existenţei BIS atârna de un fir de păr.

A survenit o înăsprire dramatică a atitudinii britanice faţă de Elveţia. Pe 27 iulie, Anthony Eden, ministrul de externe britanic, l-a avertizat pe ambasadorul elveţian la Londra asupra posibilităţii ca Aliaţii să oprească furnizarea de provizii – precum materiile prime şi chiar produsele alimentare – către Elveţia, în cazul în care această ţară nu-şi stopează exporturile de material de război către nazişti.[110] Curând deveni limpede că nu fusese o ameninţare aruncată în vânt. Pe 29 august, Aliaţii au aterizat în sudul Franţei – la trei luni după invadarea Normandiei – şi în două săptămâni au ocupat întreaga coastă mediteraneană, de la Marsilia până la Nisa, şi au cucerit capete de pod spre nord până în Grenoble, la numai o sută de kilometri sud de Geneva şi de graniţa elveţiană. Prin această acţiune, americanii au întrerupt toate comunicaţiile şi rutele de transport între trupele germane din Franţa şi diviziile germane care încă luptau în Italia de Nord. Asta însemna că nemţii aveau obligatoriu nevoie să menţină o linie directă de aprovizionare între Germania şi Italia prin Basel şi tunelul Gotthard, dacă doreau să continue să se bată în Italia. Şi totuşi guvernul elveţian a insistat ca această rută să rămână deschisă, invocând un tratat internaţional semnat în 1907 (!) şi de Germania şi de Elveţia şi care, după cum susţineau elveţienii, interzicea închiderea ei.[111] Evident, Aliaţii au ignorat această pretenţie.

Penultima lovitură dată elveţienilor în acele zile negre, pentru ei, din septembrie 1944 a fost capturarea oraşului Bordeaux de către americani. De acum, tot sudul Franţei se afla în mâinile lor şi deci şi toate rutele feroviare şi rutiere către

Peninsula Iberică. Asta însemna sfârşitul tranzitului liber de mărfuri până în Spania şi Portugalia.

Pentru elveţieni, asta a fost o lovitură de măciucă. Aceste rute reprezentau chiar sursa lor de viaţă, pe care s-au bazat aproape în exclusivitate pentru a menţine în viaţă cele cinci milioane de locuitori ai Elveţiei. În timpul primilor ani ai războiului, Elveţia importa, prin portul italian Genova, cereale şi carne din Argentina, portocale din Algeria şi bumbac din Statele Unite. Chiar şi după ce Aliaţii au blocat toate transporturile navale prin Mediterana, cu excepţia celor ale neutrilor, elveţienii au găsit o cale de ieşire. Au închiriat cincisprezece vase comerciale greceşti care, navigând acum sub pavilion neutru elveţian, au început să facă naveta între Portugalia şi cele două Americi, descărcând ceea ce transportau în „neutra" Lisabona. De acolo, mărfurile erau încărcate pe vase spaniole „neutre", cărora li se permitea să treacă prin blocada navală britanică din Gibraltar, până în portul Genova, în care se efectua o nouă transbordare, în camioane. Această călătorie sinuoasă se termina la punctul vamal elveţian Chiasso. Invadarea Italiei de către Aliaţi a dus la închiderea completă a portului. Elveţienii au fost forţaţi să găsească o nouă soluţie.

Ea a venit sub forma unei noi înţelegeri perfectate cu nemţii. Aceştia le permiteau folosirea portului Marsilia pentru a-şi descărca marfa de pe nave în camioane ce transportau apoi încărcătura pe ruta Napoleon până la Geneva. În plus, la începutul anului 1944, elveţienii au stabilit o rută de cale ferată directă de la Atlantic. Ei au achiziţionat două sute de vagoane spaniole, ajunse în stare de epavă, care aveau un ecartament specific Spaniei şi Portugaliei, incompatibil cu restul căilor ferate din Europa, şi le-au renovat. Astfel, aceste trenuri „elveţiene" au ajuns să ia marfa din Portugalia şi s-o transporte până la

graniţa franceză, unde era mutată în vagoane ale căilor ferate franceze şi dusă în Elveţia. Concomitent, au început naveta Lisabona – Elveţia o sută de camioane elveţiene imense traversând din nou sudul Franţei controlat de nazişti.{112}

Toate acestea – utilizarea portului Marsilia de către vapoare „elveţiene", a şoselelor franceze de către camioane elveţiene – au luat sfârşit dintr-odată. Aliaţii şi-au impus, în sfârşit, punctul de vedere. Dacă elveţienii nu vor lichida legăturile lor economice cu naziştii, vor fi înfometaţi. Răspunsul lor a fost continuarea operaţiunilor dinainte.

S-a recurs atunci la ameninţări mai dure. Pe 16 octombrie 1944, seara, târziu, Departamentul Politic al guvernului elveţian – echivalentul Foreign Office-ului – a primit un mesaj strict secret şi urgent de la ambasadorul din Londra. Era relatarea unei conversaţii care avusese loc la Ialta, în 14 octombrie 1944, între Winston Churchill, prim-ministrul Marii Britanii, Franklin Delano Roosevelt, preşedintele Statelor Unite, şi Iosif Vissarionovici Stalin. Ultimul a pus pe tapet problema Elveţiei. Conform unei surse, mai presus de orice bănuială, din Foreign Office, Churchill, nutrind încă simpatie faţă de elveţieni, a spus, mai târziu, în cursul aceleiaşi seri, cu ocazia informării pe care a făcut-o personalului Foreign Office-ului care-l însoţise la Ialta, cuvânt cu cuvânt, următoarele: „Am fost şocat de ura manifestată de Unchiul Joe contra Elveţiei. El i-a denumit pe locuitorii acelei ţări porci şi nu e genul de om care să folosească acest limbaj fără a se baza pe ceva". {113}

Apoi Stalin le-a făcut o propunere uluitoare celorlalţi doi. El a susţinut că adoptarea ei ar scurta drastic războiul şi ar salva nenumăratele vieţi ruseşti, cu toate că potenţial ar fi fost letală Elveţiei. Logica lui a fost impecabilă. A scos în evidenţă că, după debarcarea în Normandia şi cucerirea Parisului, Aliaţii şi-au încetinit ritmul

înaintării către est, până la oprire. În faţa lor se afla încă Linia Siegfried, acea „impenetrabilă ultimă linie de apărare”, după cum o caracterizase Hitler. Luând în consideraţie perspectiva ca ei să fie puşi în imposibilitatea de a pătrunde pe teritoriul german, Stalin le-a propus să înconjoare Linia Siegfried pe la sud, invadând Elveţia dinspre Franţa, şi apoi să se strecoare în Germania de Sud – prin Baden şi Wárttemberg – peste graniţa elveţiană. Conform aceluiaşi diplomat, Stalin ar mai fi spus că „elveţienii au jucat un rol greşit în război şi trebuie obligaţi să coopereze”.[114]

Toate aceste evenimente au împovărat suplimentar personalul diplomatic american din Elveţia, adăugându-se la sentimentul lor de izolare. În special Nancy Reichman a fost afectată. Pe de o parte, era complet de acord cu măsurile aspre impuse de Aliaţi ţării care îi era acum gazdă, pe de alta, ştia, mai bine ca majoritatea compatrioţilor ei, că elveţienii erau, în cea mai mare parte, antinazişti şi simpatizau cu cauza aliată; ştia că ei se aflau la bunul plac al unui guvern care se agăţa cu încăpăţânare de politici complet depăşite de evenimente şi pentru care erau forţaţi acum să plătească. Cetăţenii îşi vedeau cota de gaz pentru încălzit şi gătit redusă la un sfert faţă de cea din timpuri normale. Carnea şi zahărul erau articole rare. Şi-au văzut redusă chiar şi raţia de pâine, de la 250 la 225 de grame şi, în plus, acest aliment conţinea acum, pe lângă făină de grâu, şi „aditiv din cartofi”. Nancy era conştientă de asistenţa pe care Serviciul Secret elveţian le-o dăduseră ei şi OSS american, pe parcursul războiului. Nu în toate cazurile se ajunsese la un succes, iar o dată rezultatul a fost tragic: eşecul dezastruos al Cercului de la Kreisau în încercarea de a-l asasina pe Hitler.

Pe 20 iulie 1944, bomba, pe care unul dintre membrii clubului, colonelul conte Schenk von

Stauffenberg, a strecurat-o în geanta sa diplomat până în Cartierul General secret al Führerului din Prusia de Est, Wolfschauze, a explodat la numai doi metri în dreapta dictatorului. Prin miracol, liderul nazist a scăpat doar cu răni uşoare. Imediat după aceea, membrii grupului au fost pescuiţi şi executaţi, inclusiv Adam von Trott zu Solz, tânărul cu care Nancy se amuzase o seară în toamna ce trecuse. Hitler a considerat că frânghia era prea bună pentru ei, aşa că majoritatea au fost strangulaţi cu corzi de pian.[115]

Când veştile despre acest oribil măcel i-au ajuns la cunoştinţă, la începutul toamnei, în 1944, Nancy şi-a dat seama că în această chestiune Statele Unite nu aveau nicio vină. În continuarea acelei seri din 1943, von Trott se dusese la întâlnirea cu Dulles de la turnul cu ceas, aşa cum aranjase ea. Cei doi s-au înţeles de minune, aşa că a avut loc, tot la Berna, o a doua întâlnire cu un alt emisar al clubului, în ianuarie 1944. Dulles se convinsese că nemţii erau extrem de serioşi şi le-a recomandat entuziast celor din Washington să li se dea ajutor american complet. Şeful OSS, generalul-maior William Donovan, era la fel de entuziast. A dat planului, elaborat de cei din grup, numele de cod Breakers. Când, mai târziu, Dulles i-a transmis cererea conspiratorilor ca OSS să depăşească faza ajutorului dat numai în comunicaţii şi să coopereze în furnizarea de arme şi în instruirea mânuirii lor, Donovan s-a dus personal la preşedinte pentru a-i obţine aprobarea.

A rămas blocat când Roosevelt a refuzat. Preşedintele i-a spus:

— Dacă începem să asasinăm şefi de state, Dumnezeu ştie unde vom ajunge. Dacă germanii vor să-l lichideze pe Hitler, e treaba lor şi OSS nu trebuie să aibă nimic de-a face cu asta.

Hitler a rămas în viaţă şi von Trott a fost ucis.

Toate acestea făceau ca Nancy să se simtă din ce în ce mai izolată. Singura ei bucurie era relaţia

stabilă pe care Peter Burckhardt o menţinea cu ea. Dar chiar şi aici focul era pe ducă, sufocat de plictiseala crescândă ce prevala într-o Elveţie ruptă de restul lumii şi în care, pe măsură ce timpul trecea, luminile deveneau mai mici, hrana mai săracă şi viitorul din ce în ce mai nesigur.

Această stare a fost zguduită din temelii de un telefon primit de la Allen Dulles în 9 ianuarie 1945.

CAPITOLUL 27

Apelul telefonic a sosit pe linia „de siguranţă” a consulatului, la nouă şi un sfert.

Dulles intră direct în subiect:

— Într-o oră trebuie să plec într-o scurtă călătorie la Paris, aşa că voi fi concis. Ascultă-mă cu atenţie, Nancy. Să te aştepţi la un telefon de la Peter Burckhardt. Îţi va comunica ora la care el bănuieşte că şeful său de la BIS, Per Jacobsson, va sosi în gara Badische. Acesta se întoarce dintr-o călătorie la Berlin. Iniţial, plănuisem să vin la Basel să mă întâlnesc cu Jacobsson. Acum vreau să te duci tu în locul meu.

— Da, domnule.

— Trebuie să ştii câteva lucruri. Jacobsson a făcut drumul la Berlin la sugestia mea. Mă preocupă stadiul cercetărilor nucleare germane. Avem motive să credem că ei sunt aproape de finalizarea unei bombe atomice. Dacă-ţi aminteşti, o vreme am crezut greşit că locul fabricării e Peenemünde şi în consecinţă am bombardat insula. Am descoperit, apoi, că ei îşi făceau cercetările în exclusivitate la Institutul Kaiser Wilhelm din Berlin, sub conducerea profesorului Werner Heisenberg, cu o echipă compusă din câţiva dintre cei mai importanţi atomişti din lume, cum ar fi Otto Hahn, Carl von Weizsäcker şi Max von Lane. Acum o săptămână am primit nişte informaţii foarte descurajatoare. Au dispărut cu toţii din Berlin. Aşa că l-am rugat pe Jacobsson să plece la Berlin şi să facă o mică anchetă. I-am comunicat că avem urgentă nevoie de răspunsuri la două întrebări: Cât de apropiaţi sunt ei? Şi unde au plecat?

— Înţeleg.

— Mă întorc în Elveţia la noapte. Dacă Jacobsson apare până atunci, aştept veşti de la tine mâine dis-de-dimineaţă.

O oră mai târziu, pe linia telefonică obişnuită a consulatului sosi un nou apel pentru Nancy. La aparat era Peter şi telefonul era strict de afaceri:

— Am vorbit azi-dimineaţă cu un prieten comun, care mi-a comunicat că a intervenit o schimbare de plan. Presupun că ai vorbit şi tu cu el între timp, nu?

— Am vorbit.

— În ce priveşte cealaltă parte, am primit de la BIS un telex de la cei din Reichsbank din Berlin, prin care ni se comunică că putem să-l aşteptăm la gară astă-seară, la zece fără cinci. Mi s-a spus că vrei să te întâlneşti cu el acolo.

— Da.

— Atunci trec să te iau pe la nouă şi jumătate.

— O să te aştept în holul blocului.

Ea închise. La fel făcu şi cel care îi asculta convorbirile din sediul Poliţiei Politice din Basel. Acesta raportă conştiincios tot ce auzise şefului său, Dr. Wilhelm Lützelschwab.

Seara, puţin după ora zece, Per Jacobsson ieşi din gară. Zărindu-i pe Nancy şi pe Peter în faţa restaurantului Kleinbasier Weinstube, se grăbi spre ei. Intrară împreună în local.

După ce comandară o sticlă de Döle, americanca vorbi prima:

— Domnul Dulles nu a putut veni astă-seară. Prezenţa sa a fost cerută de urgenţă la Paris. M-a rugat pe mine să-l reprezint.

Suedezul încuviinţă. Ştia că fata lucra cu Dulles. Avusese chiar ocazia să cineze, o dată, împreună cu amândoi. Nancy continuă:

— Aţi aflat unde se află Heinsenberg?

— Nu, răspunse Jacobsson. Informaţia domnului Dulles a fost corectă. Heisenberg, Hahn, von Weizsäcker, toţi au dispărut din Berlin. Cu ei a dispărut şi echipamentul pe care îl foloseau la institut.

— Aţi găsit vreun indiciu asupra distanţei care îi mai desparte de realizarea proiectului?

— Da. Sunt foarte aproape. Nu prea ştiu eu ce înseamnă asta, dar mi s-a spus că nu mai e o problemă de proiectare, ci de lipsă de apă grea şi uraniu. Se aşteaptă ca această dificultate să fie curând eliminată.[116]

— Domnul Dulles va dori să afle totul de urgenţă, încheie Nancy.

Peter o lăsă în faţa casei ei şi-l conduse mai departe pe suedez la hotel. În dimineaţa următoare, la ora opt, ea i-a telefonat lui Dulles pe linia „de siguranţă" de la consulat. Dulles i-a spus să nu-şi facă planuri pentru următoarele zile, pentru că ar fi putut avea nevoie de „un ultim ajutor" din partea ei.

După ce închise, el îşi dori să nu fi pronunţat aceste cuvinte.

Dulles îşi puse imediat la treabă agenţii din Germania pentru a-i găsi pe savanţii nuclearişti dispăruţi. În plus, aranjă să se întâlnească de urgenţă cu căpitanul Waibel, şeful secţiei „D" a Serviciului Secret elveţian, pentru a-i cere ajutorul în această căutare.[117] Waibel a făcut două lucruri. Mai întâi, a activat Linia Viking, legătura secretă a elveţienilor cu cele mai înalte cercuri de lângă Hitler. Apoi a dat alarma printre membrii comunităţii elveţiene din sudul Germaniei, care se numărau cu miile şi includeau gospodine, doctori, tâmplari şi bucătari rămaşi loiali adevăratului lor *Heimat* şi care, în ciuda riscului, au acţionat pe toată durata războiului ca informatori pentru elveţieni. Căpitanul le-a cerut să raporteze despre orice proiecte ciudate de construcţii şi/sau despre orice flux neobişnuit de oameni de ştiinţă. În patruzeci şi opt de ore, Waibel a primit răspunsul. El a venit de la un Baumeister, un arhitect-constructor care trăia în Munţii Pădurea Neagră. În toamna anului trecut, acest om lucrase la un

proiect foarte ciudat: construirea unui buncăr din beton, cu pereţi de o grosime cum nu mai auzise înainte. Mai mult, construcţia trebuia făcută într-o peşteră dintr-un munte! Apoi, cu o lună în urmă, începuseră să sosească profesorii. Cel puţin o duzină! Şi toate astea aveau loc într-un orăşel montan adormit.

Waibel a simţit că ăsta era răspunsul căutat. Numele localităţii era Haigerloch. Era situată la o sută douăzeci de kilometri nord-est de Basel. Căpitanul i-a raportat imediat lui Dulles toate datele. A doua zi, duminică, 14 ianuarie 1945, Dulles a început să traducă în viaţă un plan prin care spera să atingă două obiective: să descopere cât de mult progresaseră nemţii, după care, dacă aceştia reuşiseră, într-adevăr, să realizeze o bombă (ceea ce nu se întâmplase încă şi cu americanii), să-i convingă pe savanţi să treacă din Germania în Elveţia (şi ulterior în America) înainte de a fi fost prea târziu, oferindu-le astfel o ultimă şansă de a-şi construi o nouă viaţă şi de a-şi continua cercetările ştiinţifice fără întrerupere.

Ei trebuiau, cu siguranţă, să-şi dea seama că Armata Roşie se apropia rapid dinspre est şi că, dacă aveau să ajungă la Haigerloch, consecinţele, atât pentru ei, cât şi pentru Germania şi Occident, erau incalculabile. Oricine s-ar fi apropiat de aceşti savanţi trebuia să facă apel la spiritul lor de solidaritate cu foştii colegi de la Göttingen, din anii 1920-1930, care erau aproape toţi în Vest – în Anglia, în S.U.A., în Elveţia. Niciunul nu se îndreptase spre Est.

Oricum, primul pas era de a-i aduce în Elveţia. Asta însemna că trebuia să li se ofere oficial azil acolo din partea unui… elveţian. Mai însemna să-i convingă de faptul că S.U.A. dorea să-i ajute în orice fel cereau ei, inclusiv cu bani şi documente de călătorie, astfel ca să li se permită să se stabilească permanent în America oricând. De asta trebuiau convinşi… de un american care avea cu el

suficiente scrisori de acreditare. Mai întâi de toate însă trebuia să se determine cât erau ei de aproape de producerea unei bombe… ceea ce însemna că era nevoie de aprecierea unui savant din Vest, făcută pe baza unei inspecţii.

Din aceste motive, ideea unui atac de comando anglo-american trebuia eliminată. Susţinătorii acestei variante erau cei oficial însărcinaţi cu spionajul şi contramăsurile îndreptate împotriva proiectelor nucleare germane, generalul Leslie R. Groves şi mâna sa dreaptă, colonelul Boris Pash. Pentru ei se dusese Dulles la Paris; pentru a-i întâlni şi discuta problema. Cu un an în urmă, el fusese exclus de la orice amestec în domeniul lor de spionaj. Acum însă era cerut înapoi. Motivul: erau din ce în ce mai îngrijoraţi de surprizele pe care ştiinţa germană le putea produce. La 8 septembrie 1944, a avut loc primul atac asupra Londrei cu rachete autopurtate V-2. Apoi, pe cerul Germaniei a apărut avionul Messerschmitt 262, primul reactor mondial de vânătoare, care atingea o viteză de 865 km/oră, enorm faţă de o viteză maximă de 540 km/oră dezvoltată de bombardierul american B29 şi de cele 483 km/oră ale Fortăreţei Zburătoare (B17 G). Îngrijorarea lor s-a accentuat brusc în preajma Crăciunului lui 1944, când armata germană a pornit teribila contraofensivă din Ardeni. Americanii au bănuit că această acţiune nu e decât o încercare de a câştiga timp pentru punerea la punct a bombei atomice. Ei au devenit de-a dreptul nervoşi când au aflat de dispariţia savanţilor nuclearişti din Berlin. În ultimă instanţă, au apelat la Allen Dulles. În schimb, Dulles le-a cerut mână liberă o perioadă de câteva săptămâni. După asta, puteau aplica lovitura de măciucă preconizată. Ezitând, generalul Groves a fost, în cele din urmă, de acord.

Cu Jacobsson şi Waibel de partea lui, Dulles s-a simţit liber să traducă în fapte planul pe care îl avusese permanent în minte: să trimită o echipă de

trei oameni, formată din Peter Burckhardt, sora acestuia şi Nancy Reichman, în Germania. Acţionând împreună, ei îndeplineau toate cerinţele. În plus, Dulles avea nevoie, în cazul în care planul lui reuşea, de sprijinul necondiţionat al elveţienilor. Cine ar fi avut mai multe posibilităţi de a-i trece pe cei trei în şi din Germania? Cine ar fi putut avea mai multă grijă de ei în Munţii Pădurea Neagră dacă nu reţeaua de agenţi menţinută acolo de serviciile secrete? Şi cum ar fi putut ei pătrunde mai uşor la savanţii germani dacă nu printr-o scrisoare, de la un fost coleg al lui Heisenberg, profesorul elveţian Wolfgang Pauli de la Eidgenössische Tehnische Hochschule din Zürich, pe care să o aducă cu ea una dintre studentele lui strălucite, Felicitas Burckhardt?

În concluzie, el ceru să se întâlnească din nou cu Waibel a doua zi. Căpitanul i-a promis cooperarea întregii sale reţele din Elveţia şi Germania, cu o condiţie: ca Peter şi Felicitas Burckhardt să se ofere voluntari pentru misiune. Dulles se gândi că trebuia să aibă aceeaşi rezervă în ceea ce o privea pe Nancy.

Toate aceste precauţii s-au dovedit inutile.

În seara de 17 ianuarie 1945, la ora opt, remorcherul fluvial Corviglia a părăsit portul Basel de pe Rin. Nava împingea trei barje încărcate cu şase mii de saci cu ciment fabricat în Elveţia şi se îndrepta spre bazinul Ruhr, din Germania. La bordul lui se aflau trei pasageri: doi elveţieni şi un american. Pe timpul cercetării vamale făcute în port de autorităţile germane, ei s-au ascuns într-un spaţiu amenajat de echipaj sub sacii de ciment de pe o barjă. O oră şi jumătate mai târziu, pe când se apropiau de satul german Weil am Rhein, convoiul se apropie de malul drept al fluviului şi încetini până la oprire. Cei trei pasageri trecură pe o bărcuţă şi fură duşi la mal – care se afla la mai puţin de cincizeci de metri – de doi oameni de la

bordul remorcherului. În această zonă nu exista pază pe malurile Rinului. Fluviul trecea aici prin teritoriu controlat de nemţi.

Pasagerii purtau cizme şi paltoane uzate, mizerabile chiar. Aveau cu ei rucsacuri mici ce conţineau minimumul necesar pentru o călătorie de patruzeci şi opt de ore. După ce s-au căţărat pe mal, au mers mai puţin de o sută de metri printr-o păşune acoperită ici-colo cu zăpadă şi au dat de drumul principal al satului. În mijlocul localităţii era un mic han. În faţa lui stătea un bărbat în haine ţărăneşti. Când acesta îi văzu că se apropie, se întoarse şi dispăru în întunericul de pe partea laterală a hanului. Cei trei îl urmară. Descoperiră, sprijinite de zid, trei biciclete, dintre care două de damă. Fără ca vreunul să scoată vreo vorbă, cei trei le luară de ghidon până pe şosea, unde încălecară şi pedalară în noapte.

În următoarea oră s-au mişcat rapid, abordând drumuri rurale strâmte şi pustii, constant înspre est. Puţin după ora unsprezece, s-au apropiat de satul Fahrnau. După ce l-au traversat, Peter Burckhardt, care conducea formaţia, le semnală celor două femei care-l urmau, că se apropie de destinaţie. Era o *Bauernhaus*, la marginea de nord a localităţii. Deodată, Peter viră la dreapta pe o alee îngustă ce se termina într-o curte înconjurată de hambare, în spatele casei. După ce au coborât de pe biciclete, el le făcu semn fetelor să stea pe loc, apoi se duse la uşa din spate şi ciocăni.

După numai câteva secunde uşa se deschise şi în cadrul ei se ivi capul unui bărbat de şaizeci de ani.

— Peter! exclamă el. *Gott sei Dank du bisch heil ako.*

Ieşi afară şi-l îmbrăţişă pe tânăr. „Reţeaua” elveţiană îi trimisese vorbă să-şi aştepte nepotul. Apoi o zări pe sora lui Peter.

— *Felicitas! Du bisch au do!*

Se duse şi o îmbrăţişa strâns. Era un uriaş şi avea o voce puternică. Peter îl avertiză.

— Unchiule Ernst, cred că ar fi cel mai bine să intrăm.

Cei patru pătrunseră în bucătărie. Scena de afară se repetă cu mătuşa Emily ca protagonistă. Se vărsară şi câteva lacrimi. Din vara lui 1939, era prima dată când tinerii elveţieni îşi vedeau mătuşa, sora mamei lor. Fahrnau nu se afla la mai mult de cincisprezece kilometri de Basel dar, din punctul lor de vedere, după ce a început războiul şi s-a închis graniţa, putea să fie la ani-lumină depărtare.

Dintr-odată, toată lumea păru să observe că în mijlocul lor se afla un străin. Felicitas se dezmetici prima şi spuse:

— Unchiule Ernst şi mătuşă Emily, ea e o bună prietenă a noastră – a lui Peter şi a mea – şi se numeşte Nancy Reichman. E americană.

— *En Amerkanere!* repetă mătuşa. *Do în Fahrnau!*

Ea luă mâna vizitatoarei, o strânse cu putere şi îi ură:

— *Wilkommen in unserem Heim, Fräulein Reichman.*

Soţul ei, la fel de uimit, o imită pe nevastă-sa fără să stea pe gânduri.

Tante Emily insistă ca musafirii să-şi scoată rucsacurile, paltoanele şi cizmele şi să treacă în living, unde îi plasă pe laviţa ce înconjura *Kacheloffen*-ul, pentru a-i încălzi. Soba, îmbrăcată în faianţă albastră, data din secolul al XVII-lea. Era înaltă şi fusese construită în peretele gros ce separa bucătăria de living. Căldura provenea de la lemnul care ardea înăuntru şi care se punea prin plita din bucătărie a sobei. Lunea, ea-l folosea drept cuptor de pâine.

Mătuşa reapăru după un timp din bucătărie, ducând o tavă cu castroane aburinde cu supă fierbinte de cartofi şi praz. Imediat ce se goliră, ceea ce se întâmplă cât ai bate din palme, Tante Emily aduse din bucătărie două plăcinte uriaşe cu mere şi cireşe. Insistă ca toată lumea să guste din

amândouă. Apoi sosi cafeaua şi Kirschwasser-ul, pregătit personal de *Onkel* Ernst de mai bine de patruzeci de ani, din propriii cireşi.

Discuţia luă apoi un făgaş serios. Unchiul vru să afle de la nepot ce avea să se întâmple cu Germania când se va sfârşi războiul? Toată lumea ştia că nu era decât o problemă de luni până la capitularea ei… toţi în afară de maniacul de Hitler.

Peter răspunse că problema era încă neclară. Erau unii, precum secretarul american al Trezoreriei, Henry Morgenthau, care doreau să reducă Germania la un stat agrar. El avea dubii că preşedintele Roosevelt ar fi consimţit. Ruşii ar fi dorit, fără îndoială, să facă din ea un stat socialist. Dar era sigur că britanicii, mai ales Churchill, n-ar fi înghiţit asta. Oricum, cu siguranţă, Germaniei nu i se va mai permite vreodată să ameninţe lumea.

Onkel Ernst se mulţumi doar să aprobe în tăcere, până ce Peter îşi termină de expus vederile. Apoi le oferi pe ale lui.

— Lucrurile au început să meargă rău în Germania după ce Hindenburg l-a forţat pe Kaiser să plece în exil. A fost greşeala care a dus la tot ceea ce a urmat. Mai întâi, Tratatul de la Versailles şi reparaţiile de război pe care nu ni le-am putut permite să le plătim. Apoi inflaţia dezastruoasă. În fine, şomajul la fel de catastrofal. Toate acestea au fost experienţe pe care noi, germanii, nu le-am avut niciodată înainte. A fost apoi aşa-zisa democraţie a Republicii de la Weimar. Era destinată să eşueze, pentru că n-am înţeles-o şi n-am dorit-o. A fost inevitabil să apară un Hitler. Ah, Peter, dacă l-ar fi lăsat în pace pe împărat… În cazul ăsta, nenorocirea nu s-ar fi produs niciodată.

Tante Emily auzise, fără îndoială, acest discurs de o mie de ori, aşa că întrerupse discuţia şi ceru noutăţi despre rudele din Basel; cum suportaseră războiul şi ce plănuiau să facă după terminarea lui. Îi răspunse Felicitas şi curând atmosfera se încălzi

datorită veseliei date de anticiparea zilelor în care vor putea cu toţii să se viziteze reciproc duminica.

La miezul nopţii, Peter fu de părere că era timpul să meargă la culcare. Explică faptul că ei trebuiau să plece a doua zi devreme. Îl întrebă pe unchi dacă autobuzul, despre care ştia că o lua spre nord-est, prin Pădurea Neagră, şi care venea de la Lorrach şi oprea în fiecare dimineaţă în Fahrnau la şapte treizeci, mai circula după orar.

Circula. Dar nu oprea în Fahrnau. Trebuia să-i faci semn să oprească. Unde? Oriunde. Pe drumul din faţa casei era un loc la fel de bun ca oricare altul. Era mai bun chiar decât în centrul satului. Informatorul Gestapoului, care ţinea acolo o măcelărie, era cu ochii în patru. De fapt, toţi se spionau între ei. Era mai indicat ca cei trei să stea în casă, până ce el îi cerea şoferului să tragă pe dreapta. Trebuiau să se urce rapid. Unchiul Ernst nu îi întrebă încotro mergeau şi de ce. Era evident că nepotul său opera din ordinele autorităţilor elveţiene, iar el, ca bun german ce tânjea după revenirea autorităţilor legitime în ţara sa, nu avea de gând să fie indiscret.

Unchiul îşi conduse nepotul spre unul din cele două dormitoare libere de la etajul doi al casei, în timp ce mătuşa le duse pe fete la celălalt dormitor, aflat mai departe, pe coridor. Pe drum, ea se opri în dreptul unui imens dulap din lemn, de unde trase două cămăşi de noapte din lână, care păreau la fel de vechi ca şi casa. Le ură noapte bună amândurora, sărutându-le şi îmbrăţişându-le pe fiecare în parte. În dormitor era îngrozitor de frig. În câteva clipe, fetele se schimbară de haine, stinseră lumina şi se vârâră sub imensa plapumă de pe pat.

La început, niciuna nu scoase vreo vorbă. Cea care rupse tăcerea fu elveţianca:

— Te superi dacă te întreb ceva prostesc?

— Bineînţeles că nu, replică Nancy.

— Evreii spun o rugăciune înainte de a adormi?

— Da. Noi îi zicem *Shamah*.

— Tu te rogi?

— Câteodată.

— Ca şi mine. Ai ceva împotrivă dacă te includ şi pe tine în rugăciunea mea din noaptea asta?

— Nu, desigur.

Urmă o scurtă tăcere, ruptă din nou de Felicitas.

— Ţi-e frică?

— Mi-a fost până am ajuns aici. Acum mă simt în siguranţă. Probabil din cauza cămăşii de noapte.

Izbucniră în râs amândouă.

— Cum ţi-ar plăcea să te vadă Peter în ţinuta asta?

— Probabil că *Onkel* Ernst i-a dat şi lui una.

Alt hohot de râs.

— Legătura ta cu Peter e serioasă?

— Uneori zic că da. Dar în ultima vreme nu mai sunt sigură în privinţa lui.

— Dar ştiu că te place al naibii de mult, Nancy! o complimentă Felicitas. Să ştii că n-are altă prietenă.

— Mă rog, aşa o fi. Te rog să nu-i spui ceea ce am să-ţi mărturisesc, Felicitas. Mă gândesc să mă întorc acasă. Am vorbit deja cu Domnul Dulles şi el mi-a promis că va aranja cu Departamentul de Stat după ce se termină toate acestea.

— Vrei să spui, când se termină războiul, nu?

— Nu. Când se încheie călătoria asta.

— Cum crezi, eu sper să te răzgândeşti. De fapt, am să mă rog şi pentru asta.

— Ei, cred că e mai bine să ne culcăm, Felicitas. Somn uşor.

— Şi ţie, Nancy.

A doua zi, la ora şase şi jumătate, *Tante* Emily ciocăni în uşa lor şi intră cu o tavă pe care se aflau două ceşti de cafea fierbinte, *Bauernbrot*, unt şi gem de cireşe. Insistă ca fetele să-şi ia micul dejun în pat, sporovăind tot timpul cu ea. Apoi dispăru şi reveni în cameră peste un sfert de oră cu două

ligheane, un ibric uriaş cu apă fierbinte şi două prosoape. Puţin înainte de ora şapte, fetele erau deja îmbrăcate.

Cei doi bărbaţi le aşteptau în capătul scărilor. Contrastând cu seara precedentă, feţele le erau serioase şi atmosfera era încordată. Radioul era deschis şi postul fixat pe *Beromünster*, postul naţional de limbă germană al Elveţiei.[118] Se difuzau tocmai ştirile de ora şapte şi comentariul principal se ocupa de ultimele evenimente de pe frontul de Est. Ofensiva Armatei Roşii din Polonia, începută cu cinci zile în urmă, repurtase deja primul mare succes: capitularea şi ocuparea Varşoviei.

După ce ascultă ştirea, *Onkel* Ernst zise:

— Se apropie mult mai repede decât ar fi crezut oricine.

Se difuză apoi o scurtă sinteză a evenimentelor de pe frontul de Vest. Americanii răsturnaseră situaţia în bătălia de la Bulge şi cuceriseră Hauffalize, în inima Belgiei.

— Să sperăm că ei vor ajunge primii aici, comentă Peter.

Prin „aici”, el nu înţelese numai localitatea Fahrnau, ci şi acea aşezare aflată în pădure, la şaizeci de kilometri distanţă, Haigerloch.

Buletinul de ştiri, se încheie ca întotdeauna cu prognoza meteo: *Kalt, mit zunehmender Bewölkung. Heute Nacht und Morgen Schonefall, teils schwer, bis în die Niederungen* – „Rece, cu înnorări accentuate. La noapte şi mâine ninsoare, pe alocuri şi la altitudini joase”.

— Nu prea e bine, mormăi *Onkel* Ernst.

Peter nu comentă nimic, însă cele două fete nu se putură opri să nu schimbe o privire între ele.

Cinci minute mai târziu, unchiul îşi puse paltonul pe el şi ieşi pe uşa din faţă. Peter se îmbrăcă şi el şi se postă în spatele ferestrei livingului care dădea spre şosea. După cinci minute, el se uită la ceas şi le spuse fetelor să-şi

încalţe cizmele şi să se îmbrace. Sporovăială mătuşii încetase. Ea stătea acolo, stană de piatră, încercând să pară degajată şi curajoasă, dar fără prea mult succes.

Totul s-a petrecut rapid: Peter îl văzu pe unchi că îşi flutură mâna. Câteva secunde după aceea, autobuzul, vopsit în galben şi cu sigla serviciului poştal, *Posthorn*, pe laterală, opri în faţa casei. Peter le făcu semn însoţitoarelor sale, deschise uşa şi o luă fără grabă către poarta de la drum. Cele două se opriră să-şi ia rămas bun de la Tante Emily, care plângea tăcută în cadrul uşii, apoi se urcară în autovehicul. După ce îi strânse mâna unchiului, Peter făcu la fel.

— *Hechingen, dreimal, retour,* îi spuse Peter şoferului.

Încercase să adapteze cât mai bine vorbirea din Basel cu dialectul local, Badische, ceea ce nu era prea greu de vreme ce ambele erau „verişoare" în familia dialectelor germanice. Hechingen era staţia de coborâre din autobuz.

— *Acht Mark, fünf und siebzig Pfennig,* îi comunică şoferul preţul, după ce-şi consultă lista cu tarife de călătorie.

Burckhardt pescui din portofel suma exactă (ştia deja de la unul dintre oamenii lui Waibel de la Secţia a 5-a la cât se ridica ea) şi se îndreptă spre cele două femei, care-l aşteptau pe intervalul dintre locuri. O luară împreună către spatele autobuzului, unde majoritatea scaunelor erau goale. Se opriră în dreptul penultimului rând de bănci. Fetele îşi scoaseră rucsacurile şi se aşezară pe cele două scaune din stânga, înghesuindu-şi bagajul la picioare. Peter se aşeză în dreapta intervalului, cu rucsacul lângă el. Când autobuzul se puse în mişcare, el îşi luă încă o dată la revedere de la rude, fluturându-şi mâna. Mătuşa şi unchiul procedară identic. Era o scenă tipică de despărţire între rude apropiate.

Autobuzul, un Mercedes diesel, începu să scoată un fum tot mai gros pe ţeava de eşapament, pe măsură ce prindea viteză. Curând, ajunse la patruzeci şi cinci de kilometri pe oră. Era, oricum, viteza maximă pe care o putea atinge pe aceste drumuri care deveneau tot mai înguste şi înclinate, pe măsură ce înaintau în Munţii Pădurea Neagră. În plus, ici-colo pe şosea se întindeau porţiuni de gheaţă, care-l obligau pe şofer să fie extrem de prudent, dacă nu voia ca maşina să alunece şi să sfârşească în malurile de zăpadă ce străjuiau drumul. Prima oprire, după zece kilometri, a fost orăşelul Schönau. Au coborât două persoane şi a urcat una. O nouă oprire la Todnau şi, în fine, după încă cincisprezece kilometri de căţărare anevoioasă, Feldberg, prima haltă importantă. Era un sat de pe Feldsee, situat pe coasta muntelui cu acelaşi nume, la cea mai mare altitudine din Pădurea Neagră, 1.493 metri, după indicatorul montat pe un stâlp în mijlocul localităţii, în dreptul căruia autobuzul se oprise pentru cincisprezece minute. Aparent, pauza făcea parte din orar şi era prevăzută pentru a le oferi timp suficient pasagerilor ca să-şi suie sau să-şi coboare echipamentul de schi. Feldberg era un renumit centru sportiv montan din Germania. Din păcate, în ianuarie 1945, nu se vedeau schiori nicăieri. Tinerii nemţi, care ar fi trebuit să se afle aici, singuri, cu prietenele sau cu nevestele, mureau în cele mai diverse locuri: în Belgia, în Polonia, în Italia sau în Iugoslavia. De fapt, nu se zărea nicăieri nici măcar un singur bărbat sub patruzeci de ani. Media de vârstă a pasagerilor autobuzului, mai puţin cei trei, se apropia, probabil, de şaptezeci de ani.

La ora 9 au părăsit Feldbergul şi curând mergeau de-a lungul lacului alpin Titisee. La următoarea haltă, majoritatea călătorilor coborâră din maşină, cărându-şi genţile sărăcăcioase de voiaj. După ce se goli, autobuzul se umplu la loc

cu nemţi în vârstă. Acest aflux de persoane se datora faptului că localitatea Titisee le oferea posibilităţi terapeutice, datorită băilor termale vechi de secole, faimoase pentru virtuţile lor curative, mai ales pentru tratamentul reumatismului. Tot aici, cei trei dădură pentru prima dată ochii cu un poliţist german. Când s-a urcat, părea total dezinteresat de persoanele din autobuz. Cu toate astea, dându-şi seama că vârsta lui putea ridica semne de întrebare acestor oameni dintre care dispăruseră toţi bărbaţii tineri, Peter se înfundă în scaun, căutând să se facă pe cât mai invizibil cu putinţă.

CAPITOLUL 28

Autobuzul a sosit în Hechingen la ora unsprezece şi treizeci fix. Peter şi cele două însoţitoare ale lui au fost singurii pasageri care au coborât. Staţia de autobuz era chiar în mijlocul localităţii, în faţa oficiului poştal. Peter zări imediat ce căuta. Vizavi de poştă se afla parcată o maşină, care avea scris pe portieră: Häberlain Tiefbau. Donaustrasse II. Haigerloch.

În spatele volanului, stătea un bărbat de cincizeci de ani. De îndată ce-l văzu pe Peter că se uită fix la el, îşi scoase braţul stâng pe fereastră şi îşi flutură palma. Gestul îl surprinse pe Burckardt, dar îşi dădu seama imediat că, în ţara asta, dominată de suspiciune şi frică de necunoscut, cel mai sigur mod de a stabili un contact era de a te ascunde cât mai puţin. Aşa că-i răspunse şoferului la salut şi, luându-le de braţ pe tinere, traversă strada direct spre automobil. Bărbatul de la volan coborî imediat şi înaintă spre Peter pentru a-i strânge mâna cu vigoare. Apoi le îmbrăţişă, pe rând, pe fete. Deşi pe stradă era multă lume, care intra şi ieşea din poştă pentru sau după ce îşi efectuaseră plăţile şi îşi reglaseră conturile prin sistemul poştal, nimeni nu le acordă nici cea mai mică atenţie.

De asemenea, nimeni nu găsi că e ciudat ca patru oameni să se în ghesuie într-un automobil. În 1945, în Germania, transportul era redus la minimum posibil. Peter se aşeză lângă şofer, iar femeile se instalară pe bancheta din spate. După ce demară, şoferul se adresă lui Peter în dialectul din Basel:

— *Es freut mi dass Sie do sin, Herr Doktor.* Aţi sosit la timp. Începusem să mă îngrijorez, pentru că radioul a anunţat vreme în schimbare.

— Nicio problemă, replică Burckardt. În Feldberg, soarele strălucea încă. Cât avem de mers

până la Haigerloch?

— Optsprezece kilometri. De fapt, părăsim şoseaua principală chiar aici.

Şoferul făcu exact cum spuse şi se angaja pe un drum îngust şi prost.

— Există puncte de control? întrebă Burckhardt.

— Nu. Nimeni de pe aici nu are nici cea mai mică idee că se întâmplă ceva neobişnuit în Haigerloch, iar autorităţile nu se preocupă să schimbe obiceiurile, luând măsuri speciale de securitate, care ar putea atrage atenţia sătenilor. Totuşi, nu se ştie niciodată. Care vă e versiunea dacă sunteţi opriţi?

— Sunt de la Grenzwache, paza de graniţă, şi am postul în Lörrach. Am primit o permisie de patruzeci şi opt de ore pentru a fi prezent la funeraliile bunicii din Trilltingen, despre care ştiu că e un mic sat cochet de fermieri, la ieşirea din Haigerloch. Cu mine sunt cele două surori ale mele. Stăm la dumneata, pentru că eşti un prieten al familiei şi te-ai oferit să ne găzduieşti şi să ne asiguri transportul.

— Pe ce nume sunt documentele?

— Sempach. Peter, Felicitas şi Ursula Sempach.

— Bun. De fapt, chiar foarte bine.

— *Herr* Häberlein, oamenii noştri din Basel şi Lucerna apreciază foarte mult ceea ce faci şi m-au rugat să-ţi comunic asta. Ştim ce riscuri îţi asumi.

— Am crescut în Basel şi familia noastră locuia uşă-n uşă cu familia Waibel, pe Gempenstrasse, în cartierul Gundeldinger. Trebuie să ştii unde se află.

— Desigur.

— Deşi Hans e mult mai tânăr ca mine, am păstrat legătura, chiar şi după ce m-am mutat aici. Când a început războiul, intenţionam să mă întorc acasă, numai că e tare greu să laşi în urmă tot ce ai construit de-a lungul anilor. Încerc însă să-mi aduc şi eu o infimă contribuţie.

Trase brusc de volan pentru a evita o groapă în şosea. Se întoarse imediat spre fete pentru a-şi cere

scuze.

— Scuzaţi-mă. Dacă vă ţineţi bine, ajungem în douăzeci de minute.

I se adresă din nou lui Peter.

— Care e planul vostru odată ajunşi acolo?

— Unul dintre noi va încerca să-l contacteze imediat pe profesorul Heisenberg. Prietenul tău, căpitanul Waibel, mi-a spus că-l cunoşti.

— Da. Aşa cum ştiţi, mica mea companie a construit fundaţia de bază pentru proiectul de care se ocupă el. Când e nevoie de mici reparaţii sau modificări, mă cheamă pe mine. Îl întâlnesc, deci, regulat pe profesorul Heisenberg.

— La lucru.

— Da. Dar chiar săptămâna trecută am fost în casa lui, ca să văd planurile unui nou proiect important. Clădirea se află puţin mai jos, pe aceeaşi stradă cu locuinţa noastră din Haigerloch.

— Trăieşte singur?

— Nu. Soţia şi copiii au rămas la Berlin, dacă am înţeles bine. Are însă o menajeră.

— Te cunoaşte?

— Da. E o femeie din partea locului, iar Haigerloch e o aşezare mică. Frecventăm aceeaşi biserică.

— Heisenberg ia prânzul acasă?

— În mod normal, da. Locul lui de muncă e foarte incomod. Între prânz şi ora două a după-amiezii, maşina lui e întotdeauna în faţa casei.

— *Herr* Häberlain, cred că ţi-ai greşit meseria. Căpitanul Waibel te-ar fi putut folosi cu succes la Secţia a 5-a.

Burckhardt văzu că pe fostul elveţian îl bucură complimentul.

Cu cinci minute înainte de ora douăsprezece, automobilul traversă râul Eyach peste un pod, după care ajunseră la o răspântie în formă de Y. O luară pe drumul din dreapta, cel denumit de Häberlain „drumul coborât” şi care urmărea firul apei până în valea în care era situat orăşelul.

— Înţeleg acum de unde îşi trage numele oraşul, spuse Burckhardt.

În germană, Loch înseamnă „gaură”, „trecătoare” sau „deschidere” şi ei intrară exact într-o asemenea deschizătură între dealuri.

Herr Häberlain încetini până aproape de oprire şi îşi îndreptă degetul arătător de la mâna dreaptă, în sus, spre stânga.

— Vedeţi biserica de pe vârful dealului?

Burckhardt trebui să-şi lungească gâtul să zărească ceva.

— Da. O văd.

— Acolo e. Într-o peşteră, sub biserică.

— Uluitor!

— Mai degrabă ingenios. De sus, nu poţi descoperi nimic şi chiar dacă ai putea, peştera e impenetrabilă la bombe.

— Cât e de mare?

— Încăperea principală are treizeci de metri lungime, cincisprezece lăţime şi doisprezece înălţime.

— Cum ajungi la ea?

— Printr-un tunel de beton construit de noi. Intrarea în tunel e chiar în spatele bisericii.

Häberlain coti pe o stradă lăturalnică şi trase în faţa unei mari şi frumoase case tencuite. De îndată ce maşina se opri, uşa casei se deschise şi dinăuntru ieşi o femeie. Era, evident, Frau Häberlain. Nu părea încântată. După ce călătorii intrară în casă şi soţul ei făcu prezentările, ea le adresă înţepată doar câteva cuvinte, în nemţeşte. Bărbatu-său o schimbă şi el pe stilul academic.

— Maria *stammt aus Mannheim*, le explică el. Ne-am cunoscut pe când studiam acolo ingineria. După ce ne-am căsătorit, am locuit o vreme în Basel. Apoi, la începutul anilor ’30, am prins o slujbă grasă aici, într-o echipă care construia un baraj pe râul Eyach, cinci kilometri mai sus. Ne-au plăcut atât de mult locurile că ne-am hotărât să ne

stabilim în Haigerloch. Mai târziu, mi-am deschis o firmă proprie.

Întru câtva, această pledoarie suna mai mult ca o scuză decât ca o explicaţie. Confirmarea veni prin cuvintele care i le adresă soţiei:

— Când totul se va termina, ne vom întoarce, probabil, în Elveţia, nu-i aşa, Maria?

— O să vedem, răspunse ea rece.

Vizibil incomodat, Herr Häberlain o rugă să pregătească nişte cafea, iar el le arătă musafirilor camerele lor. De îndată ce ea dispăru, Peter rosti:

— Camerele pot să mai aştepte. Am văzut îngrijorarea soţiei dumitale şi mi se pare justificată. Şi noi vrem să rezolvăm treaba cât mai repede. Ai spus că profesorul Heisenberg vine, în mod obişnuit, acasă la prânz.

— Da, replică sec Häberlain.

— V-ar deranja să însoţiţi pe unul dintre noi la el acasă? Are o scrisoare de recomandare către Heisenberg de la unul dintre colegii lui, care predă acum la Institutul Federal de Tehnologie din Zürich, profesorul Wolfgang Pauli.

Încuviinţarea inginerului arătă că avea cunoştinţă de acest nume.

— Vreţi s-o fac acum? întrebă el.

— Chiar acum, răspunse Burckhardt.

Cererea păru să-l şocheze pe Häberlain. Cu toate acestea, acceptă.

— În regulă, *Herr* Burckhardt. Dacă sunteţi gata…

— Cred că aţi înţeles greşit. Sora mea se va duce singură, cel puţin în această vizită inaugurală. Am cântărit situaţia cu multă grijă. O femeie tânără are cele mai puţine şanse de a fi remarcată. Mai ales dacă e în compania unui localnic bine cunoscut în acest oraş. Faptul că o cunoaşteţi personal pe menajera profesorului e benefic. Trebuie să ne bizuim pe dumneavoastră, *Herr* Häberlain, ca să o trecem pe sora mea prin uşa de

la intrare fără a provoca vreo suspiciune femeii care ar împinge-o să facă o neghiobie.

„Cum ar fi să anunţe poliţia locală”, gândi Peter. Dacă soţia lui Häberlain se comporta atât de neprimitor, cine putea şti cum ar fi reacţionat menajera la apariţia neaşteptată a unei străine la uşa casei?

— O să fac tot ce pot, Herr Burckhardt, răspunse Häberlain. În vocea lui se simţea o uşoară strângere de inimă.

Peter căută în rucsac şi scoase o pungă de piele. Din ea ieşea o panglică roşie. Era suficient să tragi de ea, ca să se provoace o reacţie chimică ce ducea la incinerarea instantanee a pungii (jucărioara i-o dăduse lui Peter unul dintre oamenii lui Dulles), ce conţinea paşaportul diplomatic al americancei şi documentele locotenentului Burckhardt, ofiţer ataşat Secţiei a 5-a a Statului-Major al Înaltului Comandament al armatei elveţiene, ca referinţe necesare în faza a doua a operaţiunii. În pungă se afla şi un al treilea document, pe care Peter îl scoase după ce desfăcu baierele. Era un plic cu antetul Eridgenossische Technische Hochschule din Zürich.

— Ţine, Felicitas, îi spuse el surorii lui.

O îmbrăţişă, sărutând-o fugar pe obraz. Nancy făcu la fel.

— Haideţi s-o rezolvăm, îi spuse Häberlain elveţiencei. Apoi se întoarse spre Peter şi-i zise: O să ieşim pe uşa din spate, ca de obicei. Uşa din faţă e pentru musafiri. O s-o anunţ pe nevastă-mea că voi doi rămâneţi aici, în living. Sunt sigur că o să vă aducă cafeaua peste câteva minute.

Aşa cum le explicase Häberlain în maşină, casa profesorului Heisenberg se afla ceva mai jos, pe Donaustrasse. Mergând alături de el, Felicitas se gândi că asta era, probabil, strada pe care locuiau bogaţii. Se opriră în dreptul ultimei case, care domina râul Eyach. În faţă era parcat un BMW.

— E acasă, observă Häberlain.

Trase adânc aer în piept, urcă poteca de la poartă până la uşa casei, cu Felicitas pe urmele lui, şi apăsă pe butonul soneriei.

Aproape imediat, o femeie de cincizeci de ani, îmbrăcată în negru, deschise uşa şi zâmbi când văzu cine era.

— Ah, *Herr* Häberlain, ce surpriză plăcută! Vă aşteaptă *Herr Professor?*

— Nu chiar, *Fräulein* Schmidt. Sper că nu deranjăm. Dar nepoata mea, şi arătă cu capul în direcţia fetei care se ţinea în spatele lui, ne-a făcut azi o vizită. Studiază fizica la universitate şi, când i-am spus că faimosul profesor Heisenberg locuieşte în apropiere de noi, m-a întrebat dacă ar putea să-l vadă.

În părţile acelea se presupunea automat, când cineva vorbea de universitate, că era vorba de vechea universitate din Tübingen, aflată la douăzeci de kilometri nord-est de Haigerloch.

Cuvintele lui Häberlain avură darul să aducă un zâmbet şi mai larg pe faţa menajerei.

— Oh, sunt sigură că *Herr Professor* va găsi timp să o cunoască. Ştiţi, el simte lipsa studenţilor. Îl aud mereu spunând asta. Oricât ne-am iubi Haigerloch-ul nostru, nu prea seamănă cu Berlinul, nu? Hai, poftiţi înăuntru amândoi. Profesorul e la masă şi, bineînţeles, nu putem să-l deranjăm până nu termină.

După ce intrară, ea continuă:

— Permiteţi-mi să vă iau hainele şi simţiţi-vă ca acasă în living. O să vă aduc nişte cafea. E un produs cam mizerabil în zilele noastre, dar am auzit că va fi foarte frig astăzi, aşa că aveţi nevoie de ceva care să vă încălzească, mai ales, dumneavoastră, domnişoară.

După ce Felicitas îşi scoase haina, *Fräulein* Schmidt exclamă:

— Oh, doamne, cât de subţire eşti! Cum te cheamă, draga mea?

— Felicitas Burckhardt.

Häberlain o privi surprins când o auzi că-şi dă numele real, dar menajera era atât de preocupată de sporovăiala ei că nu observă nimic.

Zece minute mai târziu, *Herr Professor* Werner Heisenberg îşi făcu apariţia în living, făcându-i pe cei doi musafiri să se ridice în picioare. Felicitas fu mirată la apariţia lui. Era mult mai tânăr decât anticipase ea – cu greu îi dădeai patruzeci de ani – şi era exact opusul ascetului pe care se aşteptase să-l întâlnească. Heisenberg aducea mai mult cu un atlet decât cu un profesor. Se mişca plin de energie şi graţie. Faptul că avea părul roşcat îi sporea aura.

— *Herr* Häberlain – spuse el, ce coincidenţă. Chiar intenţionam să vă telefonez în după-amiaza asta, ca să vă propun să ne întâlnim încă o dată pentru a definitiva planurile noii construcţii. Acum nu mai e nevoie. Dacă aveţi timp, putem merge direct la faţa locului. Planurile sunt acolo şi cred că, oricum, e o idee bună să aruncăm o privire asupra lor pentru a fi absolut siguri că totul se potriveşte. Am sentimentul că va mai fi nevoie de o mică ajustare.

Apoi se întoarse spre fată şi fu, evident, încântat de ceea ce văzu. Felicitas era o tânără foarte atrăgătoare, iar el era un bărbat în plină vigoare. Îi ură bun venit şi-i ţinu mâna într-a lui o clipă mai mult decât era necesar. Asta o făcu pe tânără să roşească, ceea ce îi sporea frumuseţea.

— *Fräulein* Schmidt mi-a spus că studiezi fizica, domnişoară, i se adresă Heisenberg.

— Da. Şi îndrumătorul meu de doctorat e un vechi coleg de-al dumneavoastră, de la Göttingen.

— Chiar aşa?! Cine e?

— Profesorul Wolfgang Pauli.

Ea observă tremurul uşor al ochilor lui la auzul acestui nume. Heisenberg nu spuse nimic. Apoi ea scoase plicul din buzunarul hainei.

— Profesorul Pauli m-a rugat să vă transmit asta.

Fără a răspunde, Heisenberg luă plicul, îl deschise cu grijă şi, după ce extrase cele două pagini dinăuntru, începu să le citească sub privirile atente ale vizitatorilor. Terminând, le împături, le introduse înapoi în plic şi puse plicul în buzunarul de la piept al hainei de casă.

— *Interessant, aber nicht praktisch* – Interesant, dar nepractic, concluziona el. Te rog să repeţi aceste cuvinte lui Wolfgang când o să-l revezi, *Fräulein* Burckhardt.

După ce ea încuviinţă din cap, el continuă:

— Bine. Şi spune-i să nu-şi facă griji pentru mine. O să mă descurc. Apropo, el scrie foarte laudativ despre dumneata. Asta ar trebui să-ţi facă plăcere, pentru că Wolfgang a ţinut întotdeauna standardele sus.

Medită o clipă şi reluă:

— Burckhardt. Nu eşti cumva rudă cu istoricul Jacob Burckhardt?

— A fost fratele bunicului meu.

— Hm. Foarte interesant. Ziua de astăzi începuse foarte neinteresant şi vizita dumitale a schimbat brusc totul. Spuneai că Wolfgang e îndrumătorul tezei tale. Care e subiectul?

— Măsurarea masei critice a uraniului.

Ea remarcă din nou o lucire în ochii lui.

— Specialitatea lui Rudolph Peieris. Îl cunosc bine, dinainte de a pleca din Berlin la Cambridge. Bănuiesc că unul dintre punctele dumitale de plecare a fost articolul pe care l-a publicat el în 1939 în revista *Proceedings* a Societăţii Filozofice din Cambridge, nu?

— Da, domnule.

— Wolfgang ţi-a propus ideea acestei teze?

— Da, domnule.

— Presupun că te-a făcut să te concentrezi asupra diferenţei radicale dintre U-238 şi U-235 în ceea ce priveşte masa critică, nu?

— Exact, domnule. Tone contra livre.

Cantităţile se refereau la masele de material fisionabil necesar fabricării unei bombe atomice.

Răspunsul păru să înlăture orice dubii pe care Heisenberg le-ar mai fi avut în legătură cu această întâlnire ciudată din casa lui.

— Ţi-ar place să vezi micuţa mea fabrică de producere a U-235?

— Enorm, *Herr Professor!*

Entuziasmul spontan generat de oferta lui se citea pe faţa ei zâmbitoare.

— Bine. Atunci, *Herr* Häberlain, o vom invita cu noi. O să arunce o privire pe acolo cât timp noi vom verifica din nou proiectele.

Herr Häberlain încuviinţă, uşurat.

— Aşteptaţi-mă aici până ce rezolv câteva probleme în biblioteca mea. Nu întârzii prea mult.

O jumătate de oră mai târziu, Werner Heisenberg reveni, îmbrăcat în palton şi cu un fular în jurul gâtului. Fräulein Schmidt îl însoţea. Menajera aduse din debara paltoanele vizitatorilor. Herr Professor luă una din haine şi insistă să o ajute pe Felicitas. Insistă, de asemenea, ca ea să se aşeze lângă el, pe scaunul din faţă al BMWului. Întoarse maşina spre drumul principal, unde o luă la stânga, în direcţia Hechingen. La încrucişarea în formă de Y, suci maşina cu 180 de grade, intrând pe drumul din stânga. Imediat după răscruce, şoseaua începu să urce în pantă abruptă şi Heisenberg trebui să treacă în viteza a doua. Cinci minute mai târziu drumul deveni din nou orizontal. Puţin după aceea Heisenberg stopă în faţa bisericii – Schlosskirche, după cum îi explică el fetei.

Coborând din maşină, se îndreptă spre biserică şi ea înţelese de ce locaşul de cult fusese construit acolo: priveliştea îţi tăia respiraţia. Pe măsură ce ocoleau biserica prin cimitir, se vedea că solul se surpa brusc la cincizeci de metri în spatele ei. La marginea dealului, li se înfăţişă o panoramă spectaculoasă a oraşului Haigerloch şi a râului

care-l traversa, cu o sută de metri mai jos de buza de deal unde se aflau. Poezia momentului fu amplificată de o uşoară ninsoare care începuse să cadă.

Heisenberg rupse tăcerea:

— Vezi, *Fräulein* Burckhardt, voi, elveţienii, nu aveţi monopolul spectacolului naturii. Iar aici e apă de ploaie faţă de ce putem oferi în satul din Bavaria în care am crescut. În vocea savantului german se simţea o notă evidentă de mândrie.

Se întoarse brusc, luând-o către o construcţie mică, ca o cutie, aflată în mijlocul cimitirului, având aparenţa unei încăperi în care îngrijitorul locului îşi ţinea echipamentul de grădinărit. Impresia fu curând dezminţită de faptul că uşa care bloca intrarea era din oţel masiv. Lacătul atârna liber. Heisenberg deschise uşa cu uşurinţă şi o invită pe vizitatoarea sa inopinată din Elveţia, făcând o plecăciune.

— Bine aţi venit în umilul meu loc de muncă.

Înăuntru, constatară că se află într-o casă a scărilor, din beton, largă şi bine iluminată. Cu Heisenberg în frunte, coborâră aproximativ douăzeci de metri. La capătul scărilor era o altă uşă din oţel şi lângă ea o sonerie. Heisenberg apăsă pe buton. Un bărbat, în uniformă de Waffen SS, le deschise. Pe umărul lui drept era aruncat neglijent un pistol mitralieră. Când îl văzu pe Heisenberg îşi corectă imediat ţinuta.

Savantul i se adresă:

— Hans, îl ştii, desigur, pe *Herr* Häberlain. Iar tânăra de faţă e una dintre studentele mele care ne va face o vizită pentru o oră.

O luă de braţ pe fată şi intră în uriaşa cavernă care slujise ca pivniţă de vinuri pentru licorile sacre ale preoţilor bisericii. În mijloc era un puţ din beton cu un diametru de aproape trei metri în diametru. În interiorul puţului atârna un ecran metalic, greu, ce acoperea vârful unui cilindru metalic gros. Ultimul conţinea un vas ca o oală, tot

din metal greu cam la un metru şi ceva sub nivelul pardoselii. La extremitatea de sus a vasului se afla un cadru metalic.[119]

— Iată, îi spuse lui Felicitas, maşina mea de uraniu.

Erau cuvintele cu care savanţii germani indicau o pilă atomică.

Heisenberg începu să descrie pe larg amănuntele „maşinii" sale, scoţând de fiecare dată în evidenţă elementele-cheie.

— Lichidul din vas este moderatorul, apa grea. O tonă şi jumătate de substanţă. Combustibilul constă din 664 de pastile de uraniu metalic. Ele sunt ataşate la şaptezeci şi opt de lanţuri, suspendate de scutul metalic pe care-l vezi în vârful ansamblului şi care coboară până în apă. Simplu şi totuşi elegant, nu-i aşa, *Fräulein* Burckhardt?

Tânăra elveţiancă era absolut fascinată de ceea ce vedea.

— Oh, da, *Herr Professor*, îngăimă ea.

Apoi întrebă:

— Ce nivel de multiplicare atinge?

Heisenberg ezită înainte de a-i răspunde.

— Mă tem că doar de şapte ori.

— Şi ce nivel ar trebui să atingă pentru o reacţie în lanţ susţinută?

Felicitas se referea la procesul pe care-l descrisese cu un an înainte, la cina de la părinţii ei, în care bombardarea atomului de uraniu cu neutroni putea degaja energie în progresie geometrică, sub forma unei „explozii" atomice.

Heisenberg ezită din nou:

— Unul substanţial mai ridicat. Ştim însă că putem obţine asta prin simpla creştere a mărimii reactorului cu cincizeci la sută. Iată de ce ne aflăm astăzi aici. Trebuie să studiem proiectele construcţiei unui puţ de beton mult mai larg pentru noul reactor. De fapt, *Herr* Häberlain şi cu mine trebuie să ne apucăm de treabă. În timp ce noi

facem asta, poate ţi-ar plăcea să te duci în birouaşul meu din spate şi să citeşti un articol, pe care tocmai l-am scris, despre fisiunea cu neutroni rapizi. Încă nu a fost publicat şi, după cum se prezintă situaţia generală, nici nu va fi în curând. Ar putea să-ţi dea câteva idei pentru disertaţia ta.

Audienţa se încheiase.

Timp de o oră, Felicitas stătu în biroul profesorului Heisenberg, în timp ce el şi *Herr* Häberlain, împreună cu doi tehnicieni în halate albe care stătuseră deoparte până atunci, studiară diverse seturi de planuri întinse pe o masă de lemn lângă reactor. Manuscrisul bătut la maşină al articolului i se odihnea în poală, necitit. Felicitas rămăsese uluită de importanţa celor văzute şi auzite.

Nemţii se aflau departe de producerea unei bombe atomice!

Putea, desigur, să-l întrebe pe *Herr* Häberlain cât estima el că îi va trebui pentru construirea noului reactor. Ştia că ar fi fost, oricum, o chestiune de multe luni de zile. Tot ce mai avea de făcut era să se întoarcă la Peter cu informaţia, după care să plece toţi acasă, repede, înainte ca norocul să le întoarcă spatele.

La ora trei, profesorul intră în birou s-o ia. Ea se afla sub influenţa unei combinaţii de excitare nervoasă, teamă în creştere şi senzaţie de frig pătrunzător. Heisenberg observă starea ei.

— Fetiţo, îi spuse el, cred că trebuie să te ducem acasă. Sunt convins că îţi trebuie nişte cafea fierbinte şi un strop de coniac.

Vremea care îi întâmpină la ieşire se adăugă senzaţiei de disconfort. Ningea zdravăn. Zece minute mai târziu, Heisenberg trăgea BMW-ul în faţa locuinţei inginerului. O clipă, fetei îi fu teamă că profesorul o va invita acasă la el pentru cafea şi coniac. Savantul însă se concentrase deja asupra altor chestiuni. El îşi luă rămas-bun, în cuvinte prietenoase, dar prudente:

— Am înţeles din scrisoarea lui Wolfgang că ai călătorit în societatea altor două persoane. Mă tem că ei au făcut această deplasare în zadar. Vă urez tuturor să vă întoarceţi cu bine. Mă încred în voi că, odată ce veţi ajunge înapoi acasă, nu veţi spune sau face nimic care să ne provoace necazuri aici. Eşti de acord, *Herr* Häberlain?

— Absolut, *Herr* Professor. Puteţi conta pe asta.

— *Fräulein* Burckhardt, transmite-i, te rog, urările mele de bine lui Wolfgang Pauli. Spune-i că abia aştept să-l văd în circumstanţe mai fericite. Poate ne vom întâlni acolo unde am început toţi fizicienii nuclearişti. Aici, în Germania, la Göttingen.

Apoi, mândrul profesor german porni maşina şi dispăru. Felicitas şi inginerul se grăbiră să-şi croiască drum prin ninsoare până la uşa din faţă a casei. La intrare, îi întâmpină nevasta lui, care i se adresă imediat:

— Walter, vino cu mine. Trebuie să-ţi vorbesc.

El păru că şovăie, aşa că ea porunci:

— Acum!

În timp ce dispăreau spre bucătărie, Peter se ivi din living. Se alarmă văzând că soră-sa era palidă şi tremura.

— Ce s-a întâmplat, Felicitas? E ceva în neregulă?

— Nu, nu. Numai că…

Nu putu continua.

— Arăţi de parcă ai fi îngheţată. Vino în living. O să-ţi aduc ceva fierbinte să bei şi o să ne spui ce s-a întâmplat. Eşti sigură că totul e în regulă?

— Sunt sigură. Numai că m-au copleşit, dintr-odată, toate. Iar acum mi-am adus aminte că n-am mâncat nimic toată ziua.

— O să aranjez eu asta.

Peter se îndreptă spre bucătărie, iar Felicitas spre living, unde o aştepta, neliniştită, Nancy. Câteva minute mai târziu, stăteau toţi înghesuiţi pe

sofa şi ascultau povestirea elveţiencei. Aceasta încheie cu cuvintele:

— *So es war alles für die katz!*

Remarca o făcu pe Nancy să răspundă imediat:

— Cum poţi să spui că totul nu a fost decât o pierdere de vreme? Ştim acum că n-avem nevoie de Heisenberg. Din ce ne-ai explicat, dacă am înţeles corect, sunt teribil de mult în urmă. Nemţii au pierdut, de acum, războiul, definitiv şi irevocabil. Nici nu-mi pot închipui cum va reacţiona domnul Dulles când va auzi asta.

— Dacă o va auzi. Ai observat vremea? Am putea rămâne înţepeniţi aici o groază de timp.

Peter interveni:

— Ei, Felicitas, eşti prea emoţionată şi ai nevoie de ceva de mâncare. Ţi-ai făcut treaba foarte bine. Lasă problema plecării în seama mea.

Herr Häberlain intră în living, se duse direct la Peter şi-l trase deoparte.

— Nevastă-mea mi-a cerut să vă vorbesc, *Herr Doktor*. E foarte supărată. Spune că din cauza voastră o să sfârşim toţi într-un lagăr de concentrare sau în faţa plutonului de execuţie. Vrea să plecaţi de aici.

— Cum? Până mâine nu e niciun autobuz.

— Asta ar fi una dintre probleme. Uitaţi de autobuz. Cunoaştem zona. Cu o astfel de ninsoare, nu e nicio posibilitate ca autobuzul să funcţioneze mâine. Până în zori se va depune un metru de zăpadă pe toată şoseaua până în Feldberg. Vor fi necesare câteva zile până va fi îndepărtată. Nici măcar nu sunt sigur că există acum suficienţi oameni şi destule maşini ca să reuşească aşa ceva. Trebuie să vă daţi seama că această ţară se află pe muchia prăbuşirii în haos.

— Deci ce avem de făcut?

— Există un tren care încă circulă o dată pe zi între Stuttgart şi Freiburg im Breisgau, unde există legătură cu linia dintre Frankfurt şi Basel. Trenul se opreşte la Horb, exact la şaisprezece kilometri

nord de aici. Pleacă din gară la şapte şi zece dimineaţa. O să vă duc acolo cu maşina.

— Dar cum facem cu zăpada?

— Am lanţuri la roţi. Iar problema nu e zăpada de aici. Vom avea şi noi parte de ea, dar nu de atâta de cât vor avea parte cei din sud. Fiţi fără grijă. O să vă duc până în Horb. De acolo vă descurcaţi singuri, *Herr Doktor*. Puterile noastre sunt limitate. Vă avertizez că soţia mea a ajuns la limita răbdării. De fapt, mi-a spus că nu vrea să mai aibă deloc de-a face cu dumneavoastră. Ne-aţi spus că sora dumneavoastră are nevoie de hrană, aşa că vă voi aduce aici ceva de mâncare de îndată ce o să pot. Mi-e teamă că va fi numai o supă şi pâine. Puteţi să staţi aici, în living, cât doriţi, dar vă sugerez să vă culcaţi devreme. Acum o să vă arăt camerele dumneavoastră. Vreau să fiţi gata de plecare la ora şase mâine-dimineaţă.

Îl luă pe Peter la etaj, îi arătă cele două dormitoare libere, îl aduse înapoi în living şi dispăru în bucătărie. În timp ce Peter le explică însoţitoarelor lui situaţia creată, din bucătărie se putea auzi, din când în când, vocea nevestei inginerului – tare, ascuţită, isterică chiar – cum continua să-l prelucreze.

După ce Peter termină de vorbit, soră-sa întrebă:

— Doar nu crezi cu adevărat că putem, pur şi simplu, să mergem în Freiburg şi să luăm trenul spre Basel, nu?

— Bineînţeles că nu.

— Atunci la ce te gândeşti?

— Să coborâm în Lorrach.

— Şi apoi ce facem?

— Nu sunt sigur. Oricum, planul iniţial a căzut.

Conform acelui plan, trebuia ca ei să urmeze aceeaşi rută ca la venire, cu un pasager în plus: profesorul Heisenberg. Acum totul fusese răsturnat: nici vorbă de Heisenberg, nici vorbă de autobuz până în Fahrnau. Chiar dacă ar fi avut autobuz, nu era nicio posibilitate să meargă pe

biciclete până la Weil am Rhein prin nămeţii de zăpadă, nici a doua zi şi, probabil, nici în restul săptămânii.

Peter avea şi un plan de rezervă, dar consideră că nu era nici locul şi nici momentul să-l divulge.

Jumătate de oră mai târziu, li se aduse supa şi pâinea. Afară se întunecase. Cu toate astea, inginerul insistă să nu se aprindă nicio lumină în living, pentru a nu atrage atenţia. În Haigerloch, livingurile se foloseau, de obicei, pentru a te întreţine cu oaspeţii, ceea ce era în zilele acelea un eveniment ieşit din comun şi, prin asta, pasibil de a atrage curiozitatea vecinilor. Ca atare, mâncară în întuneric. Häberlain dădu drumul la radio, la postul naţional german, care transmise în următoarele două ore muzică clasică. La ora şapte, Peter le propuse să meargă la culcare, fie şi numai pentru a se încălzi. În living se făcuse foarte frig. De obicei, camera se încălzea numai în ocazii speciale şi era evident că Frau Häberlain nu considera această vizită ca pe o ocazie specială. Cu cât ar fi adormit mai repede, cu atât era mai bine. A doua zi va fi o zi foarte lungă.

La ora cinci şi un sfert, Peter ciocăni în uşa de la dormitorul fetelor. La şase se adunaseră în bucătărie şi îşi beau cafeaua pregătită de Herr Häberlain. Din nevasta lui nu se zărea nici urmă. Puţin după şase, ieşiră cu toţii din casă. Începea să se lumineze de ziuă. Pe jos se aşternuse deja o jumătate de metru de zăpadă şi încă ningea. Häberlain porni motorul automobilului şi demară imediat ce Peter închise portiera din dreptul lui. Se îndreptă spre şoseaua principală. Când ajunse la intersecţie, o luă la dreapta şi conduse precaut prin localitate. Oraşul era complet pustiu. La ieşirea dinspre nord a aşezării, drumul începu să suie abrupt. De două ori roţile patinară, dar lanţurile îşi făcură datoria şi, curând, se aflară din nou pe teren

plan. Şase kilometri mai încolo trecură prin satul Weildorf şi, după încă cinci, prin Emfinger.

— Cât mai avem? întrebă Peter.

Ceasul de la mână indica ora şase şi douăzeci şi cinci de minute.

— Încă cinci kilometri. Ar trebui să ajungem la staţia de cale ferată în douăzeci de minute. Doamne fereşte să ne înzăpezim!

Erau din nou înconjuraţi numai de teren pustiu. Viteza maşinii nu depăşea treizeci de kilometri pe oră. Pe şosea nu se vedea nicio urmă de camion, ceea ce însemna că maşina lor era prima care făcea cărare prin zăpada ce se depunea tot mai groasă. Häberlain încerca din răsputeri să o menţină pe mijlocul drumului. Era foarte dificil să vezi ceva prin ninsoare. Ştergătoarele de parbriz nu mai puteau face faţă.

Peter întrebă:

— Vedeţi acel podeţ în faţa noastră? Trebuie să trecem peste un pârâu. V-ar deranja să opriţi acolo o secundă?

— Nu e o idee prea strălucită, îl contrazise inginerul. Într-o astfel de zăpadă, trebuie să menţii autovehiculul în mişcare. Odată ce-ai oprit, e posibil să nu mai poţi porni din nou. Mai ales pe un pod a cărui suprafaţă e, în mod normal, acoperită cu gheaţă.

— Cu toate astea e foarte important să opriţi, Herr Häberlain.

Tonul vocii lui nu admitea replică.

Când limuzina încetini, Peter îşi deschise rucsacul şi scoase din el punga de piele. Când se opri, el coborî şi se îndreptă grăbit către parapetul podeţului. Puse punga pe parapet. O ţinu cu o mână, iar cu cealaltă trase puternic de panglica roşie care atârna din ea. Se auzi un fâsâit şi punga începu să se dezintegreze cu o flacără albastră. Peter sări involuntar înapoi. Totul dură câteva secunde. Îşi scoase una din mănuşile din piele de pe mână şi împrăştie rămăşiţele în pârâul de

dedesubt. Pe parapet nu rămase decât o cicatrice neagră. Când se întoarse în maşină, nimeni nu scoase nicio vorbă. Îşi dădeau cu toţii seama că fusese un semnal că se apropiau de zona periculoasă a căilor ferate germane, în care ochii celor de la punctele de verificare erau omiprezenţi, în căutare de dezertori sau potenţiali sabotori. Häberlain reuşi să pună limuzina din nou în mişcare şi la şapte fără zece trase în faţa gării din centrul oraşului Horb. Niciunul dintre ei n-avu timp să privească panorama caselor oraşului, făcute pe jumătate din lemn, atât de tipice zonei Pădurea Neagră. Peter şi cele două tinere se grăbiră să se strecoare afară din maşină, în timp ce inginerul rămase la volan, cu motorul mergând. Acum nu-şi mai strânseră mâinile. Häberlain le făcu doar semn de la revedere, după care se grăbi să demareze.

În gară, Peter se apropie de casa de bilete. Se decisese să cumpere tichete de călătorie până la Freiburg. Fără îndoială, aceasta era destinaţia majorităţii pasagerilor de pe această linie şi, de aceea, n-ar fi atras atenţia nimănui. Trenul sosi douăzeci de minute mai târziu. Cu siguranţă întârziase din cauza zăpezii. Nimeni nu se uită la ei cât aşteptară pe peron şi nici după ce se urcară în vagon. Odată înăuntru, au găsit un compartiment ocupat doar de două femei în vârstă, amândouă îmbrăcate în negru, probabil surori. După ce le salutară cu obişnuitul *Guete Tag,* cei trei rămaseră tăcuţi. Peter citea ziarul de dimineaţă al Stuttgartului, pe care îl cumpărase de la chioşc, în gară. Cumpărase şi două reviste pentru fete, dar ele preferară să privească peisajul. La douăsprezece şi douăzeci, trenul ajunse la Freiburg. După ce coborâră din tren se grăbiră spre încăperea principală a gării. Pe orarul imens atârnat acolo scria că primul tren spre Lörrach pleca peste douăzeci de minute. Ajunseseră la timp. Următorul era abia peste cinci ore.

La ghişeul de bilete era coadă. Când Peter ajunse în faţa lui se făcuse douăsprezece şi douăzeci şi şapte de minute. Împinse pe sub fereastră o bancnotă de cincizeci de mărci şi ceru:

— *Dreimal* Lörrach, *zweite Klasse, einfach.*

— Peronul şapte. Şi ar fi bine să vă grăbiţi, îi îndemnă funcţionara şi îi împinse trei bilete şi restul de bani.

Fugiră către peronul şapte, unde, la intrare, era o nouă coadă formată pentru controlul actelor pe care-l făceau doi soldaţi în uniformă şi înarmaţi.

Când îi veni rândul lui Peter, trenul tocmai trăgea la peron. El îi întinse soldatului din dreapta hârtiile sale militare care atestau că era sergent, în Lörrach, al unităţii de grăniceri. Îi dădu şi documentele de călătorie ce indicau că fusese învoit două zile pentru a participa la o înmormântare şi deci putea purta haine civile. În plus, îi arătă şi cele trei bilete abia cumpărate.

Soldatul îl interogă:

— Unde e Trilltingen, sergent?

— Chiar lângă Haigerloch.

Neamţul se uită peste bilete.

— Pentru cine sunt celelalte două?

Burckhardt indică cele două femei din spatele lui.

— Surorile mele.

Ele făcură un pas înainte şi prezentară documentele de identitate.

— Nu înţeleg ceva, rosti neamţul. De ce au fost aceste bilete cumpărate de aici şi de ce sunt numai dus?

— Pentru că am ajuns în Haigerloch ieri, cu autobuzul, prin Titisee şi Feldberg, şi am vrut să ne întoarcem tot cu el. Dar…

Soldatul îl întrerupse:

— Furtuna de zăpadă. Bine. În ordine.

Le înapoie hârtiile şi îşi îndreptă atenţia spre următoarea persoană din rând, spunând:

— *Ausweis, bitte.*

Trenul era plin până la refuz şi nu avea compartimente. În contrast cu călătorii din autobuz, pasagerii nu erau bătrâni şi nu erau civili. Cei mai mulţi purtau uniformă şi erau soldaţi, fie foarte tineri – unii păreau că n-au atins şaisprezece ani – fie foarte bătrâni – bărbaţi cu părul încărunţit şi umeri încovoiaţi. Germania ajunsese la fundul sacului.

De data asta, n-avură cum să scape neobservaţi, mai ales cele două fete. De două ori tinerii soldaţi le dădură târcoale încercând să lege o conversaţie. Nu părură deloc încântaţi când au fost refuzaţi. Din fericire, călătoria până la Lörrach nu dura decât cincizeci şi nouă de minute. Trenul nu ajungea până în Basel, aşa că Lörrach era punctul terminus al voiajului. Gara din localitate nu avea decât un singur peron, în aer liber. Când coborâră din tren, îi întâmpină urletul viscolului care făcuse ca orice activitate de pe străzi să îngheţe.

Cei trei au început să se târască, alături de majoritatea pasagerilor din trenul cu care veniseră, prin zăpadă, până în centrul oraşului. Nancy aşteptă până ce fu sigură că erau în afara razei de ascultare a oricui ar fi tras cu urechea şi-l întrebă pe Peter:

— Cum o să ajungem acasă, Peter?

— Nu ne putem întoarce pe apă. Nici măcar nu se poate pune problema să o luăm pe jos până în Weil am Rhein. Chiar dacă am reuşi cumva să ajungem în Fahrnau, să ne adăpostim până trece furtuna, n-ar fi prea convenabil. I-am expus deja prea mult pe *Onkel* Ernst şi *Tante* Emily. Va trebui deci să trecem în Elveţia pe pământ.

— Pe unde? întrebă sora lui. Graniţa e închisă cu sârmă ghimpată şi câmpuri de mine. Toată lumea ştie, Peter.

— Există o breşă. O să vă arăt.

Curând se aflau pe Basler Strasse, strada principală a acestui oraş de frontieră, care pe mijloc avea montate linii de tramvai. Până la

sfârşitul lui august 1939, tramvaiul care mergea pe aici, şi care purta numărul 6, făcuse parte din sistemul de transport al Baselului şi ducea pasagerii din Lörrach în centrul oraşului. Cu greu observai că treci dintr-o ţară în alta. Exista doar un punct vamal. Coborai din tramvai, îţi arătai documentele de identitate şi apoi te urcai la loc, în acelaşi tramvai, care îşi continua drumul pe mijlocul aceleiaşi străzi, numai că acum ea se numea Aussere Baselstrasse şi se afla pe teritoriu elveţian. Bucăţica aceea de frontieră a fost unica deschisă pe toată durata războiului. Desigur că tramvaiul fusese dezafectat. Se ridicaseră bariere, asemenea celor de la trecerile de cale ferată, pe ambele părţi ale liniei ce marca graniţa. Între ele era o zonă îngustă a nimănui, cu o lăţime de aproximativ douăzeci de metri. Lângă bariere stăteau grăniceri, dar nici urmă de sârmă ghimpată sau câmp de mine. Era, desigur, aceeaşi trecere de frontieră pe care Schellenberg o folosise cu doi ani înainte.

La numărul 90 pe Basler Strasse, cu aproape o sută de metri înainte de graniţă, era o cafenea-restaurant, Zum Krans. La ora trei fără un sfert după prânz, cei trei păşiră pragul ei. Comandară cafea, cârnaţi şi pâine. Peter ceru şi o bere. Ospătarul dori să vadă cupoanele de raţie înainte de a aduce comanda. Din fericire, cei din Secţia a 5-a se gândiseră şi la asta şi îl aprovizionaseră cu câteva.

La trei fără cinci Peter se scuză, spunându-le fetelor să nu se îngrijoreze, pentru că va reveni imediat. Peste cinci minute traversă Basler Strasse şi, după ce ajunse pe celalaltă parte, se întoarse de unde plecase. Stând în faţa restaurantului, privi cu atenţie în josul străzii. Ninsoarea părea că începe să slăbească. La trei şi cinci minute fix, văzu o lumină clipind de trei ori. Venea de la o fereastră de la etajul trei al primei clădiri, din stânga, de după graniţă. Burckhardt reintră repede în

restaurant, unde comandă o altă bere şi o jumătate de litru de vin alb pentru cele două tinere. Se grăbi să-şi achite nota de plată.

Apoi evenimentele s-au precipitat. La patru fără două minute le spuse fetelor să se grăbească să plece imediat. Trebuiau să-şi abandoneze rucsacurile şi paltoanele pe care le atârnaseră de cuierul de pe uşă.

— Când vom ieşi în stradă, vreau să fiţi amândouă lângă mine. Aţi înţeles?

Ele încuviinţară.

— Vom merge iute către graniţă. O să auziţi o explozie, pe partea stângă, în spatele cuştii grănicerului german. Acolo e o parcare unde grănicerii inspectează camioanele care trec din Germania în Elveţia. O să sară în aer când vom fi la aproximativ douăzeci de metri de frontieră. Când o veţi auzi, fugiţi drept înainte, ţinându-vă pe partea asta a străzii, treceţi pe sub barieră şi continuaţi să alergaţi până ce veţi fi pe partea elveţiană a frontierei. Bariera de acolo va fi deschisă.

Când ieşiră din restaurant, începu să se lase întunericul. Adăugat la ninsoare, făcea ca vizibilitatea să fie din ce în ce mai redusă. Cu toate astea, era prea devreme ca grănicerii să aprindă lumina de noapte. Momentul fusese ales cu grijă, deşi nimeni nu luase în calcul o posibilă cădere de zăpadă.

În ninsoare stăteau doar doi grăniceri germani. Explozia sună ca un tir de mortieră. Soldaţii se întoarseră în direcţia sunetului şi se ghemuiră, cu pistoalele mitralieră gata de a trage. Atunci Peter le strânse pe amândouă de braţ şi le spuse:

— Gata!

Toţi trei ţâşniră. Când se produse a doua explozie, se aflau deja aproape de barieră. Grănicerii plonjară în faţa gheretei cenuşii. Fugarii se ghemuiră sub prima barieră. A treia lovitură

veni când ei sprintau de-a lungul zonei neutre din faţa celei de-a doua bariere care se deschidea.

De cealaltă parte, îi aştepta un bărbat. Era Wilhelm Lützelschwab. Imediat ce ajunseră lângă el, le strigă:

— Jos!

Şi repetă:

— Jos!

Se aruncă, alături de ei, pe pavajul acoperit cu zăpadă. Mai târziu le explică faptul că se aşteptase ca ei să fie ţinta unei rafale de mitralieră trase de cei de dincolo. Nu se auziră decât nişte strigăte confuze. Curând, toţi patru erau înconjuraţi de o jumătate de duzină de soldaţi elveţieni în uniformă şi de patru oameni ai poliţistului îmbrăcaţi în haine civile. Astfel protejaţi, ei se îndreptară spre cele două Citroënuri negre care îi aşteptau la o sută de metri mai încolo. Din ele ieşiră să-i întâmpine doi bărbaţi: căpitanul Max Waibel şi Allen Dulles.

S-au schimbat strângeri de mână, ghionturi în spate, pupături, toate sub mândra supraveghere a lui Lützelschwab. În final, el înainta şi i se adresă lui Peter:

— Le-am arătat lor de ce suntem în stare, nu?

Nu era prea clar dacă se referea numai la nemţi sau şi la americani. Întrebarea avu parte însă de un răspuns spontan din partea locotenentului:

— N-am crezut niciodată că mă voi bucura să te văd, Wilhelm, dar lasă-mă să-ţi spun că nu voi uita niciodată expresia de pe faţa ta când te-am auzit strigând: „Jos”. Am ştiut atunci că am ajuns acasă. Îţi mulţumesc, sir.

Îi prezentă salutul militar.

Se urcară cu toţi în maşini şi convoiul o luă din loc. Cu cei trei „returnaţi” s-au urcat Waibel şi Dulles.

— Unde e Heisenberg? fu prima întrebare a americanului.

— A decis să nu vină, răspunse Peter. Dar nu mai contează. Sora mea o să vă explice de ce.

În aceeaşi seară, toate personajele ale căror activităţi de spionaj din război primiseră numele de cod „Filiera elveţiană” din partea celor din cartierul general al OSS, se adunară pentru a cina la restaurantul Schützenhaus. Au fost de faţă: Allen Dulles şi căpitanul Waibel; Per Jacobsson şi Peter Burckhardt; Felicitas Burckhardt şi Nancy Reichman. Toastul final l-a rostit, la ora unsprezece, maestrul într-ale spionajului, Allen Dulles:

— Pentru „Filiera elveţiană” şi rezultatul remarcabil obţinut, cu enorme riscuri personale, pentru ceea ce va fi, fără îndoială, cea mai importantă acţiune singulară de spionaj din război. Ţara mea vă va fi veşnic recunoscătoare.

Peter îl conduse pe Dulles la hotel, apoi o lăsă pe Nancy acasă. La despărţire, Nancy se întoarse spre el pentru a-l săruta de noapte bună. El o opri. Îi luă mâna într-a lui şi îi spuse:

— Te supără dacă urc cu tine pentru câteva minute? Ştiu că eşti extenuată Nancy, dar…

— Bineînţeles, Peter…

Odată intraţi şi după ce-şi dădură jos paltoanele, Peter îi luă din nou mâna şi îi zise:

— Felicitas m-a anunţat că te întorci acasă.

— Da.

— Te rog să n-o faci.

Ea tăcu.

— Vreau să rămâi, Nancy, pentru că vreau să mă însor cu tine. Vrei să te măriţi cu mine?

— Dar, Peter, ştii doar că sunt evreică, izbucni ea, gata-gata să plângă. Ce ar crede familia ta?

— Ştii ce crede Felicitas. Iar în ceea ce îi priveşte pe părinţii mei, am discutat chestiunea cu ei. Atitudinea lor e foarte simplă. Sunt creştini aşa cum eşti şi tu evreică. Dar te iubesc atât de mult încât îţi vor ura bun venit aşa cum eşti. Mi-au spus să îţi transmit că ar fi mândri dacă ai purta şi numele Burckhardt.

— Oh, Peter! exclamă ea.

De data asta nu mai izbuti să-şi reţină lacrimile. Peter o luă în braţe şi continuă:

— Ei mai doresc să ne căsătorim în capela familiei, din Benken. Eşti de acord?

— Oh, da, Peter, dar cu o condiţie. Ca atunci când se va termina războiul să plecăm într-o a doua lună de miere în America şi să avem o a doua ceremonie făcută de un rabin acasă, la părinţii mei. Atunci ei vor putea împărtăşi bucuria noastră şi îţi vor putea ura bun venit în familia noastră.

O lună mai târziu, cei doi s-au căsătorit în mica şi frumoasa capelă de la poalele castelului Benkener.

EPILOG

Activitatea tuturor a continuat până la sfârşitul războiului. Două episoade s-au mai remarcat prin importanţă.

În primul au fost antrenaţi Allen Dulles şi căpitanul Max Waibel. Printr-un intermediar al ofiţerului din Serviciile Secrete, americanul a intrat în contact cu comandantul forţelor armate germane din Italia, feldmareşalul Albert Kesselring, ca şi cu şeful unităţilor SS de acolo, generalul Karl Wolff. Operaţiunii i s-a dat numele de cod „Răsărit de soare". Întâlnirile aranjate de Waibel în diverse locuri din Elveţia au dus la capitularea forţelor germane din Italia, un milion de oameni, la 2 mai 1945. Despre rolul jucat de Waibel în această afacere, Dulles avea să scrie mai târziu: „Pe măsură ce dezvoltam relaţiile noastre precare şi secrete cu germanii la începutul anului 1945, ne-am fi izbit de piedici la fiecare pas fără ajutorul lui Waibel în facilitarea contactelor şi comunicaţiilor şi aranjarea delicatei probleme a trecerilor de frontieră ce trebuiau făcute în condiţii de discreţie absolută. În toate acţiunile sale, Waibel a lucrat în interesul păcii"[120]. După încheierea războiului, Waibel a rămas în serviciul activ al armatei elveţiene. A fost o vreme ataşatul militar al Legaţiei elveţiene din Washington. În final a devenit comandantul infanteriei. S-a retras din armată cu cel mai înalt grad posibil în Elveţia pe timp de pace, acela de Oberstdi-visionăr. După aceea, norocul i-a întors spatele. Jozef Garlinski, expert în problemele spionajului european pe timpul celui de-al Doilea Război Mondial, descrie ultimele zile ale lui Waibel după cum urmează:

„După ce a ieşit la pensie s-a dedicat pasiunii sale pentru creşterea cailor, organizând şi conducând cluburi pentru copii. S-a băgat şi în consiliul directorial al unei bănci private, neştiind că această instituţie era angajată în afaceri dubioase şi ilegale. Când faptul a ajuns la cunoştinţa opiniei publice, Max Waibel, după ce a încercat să-i despăgubească pe acţionari, şi-a luat viaţa la 21 ianuarie 1971”[121]. De fapt, acest brav şi cumsecade soldat a fost vânat până la moarte de presa locală şi de locuitorii ingraţi din Lucerna. Datorită acestui mod de a fi, uneori e greu – chiar şi cu cea mai mare bunăvoinţă din lume – să-i simpatizezi cu adevărat pe elveţieni.

Cel de-al doilea episod l-a implicat tot pe Allen Dulles şi a fost legat tot de dorinţa unei părţi beligerante de a negocia o capitulare, în primăvara lui 1945. De data asta, japonezii au fost cei care au vrut să negocieze, prin Dulles, cu Washingtonul. Iar intermediarul a fost Per Jacobsson. Descriind originile acestui incident, biograful suedezului, fiica sa, scrie: „Per Jacobsson a fost contactat de doi bancheri japonezi: Kojiro Kitamura, membru al Consiliului de administraţie al BIS, şi Kan Yoshimura, şeful Diviziei de schimb valutar din BIS. Ar fi fost P. J. dispus, ca neutru cu relaţii bune, să încerce să negocieze o pace pentru Japonia? Ei vorbeau în numele generalului-locotenent Seigo Okamoto, ataşatul militar din Berna care, prin intermediar, se putea adresa direct împăratului Hirohito. P. J. le-a sugerat să-l contacteze pe Allen Dulles, pe atunci şef al ramurii europene a OSS american şi un prieten personal al lui”[122].

Mai departe povesteşte Dulles:

> În aprilie 1945, când bătălia Okinawei era în toi, am fost contactat în Elveţia de purtătorii de cuvânt ai armatei şi marinei japoneze de acolo, ca şi de câţiva oficiali

japonezi de la Banca pentru Investiţii Internaţionale din Basel. Ei doreau să constate dacă nu se pot folosi de canalele secrete cu Washingtonul, înfiinţate pentru „Răsăritul de soare”, pentru a asigura pacea Japoniei. În negocieri a fost antrenat şi Per Jacobsson, capabilul consilier economic suedez al băncii din Basel. A existat un schimb activ de comunicaţii între Washington şi Berna.

La 20 iulie 1945, în urma instrucţiunilor din Washington, m-am deplasat la Conferinţa de la Potsdam şi i-am transmis secretarului de stat Stimson, aflat acolo, ceea ce am aflat de la cei din Tokio – ei doreau să capituleze dacă puteau păstra împăratul şi Constituţia. Până în acel moment, presa publicase pe larg ştiri şi comentarii despre capitularea Italiei şi despre povestea acestui act. Efectul a fost contagios. Din nefericire, în cazul Japoniei, timpul ne-a scăpat de sub control.{123}

În ultimă instanţă, japonezii au capitulat în august 1945, după atacul atomic american asupra oraşelor Hiroshima şi Nagasaki.

Împotriva acelor evenimente istorice, un alt cronicar al acestui episod concluzionează contribuţia negocierilor elveţiene după cum urmează: „Când a sosit, în sfârşit, ziua fatidică a capitulării, comandorul Yashiro Fujimura şi-a amintit cu amărăciune de orbirea care a contribuit la eşecul guvernului său de a trage foloase de pe urma canalului elveţian de negocieri; în Zürich, generalul-locotenent Seigo Okamoto a lăsat o amintire de neşters în registrul sacru al samurailor, luându-şi viaţa prin harakiri. Ambii bărbaţi au participat la discuţiile din Elveţia. Dacă ar mai fi fost puţin timp pentru a dezvolta acest canal de

negocieri, povestea capitulării japoneze ar fi putut avea un alt final”.{124}

După război, Allen Dulles s-a întors în S.U.A. şi a rămas în viaţa civilă până în 1950, când şi-a reluat cariera de spion odată cu nou-înfiinţata C.I.A. A devenit şeful ei în 1953 şi a rămas în această funcţie până în 1961. Per Jacobsson a rămas la BIS până în 1956 (când am avut şansa să-l cunosc), după care a fost numit managing director la F.M.I., cel mai prestigios post financiar din lume, pe care l-a deţinut timp de şase ani. După pensionare a intenţionat să se întoarcă la Basel, dar a murit în 1963, înainte ca visul să i se transforme în realitate. O ultimă remarcă asupra persoanei lui: deşi a făcut numeroase călătorii în Germania în timpul războiului şi a menţinut contacte la Berlin, la cel mai înalt nivel, până în ultima clipă, descrierea călătoriei sale din ianuarie 1945, făcută de mine, e ficţiune. De asemenea, deşi era, cu siguranţă, încunoştinţat de rolul dubios jucat de BIS în război, el n-a fost niciodată implicat personal în chestiuni precum transferurile de aur jefuit din Germania în Elveţia. Şi-a folosit poziţia de la BIS exclusiv în slujba păcii şi n-a urmărit nici profitul personal şi nici puterea.

Cei doi generali din această carte, Henri Guisan şi Walter Schellenberg, au avut parte de o viaţă postbelică la fel de diferită pe cât de diferită era stofa din care fuseseră croiţi. Guisan, după ce s-a retras din funcţia de comandant al forţelor armate elveţiene, la 20 august 1945, a devenit un adevărat simbol naţional şi a rămas de departe cel mai admirat om din Elveţia până la moartea sa, în 1960 la vârsta de optzeci şi şase de ani. Biograful său a sintetizat, în ultima propoziţie a unui studiu exhaustiv dedicat acestui om şi carierei sale, motivul pentru care el s-a bucurat de atâta admiraţie: „În ultimă instanţă, contribuţia generalului la efortul naţional a fost aceea că, sub comanda sa, armata a jucat un rol decisiv în

menţinerea independenţei politice şi culturale a Elveţiei”.{125}

În contrast cu cele de mai sus, generalul SS a rămas un personaj dubios, alunecos până în final. El a reuşit să plece la Stockholm cu o misiune de pace, cu numai patruzeci şi opt de ore înainte de capitularea necondiţionată a nemţilor din 7 mai 1945. Ulterior, a cerut azil în Suedia. I s-a acordat azilul graţie intervenţiei contelui Bernadotte, pe care neamţul îl ajutase să facă scăpaţi anumiţi prizonieri politici scandinavi din mâinile naziştilor. Şederea lui în Suedia a fost scurtă. Aliaţii au cerut extrădarea sa şi, în iunie 1945, se găsea din nou în Germania. În ianuarie 1948, a compărut în faţa unui tribunal militar american şi a fost condamnat la şase ani de închisoare, inclusiv perioada de recluziune de după iunie 1945. A fost una dintre cele mai uşoare sentinţe date unui conducător al celui de-al Treilea Reich. Înainte de expirarea condamnării Schellenberg s-a îmbolnăvit. În urma unui act de clemenţă, a fost eliberat mai devreme, în iunie 1951. Jozef Garlinski scrie: „După ieşire, l-a contactat pe asociatul său din război, Roger Masson, şi a apelat la generozitatea acestuia. Masson… i-a facilitat intrarea secretă în Elveţia şi l-a prezentat unui prieten, Dr. Lang, care l-a ascuns nu departe de Romont. Foarte curând poliţia elveţiană l-a descoperit şi l-a obligat să plece din ţară. Aşa că a traversat frontiera italiană şi s-a stabilit în orăşelul Pallanza, pe malul lacului Maggiore. Acolo, cu ajutorul unui gazetar neamţ, a început să-şi scrie memoriile, dar munca i-a fost permanent întreruptă de accesele unei boli de ficat de care suferea din copilărie. A murit la Turin la 31 martie 1952. Abia împlinise patruzeci şi unu de ani”.{126} Colaboratorul lui din SS, maiorul Hans Wilhelm Eggen, a reuşit să se strecoare în Elveţia într-o ambulanţă, profitând de confuzia ultimelor zile ale războiului. Aproape imediat a fost ridicat de poliţie şi a fost ţinut în spatele gratiilor până la

1 octombrie 1945. În acea zi autorităţile elveţiene l-au aruncat peste graniţă, în Italia. Apoi a dispărut.{127}

Roger Masson, şeful Serviciilor Secrete Elveţiene în război, care i se adresa lui Schellenberg cu apelativul intim Schelli, a plătit cu vârf şi îndesat pentru acea prietenie. În septembrie 1945, el a dat un interviu unui reporter de la *Chicago Daily News* şi i-a spus despre întâlnirile avute cu generalul SS. În acest mod, faptul care anterior fusese strict secret, cunoscut numai de autorităţile de cel mai înalt rang politic şi militar din Elveţia, a fost făcut cunoscut tuturor. În consecinţă, Masson a fost atacat de doi parlamentari care au cerut o anchetă. Investigaţia a fost făcută de judecătorul Couchepin care a formulat o opinie în ianuarie 1946, dezvinovăţindu-l pe Roger Masson de orice suspiciune sau act greşit. Cu toate acestea, el a rămas un om pătat şi, la fel cum avea să păţească Waibel, a intrat în colimatorul neîndurător al presei şi al cetăţenilor. Nu s-a putut apăra pentru că era legat de secretul de serviciu chiar după ce s-a pensionat. A murit, amărât, în 1967.{128}

Wilhelm Lützelschwab a existat în realitate şi trebuie să recunosc că mi-am permis unele libertăţi cu persoana lui. Nu există nicio dovadă că ar fi smuls mărturisiri prin tortură de la prizonierii lui, nici despre alte lucruri presupuse a nu fi fost făcute de poliţiştii elveţieni. El şi-a părăsit postul de şef al Poliţiei Politice în 1943 şi a fost promovat în funcţia de *Erster Staatsanwalt,* procuror-şef al semicantonului Baselstadt, cu toate că nu a renunţat la activitatea sa de contraspionaj şi adeseori s-a apelat la ajutorul lui în cazuri speciale. În 1945, la vârsta de patruzeci de ani, a demisionat din slujba guvernamentală, pentru a intra în sectorul privat. S-a alăturat conducerii unei firme elveţiene de asigurări, Pax. A sfârşit, previzibil, ca

şef al companiei. A murit, în plin succes şi respectat, în mai 1981.{129}

Cei doi profesori, Karl Barth şi Walter Heisenberg, ca şi cei doi generali, n-au semănat deloc unul cu altul, deşi au avut un lucru în comun: amândoi au predat la Universitatea din Göttingen. Heisenberg a fost prins de americani într-o mică vilă de pe malul unui lac din Bavaria, unde zburase cu puţin timp înainte ca avangarda armatei americane să atingă Haigerlochul, la 23 aprilie 1945.{130} Soldaţii au descoperit acolo pila atomică abandonată în peşteră şi începutul construcţiei unei pile mai mari, ceea ce confirma analiza pe care Felicitas Burckhardt o făcuse cu trei luni mai înainte. După ce a fost transportat în Anglia, unde a fost ţinut pentru scurt timp, lui Heisenberg i s-a permis să se întoarcă la vechea lui Universitate, unde şi-a reînceput cercetările nucleare sub supraveghere britanică. În februarie 1947 i s-a luat, la Göttingen, un interviu de către un reporter de la Washington Post, în care relata că primise o ofertă de la ruşi. După Tom Bower, în cartea sa *The Paperclip Conspiracy. The Hunt for the Nazi Scientists,* după ce a auzit asta „Pentagonul s-a temut că el şi alţi unsprezece savanţi germani, printre care Otto Hahn, vor fi recrutaţi de Moscova. Pentru a proteja securitatea Americii, Comitetul Reunit al Serviciilor Secrete a recomandat ca nuclearieştii să fie aduşi în America, dar să nu fie angajaţi. Britanicii, deranjaţi că Truman nu le împărtăşea secretele atomice americane, au refuzat propunerea". Aşa că Heisenberg a primit încuviinţarea de a rămâne în Göttingen. Pentru versiunea sa asupra unor evenimente descrise în această lucrare, vezi articolul său din iunie 1968, „The Third Reich and the Atomic Bomb", apărut în *Bulletin of Atomic Scientists.*

Karl Barth a murit la 10 decembrie 1968. La acea dată, secolul XX a pierdut una dintre figurile

sale cele mai proeminente. A pierdut însă şi un om cu o extraordinară voinţă de viaţă şi care s-a bucurat de ea pe deplin. Biograful său, Eberhard Busch, în excelenta sa carte despre viaţa şi teologia lui Barth, relatează că acesta a petrecut una dintre ultimele sale seri cu familia, ascultând Mozart, fumându-şi pipa şi gustând nişte vin. La sfârşit, toţi au cântat imnuri bisericeşti şi cântece pentru copii, inclusiv unul din cele mai favorite, care conţinea cuvintele: „Mă duc acum bucuros să mă culc./ Am avut o zi bună,/Domnul a avut cu adevărat grijă de mine".

Cât de mult contrastează sfârşitul lui cu cele amare suferite de alte personaje „reale" din această carte, mai ales cele care au ales să-şi dedice viaţa nu în slujba Domnului, ci în serviciul tenebroasei şi imoralei lumi a spionajului!

Asta mă duce, în sfârşit, şi la personajele imaginare din poveste. Felicitas Burckhardt, atrăgătoarea şi reconfortanta Felicitas, nu s-a măritat niciodată. S-a agăţat de cariera sa academică şi a sfârşit drept cel mai sever profesor care a predat în Universitatea din Basel.

La un an după război, Peter Burckhardt şi-a dat demisia de la BIS şi a acceptat oferta tatălui său (alt personaj imaginar) de a se alătura conducerii filialei newyorkeze a Corporaţiei Bancare Elveţiene. În final, a devenit şeful instituţiei (ceea ce demonstrează, încă o dată, că nepotismul nu e chiar atât de rău). S-a retras în 1980 şi s-a mutat în California cu iubita sa soţie, Nancy. Au cumpărat o vie în Dry Creek Valley din Sonoma County. Ei produc un excelent Cabernet Sauvignon şi un inegalabil Chardonay şi îl îmbuteliază sub marca Domaine Burckhardt. Dacă examinezi atent eticheta sticlei, pe colţul din stânga sus vezi steagurile american şi elveţian îngemănate.

Elveția, 1945: Allen Dulles, șeful spionajului american din Elveția, o trimite pe Nancy Reichman, viceconsul din Basel, în Germania nazistă. Misiunea ei: să oprească fluxul nesfârșit al transporturilor elvețiene de armament către Germania și să încerce sabotarea proiectului construcției bombei atomice de către naziști – un proiect de asemenea susținut de elvețieni. Șansele de supraviețuire și de reușită sunt aproape nule, însă soarta războiului este mai presus de viața unor eroi neștiuți.

Dacă vă plac romanele de spionaj bune, cu fapte reale întrețesute în intriga lor, alegeți Filiera elvețiană. *Este o carte care oferă cititorilor o altă perspectivă asupra istoriei!*

PUBLISHERS WEEKLY

rao
rao international publishing company

Săptămâna Financiară

ISBN 978-973-103-483-6

9 789731 034836

www.rao.ro
www.raobooks.com

{1} Informaţia a fost dezvăluită într-o depoziţie secretă făcută de Eggen în Elveţia, la 10 august 1945 (vezi Arhivele Federale Elveţiene, BAr. /2809/1-4).

{2} Pentru documentare completă asupra acestui incident, vezi Willi Gautschi, General Henri Guisan, *Die Schweizerische Armeeführung im Zweiten Weltkrieg*, Zürich, 1989, pp. 563-567.

{3} Daţi-mi, vă rog, paşaportul.

{4} Sunteţi atât de departe de casă. De ce?

{5} Bank for International Settlements (BIS)

{6} Conform unui jurnalist elveţian care a găsit această informaţie, anterior secretă, în Arhivele Naţionale ale Elveţiei în anii ’80, acest ultim transport de aur de la Berlin la Berna a avut loc în aprilie 1945. Aşa cum notează, sarcastic, în cartea sa dedicată acestui subiect, totul s-a întâmplat cu trei săptămâni înainte ca Hitler să se sinucidă (vezi Werner Rings, *Raubgold aus Deutschland: Die „Goldscheibe” Schweiz im Zweiten Weltkrieg*, Zürich şi München, 1985, p. 162).

{7} În vederea unei istorii complete a OSS şi a rolului jucat de Allen Dulles, vezi Richard Dunlop, Donovan: *America’s Master Spy*, New York, 1982.

{8} Allen Dulles, *The Secret Surrender*, New York, 1966, p. 12 şi următoarele.

{9} Ibid., p. 16.

{10} Ibid, p. 15. În această autobiografie e evident că Allen Dulles savurează rolul de „spion”.

{11} Ibid. Dulles notează că nu avea nici cea mai mică idee că se pornise această falsă bârfă.

{12} Ce înseamnă asta? Soluţia finală?

{13} Vezi Callum MacDonald, *The Killing of SS Obergruppenführer Reinhard Heydrich*, New York, 1989; Walter Laqueur şi Richard Breitman, *Breaking the Silence*, New York, 1986.

{14} Ibid, p. 264-265. În *Breaking the Silence* Laqueur şi Breitman relatează povestea unui industriaş neamţ, Eduard Schulte. Ei pretind că acesta era „omul din umbră” care, pentru a folosi cuvintele lor, „a trimis primul lumii întregi incredibila ştire că Hitler începuse exterminarea evreilor”. Aceşti istorici au stabilit că ambasadorul Leland Harrison, şeful ambasadei americane din Elveţia, a fost cel dintâi care a recepţionat informaţia. Când cei de la Departamentul

de Stat de la Washington au aflat vestea de la Harrison, spre sfârşitul anului 1942, au transmis-o mai departe OSS-ului, numind mesajul „un zvon macabru inspirat de frica evreilor". Mai târziu, la începutul lui 1943, după ce Schulte l-a contactat pe Dulles, i-a convins pe el, OSS-ul şi preşedintele Roosevelt de oribilul adevăr. Există şi alţi istorici care se îndoiesc că Schulte singur i-a informat pe Aliaţi despre natura şi scopul soluţiei finale şi care bănuiesc că originile acestei acţiuni ar putea fi găsite, mai degrabă, în legătura Sommer-Salin. Această dispută a luat naştere din cauza faptului că numele lui Schulte nu a fost niciodată menţionat în telegramele trimise din Elveţia care conţineau informaţiile oferite de un informator neamţ ce semna numai cu litera „S". Încercarea de a rezolva problema şi de a identifica misterioasa identitate a omului din spatele literei „S" l-a condus pe Walter Laqueur la ideea de a deveni coautor la cartea despre Schulte, sub titlul *Breaking the Silence*. În post-scriptumul la acea carte, Laqueur a scris următoarele: „Din întâmplare, am descoperit că numele bărbatului începea cu litera «S». Atunci nu mi-a fost de mare ajutor pentru că «S» e o iniţială comună multor nume germane. Numai în Basel, Zürich şi Berna s-au aflat, pe timpul războiului, o mulţime de Schmidt, Scholler, Strauss şi Stumm. Am făcut o anchetă printre industriaşii germani şi elveţieni care au supravieţuit ca să obţin de la ei orice indiciu, cât de mic. Le-am scris duzini de scrisori şi am consumat o groază de convorbiri telefonice, însă n-am avut niciun succes. Între timp, alţi istorici au ajuns la concluzia că mesagerul misterios era Arthur Sommer. El era un economist german care aparţinea cercului de admiratori ai poetului german Stefan George. Alt membru al acestui cerc era contele Klaus von Stauffenberg, bravul ofiţer care era cât p-aci să-l ucidă pe Hitler la 20 iulie 1944… Sommer nu a fost nazist şi se întâlnea din când în când cu prieteni evrei din Elveţia, incluzându-l aici pe profesorul Edgar Salin, originar din Frankfurt, care preda economia la Basel. Conform dovezilor aduse de Salin după război, Sommer i-a expediat, în 1942, o scrisoare în care arăta că fuseseră construite lagăre de exterminare în Estul Europei, cu scopul de a ucide toţi evreii din Europa (ca şi pe majoritatea prizonierilor ruşi) prin otrăvire cu gaz.

Laqueur continuă prin a evidenţia că, în acord cu cele spuse de Dr. Haim Pazner – un istoric care s-a ocupat de Salin – Salin a pasat informaţia americanilor din Berna, care au transmis-o mai departe,

Washingtonului şi Aliaţilor. Laqueur susţine că această teză e „interesantă, dar greşită”. Eu am avut privilegiul de a studia cu profesorul Edgar Salin, care mi-a fost, de fapt, *Doktor Vater* (îndrumător) pentru teza de doctorat în economie pe care am susţinut-o în 1958 la Universitatea din Basel. Cu urechile mele am auzit această poveste de la el, însă nu pot şti cu certitudine dacă informaţia sa a ajuns vreodată la Washington şi, dacă da, dacă a fost crezută sau nu.

{15} Pentru istoria fondării BIS şi primii ani de funcţionare ai ei, vezi Paul Einzig, *The Bank for International Settlements*, Londra, 1930; Eleanor Lansing Dulles, *The Bank for International Settlements at Work*, New York, 1932. Ultima autoare era sora fraţilor Allen şi John Foster Dulles, ceea ce demonstrează o veche legătură între familia Dulles şi BIS.

{16} Vezi Erin E. Jacobsson, *A Life for Sound Money*. Per Jacobsson, His Biography, Oxford, 1979, în care ea descrie pasiunea tatălui său pentru golf.

{17} Astăzi, această organizaţie se numeşte KGB. Iniţial, numele ei a fost CEKA, apoi GPU, apoi NKVD. Numele i-a fost schimbat în NKGB în 1943, iar în 1953, a fost redus la KGB.

{18} Vezi Pierre Th. Braunschweig, *Geheimer Draht nach Berlin*, Zürich, 1989, p. 179 şi următoarele.

{19} Pentru descrierea detaliată a activităţilor Biroului D, vezi Pierre Th. Braunschweig, *Gebeimer Draht nach Berlin*, pp. 101-150.

{20} Pentru cele mai bune istorii despre Rote Kapelle, vezi Gilles Perrault *Auf den Spuren der Roten Kapelle*, Zürich, 1956; W.F. Flicke, *Spionagegruppe Rote Kapelle*, Kreuzungen, 1954; Heinz Hoehne *Codeword: Direktor*, New York, 1971; Leopold Trepper *The Great Game. Memoirs of the Spy Hitler Couldn't Silence*, New York, 1977.

{21} Vezi Allen Dulles, *Germany's Underground*, New York, 1947, p. 130.

{22} Vezi Edgar Bonjour, *Geschichte der Schweizerischen Neutralität*, V, Basel, 1970, p. 188. Prof. Bonjour este cronicarul oficial al neutralităţii Elveţiei pe timpul ambelor războaie mondiale. Am avut şansa de a-l avea profesor la Universitatea din Basel, în a doua jumătate a anilor 1950.

{23} Pentru o istorie a relaţiilor helveto-sovietice, vezi Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 373 şi următoarele.

{24} La această „Viking Line” se face aluzie în toate istoriile despre rolul Elveţiei în al Doilea Război Mondial. Niciuna nu dezvăluie identitatea precisă a germanului sau germanilor care le-au furnizat elveţienilor cele mai importante informaţii. Se crede că el sau ei erau ataşaţi centrului de comunicaţii personale al lui Hitler şi de aceea erau informaţi asupra tuturor deciziilor lui de îndată ce erau comunicate înaltului Comandament German sau direct comandanţilor de pe diferitele fronturi.

{25} Pentru o copie a acestui document, vezi Pierre Th. Braunschweig, *Geheimer Draht nach Berlin*, Zürich, 1989, p. 269.

{26} Vezi Allen Dulles, *op. cit.,* p. 81 şi următoarele.

{27} Pentru o cronică a tuturor acestor evenimente, vezi Callum MacDonald, *The Killing of Rheinhard Heydrich*.

{28} W. F. Flicke, op. cti. p. 61. Folosirea acestei cărţi era conformă cu practica standard a sovieticilor de a utiliza cărţi de coduri ce erau rare, vechi şi de origine obscură.

{29} Ibid. Acesta e textul unui mesaj real (uşor modificat) trimis de Orchestra Roşie, după cum apare în istoria lui Flicke.

{30} Pentru o explicaţie completă a sistemului de coduri folosit de ruşi în cel de-al Doilea Război Mondial, inclusiv a celui utilizat de agenţii lor ce operau în Rote Kapelle, vezi Heinz Hohne, pp. 87-91.

{31} Vezi Pierre Th. Braunschweig, *op. cit.*, p. 236.

{32} Pentru o istorie a atitudinii antinaziste a presei, vezi V. Bonjour, pp. 161-241.

{33} În conformitate cu profesorul Bonjour, Rado a scăpat de arestare în martie 1943 datorită faptului că a fost imediat ascuns în Geneva de comunişti. În 1944, a reuşit să fugă în Franţa, ascuns într-un marfar ce transporta lapte (vezi Edgar Bonjour, *op. cit.* V, p. 99 şi următoarele; M.R.D. Foot, *Resistance*, Londra, 1978, p. 216).

{34} Pentru copia originalului *Personal-Bericht*-ului lui Schellenberg, vezi Pierre Th. Braunschweig, *op. cit*., p. 227.

{35} Descrierea făcută de David Kahn lui Schellenberg în cartea sa, Hitler’s Spies. German Military Intelligence în World War II, New York, 1985, p. 260: „Avea un fel de a fi tăcut, cu totul diferit de asprimea pretenţioasă şi terorizantă a majorităţii specimenelor din SS. Vorbea încet, aproape sfios, cu o voce de tenor şi o pronunţie excepţional de limpede şi adăuga la asta şarmul adolescentin, care era una din trăsăturile lui de caracter cele mai importante… Nu toţi îl agreau. Unii mai în vârstă, genul SS-istului mahalagiu, îl

dispreţuiau; unele oficialităţi îl priveau ca fiind prea îndrăzneţ… Era inteligent şi perspicace: oamenii care îl cunoşteau aveau adeseori impresia că putea reconstitui imaginile oamenilor şi evenimentelor pe baza a numai câteva fapte esenţiale… putea foarte uşor dejuna cu străinii şi se comporta prietenește cu oficialităţile tinere din Ministerul de Externe şi al Propagandei. Era creditat cu înţelegerea politicii externe".

Istoricul britanic Hugh Trevor-Roper avea o altă opinie: „Excelenta reputaţie pe care Schellenberg, tânărul lor general, o deţinea printre tembelii fanatizaţi SS era fără conţinut… Fără doar şi poate, el credea mai degrabă în viclenie decât în uzul forţei şi asta pentru că singur se considera un om viclean. Asta a fost cea mai mare greşeală a lui". (*The Last Days of Hitler*, Londra, 1947, p. 59).

{36} Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 66. Sursa lui a fost lucrarea *Staatsmänner und Diplomaten bei Hitler*, compilată de Andreas Hiligruber (Frankfurt, 1967).

{37} Edgar Bonjour, *op. cit.*, VI, Basel, 1970, p. 116. Întâlnirea dintre Köcher şi ministrul elveţian de externe a avut loc la data de 5 februarie 1943.

{38} Ernst von Weizsäcker, tatăl actualului preşedinte al Germaniei, Richard von Weizsäcker.

{39} Pilet i-a spus lui Harisson că, de vreme ce rezervele militare germane erau aproape de epuizare, pericolul bolşevizării Europei devenea acut şi asta nu putea fi în interesul anglo-saxonilor. I-a sugerat ca americanii şi britanicii să oprească unilateral războiul şi să-i lase pe ruşi singuri să se bată cu nemţii. Ambasadorul american a raportat imediat la Departamentul de Stat. Răspunsul lor laconic a fost: „Roosevelt a răspuns deja, în declaraţiile sale anterioare, că americanii vor lupta fără compromisuri până ce puterile Axei vor fi de acord cu capitularea necondiţionată". (Edgar Bonjour, *op. cit.*, VI, pp. 117-118).

{40} Bruce Quarie, *German Airborne Troops, 1939-1945,* Londra, 1983 p. 6.

{41} Vezi Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 74. Profesorul Bonjour evidenţiază că un motiv suplimentar al opoziţiei iniţiale a lui Hitler referitor la plecarea lui Schellenberg în Elveţia a fost teama sa faţă de posibilitatea de a afla italienii, care puteau presupune că Germania şi Elveţia tratau constituirea unei linii defensive alpine menite să descurajeze orice invazie aliată dinspre sud – o mişcare

ce i-ar fi permis Germaniei să-i spună partenerei sale din Axă – Italia – că ar fi trebuit să se apere singură în continuare.

{42} Chambers, F. P., Harris, C. P., Bayley, C. C, *This Age of Conflict, 1914 to the Present,* New York, 1950, p. 673.

{43} Pentru întreaga istorie a acestui episod, vezi Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 12 şi următoarele. Bonjour a trebuit să se bazeze în întregime pe surse germane, pentru că întreaga documentaţie elveţiană privind acele negocieri a fost distrusă în 1940 din ordinul generalului Guisan. Eforturile repetate ale profesorului Bonjour de a avea acces la sursele documentare franceze s-au izbit permanent de refuzul guvernului francez.

{44} Vezi Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 16.

{45} În conformitate cu secretarul de stat de atunci al celui de-al Treilea Reich, Ernst von Weizsäcker, când Hitler a primit raportul complet asupra documentelor descoperite la La Charité-sur-Loire în 1940, aceasta n-a servit decât să-i mărească adversitatea făţişă faţă de Elveţia. Asta i-a făcut pe Weizsäcker şi pe amiralul Canaris, şeful contraspionajului german, amândoi prieteni ai Elveţiei şi antihitlerişti, să informeze securitatea elveţiană despre căderea acestor documente în mâna naziştilor şi să-i avertizeze asupra consecinţelor militare dacă Führerul ar fi fost, în continuare, provocat prin compromiterea neutralităţii elveţiene datorită cooperării lor cu Aliaţii (vezi Ernst von Weizsäcker Erinnerungen, München, 1950, editată de fiul său, Richard, p. 301 şi următoarele).

{46} Este exact fraza pe care Masson a utilizat-o cu privire la Schellenberg: *„er wolle als Soldat zum Soldat reden”* (vezi Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 72).

{47} Bonjour confirmă că Eggen a fost implicat profund în tranzacţii financiare secrete, ce au avut loc în Elveţia, reprezentându-i pe nazişti. *„Unter Schellenbergs Schutze konnte sein Adjutant versteckterweise Nazigelder in die Schweiz verschieben und persönlich lukrative Geschäfte machen”* (V., p. 89). Tot el mai confirmă conexiunea dintre aceste tranzacţii financiare şi activităţile de spionaj în favoarea Elveţiei, citând o scrisoare pe care consilierul federal al Elveţiei, totodată ministrul justiţiei, Eduard von Steiger, i-a trimis-o şefului Statului-Major al armatei elveţiene, Jacob Huber, pe 20 decembrie 1944: „Cu Eggen nu poţi şti niciodată dacă interesul lui principal e să facă spionaj în Elveţia, să-şi vadă de

tranzacţiile financiare private sau să se ocupe de activităţile de culegere de informaţii în numele Elveţiei" (Ibid., p. 90).

{48} H-ul afişat atât de misterios de Eggen nu era Hitler, deşi nu e nicio îndoială că nu i-ar fi displăcut să lase această impresie. Mai târziu, se va dovedi că era mai probabil să fie Heinrich Himmler, şeful SS. În conformitate cu fiul generalului Guisan (vezi Pierre Th. Hraunschweig, *op. cit.,* p. 179).

{49} Stai! Stai sau trag!

{50} În conformitate cu ceea ce evidenţiază Erin E. Jacobsson, fiica bancherului, în biografia dedicată tatălui ei, *A Life for Sound Money*, el iubea Baselul atât de mult, încât intenţiona să-şi sfârşească zilele în acest oraş. Din nefericire, a murit în 1963, în Washington, unde s-a aflat între 1956 şi 1962, în calitate de şef al F.M.I., fără a mai apuca să-şi vadă dorinţa îndeplinită. Ca o remarcă, printre cei pe care ea îi aminteşte că au trimis mesaje de condoleanţe la moartea lui, se numără – alături de preşedintele Charles de Gaulle, preşedintele John F. Kennedy şi cancelarul Ludwig Erhard – şi cizmarul tatălui ei din Basel.

{51} Ordonanţa privitoare la camuflaj a fost revocată la 12 septembrie 1944, după repetate bombardamente asupra oraşelor elveţiene, inclusiv Basel şi Zürich, făcute de avioanele anglo-americane pilotate, conform plângerilor guvernului elveţian, de tineri neexperimentaţi ce au presupus, eronat, că se aflau încă pe teritoriu german. Ca şi în multe alte cazuri în care fusese implicat acest guvern, pretenţia lui exprima numai o jumătate de adevăr: unele raiduri au fost, fără îndoială, accidentale, însă altele au fost deliberate.

{52} S-a dovedit că astfel de acţiuni ale poliţiei politice n-au încetat după război. Din contră. În 1989, a ieşit la iveală faptul că ea menţinea dosare secrete – *Fichen* – asupra a nu mai puţin de nouă sute de mii de cetăţeni suspectaţi de a nu fi loiali Vaterlandului elveţian. Poliţiei politice i s-a dat puterea de a spiona cetăţenii (prin interceptarea convorbirilor, violarea corespondenţei, etc.) printr-un edict secret al Consiliului Federal, ce a devenit operativ în 1951, sub pretextul de „a proteja securitatea naţiunii". A rămas în vigoare până în 1990. Edictul mai dădea poliţiei posibilitatea ca, pe timp de criză naţională (cum era încercarea de *coup d'etat* a cărei definiţie a rămas extrem de confuză), să „acţioneze preventiv" sub forma internării cetăţenilor elveţieni, suspectaţi de neloialitate, în lagăre,

fără vreo hotărâre judecătorească. Denunţul făcut de cetăţenii „loiali” constituia un motiv suficient pentru executarea unei asemenea acţiuni. Dezvăluirea tuturor acestor lucruri a dus la cel mai mare scandal politic din Elveţia postbelică. Nu e nevoie să spun că niciun membru al instituţiilor conducătoare conservatoare nu a suferit vreo consecinţă serioasă. Unul dintre epilogurile afacerii a fost propunerea, făcută în Parlament, de a desfiinţa poliţia secretă. Propunerea a fost respinsă (vezi pentru o istorie completă a acestei afaceri, colecţia *Tages Anzeiger*, din Zürich.).

{53} Pentru versiunea OSS a acestei „poveşti improbabile”, vezi Richard Dunlop Donovan, *op. cit.,* p. 401 şi următoarele.

{54} Edgar Bonjour, *op. cit.,* VI, p. 25 şi următoarele.

{55} Edgar Bonjour, *op. cit.,* VI, p. 19.

{56} Pentru biografia completă a generalului Guisan şi a rolului jucat de el şi de armata elveţiană în război, vezi Willi Gautschi, *General Henri Guisan. Die Schweizerische Armeeführung im Zweiten Weltkrieg*, Zürich, 1989, p. 541.

{57} Ibid. p 268.

{58} Pentru istoria conceperii şi construcţiei redutei, vezi ibid., pp. 294-328.

{59} Ibid. p. 318 şi următoarele.

{60} Ibid., p. 540.

{61} Pentru a explica acest comportament destul de bizar, Schellenberg i-a explicat managerului hotelului că avusese un deranjament stomacal şi a mers până într-acolo încât a cerut să-l viziteze doctorul din partea locului pentru a-i prescrie Opiumtröpfe! (Gautschi, p. 544).

{62} La cinci zile după întâlnire, când a fost chestionat de ministrul civil al Apărării din Elveţia asupra zvonurilor privitoare la întrevederea pe care ar fi avut-o cu un general german de rang înalt la Biglen, Guisan a spus că s-a întâlnit, într-adevăr, cu o „personalitate” germană căreia nu-i ştia numele. Întrebat dacă fusese o „personalitate” politică, industrială sau militară, Guisan a replicat că părea să fie un militar, dar nu ştia de ce gen (Gautschi, *op. cit.,* p. 548).

{63} Pentru textul original al comunicatului lui Ribbentrop către ambasadorul Köcher, vezi, arhivele naţionale elveţiene, BArEDI 1005/2. A se vedea, de asemenea, Gautschi, op. cit, p. 546.

{64} Vezi memoriile lui Schellenberg (*Aufzeichnungen*, Wiesbaden, München, 1979), p. 313 şi următoarele. De asemenea, Willi Gautschi, op. cit, p. 534.

{65} De fapt, în seara de 22 martie *Rittmeisterul* Eggen s-a întâlnit cu Masson la Zürich şi au petrecut până la miezul nopţii, bând şampanie pentru a sărbători faptul că, datorită intervenţiei lor, poporul elveţian a fost scutit de a bea „ceaşca amară" a implicării directe în război (vezi Willi Gautschi, *op. cit.,* p. 556).

{66} Ruptura ideologică din sânul Secţiei a 5-a data în timp din 21 iulie 1940, când un grup de 37 de tineri ofiţeri ai armatei elveţiene s-au reunit pentru a înfiinţa o organizaţie secretă destinată luptei împotriva tendinţelor de delăsare ce deveniseră evidente în Înaltul Comandament al Armatei şi în conducerea politică a ţării. Ei au jurat să se bată, chiar dacă guvernul ar fi ordonat armatei să capituleze în faţa naziştilor. Când au fost descoperiţi, unui număr de opt membri ai acestei „Conspiraţii a ofiţerilor" li s-au dat patrusprezece zile de „arest dur". Făcând parte din conducere, Waibel şi Burckhardt s-au numărat printre ei. Ulterior, întreaga afacere a fost privită ca o „cruciadă a copiilor" şi amândoi ofiţerii au fost reabilitaţi şi înaintaţi în funcţii de conducere din Serviciul Secret, direcţionându-şi operaţiunile contra naziştilor (vezi Willi Gautschi, *op. cit.,* p. 235 şi următoarele).

{67} Acest ordin a fost dat de Roosevelt în Ordonanţa Executivă nr. 8785 (vezi Paul Erdman, *Swiss-American Economic Relations*, Basel, Tubingen, 1959, p. 94).

{68} Pentru o socoteală detaliată a mişcărilor aurului jefuit de nemţi, vezi Werner Rings, *Raubgold aus Deutscland*. Acest episod a fost unul din cele mai bine păstrate secrete ale războiului, atât pe timpul lui, cât şi după ce s-a terminat. Guvernul elveţian a interzis orice referinţă la problemă. Numai norocul a făcut ca, în iarna lui 1978 – 1979, un student al Universităţii din Berna, pe nume Peter Utz, să se împiedice de o serie de documente ce se aflau, din greşeală, În Arhivele Federale Elveţiene. Ulterior, descoperirile sale au fost prezentate la Seminarul istoric de la Berna, ţinut sub conducerea istoricului elveţian dr. Walter Hofer. Mult mai înainte, în 1958, am avut prilejul să descopăr cât de sensibil e guvernul Elveţiei faţă de această poveste. Am avut şansa de a primi informaţii despre afacerile helveto-germane cu aur, din timpul războiului, din surse americane şi am inclus unele materiale în disertaţia mea de doctorat

la Universitatea din Basel. Când Consiliul Federal Elveţian, preşedenţia colectivă a Elveţiei, a aflat, a încercat să blocheze publicarea disertaţiei. Profesorul Edgar Salin, şeful Departamentului Economic al Universităţii şi consilier al ei, a protestat vehement împotriva acestei ingerinţe în libertatea instituţiei şi a ameninţat că va face public acest protest. Guvernul a dat înapoi şi disertaţia a fost publicată în 1959 în formă integrală.

{69} Acestea sunt cuvintele exacte pe care Ernst Weber, preşedintele Băncii Naţionale a Elveţiei, le-a folosit în 1943 când a fost pus în faţa acestei probleme (vezi Werner Rings, *op. cit.,* p. 48).

{70} Douăzeci de ani mai târziu, populaţia masculină a majorităţii cantoanelor elveţiene a votat pentru acordarea drepturilor electorale femeilor. Micul canton Appenzel-Inner Rhoden s-a abţinut până în 1990, când a fost forţat să adopte şi el o asemenea hotărâri prin decizie judecătorească.

{71} Vezi Richard Rhodes, *The Making of the Atomic Bomb*, New York, 1986, p. 23 şi următoarele.

{72} Ibid., p. 28.

{73} Ibid., pp. 294-297.

{74} Pericolul conţinut de faptul că nemţii controlau instalaţia de apă grea îi condusese deja pe britanici la două încercări de sabotare a ei. Prima a avut loc în noaptea de 19 noiembrie 1942 şi a implicat aterizarea a două planoare cu trupe de comando britanice în vecinătatea uzinei din Vemork. Amândouă aparatele de zbor s-au zdrobit de peretele muntelui. Cei paisprezece supravieţuitori au fost capturaţi de forţele de ocupaţie naziste şi executaţi în aceeaşi zi. Pe 16 februarie 1943, R.A.F. a încercat din nou, paraşutând în regiune şase norvegieni, nativi ai zonei. Ei au reuşit să dezafecteze uzina, folosind explozibil. În orice caz, uzina şi-a reluat procesele tehnologice până în aprile şi, până în vara lui 1943, lucra din nou la capacitate întreagă (vezi Richard Rhodes, op. cit., p. 455, 457, 468).

{75} Richard Dunlop, *op. cit.,* p. 401.

{76} Vezi Leonard Mosley-Dulles, *A Biography of Eleanor, Allen and John Foster Dulles and Their Family Network*, New York, 1978. După ce a absolvit Universitatea Princeton şi înainte de a îmbrăţişa cariera diplomatică, Allen Dulles a predat engleza în diverse locuri, precum Allahabad, Shanghai, Canton şi Beijing.

{77} Richard Dunlop, *op. cit.,* p. 401.

{78} Ibid., p. 402

[79] Precum evidenţiază Richard Rhodes în a sa istorie a creării bombei atomice: „Unul dintre misterele celui de-al Doilea Război Mondial a fost absenţa unui efort american de spionaj susţinut îndreptat spre descoperirea limitei la care progresaseră nemţii în producerea bombei atomice” *(op. cit.,* p. 605).

[80] Întregul episod şi-a atins punctul culminant în ianuarie 1944 la Berna, unde Dulles s-a întâlnit cu grupul ce conspira lichidarea lui Hitler (vezi Richard Dunlop, *op. cit.,* p. 450).

[81] Reserch and Development (n.tr.).

[82] Vezi Richard Dunlop, *op. cit.,* p 377 f. Aici, Donovan e citat referindu-se la Lovell ca fiind „geniul meu diavolesc”. Cu greu se poate evita concluzia că Lovell ar fi putut fi modelul omului de ştiinţă ce-i furniza jucăriile ingenioase lui James Bond în romanele lui Ian Fleming.

[83] În 1926, Barth a primit şi cetăţenia germană, datorită poziţiei sale sociale, în Prusia, de profesor la Universitatea Münster (vezi Eberhard Busch, *Karl Barths Lebenslauf. Nach seiner Briefen und autobiographischen Texten,* München, 1976, p. 189)

[84] Printre aceştia erau: Paul Tillich, Rudolph Bultmann şi Martin Buber, trei dintre giganţii teologiei secolului XX, ca şi filosofii Martin Heidegger şi Karl Jaspers (care s-a mutat de la Heidelberg la Universitatea din Basel, datorită strămoşilor evrei ai soţiei lui). Dar contactele lui Barth se extindeau şi la personalităţi conducătoare, ca şi la „simpli pastori” ai Bisericii Luterane şi ai celei Reformate pe tot cuprinsul Germaniei (vezi Busch*, Karl Barths Lebenslauf;* şi versiunea engleză a lucrării, Karl Barth, *His Life from Letters and Autobiographical Texts,* Philadelphia, 1977).

[85] Câţiva ani mai tîrziu, Facultatea de Protestantism din Münster i-a acordat titlul de doctor în teologie, „datorită multelor şi variatelor sale contribuţii la revizuirea problematicilor religiei şi teologiei”. În 1937, naziştii i-au forţat pe cei din facultate să-i anuleze acest doctorat.

[86] Ar fi o prostie să încerci să sintetizezi învăţăturile teologice ale lui Karl Barth într-o notă de subsol a unui roman! În definitiv, munca lui a constat din mai mult de nouă mii de pagini, de două ori mai multe decât cele din *Summa* lui Toma de Aquino, cu care un papă l-a comparat pe Barth. E suficient dacă spunem că, după ce a fost implicat în „teologia dialectică” în anii 1920, el s-a întors din ce în ce mai mult la tradiţionala ortodoxie creştină. Cartea sa de

căpătâi este *Kirchliche Dogmatik*, iar prima propoziţie dă tonul întregii opere: „Problema dogmaticii e reflecţia elementară asupra Cuvântului Domnului, rostit în revelaţie şi în scris în Sfânta Scriptură de profeţi şi apostoli". Reflecţiile sale l-au condus la a-l pune pe Isus Hristos „în inima" teologiei sale până la treapta la care el atribuie „Cuvântul Domnului" lui Isus. (Hans Urs von Balthazar, teologul catolic care a trăit, de asemenea, la Basel, a numit aceasta: „Concentrare Cristologică", a cărei formulare de bază poate fi găsită în lucrarea lui Barth, Anselm. Fides Quaerens Intellectum.) Conform cuvintelor lui Barth, „Relaţia Între Dumnezeu şi om, despre care discursul creştin vorbeşte ca fiind, în forma sa pură, predica religioasă, este în sine Cuvânt. Nu devine Cuvânt prin rostirea lui de către om; este Cuvânt de la începuturi" (vezi Eberhard Busch, op. cit., p. X, 153-155, 173; Georges Casalis, Karl Barth, Garden City, New York, 1963.

{87} Biserica Confesională a fost fondată în 1933, de pastorul luteran Martin Niemöller, luându-şi numele de la faptul că îşi baza opoziţia faţă de Hitler şi de „creştinii germani" pe mărturisirea credinţei în Isus ca unic Domn şi sursă religioasă. Ulterior, Niemöller a fost internat într-un lagăr de concentrare nazist. Unul dintre diferendele majore pe care Barth le-a avut cu conducătorii Bisericii Confesionale s-a axat pe atitudinea lor faţă de evrei. El a adus acuze Bisericii că s-a luptat pentru sine, „pentru libertatea şi puritatea ideilor ei, în timp ce a păstrat tăcerea asupra tratamentului aplicat evreilor... şi asupra multor altora împotriva cărora profeţii Vechiului Testament ar fi protestat" (*Karl Barth zum Kirchenkampf*, Beteiligung-Mahnung-Zuspruch, Basel, 1956, p. 34). În ce-l priveşte, Barth a scris continuu scrisori conducătorilor de Biserici din alte ţări, cum ar fi episcopul Bell din Chichester, episcopul Eidem din Uppsala, Marc Boegner din Paris, cerându-le să ajute la primirea evreilor În ţările lor (vezi Eberhard Busch*, op. cit*., p. 226, 271 şi următoarele; Casalis, *op. cit.,* p. 57.)

{88} Începând din 1936, Barth a stabilit contacte şi cu neteologi care deveniseră nepopulari în Germania, printre care Thomas Mann şi pianistul Rudolph Serkin. Era ca şi cum Barth purta un război de unul singur contra regimentului hitlerist.

{89} Allen Dulles, *Germany's Underground*, pp. 70-72.

{90} Ibid., p. 81.

{91} Citatul provine dintr-o scrisoare expediată de Barth lui J. Glenthoj, datată 7 septembrie 1956 (vezi Eberhard Busch, *op. cit.,* p. 315).

{92} Cei patru oameni importanţi ai Serviciilor Secrete germane, incluzându-l aici pe amiralul Canaris, au fost ulterior executaţi pentru trădare (Ibid., p. 80).

{93} Ibid., p. 88.

{94} Vezi Eberhard Busch, *op. cit.,* pp. 4-6. Cel mai renumit membru al familiei Burckhardt a fost Jacob, istoric renascentist. EI şi Friedrich Nietzsche au fost colegi de facultate la Universitatea din Basel, pe vremea când tatăl lui Karl Barth a studiat acolo. Cei doi nu s-au simpatizat niciodată.

{95} Nota autorului: Am participat la seminariile de la restaurantul Bruderholz pe perioada 1955-1958, şi chiar şi atunci mâncarea era bună. Astăzi are rangul de cel mai luxos local al Baselului şi i s-au acordat două stele în Catalogul Michelin, o onoare acordată extrem de rar restaurantlor din afara Franţei.

{96} Pentru mai multe detalii ale acestei relaţii ciudate, vezi Eberhard Buch, *op. cit.,* p. 185 şi următoarele. În lucrare, Barth e citat cu cuvintele: „Fără colaborarea ei, aş fi dus la capăt numai un fragment... din opera mea". Aşa cum scrie biograful lui: „Mulţi oameni, chiar şi prietenii buni, ba chiar şi mama lui, s-au simţit ofensaţi de prezenţa acestei femei în viaţa lui Barth şi în căminul lui. Fără îndoială, intimitatea relaţiei lor a avut repercusiuni dure asupra răbdării soţiei sale, Nelly". El adaugă: „Barth nu a ezitat să-şi asume responsabilitatea şi să preia oprobriul pentru situaţie. El credea însă că aceasta nu putea fi schimbată. Trebuia să fie acceptată şi tolerată de toţi trei".

{97} Până în 1943, studenţii străini, majoritatea lor veniţi din Germania, dispăruseră din Basel. Deşi era posibil să fi rămas câţiva, era improbabil ca la seminariile lui Barth să participe vreun neamţ, datorită faptului că regimul nazist dăduse un decret prin care se interzicea universităţilor germane să le recunoască semestrele în care audiau cursurile lui Barth la Universitatea din Basel.

{98} Barth se înscrisese voluntar În aprilie 1940. El descrie evenimentul astfel: „Am fost declarat inapt la vârsta de nouăsprezece ani. În al cincizeci şi patrulea an de viaţă am devenit apt (făcusem ceva progrese, nu?) astfel că dormitorul meu conţinea acum o cască, o uniformă completă, o puşcă cu baionetă etc. În

concluzie, eram gata la orice oră a zilei sau a nopţii să mă decid dacă să mă înrolez". A servit de câteva ori în serviciul activ - de cele mai multe ori patrulând pe Rin - în total o sută patru zile (vezi Eberhard Busch, *Karl Barths Lebenslauf*, pp. 305-306).

{99}. Citate din cartea lui Eberhard Barth, Eine Schweizer Stimme 1938-1945. *A Swiss Voice, 1938-1945*, Basel, 1945.

{100}. Fizicianul danez Niels Bohr, care a evadat în Suedia în octombrie 1943, de unde a plecat spre Marea Britanie şi apoi spre Statele Unite, văzuse desene similare de ale lui Heisenberg şi ajunsese la aceeaşi concluzie cu Pauli (Ibid., pp. 484, 523-524).

{101} Pentru detalii asupra incidentului vezi Richard Rhodes, *op. cit.,* p. 605 şi următoarele. Cronicarul istoriei producerii bombei atomice scrie: „Vannevar Bush (însărcinatul cu administrarea proiectului bombei atomice) a ridicat problema spionajului în faţa lui Franklin Roosevelt... pe 9 octombrie 1941... dar n-a primit un răspuns satisfăcător, probabil pentru că S.U.A. nu erau încă naţiune beligerantă. În memoriile sale, Groves pasează vina agenţiilor de spionaj existente atunci - G-2 a Armatei, Oficiul de Spionaj Naval şi OSS - şi atribuie insuficienţa informaţiilor lor relaţiei nefericite ce exista între ele".

{102}. Pentru istoria completă a episodului, vezi capitolul 11: *The Strange Case of General Aniline and Film* din cartea lui Joseph Borkin, *The Crime and Punishment of I. G. Farben: The Startling Account of the Unholy Aliance of Adolf Hitler and Germany's Great Chemical Combine*, New York, 1978, pp. 200-222. De asemenea, capitolul 8: *The Film Conspiracy*,
al lucrării lui Charles Higham, *Trading with the Enemy. An Expos, of the Nazi-American Money Plot 1933-1949*, New York, 1983, pp. 130-153 şi Paul Erdman, *Swiss-American Economic Relations*, pp. 158-166.

{103}. Oscar Härdt, *Handkommentar zum Schweizerischen Strafgesetzbuch*, Berna, 1943.

{104}. Sfatul lui Peter, reluat de Allen Dulles, s-a dovedit corect. Bancherii şi avocaţii elveţieni s-au luptat în următorii douăzeci de ani cu justiţia americană pentru a înlătura dispoziţia de confiscare a firmei în cauză. În tot acest timp, Banca Naţională a Elveţiei a reuşit să preia controlul companiei lnterhandel prin plata unei sume necunoscute de bani către Banca Sturzenegger. În 1959, preşedintele Băncii Unionale a Elveţiei, Dr. Alfred Schaefer, s-a

auto numit manager general şi vicepreşedinte al companiei lnterhandel şi a pornit o cruciadă de unul singur. Mă rog, nu chiar singur de tot: în august 1961, el şi-a făcut rost de ajutorul unui oarecare prinţ Radziwill, cumnatul preşedintelui Kennedy. Ca membru al clanului Kennedy a avut, bineînţeles, acces direct la fratele reşedintelui, Robert Kennedy, care, din întâmplare, era, la acea vreme, ministrul de justiţie al Statelor Unite. În octombrie 1961, Robert Kennedy s-a întâlnit cu Alfred Schaefer. S-a pus la punct o înţelegere care reglementa vânzarea acţiunilor GAF, de către guvernul S.U.A., în cadrul celei mai mari licitaţii din istoria Wall Street-ului. Acţiunea a adus un profit de trei sute patruzeci şi unu milioane de dolari americani. lnterhandel a primit o sută douăzeci şi patru de milioane. Câţiva ani mai târziu, Dr. Alfred Schaefer a fost ales în consiliul de administraţie al companiei BASF, giganticul concern chimic german ce a fost unul dintre succesorii postbelici ai lui I. G. Farben. Vezi Erdman, *op. cit.,* pp. 161-162 şi, mai ales, Joseph Borkin, *op. cit.,* pp. 210-222.

{105} Pentru istoria completă a acestui incident, vezi Willi Gautschi, *General Henri Guisan*, pp. 563-567. În această lucrare, Gautschi prezintă textul integral al mesajului trimis generalului Guisan de Schellenberg. În el, Schellenberg indica faptul că dorea să vină personal În Elveţia ca să se întâlnească cu Guisan pentru a pune la punct amănuntele repatrierii avionului. Guisan ştia că impactul politic al unei reîntâlniri cu generalul SS asupra opiniei publice elveţiene ar fi fost devastator dacă s-ar fi aflat de ea. Aşa că propunerea a fost imediat respinsă, lăsându-l astfel pe Schellenberg fără altă opţiune, decât de a-şi pune toate speranţele în adjunctul său, *Sturmbahnführerul* Eggen. Încă o remarcă: Gautschi menţionează rolul jucat în acest episod de ataşatul militar elveţian din Berlin, care se numea, de asemenea, Peter Burckhardt şi care avea grad de maior în armată. Pentru a evita orice confuzie, între cei doi bărbaţi nu exista nici un fel de relaţie. Faptul că aveau acelaşi nume şi, întru câtva, aceleaşi funcţii, este o pură coincidenţă.

{106} Acesta a fost un exemplu clasic al modului în care personalul Serviciilor Secrete folosea băncile elveţiene pentru propria îmbogăţire. Pe timpul Războiului Rece, aceeaşi practică a folosit-o şi STASI-ul est-german. În afacerea Iran/Contras, şefii implicaţi şi-au păstrat conturile la filiala din Geneva a băncii Credit Suisse, nu neapărat pentru îmbogăţirea lor personală, cât mai ales pentru

suportul cauzei lor, atât de diferită de cea a guvernului Statelor Unite.

{107} Pentru o istorie completă a atacurilor aeriene anglo-americane efectuate asupra Elveţiei în al Doilea Război Mondial, *op. cit.,* capitolul 5: *Neutralitätsverletzungen durch angelsächsische Flugzeuge*, din Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, pp. 106-135.

{108} Pentru textul complet, vezi Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 350.

{109} Morgenthau, pentru care BIS devenise o *boâte noire,* era convins că banca „trebuia ruptă în bucăţi pentru că asta însemna o bună propagandă pentru Statele Unite". (Vezi Higham*, Trading with the Enemy*, p. 13.)

{110} Raportat într-o telegramă trimisă de ambasador, Ruegger, către inistrul elveţian de externe, Pilet, pe 29 iulie 1944. (Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 531).

{111} Tratatul, *Haager Land Kriegsordnung*, excludea, oricum, orice material de război. (Ibid., p. 351).

{112} Erdman, *op. cit.,* pp. 90-91; André Egg, *Die volkswirtschaftliche Bedeutung des Hafens Genua für die Schweiz*, Berna, 1949.

{113} Winston Churchill, *The Second World War*, VI, Londra 1954, p. 616.

{114} Aceste cuvinte au fost dezvăluite pentru prima dată la 16 martie 1954, prin publicarea, de către Departamentul de Stat al S.U.A., a documentelor conferinţei secrete de la Ialta (vezi Edgar Bonjour, *op. cit.,* V, p. 408).

{115} Vezi Allen Dulles*, op. cit.,* p. 87.

{116} Problema apei grele provenea de la efectele raidurilor de comando şi bombardament făcute de britanici asupra uzinei hidroelectrice din Norvegia. Nici unul din aceste raiduri nu a avut un succes deplin. Ele au diminuat cu cincizeci la sută, pentru o vreme, producţia. A se vedea capitolul intitulat „The German Atom Bomb" în cartea lui William Casey, *The Secret War Against Hitler,* Washington, D.C., 1988, p. 48 şi următoarele.

{117} Dulles a dezvoltat o relaţie de colaborare strânsă cu Waibel, care s-a dovedit extrem de fructuoasă. Waibel a fost cel care a aranjat negocierile din Elveţia (la Zürich, Lucerna şi Ascona), în martie şi aprilie 1945, dintre Allen Dulles şi generalul SS Wolff, care au dus la capitularea armatei germane din Italia la 2 mai 1945. Ele au avut loc fără ştirea guvernului elveţian sau a generalului

Guisan (vezi Willi Gautschi, *op. cit.,* p. 645 şi următoarele, şi, mai ales, Allen Dulles, *The Secret Surrender.).*

{118} Emiţătorul de limbă franceză se afla în Sottens; cel de limbă italiană, pe muntele Ceneri.

{119} Descrierea e identică celei folosite de Boris T. Pash în *The Alsos Mission,* New York, 1969. Pash a fost omul pe care generalul Groves, ofiţerul însărcinat cu Proiectul Manhattan (numele de cod al proiectului american ce ţintea fabricarea unei bombe atomice), l-a însărcinat cu spionajul în zonă. Pash şi oamenii săi au descoperit caverna din Haigerloch ce conţinea reactorul german la 23 aprilie 1965. (vezi şi Richard Rhodes, *op. cit.,* pp. 609-610; Malcolm C. MacPherson, *Time Bomb). Fermi, Heisenberg and the Race for the Atomic Bomb,* New York, 1986, pp. 275-276.

{120} Allen Dulles, *The Secret Surrender,* p. 27.

{121} Jozef Garlinski, *The Swiss Corridor,* Londra, 1981, pp. 139-194.

{122} Erin E. Jacobsson, *A Life for Sound Money, Per Jacobsson, His Biography,* Oxford, 1979, p.170.

{123} Allen Dulles, *op. cit.,* pp. 255-256.

{124} Robert J.C. Butow, *Japan's Decision to Surrender,* Stanford, 1954, p. 111.

{125} Willi Gautschi, *General Henri Guisan,* p. 765.

{126} Garlinski, *The Swiss Corridor,* p. 196.

{127} Pierre-Th. Braunschweig, *Geheimer, Draht nach Berlin,* p. 322.

{128} Garlinski, *op. cit.,* p. 192.

{129} Braunschweig, *op. cit.,* p. 36.

{130} Vezi Richard Rhodes, *The Making of the Atomic Bomb,* pp. 609-610; General Leslie M. Groves, *Now It Can Be Told: The Story of the Manhattan Project,* New York, 1962, pp. 240-244; Malcolm G. MacPherson, *Time Bomb: Fermi, Heisenberg and the Race for the Atomic Bomb,* New York, 1986, pp. 275-290.

Table of Contents

PREFAŢĂ 4
Prolog 5
Partea întâi 10
CAPITOLUL 1 11
CAPITOLUL 2 19
CAPITOLUL 3 31
CAPITOLUL 4 37
CAPITOLUL 5 54
Partea a doua 62
CAPITOLUL 6 63
CAPITOLUL 7 74
CAPITOLUL 8 85
CAPITOLUL 9 95
CAPITOLUL 10 102
CAPITOLUL 11 115
CAPITOLUL 12 123
CAPITOLUL 13 137
CAPITOLUL 14 152
CAPITOLUL 15 159
CAPITOLUL 16 166
CAPITOLUL 17 183
CAPITOLUL 18 191
CAPITOLUL 19 216
CAPITOLUL 20 238
Partea a treia 250
CAPITOLUL 21 251
CAPITOLUL 22 290
CAPITOLUL 23 305
CAPITOLUL 24 314
Partea a patra 331

CAPITOLUL 25 332
CAPITOLUL 26 342
CAPITOLUL 27 359
CAPITOLUL 28 374
EPILOG 400